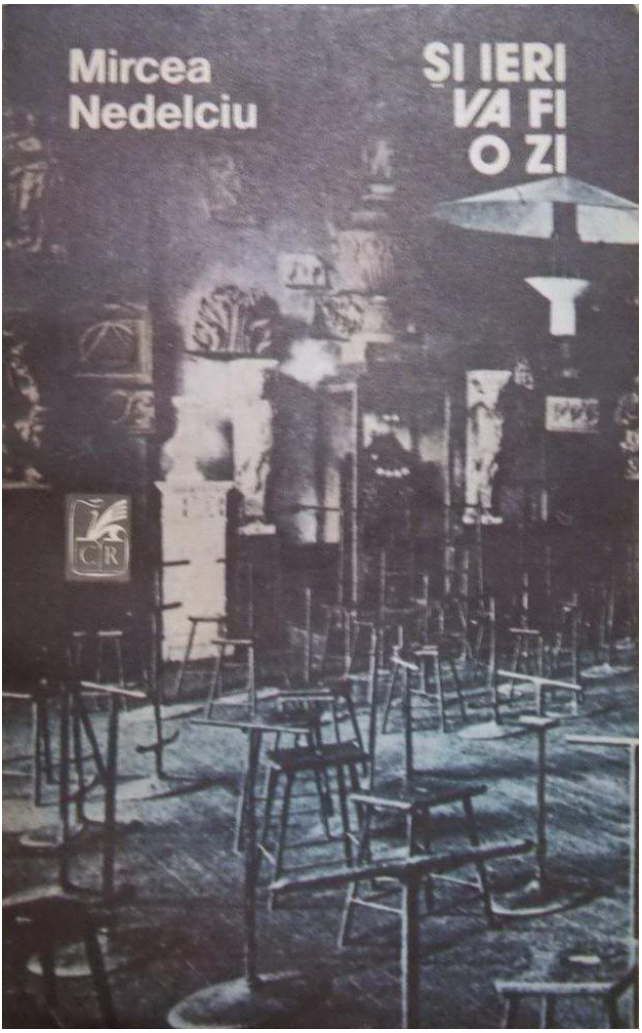

Mircea Nedelciu
Și ieri va fi o zi.

Coperta de *Dan Stanciu*
ISBN 973 – 23 – 0115 – 5

Editura Cartea Românească, 1989

SUMAR

I. CĂLĂTORIE ÎN JURUL SATULUI NATAL
Dansul cocoşului 7
Probleme cu identitatea
Crizantemele din tundră
Tânguire de unor
Ora spre zero
Fahrenheit 91, 4°
Călătorie în jurul satului natal
Imediat veni toamna

II. ŞI IERI VA FI O ZI
DEX 305
Cât timp eşti invizibil
Împrejurarea
Iunie sau „Fabula rasa".
Şi ieri va fi o zi
Primul exil la cronoscop

I. CĂLĂTORIE ÎN JURUL SATULUI NATAL

DANSUL COCOŞULUI1

(*transmisiune directă*)

Se aude o împuşcătură.

Sunetul se plimbă pe deasupra peisajului de deal-munte, pe deasupra pădurii, întâlneşte în cele din urmă i o casă, înaltă, solidă, cu pivniţă la primul nivel şi cerdac deasupra intrării în pivniţă, casă izolată altfel, satul începe abia după vreo două sute de metri, de o parte şi de alta a drumului ce urcă în pantă uşoară, de 7 la sută. În faţa casei e o pajişte largă, verde, încă verde, coborîtoare în pantă domoală spre drum. Nu departe, în spatele casei, se vede tot pădurea de conifere, nepăsătoare şi densă, pătată în margine de culorile vii ale câtorva fagi, mesteceni şi aluni atinşi de toamnă. Lumina e ceţoasă, iar vântul bâzâie uşor prin frunziş, e o dimineaţă răcoroasă, e sfârşit de septembrie. Casa doarme, cu tot ce e în ea. Somnul cel dulce al

---

1 Sau totul la persoana întâi, indicativ, prezent (n.a.).

dimineţii. Pe nesimţite, zgomotul vântului se înteţeşte şi se transformă într-un zgomot de motor. Un camion urcă probabil pe serpentinele drumului pietruit către sat.

Din spatele casei, ocolind-o, apar eu, un om mai degrabă tânăr, abia am trecut de 40 de ani. Ţin în mână o furcă murdară de gunoi de grajd. Privesc cu atenţie, peste pajişte, spre locul străjuit de arbori din care ar urma să apară camionul. Mă numesc Vasile Paicu, sunt profesor de franceză la Liceul Silvic şi locuiesc cu soţia mea, Elena, în casa care a aparţinut socrilor mei, acum decedaţi. Mi se mai spune şi Bazil, mai ales de către colegi. Soţia mea e gravidă în luna a treia.

În sfârşit, camionul apare şi este încărcat cu mobile dintre cele mai nepotrivite cu peisajul. Mobila unui apartament de oraş: oglinzi, lampadare, fotolii largi, cu braţe groase, un scrin. Ciudata apariţie îmi traversează câmpul de vedere lăsându-mă o vreme indiferent. Când este chiar în faţa mea însă… La fereastra din dreapta camionului, chipul unei fete foarte tinere şi foarte frumoase. Ea întoarce capul o singură fracţiune de secundă spre casa pe care ezit să o numesc „a mea”. Nici nu sunt sigur că m-a văzut cum stau aşa prostit, cu furca murdară de bălegar în mâna dreaptă. În continuare, profilul ei de zână rămâne nemişcat cât timp camionul mai defilează pe şosea şi se pierde apoi între arborii din marginea satului. Rămân o vreme cu privirea aţintită spre locul în care a dispărut camionul. Zgomotul motorului scade. Când dau să plec din nou spre grajdul din spatele casei, aud prin fereastră telefonul sunând în salonaş. Mă opresc şi ciulesc urechea. Nu, nu m-am înşelat, e ţârâitul telefonului. Las furca lângă perete şi urc treptele cerdacului. bând deschid uşa, zgomotul strident al telefonului mă face să mă strâmb ca după lămâie. La celălalt capăt al firului este directorul liceului. Dacă m-aş vedea acum într-o oglindă, aş compara grimasa pe care o fac cu aceea a unui băutor după prima înghiţitură de vodcă. Nu mă văd. Mă uit pe fereastră jucându-mă cu perdeaua înflorată. O rafală de vânt, ceva mai puternică, face pădurea să geamă. Directorul vrea să ştie dacă zgomotul pe care-l aude el dinspre vale vine de la un camion cu mobilă. „Da, îi spun, tocmai a intrat în sat, e plin cu mobile de oraş şi are în cabină o frumuseţe de femeie!” Bătrânul profesor e puţin derutat de ultima parte a propoziţiei mele, apoi se repliază şi mă roagă cu un ton de comandant de pompieri să alerg la internat şi să-l trimit pe pedagog la scoală cu vreo zece elevi care să ajute la descărcat. „De ce nu, îi zic, deşi n-am terminat de rânit

la vite, îmi face plăcere să vă servesc". Închid eu telefonul, ca să nu-i las timp să-mi mulţumească. Trag cu urechea spre camera în care doarme Elena; nicio mişcare. Cobor treptele cerdacului, apuc furca şi pornesc spre partea din spate a casei. Chiar de lângă grajdul meu începe o cărăruie care scurtează prin pădure drumul spre centrul comunei. Înainte de a mă angaja pe cărare îmi aduc aminte că am luat furca după mine şi o arunc cu putere înapoi, spre casă, ca pe o suliţă.

În curtea internatului, înviorarea elevilor abia a început. Platoul e plin de băieţi îmbrăcaţi numai cu pantalonii verzi de uniformă şi cu maiouri albe. Cei doi pedagogi, cu chipurile încă mototolite de somn, dau ordine scurte elevilor împărţiţi în două tabere. Cum vin dinspre deal, văd curtea cumva de sus şi mă gândesc că are o frumuseţe specială, ceva de geometrie în mişcare, în timp ce înaintez pe una dintre diagonalele curţii, aproplându-mă de pedagogul Zlotea, mă simt ca un punct rebel. Asfaltul e ud şi curat. Fâşâitul bascheţilor se opreşte la un ordin sec al lui Zlotea. îl salut. Grupa lui stă nemişcată şi aşteaptă să terminăm de vorbit. Respiră doar. Apoi geometria se strică de tot când sunt aleşi cei opt băieţi care vor merge să descarce camionul. Ei se grupează şi pleacă în pas alergător spre centrul comunei. Eu fac stânga împrejur şi mă îndrept spre locul prin care am pătruns în curte. Abia după ieşirea mea, geometria înviorării de dimineaţă se va reface.

Motorul camionului se opreşte. Liniştea adâncă din piaţa comunei e tulburată doar de lătratul câtorva câini. Somuna noastră e foarte veche şi fala noastră e tocmai această piaţă rectangulară din faţa primăriei. Din camionul cu mobilă, dintre fotolii şi dulapuri, răsare acum chipul inspectorului-sef al Inspectoratului Silvic Judeţean. E îmbrobodit cu un fular peste şapcă, pare caraghios, dar e şi impunător totodată. Are alura aceea de şef care nu se teme de sarcini noi şi e oricând gata să ia totul de la capăt. Surprinzătoarea lui hotărâre de a muta sediul Inspectoratului judeţean a fost acceptată greu acolo sus, dar acceptată, nu respinsă. Prin praful stârnit de camion, respirând greu pentru că a trebuit să alerg, apar eu, Tiberiu Apolzan, directorul liceului, îmi dreg vocea şi spun:

— Să trăiţi, vă aşteptam, bine aţi venit! Aş fi vrut ca vocea mea să sune ferm şi optimist, dar mi se pare că n-a ieşit tocmai aşa. Mai degrabă o bucurie grăbită, uşor de suspectat de nesinceritate, şi o nuanţă de servilism; asta mi-a ieşit pe gură!

— Bună dimineaţa – îmi răspunde tov. inspector pe un ton cât

se poate de glacial. Sau poate mi s-a părut. În fond, omul trebuie că are fălcile înţepenite de frigul îndurat pe drum.

— Am auzit camionul şi m-am gândit că dumneavoastră sunteţi!

Îl văd scuturându-se de praf, pe jumătate întors cu spatele spre mine, şi mormăind nemulţumit. N-am de ales, continui să vorbesc, e mai bine!

— Am dat telefon la internat să trimită câţiva băieţi să ajute la descărcat. Că doară n-o să descărcaţi dumneavoastră şi doamna. Râd, dar şi râsul îmi iese forţat, spart, sună nepotrivit în aerul curat al dimineţii.

Inspectorul deschide uşa din dreapta a cabinei *camionului*. Coboară o fătucă de o frumuseţe trăsnitoare şi cu o dulce grimasă de plictiseală pe faţă. Doamne, da cât îi de frumoasă şi de tânără! D-apăi numa dracu' l-a pus pe dom'inspector să-şi ia un aşa îngeraş de femeie. Acum înţeleg, poate să-şi mute el inspectoratul şi-n creierii munţilor, fericit nu va fi. Mă trezesc spunând:

— Săru mânusiţele şi bine aţi venit la noi.

— Bună dimineaţa – miorlăie ea cu somnul încă ne-alungat din trup şi cu ceva din oboseala drumului subliniindu-i frumuseţea.

Nu ştiu ce mă cuprinde, dar chiar mă duc spre ea, ditamai directorele, şi-i pup mâna. Sunt acum cu spatele spre camion şi meliţ din gură ca un apucat.

— Obositor… Aşa de dimineaţă! Hai c-acuş facem o cafea şi vă reveniţi, acuşi, a…

Şi-n clipa respectivă simt că am călcat pe cineva pe picior cu spatele. Na, c-am făcut-o! De fapt asta e soţia şefului, cealaltă nu poate fi decât fiica. Şi asta-i frumoasă cu draci, dar, firește, ceva mai coaptă, mai versată. Mi se face dintr-odată teamă de ea. Mă fâstâcesc. Om bătrân şi m-apuc să pup mâna la toate mucoasele, ce-o să zică femeia asta despre mine? în fond, eu nici nu depind de inspectoratul silvic, ci mai mult de învăţământ. Aşa-mi trebuie dacă vreau să fiu amabil cu toată lumea! Femeia îmi întinde mâna şi o şi ridică spre buzele mele, aproape că mă obligă să i-o sărut.

— Săru' mâna, bine aţi venit, tocmai ziceam că o cafea…

— Cornelia Măţăoanu, îmi pare bine!

— Apolzan Tiberiu, săru' mâna!

Poftim situaţie pentru strănepotul lui Traian Apolzan din Aţintiş, memorandistul!

— Vasile, ia vezi, dragă, s-a spart ceva!? – ordonă doamna inspector.

Neamul lui manivelă a venit plictisit prin faţa maşinii şi arată ca unul care n-are niciun chef de urcat în camion:

— Vedeţi-vă de treabă, tovarăşa! Păi, cum le-am ancorat eu az noapte… (gest cu mâna) nu s-a clintit nimic!

Fata inspectează cu o privire absentă clădirile din jur, clădirile noastre oficiale în care deocamdată nu se mişcă nimic, e prea devreme. Soţia şefului se duce totuşi în spatele camionului cu şoferul. Mă agit şi eu inutil în preajma lor. Fiecare mişcare a mea mi se pare acum exagerată şi complet nefuncţională. De fapt, nu aştept decât să apară dracii ăia de copii, să mă scoată cumva din încurcătură, să fiu mai stăpân pe mine, mai în siguranţă. Impresia produsă inspectorului nostru silvic nu cred să fie formidabilă şi nici nu e sigur că de acum încolo lucrurile vor decurge fără incidente. Asistăm muteşte o vreme, toţi patru, la felul cum dezleagă şoferul funiile. Un grup de biciclişti, muncitori forestieri cu „drujbele" pe portbagaj, traversează piaţa şi mă salută de la distanţă cu mâna. Nu departe, în spatele lor, vin în pas alergător şi băieţii de la internat. Aproape că le ies în întâmpinare. Aş vrea să fiu sever cu ei, dar şi afectuos.

— Măi Remus, ia grăbiţi puţin pasul, măi băieţi!

— Bună dimineaţa! – îmi spune cel din fruntea lor şi ceilalţi îl imită.

— Bună, bună. Uite, aveţi de descărcat mobila din camionul ăsta. Dar cu mare grijă, vă rog.

lui bat pe umăr pe Remus, băiatul pădurarului Fele-can, şi, ca să-i arăt câtă încredere am în el, îl numesc şeful echipei. Abia după asta observ că tovarăşul Măţă-oanu, urmat de soţie, s-a îndreptat spre casa ce va deveni sediul Inspectoratului la parter şi locuinţa inspectorului-şef la etaj. Alerg după ei tocmai când doamna, îi strigă fetei:

— Alice, ai tu grijă, dragă, să nu se spargă ceva!

Dinspre vale se aude motorul unei Dacii fără tobă de eşapament. Eu stau cocoţat pe un secreter din mijlocul camionului, ţin în braţe o plapumă şi mă uit după fata inspectorului-sef, pe care o cheamă Alice. Eu mi-s Remus Felecan, fain ficior, abia acum fost uns şef de echipă de către director. Iar fâţa asta a cărei plapumă tocmai o ţin în braţe ştie că o înghiţim toţi opt din priviri. De asta se şi plimbă agale în lungul

şoselei, cu spatele spre noi. Are pantaloni reiaţi, strânşi pe fese, şi scurtă moale de blăniţă. De fapt, se alintă, se mâţâie, se plimbă pe o scenă imaginară, la braţ cu un personaj şi mai imaginar. Aici eşti în buza pădurii, fătucă, hai, ai grijă mima, vezi! Arunc plapuma făcută balot drept în braţele colegului Burcea. Dacia argintie a doctorului Agapie ţâşneşte în piaţa din centrul comunei, cu mult zgomot şi fum. Claxonează, depăşeşte camionul şi grămada de mobile, scoate din viteză şi opreşte cu scârţ de frâne chiar lângă Alice. De aici, de lângă camion, nu se poate auzi ce-i spune doctorul fetei prin geamul întredeschis al portierei, dar privim cu toţii tâmp într-acolo. Ea ascultă curioasă vorbele doctoraşului, o văd apoi cum ridică din umeri şi cum face un gest vag cu mâna în direcţia camionului şi a mobilelor şi a casei din care tocmai ies cei doi părinţi ai ei, urmaţi la un pas de tovarăşul director. Doamna inspector îi şi face un semn, mai bine zis un ghiont în coaste soţului ei, iar acesta porneşte cu pas lent spre Dacia oprită în mijlocul drumului. Curiozitatea noastră e tot mai puţin disimulată acum. Doctorul sesizează pericolul prin oglinda retrovizoare şi, după ce °. Lăl ace o tă Pe aţa sa „dă, demarează în trombă ridicând praful. Alice se întoarce spre tată-său cu cea mai nevinovată privire din Iunie. Părintele pădurilor din tot judeţul nu o priveşte decât o fracţiune de secundă, ca şi când n-ar suporta o privire atât de candidă îndreptată spre el, apoi îi întoarce spatele fiicei sale şi vine spre camion cu acelaşi pas legănat. Doamna inspector se întoarce brusc spre director, somându-l:

— Cine era tânărul?

— Doctorul Agapie Paul, stagiar – răspunde directorul cu un ton spăsit, de parcă s-ar simţi vinovat de întâmplare.

— Aha! – notează doamna.

Inspectorul ajunge lângă ei tocmai la timp ca să audă răspunsul. Se vede că-l irită că a trebuit să facă pe jandarmul cu fata în văzul tuturor. Aşa că i se adresează lui tov. director de parcă ar continua o discuţie de mult începută.

— Şi când veneam încoace am auzit o împuşcătură. Carn ce se vânează pe aici la ora-sta, tov. director?

Apolzan e din nou în încurcătură şi se bâlbâie groaznic.

— Păi, ştiu şi eu, poate vi s-a părut, tov. inspector.

— Sau aveţi braconieri, ai?

— Nuu, nici vorbă. La noi nu s-a pomenit aşa ceva, să ştiţi,

niciodată.

Îmi vine să râd auzindu-l, dar îmi văd de treabă în camion şi dau la mână băieţilor câte un scaun, câte un balot. Deodată dau peste un sac de plastic care e plin cu păpuşi de toate mărimile şi conţine chiar şi un iepuraş alb. îl ridic pe oblon, dar băieţii tocmai sunt ocupaţi cu aranjatul unei dormeze lângă peretele casei. Domnişoara Alice mă vede şi vine spre camion să mă ajute. Femeiuşcă asta încă mai doarme cu păpusi! e-n braţe, ehei! Las sacul să alunece puţin pe oblon şi, cât. d ea întinde minutele deasupra capului, îl ridic puţin, lăsând-o să şi le fluture prin aer. Când renunţă să-l mai caute şi ridică privirea, cobor din nou sacul pe oblon, îmbiind-o să-l ia, când e gata să-l apuce, îl ridic din nou. În sfârşit mă priveşte zâmbind, cu mâinile lăsate pe lângă trup, a renunţare. Ochii ei uriaşi mă împung undeva între piept şi stomac, îmi fac o rană ca de acid sulfuriq. În ei e obrăznicia aia nemaipomenită a femeii frumoase, gata oricând să învrăjbească prieteni de-o viaţă. Sunt anihilat ca un ţânţar pus pe plită şi las sacul să cadă în praf la picioarele ei. Fata îl ia îmbufnată şi-l duce pe grămada de mobile de lângă perete. De acolo mă mai priveşte o dată peste umăr. Distanţa e acum conformă cu NTS-ul, aşa că pot să-i răspund din privire. Ca să fiu şi mai obraznic îi răspund şi lui ta-su, verbal.

— Au cam dat mistreţii în pajişti şi le-au râmat, t o v. inginer. Dacă-i lăsăm să-şi facă de cap, nu se mai poate cosi nimic după ei, că lasă numai muşuroaie.

Apolzan mă priveşte cu douăzeci de fulgere pe secundă, ceva în genul „mamă, draci mănânci!”, cum ar zice colegul Burcea care-i din Dâmboviţa. Dar mie nu-mi pasă, a văzut şi femeiuşcă asta, care încă mai suge nasul păpuşii ca să adoarmă, că eu alte probleme am pe cap, ca orice bărbat, şi că nu mă interesează pe mine bosumflările ei. Să-i caute-n coarne mă-sa, nu eu. Aşa că directorul, după bunul lui obicei, roteşte privirea prin toată piaţa, de parcă ar căuta ajutor, o salvare din afară.

— Mde, zice el, poate să fi tras cineva un foc de armă aşa, ca să-i sperie, cine ştie, dar braconaj, pe aici, pe la noi, niciodată.

Pe mormăiala lui bâlbâită, personajul salvator chiar apare. E nevastă-sa, cu un termos în mâini, cafeluţa probabil.

— Dar să v-o prezint pe soţia mea – continuă el, uşurat –, tovarăşul inspector-şef Măţăoanu.

Zgomot de pasăre mare, deranjată dimineaţa din cuib, tulbură

liniştea potecii. Sunt eu, Anuţa, fata pădurarului Bungărzan de la cantonul numărul zece, nu te speria, cor-bule, drăguţule, sau ce pasăre-i fi. Cât e vremea frumoasă vin mereu pe poteca asta la şcoală. Sunt singura fată din Liceul silvic, nu pot sta la internat, aşa că n-am de ales, îmi iau rucsacul în spinare şi, zdup, în jos cinci kilometri dimineaţa, hopa, sus, cinci kilometri după masa. Iarna stau în gazdă la o mătuşă urâcioasă şi zgârcită. Am toiag încrustat şi tot fredonez să-mi fac curaj cât umblu pe cale. Dar vânzoleala din piaţa primăriei ce să fie? Un camion şi oameni în jurul lui cu tot felul de mobile în braţe. Ajung la un luminiş de unde se vede ca-n palmă, îmi duc mâna streaşină la ochi, pentru că soarele tocmai se iţeşte de după Bărbosu. Da. Ala cu coama albă nu-i altul decât directorul Apolzan şi-n urma lui nu poate fi decât nevastă-sa. Se duc spre clădirea liceului împreună cu trei necunoscuţi. Un om, o femeie şi o fetişcană în pantaloni, cu păr lung, lăsat pe spate. Ei, dar ăla care stă cocoţat în camion, cu braţele cruce pe piept şi cu ochii după fata cu păr lung, nu-i Remus cumva? Ba, el e neruşinatul.

În cancelaria şcolii, tovarăşa Măţăoanu s-a şi aşezat într-un fotoliu şi a pus picior peste picior. Fiica ei o imită întru totul. Ceştile de cafea se odihnesc pe biroul la care de obicei numai eu, directorul, am voie să mă aşez. Tovarăşul inspector-şef stă în picioare în faţa ferestrei, cu ceaşca de cafea în mână şi cu ţigara aprinsă în cealaltă. Ce vede el prin fereastră nu-mi dau seama, în schimb o aud pe nevastă-sa cum turuie.

— Eu i-am spus lui Silviu, am insistat chiar foarte mult. (în acest timp face şi un gest cu capul spre soţul ei. Profită că acesta e cu spatele spre ea, s-ar zice. Dar, de fapt, nu-i pasă că el o aude. Femeia asta e puterea din spatele lui Măţăoanu, probabil cel mai adesea chiar împotriva voinţei lui. Cu ea va trebui să mă lupt sau să fiu aliat, nu cu el.) Lasă, dragă, mutatul ăsta pentru anul viitor, că doar nu te obligă nimeni. Tocmai acum, când Alice e în ultima clasă de liceu, ţi-ai găsit şi tu *vremea* de mutat? El, cică, lasă, dragă, că şi acolo este un liceu foarte bun! Eu, ce să mai zic, îl ştiu cât e de încăpăţânat şi până la urmă, deh… Totul depinde de cum sunt profesorii dumneavoastră de chimie şi de biologie, pentru că ei asta-i trebuie în primul rând: chimie şi anatomie. Fata dă la medicină.

O învăluie pe Alice într-o privire de mamă grijulie şi mândră în acelaşi timp. Fata nu răspunde privirii ei. fel schimbă poziţia picioarelor, punându-l acum pe dreptul peste stângul, şi priveşte

absentă la graficele de pe pereţi. Aşadar, ele au acceptat în cele din urmă soluţia asta cu mutatul. Acum doar ne tatonează, vrea să ne capete bunăvoinţa ca să ne ţină sub control.

— Dar, să ştiţi, la biologie avem una dintre cele mai bune profesoare din judeţ. Un om excepţional, să ştiţi.

Soţia tovarăşului Paicu, profesorul de franceză. Au ei o casă în marginea comunei, aţi trecut pe lângă ea când aţi venit încoace. Să vedeţi ce gospodărie şi-au pus la punct dânşii acolo… O minune. Au câteva vaci. Şi porci. Cresc şi iepuri.

Oricât aş lungi descrierea, cu pauze cu tot, madam Măţăoanu va rămâne tot impasibilă.

— Mda, zice, numai că ce-i trebuie fetei *e* anatomia *l* Mai ales anatomia.

— Este, tovarăşa, nu vă faceţi probleme în privinţa asta. Şi la chimie avem un om foarte bun, pe tovarăşul Miclea.

— Nu-i vorbă că noi ne-am gândit (din nou gest elocvent către soţ, pentru *a* întări ideea de *gândit împreună*) totuşi că trebuie s-o mai trimitem şi pe la Cluj la meditaţii cu un profesor de facultate. Că doar aşa face toată lumea, nu?

Cât timp o ascult bătând câmpii, mă trag mai lângă fereastră să văd şi eu la ce se tot uită tov. inspector. Elevii au terminat de dus mobila în casă sub supravegherea şoferului Vasile, care acum tocmai încuie uşa de la intrare şi se îndreaptă spre camion. Băieţii îşi scutură hainele de praf şi se pregătesc să plece înapoi spre internat. Dinspre deal vine fătuca lu' Bungărzan, pădurarul de la cantonul zece. E îmbrăcată în uniformă verde, băieţească, şi duce în spate un rucsac. De acum o să avem două fete în şcoală, mă gândesc. Ea se strecoară printre muncitorii cape aşteaptă camioanele să-i ducă la parchete, îi salută respectuos şi se duce aţă spre Remus. Se sărută fără să le pese că sunt văzuţi. Ceilalţi băieţi au plecat înainte spre internat, spre cantină, de fapt.

— O zis tată-tău să te duci deseară până acasă – îmi şopteşte Anuţa cu vocea ei mai mereu uşor răguşită. Te aşteaptă la canton, să ştii.

— No, bine! – îi zic. În dimineaţa asta mi se pare prea femeie de casă, munteancă cu grija gospodăriei mai mare decât grija dragostei, a jocului, a plăcerii.

— Să-ţi faci biletul de voie din vreme. Aşa om mergg împreună

după ore, vrei?

Vorba ei e iute şi apăsată. Ai zice că pune patimă şi seriozitate în t<ce spune. Când te întreabă ea ceva şi te priveşte drept în ochi, te simţi ca la interogatoriu. N-ai voie să râzi, să glumeşti, să minţi, să te joci. Ochii ei verzi, de pădureancă, scânteiază la fiecare cuvânt. E mai degrabă sălbatică decât gingaşă, nu cred că ştie să fie tandră, iar lascivă nici atât. E mai degrabă un camarad, decât o femeie. Şi e foarte multă forţă în fiinţa ei atât de subţire, firavă.

— Dar tu vrei? – o întreb.

În sfârşit, privirea ei oţetită se înmoaie puţin. Somaţia se transformă în simplă rugăminte. Zâmbeşte şi se ridică pe vârfuri să mă sărute. Dar sărutul ei e al unei mame care-şi pupă copilul înainte de a-i da o palmă la cur şi a-l trimite să rânească la vite.

— Noi avem săptămâna de practică, zic, nu ştiu unde ne-o duce azi.

— Da să-mi spui îndată ce afli, bine?

A trecut brusc înapoi la tonul de somaţie fără drept de apel. Mă întreb de ce e atât de sigură că o iubesc, de ce n-are nicio îndoială.

— Bine, zic.

— Că de nu, ne-om întâlni la Tisă sau undeva pe cale, da?

— Da, zic, şi acum mă aplec eu spre ea să o sărut. Se întoarce pe călcâie şi pleacă spre şcoală. Aşa că o iau şi eu spre internat, poate mai prind masa de dimineaţă. Din spate nu arată rău fata asta, chiar aşa cu rucsacul în spinare, dar parcă prea se vede că-i munteancă după mers.

Soarele s-a ridicat pe cer de câteva suliţe şi piaţa din faţa primăriei e pustie, îl văd pe Silviu cum o traversează cu pas rar, părând în sinea lui preocupat, frământat de probleme. Oredeam că se duce spre casă, dar el dă să urce scările primăriei, aşa că-l prindem tocmai când să pună mâna pe uşă. Colegul Agapie frânează în spatele lui şi claxonează scurt, întoarce capul spre mine tocmai când eu deschid portiera şi-i zic;

— No, Silviuţ dragă, vin să te ţuc!

Mă priveşte o secundă, apoi mă recunoaşte şi se bucură. Sincer, cred.

— A, doctore, ce surpriză plăcută! Ne îmbrăţişăm pe scările primăriei.

— Auzisem că vrei să-ţi muţi sediul aici, în inima pădurii, şi m-am bucurat foarte. Da acu, dis-de-dimineaţă, când auzii că, gata, ţi-ai

adus şi mobila, l-am rugat pe tovarăşul coleg să mă aducă degrabă să te văz. Bată-te să te bată! No, hai să ţi-l prezint şi pe tovarăşul coleg, că de-acu, vorba aia, o să batem bridge-ul împreună în fiece sâmbătă.

— Bridge! Am şi uitat ce-i ăla, măi Colceriu!

Îi duc până lângă maşină şi i-l prezint pe Agapie. îşi strânge mâna fără entuziasm şi-şi mormăie numele. Par să se mai fi văzut cândva şi să nu se fi plăcut. Trebuie să-l atac mai direct, cât încă există bunăvoinţa revederii.

— Apăi, dacă tu ai de gând să ne refuzi la bridge, să ştii că noi la o vânătoare nu te-om refuza nicicând!

— Ce vânătoare? – întreabă el de parcă nici aia n-ar şti ce este. Pare agasat, dar nu-mi dau seama de ce. E din pricina vânătorii sau îl supără cu ceva prezenţa tovarăşului coleg?

— Păi, de voi ăştia, profesioniştii, ştiţi mai bine ce, când şi cum. P-aici se plânge lumea de mistreţi că strică păşunile. Tare mi-ar plăcea… Când o da prima zăpadă…

— Mde. Ca să ucizi un mistreţ sau un urs, trebuie ca pagubele produse de el să fie mai mari de o sută de mii. Ce, tu nu ştii ce-i acela echilibru biologic?

E ciufut rău Silviuţ al nostru astăzi. Ori ceva nu-i merge, ori s-a făcut şef şi la suflet! Ce-mi recită mie din regulamentul vânătorii, când nu ne-am văzut de mai bine de doi ani? Dar dinspre liceu vine fiică-sa, îmbufnată toată, smiorcăindu-se, gata să pârască lu’ tată-său pe toată lumea asta rea.

— Ce-i, de ce n-ai rămas la şcoală? – o întâmpină grijuliu dom inspector.

— Clasa mea s-a dus în excursie azi…

— În excursie? – se miră tată-său.

— …Şi mama nu m-a lăsat să merg şi eu. Zice că nu sunt echipată pentru munte.

— Măi Silviuţ, dar frumoasă fată mai ai! – îi zic eu să nu tac. Cotoiul de Agapie stă cu privirile plecate şi mustăceşte. Nu cumva o cunoaşte pe fata lui Silviu?! Mare pezevenghi!

— Uite, fă cunoştinţă cu domnul doctor Colceriu! – îi zice Silviu copilei. Probabil vrea să câştige timp. Nu-i uşor de rezolvat un conflict între mamă şi fiică.

— Dar cum în „excursie”? Nu înţeleg!

Fata îmi întinde mânuşiţa ei delicată, dar gândul tot la excursie-i

umblă.

— Aşa, se duc în excursie să facă marcaje pe copaci!

— A, păi asta-i cu totul altceva, dragă. Fac practică. Marchează răritura. Ei acolo muncesc, nu se joacă!

Fata face bot. Pare gata să izbucnească în hohote de plâns. Inima de tată se-nmoaie văzând cu ochii. Pe drum tocmai trece un camion cursă, plin cu muncitori forestieri. Deodată Silviu face un pas înainte şi ridică mâna. Camionul frânează la vreo zece paşi mai departe de noi. Un brigadier silvic sare jos din cabină şi vine la inspector în pas alergător.

— Să trăiţi, tovarăşe inspector-şef. Sunt brigadierul Selejan Ioan de la Ocolul Borda Veche.

— Măi Selejan, tu nu ştii în ce sector s-au dus elevii de la liceu să execute marcaje pentru răritura?

— Ba da. În sectorul 239, să trăiţi!

— Şi voi nu treceţi cumva prin apropiere de ei?

— Ba, chiar pe acolo trecem. Că noi am deschis un parchet de tăiere în 241.

— Bine. Atunci luaţi-o şi pe fata mea şi lăsaţi-o acolo, în grija maistrului care e cu elevii, da?

— Am înţeles, să trăiţi.

Mda. U găsesc îmbătrânit pe bietul Silviu, măcinat de ceva. De unde, când am aflat, gestul lui de a aduce sediul Inspectoratului Silvic în buza pădurii mi s-a părut un semn de forţă şi de nebunie tinerească, acum îmi vine să cred că el ascunde o fugă. îl simt turtit între soţie şi fiică, în domeniul ăsta, al sentimentelor, nu voi înţelege niciodată mare lucru. Mai am un pic până la pensie şi nu încetez să mă felicit că nu m-am însurat şi că n-am făcut copii.

Sectorul 239 este aşezat pe o coastă, în dreapta drumului forestier Pârâul Roşu. Grupa noastră de lucru, formată din 15 băieţi, este condusă de maistrul Florea şi învaţă cum se fac marcajele pe copacii ce vor fi tăiaţi în iarnă pentru a face loc celorlalţi să crească în voie. La plante, ca şi la oameni, aşa-zisa selecţie naturală trebuie încurajată puternic din afară. Aşadar, maistrul Florea merge înaintea noastră, se opreşte la fiecare şapte-opt paşi şi aşteaptă să ne audă părerea. Eu ţin în mână un ciocan de marcaj şi, când mi se pare că s-a conturat o concluzie, o „consfinţesc". Adică, poc, aplic ştampila pe copacul ce trebuie eliminat.

— Asta-i cam strâmb! – zice unul despre un fag.

— Iar ăsta-i pe jumătate uscat! – zice Burcea arătându-mi un brad. Maistrul Florea tace. Aşteaptă. Eu, atunci, tranc cu ciocanul pe coaja fagului strâmb. Imediat se aude deasupra noastră un fâlfâit de aripi şi toţi cască gura în sus, spre coroana arborelui, unde se zăreşte un cuib.

— Vezi, dacă te grăbeşti? – zice maistrul.

Îmi ia ciocanul din mână, anulează marcajul de pe scoarţa fagului şi-l condamnă pe brad la tăiere. În vale se aude un motor de camion şi, după oprirea lui, nişte strigăte. Ieşim cu toţii pe un tăpşan de unde se vede ca-n palmă tot drumul forestier Pârâul Roşu.

— Cine coboară s-o conducă până aici pe noua voastră colegă? – întreabă maistrul Florea.

— Eu – zic eu.

— Du-te! – zice el.

Aşa că plec la vale cu salturi de cangur peste tufişuri. Cei din camion îmi observă mişcarea, aşa că o Iasă pe fată în mijlocul drumului şi-şi văd de treabă. Praful stârnit de camion pare s-o deranjeze pe domnişoară, mai apuc să văd cum îşi duce batista la nas şi apoi se retrage în pădure. O pierd din vedere. Dar când mai am doar zece paşi până la drum, o văd cum stă pitită între doi brăduţi, aşteptându-mă să ies la drum şi s-o caut. Deci îi arde de glume? Bine! Mă retrag pâş-pâş, să nu mă simtă, fac un ocol larg şi ies în drum. Mă prefac îngrijorat şi o caut evitând să mă uit spre locul în care ştiu că se ascunde. Apoi o strig:

— Tovarăşa Alice!

Apelativul o face să râdă pe înfundate. Liniştea care s-a lăsat în jur îmi permite s-o aud cum râde, dar mă prefac în continuare că nu ştiu unde e. Mă depărtez în sus vreo zece paşi, o mai strig o dată şi, când sunt sigur că n-are cum să mă zărească, mă furişez în pădure. O simt acum ca pe un animal ce se lasă cuprins de spaimă. Ştiu cam unde se află şi cam ce vede, sunt sigur că în câteva minute va ceda şi va ieşi la drum. O voi auzi strigându-mă imediat. Şi pentru că ştiu cât e de frumoasă, presupusa ei spaimă îmi face plăcere cât se poate de fizic! De ce? Mi-e teamă că nu mai e chiar un simplu joc ce fac eu acum.

Dar iat-o că apare şi e într-adevăr speriată. Ochii mari şi buzele cărnoase, uşor întredeschise, par făcute pentru a exprima spaima. Chiar şi în situaţiile cele mai normale, chipul fetei ăsteia exprimă

spaima cuiva care se teme de întreruperea iminentă *a* unei plăceri foarte intense. Priveşte în sus şi în jos de-a lungul Pârâului Roşu. Ţipă! Da, da, ţipă pur şi simplu, scoate un fel de i-uri foarte ascuţite. Probabil că auzite de foarte departe nu pot fi interpretate decât ca ţipete de păsări. Oricum, grupa noastră cu maistrul Florea cu tot trebuie să fi trecut deja de partea cealaltă a culmii Bărdaşului şi nu mai au cum s-o audă. Trece acum la un fel de yodlere care-i ies mai mult voioase decât înspăimântate. îmi dau seama cu ocazia asta că nu-mi ştie numele, altfel m-ar fi strigat. Chiar dacă m-a recunoscut când am strigat-o eu, faptul că nu ştie cum mă cheamă trebuie că-i provoacă şi spaimă şi furie. O văd cum se decide brusc să pornească pieptiş spre deal, cam în direcţia din care am venit eu. Abia asta o va face să se rătăcească de-a bine-lea. Se agaţă cu mâinile de rădăcini, de copaci, de pietre şi o aud gâfâind sau plângând, nu-mi dau seama. Cu paşi de felină o escortez de aproape, nu sunt nici zece paşi între noi, însă nu mă las nicio secundă descoperit. Ajunge într-o poieniţă şi, după ce strigă de câteva ori, se trânteşte pe iarbă, plângând în hohote de data asta. Nu mi-am închipuit niciodată că există plăceri atât de intense ca aceasta pe care o încerc în clipa de faţă. Deznădejdea asta sinceră, pe care ştiu că o pot curma în orice moment, şi frumuseţea ei care depinde de mine ca să se refacă în superba-i obrăznicie de azi dimineaţă! O voi lăsa să plătească îndelung.

Se ridică şi-şi rupe un toiag dintr-o creangă uscată. Se încăpăţânează să urce, dar în direcţia în care a apucat-o are de mers vreo două zile până să întâlnească vreun om. În schimb, nu-şi dă seama, curând va pierde şi legătura la vedere cu drumul de pe Pârâul Roşu. Atunci s-o văd!

Mă numesc Selejan Ion şi sunt brigadier silvic la Ocolul Borda Veche. Tocmai am ajuns cu oamenii la parchetul de tăiere din sectorul 241 şi le recit poezia normelor de protecţia muncii. Ei stau pe jos sau pe câte o buturugă şi mă ascultă cu gândul aiurea. Habar n-au că azi le voi aplica toate regulile în aşa fel încât orice descindere inopinată a inspectorului-şef să nu mă prindă cu nicio neregulă. Când închid caietul, îl aud pe unul zicând:

— No, hai!

— Niciun hai – mă opun eu. N-am deloc chef să-mi pierd pâinea pentru puturosenia lor. Mă privesc contrariaţi, încă mai au impresia că-mi arde de glume. N-aţi văzut că ne-am întâlnit cu inspectorul-şef? –

le mai spun.

— Şi ce-i cu asta? – întreabă arţăgos unul din ei.

— Vine el să doboare copacii? – mă ironizează un altul care are grijă să vorbească ascuns după un coleg, să nu-l ghicesc.

— Nu – zic –, de doborât o să-i doborâm noi, dar poate de mâine încolo.

Corul se-nalţă acum pe mai multe voci. „Cum aşa? Pierdem timpul. Asta-i bună!"

— Mai întâi, cine nu are casca de protecţie pleacă imediat acasă. Pe jos.

Acum încep să înjure, să scuipe, unul aruncă toporul într-o buturugă. Lasă-i, lasă-i!

— Apoi, cei care rămân aici se duc să marcheze arborii din marginea parchetului şi pun tăbliţele indicatoare.

— Ce, mă?

— Tăbliţele?

— Da, zic, le cioplim acum şi le scriem, chiar cu creion chimic, dar trebuie puse. Pe urmă stabilim direcţia în care vor fi doborâţi copacii, marcăm locul unde aşteaptă căruţele şi tractoarele pentru transport, împărţim sarcinile…

— D-apăi, mă Ioane, – zice moş Baicu, un fel de şef de echipă neoficial – pân-om face toate astea, gata-i şi săptămâna. Io zâc să ne apucăm de treabă şi mâine punem şi indicatoare şi toate cele. Punem şi steaguri dacă vrei. Că n-a veni el inspector u chiar azi şi tocmai la parchetu nost.

Mă prefac că mă gândesc puţin, ca să le dau un răspuns cu greutate, dar n-am de gând să fac concesii. Nu se ştie niciodată!

— Mamă, mămicuţa mea! – hohoteşte biata Alice aşezată pe un trunchi putred. O privesc zâmbind de la numai câţiva paşi. Să intervin chiar acum. ca un salvator din poveste, sau s-o mai las să se smiorcăie? O pasăre îşi ia zborul de pe un arbore din apropiere. După zgomotul aripilor pare să fi fost un corb, pasăre în acelaşi timp purtătoare de noroc şi vestitoare de rele. Juna Alice o ia drept duhul rău, se sperie şi mai tare şi o rupe la fugă prin pădure. Ca s-o urmăresc mai bine sunt nevoit să urc pe creastă şi să urmez cu pas tupilat marginea de sus a pădurii. Probabil că în următoarele minute, zărind luminişul, se va îndrepta şi ea încoace. Un timp o urmăresc numai cu urechea, mă îndepărtez puţin de pădure şi privesc dincolo de creastă spre drumul

forestier Pârâul Alb. De aici se vede foarte bine locul care se numeşte „La Tisă", dar îmi dau seama foarte bine că până la ora trei nu am timp să mă duc s-o întâlnesc pe

Anuţa. Probabil că mă va aştepta cel puţin o oră şi într-un fel mi se face milă de fidelitatea ei necondiţionată. Dar nici pe neajutorată asta n-o pot lăsa să se rătăcească. Am lăsat-o destul să se chinuie. Nu cumva m-am îndrăgostit de ea şi mi-e frică de această dragoste? Altfel de ce aş simţi o atât de tulbure plăcere când o văd înfricoşată?

Pe la ora prânzului, în şir indian, intrăm în parchetul de tăiere din sectorul 241. În frunte merge maistrul Florea, iar încheietor de pluton sunt eu, elevul Ioan Burcea din Dâmboviţa. De departe îi auzim bocănind la lemne pe muncitorii din parchet, dar niciun strigăt de „cadee" nu tulbură liniştea pădurii cât timp ne apropiem de ei. De cum intrăm în poieniţă, maistrul Florea, voind probabil să-i facă o glumă bună brigadierului Selejan, ne spune:

— Iată un foirte bun exemplu de cum nu trebuie să lucraţi niciodată în viaţa voastră de brigadieri. Ia să vedem cine ştie ce greşeli se fac în acest parchet?

— N-au căşti de protecţie – spune unul dintre ai noştri.

— Aşa e – aprobă Florea.

— Nu s-au pus tăbliţe indicatoare – sare un alt linguşitor.

— Da. Altceva?

În acest timp brigadierul silvic Selejan se apropie cu o mutră spăsită şi spune:

— Măi Gheo, nu m-ajuţi tu cu elevii să amenajez puţin parchetu ista? Mi-i teamă că s-abate inspectoru Măţăoanu p-aci şi o păţesc rău.

— Băieţii şi-au terminat ziua de lucru – îi răspunde tăios maistrul Florea, iar eu îmi dau seama că în pădure, chiar dacă oamenii sunt mai puţin înghesuiţi, motive de duşmănie găsesc la fel cu cei aglomeraţi pe asfaltul din marile oraşe. Pe zece kilometri pătraţi de pădure în jurul nostru nu se află decât aceşti doi şefuleţi. Acum s-au întâlnit şi-şi trag la gioale ca în careul de şase metri într-un meci de fotbal de divizia C.

— Dar fiica tovarăşului unde e? – întreabă brusc Selejan cu o voce de început de catastrofă. Toţi rămân încremeniţi şi se privesc de parcă s-ar vedea acum prima dată. O îngrijorare despre care n-ai cum să ştii de e adevărată sau falsă se instalează pe feţele multora.

— Nici Remus nu s-a întors – constată prosteşte unul dintre

bunii mei colegi.

— Mda – încearcă maistrul Florea să se autolinistească – dacă e cu Rernus, nu e nicio problemă.

Între timp întâlneşte privirea cu un licăr de bucurie răutăcioasă în ea a brigadierului şi se îngrijorează din nou. Selejan îl simte pe maistru în corzi şi atacă:

— Inspectorul mi-a zis să ţi-o dau ţie în grijă şi nu lui Romulus sau Remus, cum îl cheamă.

— Remus e mare şmecher! – adaugă hodoronc-tronc un alt deştept de coleg.

Cuvintele lui îi aruncă de-a dreptul în panică pe cei doi şefuleţi. În chiar aceeaşi secundă, de jos, dinspre drumul forestier Pârâul Roşu, se aude un claxon de maşină. Maistrul şi brigadierul aleargă într-un suflet până la un tăpşan din apropiere de unde se poate vedea drumul. Noi, elevii, ne bulucim în spatele lor. Mai deoparte muncitorii lasă lucrul lor la tăbliţele indicatoare şi se apucă să desfacă merindea. În dreptul nostru, jos. pe drumul forestier, se află jeep-ul inspectorului. Adulţii din faţa noastră se privesc mut câteva fracţiuni de secundă, apoi brigadierul pleacă în jos să-l întâmpine pe inspector, iar Florea se întoarce spre noi şi organizează grupuri de căutători. Cum stau cu faţa spre vale, îl văd pe Selejan apropiindu-se cu salturi mari de maşina inspectoratului. Nu e nevoie să-mi închipui ce-i spune inspectorului ca să prevăd reacţia. Sar imediat amândoi în maşină şi pornesc în viteză, înapoi spre centrul comunei.

Abia răsuflasem puţin auzind că inspectorul a plecat spre un parchet din apropiere să-l controleze, când am intrat în alertă. Probabil că mai întâi a sunat telefonul la primărie. Pe urmă, cineva, nici n-am realizat cine, a ieşit în fugă din primărie şi s-a dus la casa inspectorului. De acolo, plângând în hohote, legată la cap şi cu pantalonii suflecaţi, a ieşit valvârtej doamna Cornelia. „Măi, ce să fie?” – îmi zic. O văz că intră mai întâi la miliţie. „Hai, că-i groasă – zic – o nenorocire rareori vine singură şi neînsoţită”. Aproape imediat ies de acolo doi subofiţeri care se urcă în jeep şi pornesc spre deal. Madam Măţăoanu aleargă disperată spre liceu. Eu o văd de la fereastră şi nu ştiu ce să fac. M-aş ascunde până aflu exact despre ce e vorba, dar mă gândesc să nu fie pe urmă mai rău. Aşa că încep să mă plimb prin cabinet-între cele două ferestre, în clipa următoare, maşina inspectorului intră în curtea liceului în mare viteză şi scârţâie din frâne

drept în faţa scărilor de la intrare. „N-am încotro – zic – mai bine cobor să văd ce-i”. Când ajung în curte, văd că inspectorul o ţine cu braţul pe după umeri, iar ea hohoteşte nestăvilit. Când aud cuvântul Alice mi se taie şi mie picioarele. „Doamne – zic – aşa frumuseţe de fătucă… Ce tragedie!” Când îmi dau seama că nu e moartă, ci doar s-a rătăcit, îmi vine să pufnesc în râs, dar nu îndrăznesc şi mă abţin cu greu. „O găsim noi imediat, tov. inspector!” Ne urcăm toţi trei în jeep şi fuga la internat. Chem pedagogii, chem elevii, îi împart în grupe mici de scotocire şi le dau direcţiile, neuitând să le notez pe un carnet pe care-l port totdeauna cu mine. Tov. Măţăoanu tot o mai ţine pe nevastă-sa pe după umeri încercând s-o îmbărbăteze, iar ea tot mai plânge cu sughiţuri.

Când mă întorc sub culme îmi dau seama că am pierdut-o de sub observaţie. Ceea ce-mi închipuiam că e foşnetul paşilor ei, e, de fapt, vântul în nişte tufe de alun. Acum trebuie neapărat s-o găsesc şi… fără s-o sperii. Dacă mă aude ea înainte s-o văd eu e în stare să se ascundă şi să rămână nemişcată.

Mă strecor aproape de-a buşelea pe sub coroanele arborilor din marginea pădurii şi mă opresc din când în când ca să ascult cu atenţie. Nu aud niciun sunet în afara celor obişnuite ale pădurii. Dacă n-o găsesc, va fi groaznic.

Până la urmă a trebuit să mă urc şi eu în jeep-ul impectorului. Am luat-o pe Pârâul Roşu în sus, mergând încet şi ascultând trăncăneala disperată a doamnei Măţăoanu de pe bancheta din spate. Este legată la cap cu o basma şi are şi machiajul împrăştiat pe toată faţa, a fost prinsă de eveniment tocmai când aranja mobila în noua locuinţă împreună cu şoferul Vasile.

— Şi dacă nu ţi-aş fi spus de atâtea ori, repetă ea, să mă laşi pe mine să-i fac programele! Ce ţi-o fi trebuit s-o trimiţi cu ţapinarii ăia în munte, nu ştiu!

Tov. Măţăoanu tace şi priveşte concentrat spre marginea pădurii, doar o zări ceva, un semn, un om, o urmă de-a fetei. Acelaşi lucru îl fac şi eu, de fapt, sfârşind prin a nici nu mai auzi cuvintele doamnei.

Până la urmă dau de ea într-un luminiş unde s-a oprit, disperată şi plânsă, şi zace întinsă pe burtă, cu faţa în iarba pălită. Vin încet din spatele ei şi încerc să-mi compun o voce cât mai blândă, să nu cumva să se sperie, să creadă că e în pragul vreunui inevitabil viol.

— Domnişoară!

Tresare violent. Se întoarce cu faţa. Sare în picioare şi mi se aruncă de gât, plângând în hohote. O apuc cu braţul pe după umeri şi încerc s-o liniştesc.

— Hai, gata, gata, nu s-a-ntâmplat nimic!

Ea continuă să hohotească. Toată spaima ei acumulată timp de câteva ore se revarsă în acest plâns imposibil de stăvilit.

— De fapt, îi spun, nu te-ai mişcat decât pe o rază de cinci sute de metri, numai că ai trecut de o şa şi nu mai aveai cum găsi nici drumul forestier şi nici poteca.

Se desprinde în sfârşit de mine, mă priveşte cu ochi împăienjeniţi şi mă întreabă:

— Şi m-ai urmărit tot timpul?

— Da.

— De ce, de ce, de ce? – strigă plângând şi lovindu-mă cu pumnii ei mici în piepţii vestonului. Trag aer în piept.

— Dar tu de ce te-ai ascuns când am venit să te iau? îmi întoarce deodată spatele.

— Şi doar pentru asta a trebuit să mă chinui atât? îmi vine s-o iau în braţe, din spate, şi s-o învârt de trei ori prin aer. Nu cumva asta e o formă a dragostei?

— Eşti un monstru, să ştii! Ai să fii pedepsit pentru asta.

Se întoarce din nou cu faţa la mine. Lacrimile i s-au uscat prin minune, ochii i-au rămas înroşiţi de plâns. Dacă ar avea sub picioare parchet s-ar auzi cum bate din călcâi când îmi spune:

— Acum te rog să mă scoţi imediat la un drum!

— Bine, zic, hai!

O apuc de mână s-o trag după mine, dar, firesc, îşi retrage mâna, deşi mă urmează. Ieşim din poieniţă şi o luăm spre vale, pe un drum subţire, de jivine, până dăm de albia unui torent. De-a lungul acesteia, călcând ba pe pietre, ba prin noroi, mergem multă vreme tăcând. Apoi o luăm din nou la deal, perpendicular pe direcţia torentului şi tot pe o potecă ce n-a fost umblată atât de oameni, cât de fiare. Pentru că urcăm, îi întind mâna s-o trag în sus şi ea nu mă mai refuză de data aceasta. E moale carnea ei ca un puf. Ajungem la un hrănitor de animale care mă ajută să-mi dau seama exact unde suntem.

— Ce-i asta? – întreabă ea.

— Aici vin sălbăticiunile să se hrănească, iarna. Se opreşte.

Fricoasă.

— Ce sălbăticiuni?

— Mistreţi, urşi – zic eu, mă amuză s-o tot sperii.

— Dar ursul parcă hibernează.

— Da. Dar acum, toamna, vin şi ei să se hrănească pe aici. Li se pune carne, de obicei.

Cu o figură îngrozită mi se lipeşte de trup. Să fie la fel de înfricoşată acum ca atunci când era singură sau… îmi place din ce în ce mai mult.

— Vrei să spui că…

— Da. Poteca asta *pe* care am venit e făcută chiar de urşi. Dar hai mai repede, că avem destul de mers.

Ne îndepărtăm de hrănitor şi intrăm iarăşi în arboret. Ea se mai uită o dată înapoi, de parcă ţarcul nevinovat ar fi cine ştie ce animal feroce. După câteva minute suntem în drumul forestier Pârâul Alb. Aici perspectiva se lărgeşte dintr-odată şi în zare se vede culmea înceţoşată *a* muntelui Bărbosul.

— Unde suntem? – zice ea.

— În sectorul 245 – îi răspund sec.

— Şi până-n oraş cât mai avem?

— Până-n oraş? – râd – nu ştiu. Până în sat, cam două ore.

În centru era deja multă lume când am ajuns. Piaţa plină. Cei mai mulţi îşi luaseră câte-o bere de la crâşmă şi ieşiseră s-o bea în marginea drumului, aşa fac pe vreme frumoasă. Dacia colegului Agapie a oprit cumva în mijlocul lor, agitându-i, stârnindu-i. Sigur că toţi vorbeau de dispariţia fetei lui Silviuţ, iar apariţia noastră i-a înteţit. Am coborât valvârtej şi am luat-o spre casă, nerăspunzând saluturilor lor politicoase, dar care mi s-au părut pline de curiozitate şi, într-un fel, ironice. Am luat din cui o puşcă de vânătoare şi-am revenit cu ea la maşină. I-am dat-o lui Agapie, care a şi demarat imediat. Zilele trecute şi-a pierdut ceva ce se numeşte tobă de eşapament şi zice că de asta face maşina lui atât zgomot. Mie mi s-a părut, de data asta, sinistru acest urlet al ei în după-amiaza însorită de toamnă. Săracul Silviuţ! Cu nevasta niciodată n-a avut zile prea bune, iar acum… să pierzi unicul copil când e în floarea tinereţii! Stau cu ochii fixaţi pe locul pe unde a dispărut maşina colegului Agapie şi-i ascult pe oameni flecărind. „Fata lu’ tov. inspector Măţăoanu. Şef la judeţ. Cică s-ar fi. Băiatu’ lu’ Onofrei. De az dimineaţă o caută. Pân’ pădure. Care Onofrei. bre? Avea puşcă.

Onofrei Păduraru. Da pușca la ce le trebe? Cic-a furat-o. Care, bre? A'lu Felecan, de la cantomi nouă. A fugit cu el. Da pușca, de ce? Nu vezi că nu-i nimeni la miliție, *e* duși după ei. Și doctoru' ăla tânăr. Da pușca? Cic-ar fi plecat cu ea pân' pădure și dus o fost. Săracu' ta-su! Atunci a furat-o! Poate-l dă afară pa Onofrei de la canton. Doar nu să duce să-i puste, doamne ferește! Măcar dă n-ar da peste vreo jivină, săraca! Da când s-or înțeles, bre, că doar az dimineață o venit încoace? E cu el? Să nu-i puste, doamne feri!" Bietul Silviuț!

La o cotitură a Pârâului Alb, la Buturugă, ne oprim și ea se trântește pe iarbă, obosită. De (aici se vede ca-n palmă șoseaua care duce spre comună și casa profesorului Paicu, din margine. Locul e însă destul de sus, iar mașinile pe șosea se văd ca niște jucării. Ea se apucă să numere cercurile buturugii, eu stau în picioare și mă uit peste toată valea, dar de fapt mă gândesc la ea, la fătuca asta de lângă mine. Ce liniștită-i acum!

— Câți ani crezi că a avut copacul ăsta? – mă-ntreabă.

— Nici n-ai ajuns bine p-aici, te-ai rătăcit prin pădure ca o orășeancă ce ești, și acum te pricepi și la dendroistorie.

— Ce-i aia?

— Știința care numără cercurile de copaci.

— Daa? Hai, spune, câți ani?

— O sută patrujpatru.

— Nu. Zâmbesc.

— Dar câți?

— O sută patruscinci.

— N-ai numărat bine. Vezi că e un cerc, al cincilea sau al șaselea din mijloc, care pare dublu pentru că buturuga a început să îmbătrânească.

Se uită cu atenție la buturugă. Apoi mă întreabă:

— De unde știi? îmi vine s-o mănânc.

— Le-am numărat și eu de câteva ori. – Treci des pe aici? Cu cine?

Deodată devin atent la ce se întâmplă pe șosea. O Dacie argintie a oprit la câteva sute de metri mai jos de casa lui Paicu și din ea a ieșit un om cu o pușcă de vânătoare pe umăr. Un braconier.

— Vino repede! – îi ordon fetei.

Ea se execută. Privește în vale de parcă s-ar uita la o vitrină de modă. Și asta va trebui s-o învăț.

— Az dimineaţă, când a oprit maşina lângă tine, domnu' doctor avea o cămaşă albastră?

— Da.

— Înseamnă că el e!

— Cine?

— Ala de-acolo, care intră acum în pădure.

— Ei, şi?

— Înseamnă că el e braconierul cu arma.

— De unde ştii?

— Păi, ce caută singur în pădure cu arma pe umăr?

— Poate a plecat să mă caute – se miorlăie ea. Poate mă crede împresurată de lupi şi vine să mă salveze!

Deci mintea ei stă tot la cavalerul cel frumos care-şi varsă sângele pentru ea în luptă cu jivinele pădurii! Un cavaler, mai mulţi, ce contează?

— Crezi că ar face-o? – îi arunc peste umăr.

— De ce nu? Tac. Apoi găsesc.

— Pentru că lupii nu vin la vremea asta aşa de aproape de sat. La mistreţi se duce el, nu la lupi.

— Atunci, poate vrea să mă salveze de mistreţi. Şi mistreţii sunt răi, nu-i aşa? Se alintă.

— Prostii – îi tai eu elanul. Deocamdată un om cu arma a intrat în sectorul tatălui meu. Hai!

O iau de mină şi pornim spre vale.

— Tatăl tău e pădurar? – zice. – Da. Ca şi al tău, nu?

— Şi tu vrei să te faci tot pădurar?

— Nu ca tatăl tău.

— Dar ca al tău?

— Nici ca el.

Are chef de conversaţie, iar eu mă grăbesc. Eu am chef să-l prind pe domnu' doctor în flagrant delict. Mamă, ce-ar fi?

— Mama vrea să dau la medicină! – se laudă ea.

— Şi tu? Oftează.

— O să încerc la medicină.

Din când în când jeep-ul opreşte pe la câte un cot al Pârâului Roşu. Tov. inspector rămâne în maşină şi tulbură liniştea pădurii minute bune cu claxonul. Eu, pentru că îi suport tot mai greu neliniştea sau spaima sau ce-o fi şi pentru că mă simt întrucâtva culpabil, cobor şi

privesc cu atenţie printre copaci. Apoi coboară şi el. Pădure. O masă de arbori muţi, ceva ca un labirint ce nu va înapoia niciodată nimic din ce a înghiţit. Versantul spre care privim este expus spre vest. Soarele tomnatic, care se pregăteşte să apună, aprinde şi mai tare culorile amestecului de fagi, stejari, brazi, molizi, tise, aluni, gârniţe, goruni şi paltini. Bietul om! în maşină, nevastă-sa nu mai trăn-căne, doar plânge încetişor.

Trecem printr-un loc unde a fost făcut foc de turişti. Cutii de conserve, pungi de plastic, ziare mototolite, crengi, unele încă verzi, altele arse pe jumătate, pachete goale de ţigări, un adidas uitat lângă foc şi ars în partea din faţă.

— Sălbăticiuni! – zic.

Ea tresare, se agaţă de braţul meu şi priveşte speriată în jur. Al dracului ce se mai alintă femeiuşcă asta. Dacă ai sta să te iei după ea, oho

— Ce sălbăticiuni? – şopteşte speriată.

— Sălbăticiuni de oraş, zic. Bine măcar că l-au stins. Apoi grăbesc din nou pasul. O luăm mai întâi pe o potecă cu marcaj turistic, printre brazi, traversăm un pârâias, urcăm şi… deodată mi se pare că aud voci. O iau de mână şi o trag iute după nişte tufe de alun… Ce e, ce e?" – mă tot întreabă şoptit. Pe poteca pe care am mers noi, din sens invers, apare chiar puturosul de Burcea cu încă unul căruia nu-i văd faţa. Se opresc lângă pârâu. Burcea crestează ceva pe un băţ, celălalt, cu spatele la mine, se apleacă şi-şi spală faţa cu apă rece din pârâu. Burcea, tembelul, nu îndrăzneşte să facă şi el acelaşi lucru, să nu cumva să-şi sperie somnul!

— Dacă Steaua trece de turul doi – zice el – până în finală nu mai are probleme.

— Aiurea! – comentează celălalt, dar nici după voce nu-l recunosc.

Să ştii că ăştia au fost trimişi să ne caute, îmi zic. Aoleo, să vezi ce tămbălău o să iasă, acum îmi dau seama. În fine, măcar să-l prind pe braconier, tot fac o treabă.

După ce Burcea se holbează în susul şi în josul pârâului, îşi continuă amândoi drumul la vale, pe unde am venit noi. Îi las să se depărteze binişor şi abia pe urmă ieşim de după aluniş. Dacă zece minute suntem la gura minei părăsite. Spectacolul de aici e şi mai dezolant decât resturile unor vandali de la oraş care au campat o

noapte-n pădure. Un început de linie de vagoneţi care se termină brusc în buza unei mici prăpăstii cu peretele dinspre noi format din steril, un vagonet răsturnat şi altul pe roţi, ambele ruginite, două cabane tip, cu uşi albe de plastic şi cu gemuleţele sparte, tot felul de ţevi ruginite şi îndoite, turtite, călcate probabil de TAF-uri, intrarea în fosta mină blocată cu crengi şi între ele o tăbliţă de lemn pe care stă scris: ATENŢIE EMANAŢII DE GAZE CO PERICOL DE MOARTE!"

Abia am timp s-o trag din nou pe Alice într-un ascunziş, înainte de a-l vedea pe doctoraş cum pătrunde cu puşca pe umăr în acest peisaj aproape lunar. Probabil că se crede foarte fotogenic, de ţine puşca aia; aşa, pe umăr, cum n-o ţin aproape niciodată adevăraţii vânători. Se opreşte în fala minei şi citeşte inscripţia, îşi roteşte apoi privirile şi alege, din cele două drumuri care urcă, pe cel din dreapta şi nu pe cel pe care am coborât noi. Trece pe lângă electromotorul vopsit în gri şi cu paletă exterioară de culoare roşie, încearcă s-o urnească şi ea chiar. se mişcă, e, de fapt, un fel de volant, numai că fiind strâmbă, atinge din când în când carcasa electromotorului şi scoate un scârţâit lugubru. Doctorul dispare, dar zgomotul electromotorului se mai aude de câteva ori, tot mai slab. Mi se pare clar că omul n-a pornit-o în braconaj, prea umblă nefericit, cu puşca la vedere. Nu cumva şi el a fost trimis tot în căutarea noastră? Alice pare să fi avut dreptate, iar eu zic de mai multe ori în gând: „Suntem hăituiţi, suntem hăituiţi etc". îmi place să fiu hăituit! mai ales pentru că sunt cu frumuseţea asta provocatoare şi că, dacă vreau, răsfirat coada, a întins gâtul şi a trâmbiţat odată cu fală peste tot muntele. Numai că i-a căzut de sub limbă mărgeaua şi s-a pierdut printre frunze. Drept pedeapsă i s-a pus în gâtlej un inel care îl strânge când vrea să cânte. De aia nu scoate el decât un sâsâit şi clămpăne din cioc în zadar. De atunci cocoşii adună pietricele roşii, galbene, albe, iar vânătorii, şi ei, tot după astă piatră se află îndemnaţi a umbla şi de asta trudesc prin locuri pustii şi grele. Iar când frunza fagului..."

Abia reuşesc s-o desprind pe Alice de lângă fereastră, îmi pare că-i prinsă de basm şi ar vrea să-l asculte până la sfârşit. „E frumos, îi şoptesc, dacă vrei ţi-l povestesc eu, că l-am ascultat de zeci de ori când eram mic". Ocolim cantonul prin spate şi ieşim la poiana mare din faţă. Dacia lui Traian, fratele meu care-i activist U.T.C. la judeţ.

— Aveţi maşină? – mă întreabă Alice.

— Nu. E a lui frate-meu.

Acesta tocmai iese pe uşa din faţă a cantonului cărând o sacoşă ce pare foarte grea.

— Ia uite-l şi pe Strâmbă-Lemne! – comentează el când mă vede. E şi simpatie, şi arţag în tonul lui.

În urma lui vine şi tata, cu altă sacoşă mai mică, dar tot grea. Ce dracu' or fi cărând ăştia acolo, că par cam misterioşi. Traian, de lângă maşină, continuă să mă tachineze.

— Ce-i, mă, cu tine, ai părăsit şcoala şi umbli să te-nsori?

Aluzia lui atât de delicată la Alice mă scoate repede din ţâţâni.

— Se spune întâi ziua bună F – îi răspund.

— Nu vorbi! învaţă oul pe găină, ai?

Mă fac că nu-l aud şi zic către tată-meu:

— Iar îl îndopi p-ăsta cu toate bunătăţile? La muncă nu-l mai chemi deloc?

Mă apropii de maşină cu gând să trag un şut într-o sacoşă ca să mă lămuresc ce e cu ea şi deodată văd venind dinspre vale, în mare viteză şi claxonând, un jeep care înalţă un nor de praf după el. Maşina frânează în faţa cantonului şi din ea sare, cine crezi? chiar tatăl fetei, domnu' inspector. Pe uşa cealaltă, şi mai şi, directorul şcolii! E, prea roză nu s-arată situaţia, dar cât stau eu cu gura căscată şi aştept să se aşeze praful ca să văd ce vor ăştia doi, cine crezi că reuşeşte să se extragă din maşină şi să vină drept spre noi urlând ca o leoaică?

— Aliiice! Fetiţa mamii!

Voce ascuţită, mâinile întinse înainte ca pentru o îmbrăţişare după zeci de ani, plânsă toată, tragedie mare, ce mai! Când biata mamă reuşeşte să-şi ia fiica în braţe, plânsul ei creşte brusc în intensitate şi se transformă într-o bolboroseală nervoasă, plină de sughiţuri şi ofurr, o criză mai degrabă, decât un plâns pur şi simplu. Apuc să arunc o privire spre cei doi Felecani. Sunt încă stăpâniţi de un fel de curiozitate, dar şi când se vor lămuri mi-e greu să cred că vreunul dintre ei mă va îmbrăţişa.

— Ce e, dragă, ce-i isteria asta? – o aud pe Alice spunând cu tonul ci calm şi nevinovat cu care-l întâmpinase şi pe tată-său dimineaţa după întâmplarea cu Agapie.

— Cum, neruşinate, mai întrebi? – ţipă doamna inspector. Umbli toată ziua prin pădure cu ţapinaru ăsta (mă arată ca să nu fie vreun dubiu) şi acum mă faci isterică? Poftim! – zice, şi-i trânteşte o palmă delicatei copile de răsună munţii. Asta ca să-i mai zici lui mamă-ta

isterică! – precizează.

Apoi o înhaţă de o mână şi pleacă cu ea spre jeep.

— Hai, dragă, şi tu, de ce te-ai mai dat jos din maşină? – îl întreabă pe bărbată-său.

— Lasă-mă, dragă, am probleme de serviciu. Directorul ar trebui să intervină şi el cu ceva, doar îl ştiu om de acţiune, dar deocamdată stă paralizat între inspector şi doamna şi ascultă bombăneala acesteia din urmă:

— Poftim! Ăstuia, toată viaţa numai la probleme de serviciu i-a fost capul şi casa lui poate să ardă, lui nu-i pasă!

E atât de blocat drăguţul domn director că nici nu îndrăzneşte să aprobe măcar din priviri ce aude. Tata, în schimb, cu simţul datoriei mai dezvoltat decât multe altele, ia poziţia de drepţi şi raportează:

— Tovarăşe inspector-sef, sunt pădurarul Felecan Onofrei de la cantonul nouă, Pârâul Roşu

— Tovarăşe pădurar, zice Măţăoanu cu un glas îngheţat sub care abia mai ghiceşti iritarea, am motive să cred că pe raza cantonului dumitale acţionează un braconier cu arma! Ştii ceva?

— Dacă-mi permiteţi, tovarăşe inspector, azi dimineaţă am auzit şi eu un foc de armă destul de aproape, în direcţia asta (arată cu mâna spre vale), dar am cercetat toată ziua şi n-am găsit nicio urmă.

Auzi la bătrânu', ce limbaj diplomatic! Dacă-mi permiteţi". Şi, hodoronc-tronc, găsesc şi eu momentul cel mai potrivit să mă bag în vorbă:

— Eu bănuiesc pe cineva, tovarăşe inspector. Bineînţeles că n-am nici cea mai vagă idee, în afară de eventualitatea, mai mult dorită, ca Agapie să fie braconierul şi eu să-l prind în flagrant. Tata mi-aruncă un fulger de privire şi încearcă să mă prezinte sub o altă identitate decât aceea atribuită mai devreme de soţia inspectorului.

— Fiul meu, elev la…

— Ştiu – i-o taie Măţăoanu. Apoi către mine: Cine e? – Când o să am probe vi-l aduc eu! – îi zic făcând în continuare pe deşteptul.

Aşa că inspectorul îi zice tatii doar atât:

— Aştept raportul dumneavoastră!

Se întoarce pe călcâie şi pleacă. Directorul pleacă şi el cu aceeaşi mutră confuză.

— Hai, dragă, mai repede – se aude din jeep – să mă duci la spital că mă doare la inimă!

Maşina demarează spre vale. Ridic mâna şi-i fac semn prizonierei, iar ea îndrăzneşte să-mi răspundă, probabil cauzând o nouă izbucnire isterică a mamei ei.

În clipa următoare aud „Grijania mă-tii dă copil" şi-l văd pe tata cum încearcă să-şi scoată cureaua de la pantaloni. O rup la fugă spre pădure şi abia după ce mă ascund realizez că m-am îndrăgostit de Alice.

Din postul meu de observaţie văd însă că nici Traian nu e prea liniştit. Scoate cele două sacoşe din portbagaj şi le duce, pe rând, înapoi în canton. Tata stă pe lângă

fc-uw*. * «– el şi tot ridică din umeri, îşi desface larg braţele, se dezvinovăţeşte de ceva, s-ar zice. Din păcate nu aud ce spun. Traian refuză categoric ceva şi apoi, fără să-şi mai ia rămas bun măcar de la mama, se urcă în Dacie şi tuleo, spre vale.

E totuşi din ce în ce mai nervoasă Elena în ultimele luni, îmi tot reproşează că n-o scot nicăieri, de parcă ar fi plin satul ăsta de baluri şi petreceri şi de parcă altă dată, mai demult, am fi tot umblat prin astfel de locuri. Nici când eram studenţi n-am fost prea des împreună la dans. Îi spun deci de invitaţia doctorului Colceriu şi nu scapă nici această ocazie să se plângă că n-are ce îmbrăca. Ar lungi-o mult pe tema asta a hainelor de gravidă care să fie şi elegante, să n-arate adică precum cerşetoarele, dar mai mult ar vrea să meargă totuşi la mica petrecere din casa bătrânului doctor, decât să mă facă să merg cu ea la oraş şi să-i cumpăr ţoale. Aşa că mă duc din nou până în grajd să văd dacă animalele alea au ros ce le-am pus de mâncare, să le adăp şi să închid uşile. Ea îşi strânge lucrul de mână şi intră în casă.

Când se-ngână ziua cu noaptea mă furişez din pădure până în podul cu fân al grajdului din spatele cantonului şi mă culcuşesc puţin, până se culcă ai casei, zic, şi pot să mă strecor înăuntru să iau ceva de mâncare. Adorm însă. Visez:

Fâneaţa din spatele casei profesorului Paicu numai pe jumătate cosită de otavă. E toamnă târzie deci şi noapte cu lună. Din marginea pădurii apar doi mistreţi care înaintează râmând pajiştea. Nu se aude nimic şi totuşi să vede cum unul dintre mistreţi face un salt şi cade pe spate, zvârcolindu-se şi guiţând ca împuşcat. Cel de-al doilea dispare în pădure. Dintr-o latură a fâneţei, cu puşca îndreptată înainte, gata să tragă al doilea foc dacă mistreţul ar mai da semne de viaţă, apare doctorul Agapie. E îmbrăcat în halat alb şi are gulere albastre. Mă

trezesc. Stau o vreme să mă lămuresc ce-i cu mine, apoi cobor din pod şi mă duc pâş-pâş până la fereastra luminată a bucătăriei. Nu s-au culcat încă. Mama se tot învârte în jurul mesei la care stau doar gemenii şi tata. Moşul e tot lângă uşiţa plitei, are în mână aceeaşi pipă de lut, stinsă acum, mai pune câte un lemn pe foc şi povesteşte. Gheo şi Mihăiţă, care au terminat de mâncat, îl ascultă şi cască din când în când. Tata încă mai mănâncă.

„Vânătorul adevărat ştie, primăvara, după semnele lui, când încep să joace cocoşii în locurile cele mai ascunse din pădurea de brad. Asta-i vânătoarea cea mai tainică şi mai frumoasă. La ea nu se-nghesuie ageamiii. Nu poţi nici măcar să te făleşti cu măiestria loviturii; în gotcanu care roteşte-n cetină poţi să tragi cum ai trage de la cinspe paşi într-o rogojină pusă pe gard. Trofeu, nici el nu e mare scofală; pasărea împăiată se jerpeleşte una-două şi mai aduce şi molii în casă. Iar carnea… Bin, nu face poftă nimănui. E ca iasca muiată-n apă şi prăjită la foc. D-aia numai vânătorii adevăraţi se duc la cocoşi. Pleci la miezul nopţii şi te duci, da fără cel mai mic zgomot, ca râsul, până acolo, la locul lor de nuntire, loc tainic, nu oricine îl poate găsi. Trebuie să ajungi înainte de zori, când pădurea e încremenită ca piatra. Şi pasărea roteşte, roteşte, în crucea bradului, cu gâtu' întins şi cu coada ca evantaiu".

— Ia mai termină, tată, cu basmele astea! – zice tata supărat, când tocmai a terminat ce avea în farfurie şi mama i-o ia din faţă ca să-i mai pună mâncare de pe plită, îmi vine să râd, pentru că ştiu că moşu are să continue, îl văd cum tuşeşte şi caută în sobă un jar mai mic să-l pună în pipă. Trage un fum şi începe:

Ba, cu vremea, vânătorii vechi se duc la cocoşi cu arma neîncărcată sau se duc până acolo şi nu trag niciun foc…"

Mă desprind de fereastră şi mă furişez spre scara podului. Măcar o bucată de slănină să-mi tai cu briceagul şi o bucată de pâine. N-am mâncat nimic de la ceaiul cu marmeladă de azi dimineaţă de la cantina internatului.

Mă arăt bucuros ca un ursuleţ de câte ori am ocazia să primesc musafiri în căsoaia mea cu aer de muzeu. Bucurie de bătrân singur cuc şi lipsit de jucării mai tot timpul. Stau în holisor şi-i îndrept spre sufragerie zicându-le:

— O, dar bine aţi venit, dragilor! Poftiţi, poftiţi pe aici! Silviuţ dragă, dac-ai şti ce bine-mi pare că eşti aici!

De fapt, mă bucur mai mult pentru că aventura lor de *azi* s-a terminat cu bine. Mi-e şi groază să mă gândesc la ce inam gândit mai devreme, când încă o mai căutau pe sărmana fătucă. Şi ca să fiu sincer, nici nu pare prea răvăşită de întâmplare. Mai speriată e mumă-sa, dacă nu cumva crede că-i stă bine martiră.

— Doamnă dragă, dar arătaţi minunat! – îi zic.

— Vai, domnu' doctor, dar am avut o zi îngrozitoare.

— *No*, că-z doară ştim, dragă, ştim că domnişorica s-o rătăcit prin pădure. Dară eu a se mă gândesc că nici nu trebuia să vă-ngrijaţi; e doară mai ceva ca o Diană.

Sigur că nu-mi scapă nici grimasa pe care o face a mică. La vârsta mea orice compliment poate părea o tentativă de viol.

— No, dar poftiţi de faceţi cunoştinţă – Ie zic. Familia profesor Paicu şi familia inginer Măţăoanu.

Elena stă aşezată la masă, cu mâinile în poală, pe jumătate adormită deja, iar eu mă holbez la cărţile din bibliotecă. Doctorul Colceriu are o casă veche transilvăneană, cu mobile de peste o sută de ani, cu bibliotecă de pe vremea memorandumului, un interior sobru şi mai degrabă masiv decât luxos, încărcat de o nobleţe aparte, oricum, nu ca interiorul lipsit de gust al decedatului meu socru. Tocmai răsfoiesc o ediţie din 1923 a romanului ÎS VOR de Princesse Bibesco, am aerul unui cărturar distins când pătrund în sufragerie soţii Măţăoanu şi delicata lor fiică. Le strâng mâinile zâmbind, încă ţinând în mână volumul I al romanului cu subtitlul „le pays des saules" *l*, apoi mă aşez la masă odată cu ei, alături de Elena, care zâmbeşte ca o adevărată bovarică. Mă gândesc că un tânăr scriitor de azi ar fi transcris subtitlul „le pays des. saoules" 2 dând brusc o nouă interpretare cărţii fără măcar s-o deschidă. Doamna inspector atacă imediat problema meditaţiilor la biologie pe care fiică-sa ar urma să le primească de la Elena, iar eu continui să răsfoiesc opul prăfuit şi netăiat, încă de la paginile numerotate cu cifre romane văd o notă de subsol: „Au pays de saules, les étrangers ne peuvent posseder la terre". 3 Mă duc imediat cu privirea în text la locul unde e semnalată nota şi citesc: „Vous me donnez pour rival le sol meme ou vous êtes nee, et qu'en obeissance aux lois vous cesserez de posseder şi je vous possede. Vous me rendrez jaloux de toute la nature!" 4

— Acuşi trebuie să pice şi drăguţul de Tiberiu – spune doctorul Colceriu în timp ce scoate dintr-un dulăpior o sticlă – dar io zic că o

răchie n-are la ce să ne strice şi până vin ei.

Nici n-apucă el să scoată dopul sticlei că se şi aude soneria de la intrare.

— No, uite c-or şi venit!

Doctorul iese şi se întoarce aproape imediat cu o puşcă de vânătoare în mâini. Ăştia şi-au pus în cap să-i tortureze pe inspector şi să-i facă aluzii în fiecare zi. Sunt înnebuniţi după vânătoare. Au impresia că ucid plictiseala într-un mod radical, nobil şi bărbătesc, în urma lui Colceriu apare Agapie.

— Dar hai. Paule dragă – zice bătrânul – numai puţin să stai cu noi. Tovarăşul coleg – adaugă el către noi, ceilalţi – o vrut să dea o mână de ajutor în căutarea Dianei noastre.

— Bună seara – aruncă Agapie şi se îndreaptă spre noi.

1) Tara sălciilor.

2) Ţara beţivilor.

3) În ţara sălciilor străinii nu pot să posede pământul.

4) Mă faceţi rival cu însuşi pământul pe care v-aţi născut şi (îmi spuneţi) că respectând legile veţi înceta să mai posedat» dacă eu vă posed. Mă faceţi să fiu gelos pe întreaga natură!

Soneria se aude din nou.

Cei trei Măţăoanu au reacţii diferite la apropierea tânărului doctor. Juna priveşte aiurea, matura îl sfredeleşte cu o privire în care nu-mi dau seama prea bine ce e: condamnare sau poftă. Inspectorul are o figură severă şi se uită spre puşca pe care Colceriu a lăsat-o pe bufet, lângă sticla de ţuică nedesfăcută.

— Sunteţi în asociaţia vânătorilor? – întreabă el fără a se strădui să-şi ascundă neciopleala.

— Da – răspunde uşor mirat doctoraşul.

CU timp acesta e ocupat cu sărutatul mâinilor doamnelor. Silviu duce ţeava puştii la nas şi o miroase. Mă prefac că nu văd gestul lui de copoi şi dau mâna cu Agapie. Apoi, în sufragerie intră şi directorul Apolzan cu soţia. Sunt *ravi* să-i văz!

În pod. Găsesc destul de repede şi fără să fac zgomot o slănină atârnând. Scot briceagul şi tai din ea o bucată zdravănă. Mă întorc să cobor şi simt că piciorul mi se împiedică de ceva moale şi greu. Scot lanterna şi o aprind. Pe scândura podului se află nici mai mult şi nici mai puţin decât o jumătate de mistreţ, îngenunchez lângă dihanie şi-i caut cu atenţie urma de glonţ. Atât de măiestrit a fost trasă, încât cel

care a secţionat animalul a fost nevoit să împartă în două jumătăţi şi rana negricioasă din fruntea lui. Sting lanterna şi cobor din pod în holul din spate. Ciulesc urechea spre bucătărie şi-mi dau seama că nu-i pericol să fiu descoperit. Aprind din nou lanterna. La piciorul scării sunt cele două sacoşe care au fost mai devreme în portbagajul maşinii lui Traian. Deşi ştiu ce e în ele, desfac puţin hârtia de ziar cu care sunt acoperite. În ambele lumina palidă a lanternei descoperă carnea proaspătă de mistreţ. Sting şi mă duc din nou în podul grajdului. Pâine nu am luat, dar parcă mi-a şi pierit brusc pofta de mâncare. Nu realizez cât timp trece până ce mă aud strigat de mama.

— Remus! Remus, mamă, hai să mănânci ceva!

— Nu-mi trebe! – îi răspund.

Papa Colceriu a umplut masa de bunătăţi cu totul speciale. Ca orice burlac înrăit, are plăcerea gătitului şi mâncărurile lui au savoare. E drept că mai mult racituri de porc şi vânat, dar nimeni nu se poate abţine de la laude. Cuvintele îl îmbujorează pe Colceriu şi, de câte ori am impresia că e gata să plângă de bucurie, îl văd plecând spre cămări şi cotloane de unde mai scoate câte o prăfuită de sticlă cu vin de colecţie. La un capăt al uriaşei mese s-au strâns femeile (nevastă-mea, doamna Măţăoanu, doamna Apolzan şi Alice), iar la celălalt vânătorii (Apol-zan, Agapie, Colceriu). Eu stau cam la jumătatea distanţei dintre cele două grupuri, ani un pahar cu vin în faţă şi zâmbesc alb ori de câte ori cineva îmi adresează vreo privire. De la bărbaţi aud pledoaria lor pe lângă domn inspector în favoarea unei partide de vânătoare. Pe femei nu le ascult, doar din când în când o privesc pe furiş pe Alice, care e superbă în această postură de plictisită ascultătoare.

— Apăi, Tibi dragă, spune tu lui Silviuţ cum stăm cu animalele în exces! – zice Colceriu în timp ce mai desfundă o sticlă de vin.

— Dar nu trebuie să-mi spună nimeni, doctore draga". Am să chem zilele astea brigadierii şi am să mă conving singur. Iar dacă sunt solitari care fac pagubă în pădure sau în comună, scoatem autorizaţie pentru doi-trei mistreţi şi gata. Numai că mie nu-mi place să fiu tras pe sfoară şi, dacă aflu că există braconieri cu arma sau cu capcane, apăi nu mă las până ce nu-i bag în puşcărie.

N-ar fi deloc exagerat să spun că puştoaica face pur şi simplu parada modei. Poartă un fel de cămaşă bărbătească, albă, cu broderie discretă şi nasturi foarte mici, coloraţi, iar primul dintre aceştia care e şi încheiat este cel de sub linia sfârcurilor. Peste aceasta poartă un

blaser bleumarin care face albul cămăşii să strălucească şi bronzul pielii să intre în dialog. Fusta, după câte mi-am dat seama la sosire, este foarte strânsă pe talie şi are o crăpătură înaltă până aproape de şold, pe partea stângă. Din când «în când îl surprind pe Agapie că citeşte peste umărul meu aceeaşi imagine de magazin Play-boy rătăcita între cărţile de bucate şi de pedagogie din capul mesei.

Colceriu vrea să-i toarne vin în pahar şi descoperă pentru a treia oară că mai tânărul său coleg consumă apă minerală.

Protestează:

— Aaa, dar se poate, tovarăşe coleg, să mă jigneşti astfel? Dumneata bei apă în casa me?

— Nu, nu, eu sunt cu maşina, ştiţi!

Părul ei foarte lung, până aproape de curbura lombară, este *roux-jonce* cu reflexe de arămiu ardent, iar ochii foarte mari şi miraţi până la a părea înspăimântaţi, implorând mai degrabă, dau impresia că te roagă să nu întrorupi sau să nu mai amâni o plăcere, o bucurie a ei, interioară. Asta e, de fapt, lucrul cel mai excitant la acest diavol care de mâine va sta cuminte într-o bancă, îmbrăcată în uniformă şi ascultându-mă cum spun în franceză „pădure, industria lemnului, mobilă şi accesorii etc". Aerul ei de absenţă visătoare! Mă ridic de la masă şi mă-ndrept spre vânători, *l'air de rien*, şi mai ales pentru că nu trebuie să las să se vadă cum mă topeşte fata asta în amintiri din tinereţe şi în regretul că la vremea aceea n-am ştiut profita.

— Baziiil, zice Colceriu grăbindu-se să-mi toarne, nu-i aşa că mergi şi tu cu noi la mistreţi?

— Păi, de ce nu? – mă arăt eu de-al poporului. La mine pe fâneaţă vin vreo doi în fiece noapte.

— Pe mine vă rog să mă scuzaţi, se trezeşte şi Aga-pie din aceeaşi contemplare ca şi mine, dar aş vrea să ajung acasă, ştiţi, eu nu locuiesc în comună.

Se îndreaptă apoi spre cercul femeilor şi începe să le sărute mâinile adăugând, unde e cazul câte un „mi-a părut bine de cunoştinţă".

— Tineretul de astăzi, Silviuţ dragă… – comentează Colceriu cu nevinovăţie, neştiind cât de aproape e gafa.

Inspectorului, însă, i se pare suspectă plecarea lui Agapie tocmai pe fondul discuţiilor despre vânători şi braconieri şi spune doar „Mdeh", neslăbindu-l pe tânăr din priviri.

umplut şi-l dau pe gât. *Ea* s-a aşezat din nou la masă acum alături de mamă-sa.

— Doctore dragă. – zice Silviu Măţăoanu, un străin pentru mine acum, cine-o fi? mă întreb –, dar noi veniserăm şi pentru o consultaţie. Cornelia zicea mai devreme că nu se simte prea bine. Cum inspectorul a ridicat puţin vocea, toţi se întorc spre el. Nevastă-sa îşi întrerupe propoziţia pe care tocmai o spunea Elenei şi se ridică venind spre noi, spre bărbaţi, de fapt spre Colceriu.

— Da, adică, era vorba de cu totul altceva, dar… Silviu, aşa e el, n-are tact, le trânteşte când ţi-e lumea mai dragă!

Ajunsă lângă bătrân se înalţă pe vârfuri şi-i şopteşte ceva la ureche. Acesta încremeneşte cu ochii la Alice. Apoi pune paharul şi spune:

— Dară eu nu mi-s ginecolog, dragă doamna. Trebuia să-mi spuneţi cât mai era aici tovarăşul coleg, dară eu, nu prea…

Din lac în puţ – aceasta ar fi descrierea corectă a scenei. Inspectorul pare să realizeze abia acum ce «înduri avusese distinsa lui soaţă. Apolzanii, oportunişti cum îi ştiu, ar fi bucuroşi să poată da timpul înapoi cu cine? minute şi să abată apoi, diplomatic, conversaţia spre orice-altceva. Colceriu e convins că nici n-a spus cu voce tare ce a spus. Crede că doar a gândit. Elena se uită spre mine. uşor încruntată, să nu cumva să încep să râd în hohote ca un mojic, cum ştie că-mi stă-n obicei. Doar Alice sare deodată în picioare şi strigă:

— Nu vreau!

Toată lumea o priveşte încremenită. Ea îşi înhaţă sacoul de pe spătarul scaunului şi porneşte spre uşă spunându-i mamă-sii:

— Nu mai încetezi odată cu prostiile tale?

E la uşă. O deschide, înainte de a o trânti în urma ei adaugă, teatral:

— Şi cu prejudecăţile!

Mama dă să pornească după fiică. Silviu însă intervine. Are şi tact de data aceasta.

— Cornelia, las-o, dragă, în pace! Acum chiar că exagerezi, zău aşa!

Se întoarce apoi spre bietul Apolzan care-i încă alb de zinc şi-i spune cu tonul cel mai potolit:

— Tovarăşe director, nu ştiu câte fete aveţi în liceul dumneavoastră, dar cu asta a noastră o să aveţi de furca, nu glumă!

Râde. Râd şi ceilalţi. Colceriu sare să destupe două sticle de vin deodată. Zice:

— D-apăi n-am zis eu bine că-i o Diană?

— No – îşi revine în simţiri şi Apolzan – că şi pân-acum aveam numai una şi făcea cât o clasă de băieţi. Fata pădurarului Bungărzan de la cantonul zece. (Le ia drept martore pe cele două profesoare, Elena şi doamna Apolzan. Acestea aprobă mişcându-şi coafurile în sus şi în jos şi zâmbind.) Şi aceea tot aşa. Când vrea ea, e un înger de fată. D-apăi şi când se ambiţionează zici că n-o poţi îmblânzi nici cu harapnicul.

Ne-am aşezat din nou cu toţii pe scaune, ciocnim, bem. Se poate spune că suntem o petrecere aşezată, cuminte. Tranca-fleanca. Doar eu ce mă mai plimb plictisit în jurul bibliotecii. Iau câte o carte, o răsfoiesc. *L'qir de rien*. *l* De fapt mă rotesc ca un vultur deasupra unei prăzi pe care ard de nerăbdare s-o înhaţ. În sfârşit ajung la locul cu pricina. Iau din raft romanul Bibeascăi. îl răsfoiesc încet, calm, apoi din ce în ce mai repede, o dată, de două ori, şi încă o dată de la coadă la cap. îmi vine să o iau pagină cu pagină ca generalul rus care-şi căuta suta de ruble în ora dinaintea atacului. Nici urmă de foaie îndoită. Să fie natura atât de atroce încât să aleagă tocmai acea secundă din viaţa mea pentru a-mi servi o vedenie? Oftez şi pun cartea la loc. Şi alături de ea, ce văd? *IZVOR – le pays des saules*, volumul al doilea. Aceeaşi editură, Pion, dar anul e 1924. Deschid chiar la pagina îndoită. E ultima din volum. Ea se încheie astfel: „Aussi longtemps qu'il vous sera doux de le croire, pensez que je vous aime toujours, et ce sera vrai". 1

1) Atât timp cât vă va fi plăcut să credeţi, gândiţi-vă că vă iubesc încă şi va fi adevărat.

Am mare noroc că în pod e atât de întuneric şi nu trebuie să-i suport privirea. Mă iartă cam după o jumătate de oră şi, când îndrăznesc să-i mângâi obrazul, îmi face mai întâi un scurt instructaj. Tata mă chemase pentru alte probleme, dar şi pentru că trebuia să iau TAF-ul de aici şi să-l duc la scoală. Al şcolii s-a defectat, iar mâine este neapărată nevoie de el pentru orele de conducere. Aşa că ea va pleca înainte pe jos, iar eu, ca să nu-i dau de bănuit lui tată-său, să apar cam peste vreo jumătate de oră ca şi când aş veni atunci de la cantonul nostru şi să iau TAF-ul să-l duc la şcoală. Am înţeles? Da. Apoi mă lasă s-o şi sărut. Nimic din fiara fioroasă de acum câteva minute nu mai regăsesc în ea. Decât poate gustul sau mirosul…

Strigătele păsărilor de noapte, undeva în depărtarea afundă a

pădurii, sunt singurele zgomote ce se mai aud Drumul e scăldat în lumina lunii ca-ntr-o baie galvanică. Vin dinspre sat, cu pas agale şi cu haina pe umeri. Elena merge cu câţiva paşi mai în faţă, se grăbeşte, o încearcă un frison şi n-ar vrea să răcească. Jerseul tricotat de propria-i mână nu e destul de gros pentru septembrie la munte. Ar fi trebuit să-şi ia cojocul, să se-ngrijească şi ea, doar e gravidă, nu? îmi vine s-o cert, dar renunţ. răussi longtemps qu'il vous sera doux de le croire… Aussi longtemps qu'il vous sera doux… ÎI vous sera doux! et Straşnică locuţiune, n-am ce zice. Cu cât ne apropiem de casă, distanţa dintre noi se măreşte. O văd urcând cu mersul deja greoi acum (din cauza sarcinii, îmi spun) scările verandei. Mi se pare că din spatele casei se aud mugete şi boncăluială de vite speriate lovind în pereţii de scândură ai grajdului, înainte de a pune şi eu piciorul pe prima treaptă a scării, mă hotărăsc să mă duc să văd ce-i pe la vite. Ocolesc casa. Într-adevăr, vitele sunt înspăimântate. Ocolesc şi grajdul, în marginea pădurii, sub lumina rece şi nemiloasă a lunii, un mistreţ de vreo sută şi douăzeci de kilograme râmă liniştit fâneaţa. Dau drumul câinelui să nu se mai zbată în lanţ, deşi nu-mi fac iluzii că va reuşi singur să alunge namila de mistreţ, şi intru în grajd să-mi liniştesc animalele cu vorba. Sigur, cuvintele mele nu valorează doi bani pe lângă mirosul de jivină pe care l-au simţit ele în aer. Iau furca şi ies din nou în spatele grajdului. Sălbăticiunea îşi ridică în sfârşit ritul de parcă ar şti că eu, omul, sunt pe aproape. Pe câinele care-o latră ba dintr-o parte, ba din cealaltă, îl ignoră. După o secundă de încremenire se întoarce cu spatele şi, din câteva salturi, dispare grohăind în pădure, îl urmăresc cu privirea fără ranchiună şi fără necaz şi ascult zgomotul lui cum se îndepărtează. La scurt timp pădurea şi pajiştea sunt din nou încremenite sub lună. Aussi longtemps qu'il vous sera doux… Vitele se liniştesc şi ele încet-încet, câinele vine să mi se gudure la picioare. Proptesc furca de peretele grajdului şi mă duc să mă culc. Aussi longtemps…

Mă trezesc mai întâi pe la cinci dimineaţa şi-mi dau; seama că sunt în podul grajdului la alde Bungărzan. îmi dau seama după cojocul vechi cai care sunt învelit. Anuţa a plecat, dar ceva din mirosul ei şi din privirea-i pătrunzătoare stăruie în aerul dimineţii ca o mustrare. Mă întorc cu faţa la fân şi adorm.

Se face că-i primăvară şi prin pădure zăpada încă nu s-a topit. Suntem la o vânătoare organizată cu mulţi gonaci şi tot atât de mulţi

vânători. Undeva, în spatele nostru, frate-meu Traian se agită, strigă, ordonă. E îmbrăcat în costum de oraş, are cravată şi o banderolă roşie-pe mâna stângă. Tata, cu o puşcă în mână, îi tot face semne să se astâmrjere, dar încearcă să nu fie văzut nici de tov. inspector. Doctorul Agapie se desprinde de grupul nostru şi se duce mai încolo să se uşureze. Eu stau lângă Felecan ăl bătrân şi-l ascult cum povesteşte. El a ucis mistreţul care ne tot râma păşunea. „Drept în mijlocul frunţii l-am nimerit!" – se laudă bunicul. Deşi ştiu că visez, tresar amintindu-mi gaura de glonţ pe care o avea, jumătatea de porc din podul cantonului. Zice bunicul că s-a trezit de cu noapte şi l-a văzut în marginea pădurii şi că nici nu şi-a mai dat seama în ce an suntem, în ce loc, în ce anotimp Pur şi simplu a luat puşca şi-a ieşit în izmene la el. Dar ăsta e braconaj, îţi dai seama cât o să aibă tata de tras din cauza asta? îşi dă seama, dar ce să mai facă? Drept în frunte l-am nimerit! Agapie se întoarce cu faţa spre noi încheindu-se la pantaloni. Eu văd mistreţul rostogolindu-se prin zăpadă, zvârcolindu-se, guiţând. Apoi gonacii pornesc şi printre ei îl văd pe Bur-rea făcându-mi semne încurajatoare. Rămân cu vânătorii, am în mină o puşcă, dar ea fumegă de parcă tocmai aş fi tras în mistreţ. În cancelaria şcolii inspectorul stă în picioare şi strigă la mine: „Îţi dai seama că poţi să faci puşcărie pentru asta?" În stânga lui stă directorul Apol-zan şi ridică neputincios din umeri… Da, zic eu, dar mai bine eu decât bunicul!" Apoi se stabilesc posturile şi ne răsfirăm în linie de trăgători. Ultimii doi din dreapta. suntem eu şi Felecan ăl bătrân. O zăresc ipe Alice, pe Pârâul Roşu, îmbrăcată în pantaloni reiaţi şi scurtă de blană albă. îmi dau seama că nu ştie că p-aici se vânează şi plec spre ea s-o pun la adăpost. O pierd repede din câmpul de vedere, dar ştiu că mă îndrept spre ea. Când întorc capul îl văd pe moş Felecan venind după mine. Unde mergem? îl întreb. El îmi face semn să vorbesc mai încet şi-mi şopteşte: La cocoşi! îl aştept. Dar ceilalţi? Lasă-i, zice el, doar noi suntem vânători adevăraţi. Urcăm. Ne străduim să nu facem niciun zgomot. Deodată o creangă trosneşte sub piciorul meu. Tresar şi mă trezesc. E ora şapte. Sub mine, în grajd, se aud paşi. E tatăl Anuţei, dă de mâncare la vite. Stau nemişcat până termină şi-l aud apoi intrând în canton. Mă furişez afară din pod. Calul meu nu mai e în spatele grajdului, Anuţa a avut grijă să-l ia şi să-l ducă pe furiş în grajdul nostru. Fată de mare nădejde, poţi avea încredere în ea. Ocolesc pe departe cantonul şi intru prin faţă. Spun bună dimineaţa şi-i explic viitorului meu socru că trebuie să-mi dea cheile ca să iau TAF-ul şi să-l

duc la şcoală.

Ajung la scoală ca de obicei la opt fără cinci. Intru în cancelaria mică, pe care am transformat-o în cabinet personal, şi controlez dacă s-a făcut focul. Mai pun câţiva butuci în sobă şi mă dezbrac de cojoc. Mahmureala e tot timpul cu mine, ca o aură de sfânt în jurul capului. Chiar aşa o simt – ca pe o aură de culoare cenuşie. Mă duc la fereastra dinspre piaţă a cabinetului. Văd Dacia doctorului Agapie oprită în mijlocul pieţei şi pe fata lui Măţăoanu în picioare lângă uşa şoferului. Râde. Agapie ăsta vrea să dea de dracul!

Dau de mâncare la vite şi fac un ocol până în buza pădurii să văd cât a stricat jivina de aseară în fâneaţă. Apoi vin să intru prin faţă în casă şi s-o trezesc pe Elena. Are ore de la nouă, eu abia după amiază. Când las furca lângă zid, văd maşina lui Agapie trecând în mare viteză spre vale, spre oraş adică, în dreapta lui, deci în partea îndepărtată de mine, mi se pare c-o zăresc pe Alice. Dar ce să caute ea în maşina lui la ora asta? Ar fi trebuit să fie la scoală. Şi, mai ales, încotro se duc? Urc scările. Dinspre vale se aude urcând un motor de TAF.

Merg întâi pe Pârâul Roşu până la drumul vechi de lângă mina părăsită. De acolo cobor spre drumul principal şi ies ceva mai jos de casa profesorului Paicu. Abia redresez TAF-ul şi schimb într-a treia, că văd o Dacie venind din faţă în mare viteză. E Agapie, iar în dreapta lui, râzând. stă Alice. Trag de volan în stânga să-l sperii puţin pe doctoraş, îmi dau seama că l-am atins şi trag puternic dreapta. Tractorul intră în şanţ şi se răstoarnă. Mai am timp să mă uit pe geamul din spate şi să văd Dacia răsturnată de cealaltă parte a drumului.

Aud o bufnitură puternică tocmai când să pun mâna pe clanţa uşii de la intrarea din faţă. Zgomot de geamuri sparte şi un ţipăt sfâşietor de femeie. Alerg peste pajişte, ies la drum şi apoi tai serpentina prin pădure. Văd. mai întâi TAF-ul răsturnat pe stânga drumului cu cabina turtită şi roţile învârtindu-se. Apoi văd Dacia lui Agapie, pe roţi, dar dincolo de şanţul drumului şi tot cu faţa spre deal. În jur – ţipenie. O fracţiune de secundă îmi imaginez trei morţi. Apoi mă întreb cine a ţipat şi îndrăznesc totuşi să mă apropii. Primul pe care-l văd, viu totuşi, este Agapie. Stă pe vine lângă Dacie şi încearcă să îndrepte cu mâna bara din spate.

— Ce s-a-ntâmplat? – îl întreb, deşi văd foarte bine.

— Nimic – zice el şi scuipă sânge pe iarbă.

Aud un suspin şi întorc capul spre dreapta. Proptită cu fruntea

de un copac, plângând nervos, cu sughiţuri, superba fiică a inspectorului Măţăoanu.

— V-aţi lovit rău, vă doare ceva? – întreb. E nevoie de un doctor?

Întrebări stupide, firește, dar probabil că așa se obișnuiește. Vreau să spun că așa obișnuiește corpul să reacţioneze în astfel de situaţii. Conștiința nu are nicio vină. Ea întoarce brusc privirea spre mine. Are ochii înroşiţi de plâns şi figura foarte răvăşită, o spaimă reală de data aceasta, nu una jucăuşă cum pare să aibă de obicei. Dacă nu aş şti că moartea tocmai a fâlfâit pe aici cu aripile ei zdrenţuite, aş zice că frumuseţea acestei fete este nimicitoare. Se uită dincolo de mine, la TAF-ul răsturnat, la roţile lui care abia s-au oprit. Deodată o ia la fugă într-acolo, iar eu alerg după ea. Agapie a trecut la bara din faţă a maşinii lui şi încearcă s-o îndrepte cu piciorul. Alice ajunge prima lângă cabina tractorului şi trage un ţipăt de se scutură brazii ca de friguri. Ajung lângă ea şi-i pun o mână pe umăr. Văd exact ce a văzut şi ea când *a* urlat ca o fiară. Elevul Remus Felecan din ultimul an în cabina TAF-ului, cu o mână pe volan şi una sub cap, ochii închişi şi puzderie de cioburi mici de la geamul securizat care s-a spart. Nu-mi dau seama dacă trăieşte sau e mort. Sânge nu se vede. Urc pe capota din spate a tractorului şi încerc să pătrund în cabină prin uşa dinspre cer. Uşa se deschide destul de uşor. Mă aplec şi caut pulsul la mâna rămasă pe volan. În primul moment am senzaţia că… întorc spre Alice o privire care-i probabil tot o expresie a spaimei. Asta o face să ţipe şi mai tare decât până acum. Ca şi când ţipătul ei mi-ar fi ordonat să-l înviu, apuc din nou mâna lui Remus şi de data asta îi simt pulsul. Ba chiar îi şi aud, în liniştea ce pluteşte, după ţipăt, peste pădure, respiraţia. 11 apuc cu o mână de umărul vestonului şi cu cealaltă de cureaua pantalonilor şi-l scot din cabină. Mi-l urc pe umăr şi cobor de pe TAF abia ţinându-mi echilibrul. Ea îşi scoate scurta de blană şi o întinde pe iarbă. Aşez rănitul cu spatele pe blană şi gata! mai departe nu ştiu ce e de făcut. Dincolo de drum, doctorul continuă să-şi dea impresia că repară ceva la maşină.

Se face că e primăvară şi că frunza fagului e abia cât unghia de la degetul mic. De câteva ore urc cu bunicul spre o poieniţă unde ştie el că rotesc cocoşii. E linişte, linişte. Din loc în loc, petece de zăpadă murdară. Felecan ăl bătrân se opreşte la vreo zece paşi în dreapta mea şi-mi face semne să mă opresc, să mă ascund şi să tac. Într-adevăr, la

vreo douăzeci de paşi în faţă, un cocoş roteşte în crucea bradului, clămpăne şi sâsâie. Moşul îmi face semn energic să trag. Duc puşca la ochi, prind got-canul în cătare şi… mă trezesc strigând: Nu trebuie, nu, nu! Deschid ochii. Deasupra mea, profilate pe cer, două chipuri. Alice şi tov. profesor de franceză, am uitat acum cum îl cheamă, închid ochii. Gotcanul a dispărut, iar bunicul a venit lângă mine şi mă ceartă. „Cum să trag în el când se chinuie în gheara iubirii?" – îl întreb. PROBLEME CU IDENTITATEA*

(variaţiuni în căutarea temei)

„*A îi om înseamnă a recita umanitatea*". W. Gombrowicz

JNonşalant tânărul Murivale, curajos, zâmbitor, dezinvolt. Taxiul opreşte cu el în faţa gării din Braşov şi până la trenul de Bistriţa în care ar trebui să se urce nu mai sunt nici zece minute întregi. Asta nu-l face să se emoţioneze prea tare sau să greşească din grabă. Citeşte pe contoar suma de lei 37 şi-i întinde cu eleganţă şoferului cele numai trei hârtii de zece lei pe care le-a ţinut până acum mototolite în pumn. Apoi apucă sacoşa de voiaj în care-şi ţine pijamaua şi merindea, iar la subsuoară-şi pune blocul de desen. Se duce calm spre spatele maşinii să ia din portbagaj pachetul voluminos cu dâgi-troane. Numai că nu apucă să-l ridice-n spinare. Şoferul s-a şi oprit lângă el, cu o mână pe capacul portbagajului şi cu cealaltă fluturând cele trei hârtii de zece în aerul rece.

— Mai trebuie, bădie, mi-ai dat doar trei dă lei! Murivale se miră ca de o floarea-soarelui răsărită brusc pe chelia şoferului.

— Nu te face că nu ştii. Scoate mălaiu, dacă vrei pachetu!

Tânărul începe să se scotocească febril prin buzunarele pe care le ştie foarte bine. Niciun chior!

— Dom'le, da pierd trenu!

— Ce vorbeşti? Şi să plătesc io?

— O a treia variantă a succesiunii de întâmplări relatate aici, probabil mult mai apropiată de „realitate", poate fi obţinută uşor de la cetăţeanul Vasile Mureşan, originar din jud. Bistriţa (n.a.).

Clientul îşi scoate bascul tricotat în paişpe culori de pe capu-i de boem pletos şi-l aruncă pe capotă cu aerul că ar fi în stare să-l lase amanet.

— Să nu-mi laşi cârpe-n loc, că nu ţine! – precizează şoferul.

— Staţi puţin că am un prieten care mă aşteaptă la bilete – zice Muri şi pleacă repede lăsând şi pachet şi basc şi tot în grija şoferului,

întoarce o clipă capul să retină totuşi numărul maşinii, apoi pătrunde pe uşile gării şi, înainte de a face trei paşi în holul mare şi nu prea curat (înalt, în schimb, şi boltit), strigă cât îl ţin bojogii, ca-n hală, la uzină:

— Tov. inginer! Tov. inginer Sache!

Indivizi şi individe întorc spre el capete curioase, dar cu diverse feluri de a-şi exprima nedumerirea, deranjul, ironia, dezaprobarea etc.

Din apropierea casei de bilete de clasa a doua, unde numărul de cetăţeni pe metrul pătrat este sensibil mai mare decât în rest, inginerul Sache, care tocmai a întrerupt un sărut cu o jună venită să-l conducă la gară, îşi caută subalternul din priviri în timp ce-i spune fetei:

— Asta-i Murivale, să vezi ce-i fac!

Lângă cei doi „îndrăgostiţi de sală de aşteptare ei. ÎI", pe ciment, se află un pachet (cu digitroano, desigur!) la fel de voluminos ca şi cel din portbagaiul taxiului. Distanţa dintre inginer şi Murivale scade destul între timp. Inginerul ridică o mână, Murivale o vede şi aleargă spre ea.

— Hai, mă Muri, că pierdem trenu. Es nebun, vrei să-ţi ard o…

— Tov. inginer, daţi-mi zece lei că nu-mi ajunge de taxi!

— Es nebun? Da digitroanele unde sunt?

— La ăla-n taxi, da nu mi le dă dacă nu-i dau banii! – zice Murivale şi începe din nou să-şi scotocească buzunarele ca şi mai devreme în stradă, cu aceleaşi rezultate, firește.

Inginerul sesi/cază în sfârşit urgenţa şi înfige o mână în buzunarul de la pieptul vestonului, sub cojoc. Fata priveşte zâmbind la cei doi, dar când portofelul iese la iveală se preface brusc, din pudoare, că priveşte aiurea.

„Ţinând hârtia de zece lei între două degete, cu mâna întinsă înainte ca la ştafetă, Murivale aleargă spre taxi. Alunecă pe gheaţa din faţa gării, dar nu cade, se redresează la timp.

Apoi revine triumfător, zâmbitor, victorios, cu bascul pe cap, cu sacoşa în braţe şi cu pachetul uriaş în spate, prins adică de umăr cu o chingă groasă de cânepă. Se alătură imediat cuplului Sache-Juna braşoveană care, ducându-şi pachetul, a şi pornit spre peron.

— Unde dracu' mi-ai umblat, mă? – întreabă inginerul.

Zgomotul celor ce forfotesc împreună cu ei prin pasajul subteran ce duce la peroane este destul de mare şi fata nu aude ce discută cei doi.

— De aseară n-ai mai dat pe la hotel!

— Tov. inginer – zice Murivale cu voce joasă, complice – credeam că aveţi şi dumneavoastră o treabă…

— Da' nici în gară n-ai dormit. Că nu ţi-ar mai fi trebuit bani de taxi!

— Vă spun io în tren, dom inginer, unde-am dormit. A fost ceva a-ntâia!

— Dacă nu veneai, dădeai dă dracu'. Mâine găseai preavizu!

Au ajuns. Murivale urcă singur pachetele cu digi-toarne în tren, în timp ce inginerul, întors cu spatele spre vagon, îşi mai sărută o dată prietena şi-i şopteşte la ureche ceva ce o îmbujorează mai mult decât frigul tăios şi decât vântul subţirel ce suflă pe peron.

În compartiment abia au timp să urce pachetele pe poliţa pentru bagaje, că trenul o şi ia din loc încetişor. Inginerul deschide fereastra şi face semne fetei. Semnele nu pot fi uşor descifrate. Cei doi au probabil un cod care e numai al lor. Murivale încearcă să privească peste umărul lui Sache şi s-o vadă mai bine pe fată; nici n-a avut timp să-şi dea seama cum arată şi este şi el, desigur, curios. Renunţă apoi şi rămâne în picioare, în mijlocul compartimentului, reîncepând brusc să se scotocească prin buzunarele blugilor, prin buzunarele de la piept şi prin buzunarele sumanului „bucovinean" pe care-l poartă. Ceilalţi ocupanţi ai cupeului (un ţăran de vreo cincizeci de ani, două doamne cu aer de contabile, un tânăr în costum de schi şi două fotolii libere) îi privesc pe amândoi cu calm.

Când inginerul închide în fine fereastra şi se întoarce cu faţa spre Muri, acesta încă îşi mai scotoceşte buzunarele. Spune:

— Dom inginer!

— Ce?

— Banii…

— Ce bani?

— Vi-i dau mâine la serviciu.

— Bine, bine. stai jos J

Dezbrăcaţi de paltoane, se aşază şi stau o vreme liniştiţi în binecunoscutul zgomot al roţilor de tren.

— Şi chiar m-aţi fi dat afară dacă nu veneam? – întreabă Murivale arnestecând un zâmbet şmecheresc cu o politeţe nu tocmai sinceră (cum nu e aproape nicio politeţe!).

— Oho! Şi te dădeam şi-n urmărire la miliţie că ţi-ai însuşit digitroanele şi-ai fugit cu ele. Astea fac câteva zeci de mii de lei. îţi dai

seama?

— P „i i… Le trimiteam cu poşta.

— Până veneau ele cu poşta, te-aduceau ei şi pe tine, legat.

— Vi le aduceam la gară şi io rămâneam în Braşov…

— Păi, sigur, să le car io pe toate, că io sunt hamalu tău. Şi de ce voiai să rămâi în Braşov. Ai înnebunit?

— Dom inginer, dacă mă credeţi, am o prietenă foarte bună aici, e artistă, face felicitări şi mărţişoare pentru Fondul Plastic.

— Ei. şi?

— Păi, cum şi? Lucram cu ea, făceam bani. Dumneavoastră ştiţi ce bani se câştigă cu felicitările de Anul Nou la Fondul Plastic? Io am talent, dom inginer! Pa urmă, după ce strângeam ceva bani, mă apucam serios de pictură, de chitară, de poezie. Io am talent, v-am mai spus.

— Ai, pa dracu'!

— Am luat premiu întâi la Cântarea României!

— La brigadă!

— Nu, la poezie. M-au publicat şi în *Gloria Bistriţei*. Io şi la desen am talent. Ia uitaţi-vă!

Se ridică şi scoate cu mândrie neprefăcută din geanta lui de voiaj blocul de desen de format mic pe care înţelegem că-l poartă totdeauna cu el. Scoate din bloc o foaie şi i-o bagă sub nas inginerului. Sache priveşte câteva secunde cu atenţie, apoi spune:

— Mda!

— Păi, vedeţi!?

Muri vale scoate încă un desen şi-l întinde inginerului. Ţăranul de pe bancheta de vis-à-vis îşi lungeşte gâtul să vadă şi el. I se dă desenul şi, în continuare, toate foile trec mai întâi prin mâna inginerului şi apoi prin cele bătătorite ale ţăranului. Tânărul în costum de schi priveşte pe geam. Cele două doamne cu aer de contabile vorbesc, de-ale lor, pe şoptite. Când în bloc au rămas numai foi albe, inginerul spune:

— Nu-s urâte!

— Ba-s faine! – zice ţăranul.

— Păi, vedeţi, dom inginer, şi io, în loc să-mi urmez talentul, car digitroane cu spinarea de la Braşov!

Sache îl priveşte scurt, cu severitate, pe subalternul lui şi încearcă să-l pună repede la punct.

— Ia, mai lasă-mă, mă, cu balivernele tale!

Murivale face o mutră uşor jignită, pe nedrept bruscată adică, îşi aranjează blocul şi pune deasupra o foaie aibă

— Haideţi să vă fac portretu, dom inginer!

— Lasă-mă-n pace, că vreau să dorm!

— Nu-i nimic, dumneavoastră dormiţi că io vă de-sene7

— Să nu te prind, că mă supăr. Mă supăr rău! – spune şi-i împinge lui Murivale blocul de desen încercând să-l dea jos. Muri fereşte blocul îndepărtându-l spre uşa compartimentului. Inginerul se decide apoi să-l apuce cu mână şi să i-l smulgă artistului. O vreme trag amândoi de blocul de desen în direcţii opuse şi se privesc nu tocmai expresiv (cu expresii amestecate pe figură, adică).

Cel care totuşi renunţă e Sache. El se culcuseste mai bine pe banchetă, uşor întors cu spatele spre Muri, cu intenţia clară de a încerca să adoarmă.

— Da o pâine ştii picta, copile! – întreabă ţăranul. Murivale nu răspunde, dar îşi mişcă mâna pe hârtie şi face portretul ţăranului. I-l arată. Acesta-l priveşte îndelung şi zice:

— Noa, că nu-i bai, da o pâine ştii picta?

— De care, albă sau neagră?

— De care ţi-a plăcea!

Murivale desenează. Îi întinde ţăranului foaia. Pe foaie este desenată o franzelă bine umflată, crestată oblic în trei-patru locuri.

— No, acu ia şi mâne-o!

Inginerul, care încă nu a adormit, râde tare, pufnit, ţinându-şi ochii închişi. Murivale îi priveşte încruntat pe amândoi.

— Da dumneata, la nuntă, ai chemat ceteraşii sau a luat unu o pâine ş-o bătut în ea ca-ntr-o dobă?

— D-apăi, mă pruncuţ, nu fi bolând, că n-am vrut să te supăr. Da' io aşa mă gândesc; întâi pâinea şi mai apoi cozonacu!

— Ba, amândouă!

— Şi digitroanele, zice Sache tot cu ochii închişi de parcă ar vorbi prin somn.

În zgomotul de acompaniament al roţilor, boghiurilor şi macazelor, Murivale, cu blocul în braţe, ţăranul şi tânărul de la geam îl imită şi ei pe inginer. Adică închid ochii, se aşază mai comod şi încearcă să se lase cuprinşi de somn. Doar cele două dame mai şuşotesc. De-ale lor! Uşa compartimentului rămâne pe jumătate deschisă.

Pe culoare trec înainte şi înapoi pasageri care caută vagonul restaurant sau vreun prieten sau toaleta sau cine ştie ce altceva. Ţăcănitul monoton al trenului se însoţeşte adesea cu voci mai catifelate sau mai stridente, mai răguşite sau mai cristaline, cu frânturi de propoziţii, înjurături, poveşti de spus în tren, pe culoar.

— Aţi auzit, dom' profesor, că a murit Nichita Stănescu?

— Ei, nu mai spune, când, dragă?

Cei doi îşi continuă drumul pe culoarul vagonului. Murivale sare ca ars.

— Dom inginer, dom inginer! – îl scutură el pe Sache.

Acesta, adormit între timp, sare în picioare ca la incendiu.

— Ce-i, ce-i?

Dar Muri nu-l lămureşte în niciun fel şi pleacă după cei doi. îi ajunge la capătul culoarului.

— Domnule, e adevărat că a murit poetul Nichita Stănescu?

— Da – spune tânărul – azi dimineaţă. Deja s-a anunţat la radio.

— Sunteţi sigur? – insistă Murivale.

— Sigur.

Murivale se întoarce abătut în compartiment. Nu este foarte clar dacă pe chipul lui s-a instalat într-adevăr suferinţa sau dacă nu cumva dintr-un fel de cabotinism vrea să arate mai îndurerat decât e. Să le demonstreze adică celorlalţi că el, ca artist, nu-i aşa? îşi dă seama mai bine cât de mare e pierderea pentru cultura română.

Inginerul, încă buimac, îl ia totuşi la întrebări de cum intră.

— Ce-i. mă, ce te-a apucat?

— Dom inginer, vă daţi seama? A murit… domnul Nichita Stănescu!

— Ultimul domn a fost Alexandru Ioan Cuza. Asta parcă era poet.

Ochii lui Murivale se înlăcrimează. El vorbeşte acum în gol, adică fără să i se adreseze inginerului sau altcuiva.

— A murit domnul nostru Nichita Stănescu! apoi către ţăran.

— Ai auzit, bade, de Nichita Stănescu?

— Auzit!

Ca şi când n-ar fi convins că răspunsul ţăranului a fost dat chiar în cunoştinţă de cauză. Murivale continuă:

— De Eminescu, ai auzit dumneata?

— Auzit!

— E, închipuie-ţi că a murit a doua oară! Îţi dai seama?

— Dumnezeu să-l ierte! Da dumneata ai auzit de Octavian Goga?

— E, Goga! – spune Murivale şi face un gest de plictiseală cu mâna.

— Citi ani avea? – întreabă şi inginerul.

Tânărul de la fereastră s-a trezit şi el şi priveşte spre Murivale, vădit interesat de subiect. Cele două cucoane au încetat şi ele conversaţia lor şoptită. Una dintre ele îi răspunde inginerului.

— Vreo cinzeci de ani, da era cam beţiv!

Murivale, sigur acum că tot auditoriul din compartiment este cu faţa spre el, ridică vocea şi strigă (uşor fals):

— Fraţilor, a murit domnul nostru şi poetul Nichita Stănescu!

Apoi se prăbuşeşte teatral pe banchetă, rămânând cu privirea în gol, cu ochii înroşiţi, în lacrimi. Conductorul deschide şi el uşa compartimentului şi perforează biletele pe care le întind inginerul (două), una din danie (tot două), tânărul în costum de schi şi ţăranul (câte unu).

Murivale îl interpelează şi pe el.

— Aţi auzit că a murit poetul Nichita Stănescu? Conductorul spune un da neutru, de complezenţă şi închide uşa compartimentului.

Murivale strânge la piept blocul de desen pe care nu l-a mai lăsat din mână de când a arătat primele desene şi bolboroseşte ceva pe un ton de jale. Apoi se ridică, uşoară solemnitate în gestul lui, şi spune cu hotărâre (în timp ce-şi pune sumanul):

— Dom inginer, io cobor la prima şi mă duc la Bucureşti să-l văd! Nu l-am văzut niciodată în viaţă, vă daţi seama?

— Ce. mă. ea nebun? Şi io cum car pachetele astea singur?

Murivale nu răspunde. E surd. e orb, e deasupra meschinăriei inginerului Sache. Trage uşa compartimentului cu aerul că ar vrea să se arunce din avion fără paraşută. Inginerul insistă.

— Mă Muri, mă, stai, mă băiatule, mă! Un te duci tu, mă? N-ai niciun ban, vrei să ajungi la miliţie? Şi eu cum car toate astea, eşti beat? Te dau afară, să ştii, îţi desfac contractul de muncă. Mă, tu te duci la aia de la Braşov cu felicitările ei şi-mi vinzi mie gogoşi că te duci la înmormântare. Te dau afară, aşa să ştii!

Trenul încetineşte. Inginerul continuă să-l tragă pe Muri de mâneca sumanului, întreabă, ordonă, interzice. Muri nu aude, nu vede, nu simte – se smulge din mâinile lui şi o ia hotărât spre capătul

culoarului. Ineirserul încearcă să-l urmeze, dar nu-l mai prinde din urmă din cauza altor pasageri care vin pe culoar din sensul opus. Renunţă. Se întoarce nervos în compartiment. Gesticulează, arată cu mâna spre cele două pachete uriaşe, descoperă bascul tricotat şi geanta de voiaj ale lui, Muri. se-nfurie şi mai tare, deschide fereastra compartimentului cu gând să i le arunce sau să-l şantajeze cu ele. Nu-l vede pe peronul plin de lume. Iese din nou pe culoar, deschide cealaltă fereastră, strigă, nu-l aude nimeni.

— Revine în compartiment şi aruncă cele două obiecte pe banchetă.

— Poftim, zice, să mai munceşti eu d-alde ăştia! Le intra-n cap că sunt artişti, că sunt fotbalişti, că sunt draci bălţaţi sau filosofi şi inginerul să care cu cârca pentru ei! Cum duc io astea acuma?

Ţăranul se arată binevoitor, săritor.

— D-apăi că unde vă coborâţi, dacă nu e cu supărare?

— La Bistriţa.

— Apoi că nu-i bai. V-oi ajuta io să le daţi jos pe peron.

— Şi pân' la uzină cine le cară?

— E, oţi găsi dumneavoastră pe cineva…

Inginerul se lasă să cadă pe banchetă, continuând totuşi să mormăie nemulţumit.

Murivale se plimbă zgribulit pe peronul gării Sf. Gheorghe. E cu capul descoperit, cu figura răvăşită, cu blocul de desen la subsuoară, în afară de el, pe peron nu mai sunt decât doi baci cu zaghe flocoase şi o pereche de îndrăgostiţi care tremură pe o bancă lângă care se află o valiză micuţă. Murivale se apropie de cei doi tineri şi-i întreabă de oră printr-un semn elocvent. Tânărul îi arată cadranul ceasului fără să-i spună o vorbă, ţinându-şi în continuare cealaltă mână petrecută peste umărul fetei. Murivale, cu maxilarele înţepenite de frig le mai spune:

Aţi auzit că a murit poetul Nichita Stănescu? Nem! Nem tudom! – spune tânărul.

Murivale, în tren, bate politicos la uşa compartimentului de serviciu. Un conductor îi deschide plictisit, mestecând ceva şi ştergându = e la gură cu dosul palmei, îl întreabă:

— Ce vrei, mă?

— Tovarăşu' … domnu' … Ştiţi, eu n-am bilet şi nici bani!

Conductorul îl priveşte abia acum cu atenţie.

— Atunci de ce te-ai urcat?

Muri desface blocul de desen, alege un desen care i se pare mai figurativ, mai sugestiv, mai comercial şi-l arată conductorului.

— Dacă vreţi, vă pot plăti în desene din astea, numai să mă duceţi până la Bucureşti. Merg la o înmormântare.

Conductorul apucă desenul cu mâna în care nu are cleştele. Se uită bine, de mai multe ori, când la desenul care reprezintă o mare agitată şi o corabie gata să fie răsturnată de valuri, când la figura răvăşită a lui Murivale.

— Altceva nu ştii să desenezi?

— Ba da, orice, numai să-mi spuneţi ce vă place, că pân' la Bucureşti vi le fac. Dumneavoastră doar să le puneţi în ramă şi să le atârnaţi pe pereţi.

— Bine, dă buletinu-ncca şi intră aici…

Conductorul examinează buletinul, îl bagă în buzunarul lui de la piept, apoi îi spune artistului, la ureche, cam ce ar dori *el* să i se deseneze. Faţa-i devine din această cauză din ce în ce mai roşie, congestionată, excitată. Chicoteşte când termină ce are de spus. Murivale aprobă din cap cu o înţelegere rece, superioară, înainte de a pleca să-şi facă rondul, conductorul mai întreabă:

— Da cin ţi-a murit, frate, soră, ceva?

Muri nu răspunde.

Murivale desenează în compartimentul de serviciu. Trenul aleargă prin câmpia înzăpezită. Câte un copac singuratic, înzăpezit şi el, pierdut în câmpie, se vede mult timp în fereastra compartimentului. Apoi el trece pe hârtia blocului de desen. Şi cu alte peisaje pline de atmosferă se întâmplă la fel. Ţăcănitul monoton acompaniază toate aceste imagini. Deodată – un grup de copii. Glasurile lor se aud înainte ca uşa compartimentului să se deschidă. Sunt îmbrăcaţi cu cămăşi folclorice, largi, de adulţi, încinse cu brâuri peste paltonaşe.

O, ce veste minunată

Murivale îi ascultă un moment buimăcit, apoi le face cu mâna semn să tacă. Urătorii se opresc şi vor să plece din compartiment.

— Mă copii, voi aţi auzit de poetul Nichita Stănescu?

— Da, da, da! – răspund copiii în cor şi se reîntorc în compartiment.

— Ştiţi voi ce mare poet e el?

— Da, da, da!

— Ei, uite, azi dimineaţă el a murit. Dacă vreţi să mă colindaţi,

ziceţi alt colind, nu p-ăsta cu „O. ce veste minunată!”. Da?

Copiii se întorc cu faţa către unul care pare a fi şeful lor şi şuşotesc o vreme. Muri adaugă:

— Şi să ştiţi că n-am bani, vă dau câte un măr. Scoate din buzunarele sumanului trei mere roşii de mărime mijlocie şi le pune pe măsuţa de sub geam.

— Şi câte un desen vă dau, să-l păstraţi acasă la voi. Copiii îşi fac semn din priviri şi încep:

Ninte puşca de-l ocheşte, Cerbu grai de om grăieşte: Ho, ho, ho, nu mă-mpuşca, Că nu ştii de-s cerb ori ba; Eu sunt fecior de-mpărat, De părinţi n-am ascultat, Când de-acasă am plecat Mămuca m-o blăstămat: Să fiu fiară de pădure, Nouă ani şi nouă zile; Dac-acelea plini-le-oi. La mămuca duce-m-oi, De blestem să mă dezlege, Mama-i mamă şi-nţelege împăratu-a lăcrimat, Puşca din mâini a scăpat, Ochii-n codru şi-a rotit, şi cerbului i-a grăit:

— „Fiară, fiară, codrioară, împăratu nu te-omoară, Că e tată şi nu-i câne: Blăstămu, blăstăm rămâne! Nu mai cânta-n zori de zi. Să te-audă părinţii

Şi cântă când s-a-nsera. Să te-audă maică-ta, Că-i pa moarte, săraca, De dor de la dumneata ” Corbul din gură mugea. Şi codrului se ruga:

— „Codre, codre, codrioare, Fă-ţi din frunze aripioare. Şi zboară la mămuca.

Şi spune-i la mămuca că o rog de-a mă ierta. Că fiară nu mai pot sta „Frunzele să-nţelegea, Una alteia-i zicea:

— „Blăstămu de unde vine Cum a fost aşa rămâne!” Cerbu mai tare zbiera, Stelelor el se ruga:

— „Stelelor, surorilor! Duce-vi-ţi la mămuca.

Şi spuneţi de-a mă ierta!” Stea către stea cuvânta şi cerbu înţelegea:

— „Blăstămu de unde vine Cum a fost aşa rămâne *l*”.

Copiii spun, fiecare pe rând, „săru’ mâna” când primesc câte un desen din mâna lui Muri. Acesta le spune:

— Să le duceţi acasă şi să le puneţi pe pereţi, da? apoi îi mângâie pe creştet oftând, şi îi întreabă:

— Şi de unde ştiţi voi colindele astea aşa de frumoase?

O fetiţă muşcă din mărul ei. Copilul cel mare îşi asumă rolul de a răspunde tot el.

— Ne-a învăţat tov. profesor de română. Sunt din Maramureş. Dânsul le-a cules!

— Dacă vă e frig puteţi să mai staţi aici! – le spune Muri.

— Nu, nene, nouă nu ne e frig – spune tot băieţelul cel mare şi ies cu toţii zicând „La mulţi ani!”

*

Cadâne, striptease-uri, bărci pe lac şi călăreţi la vânătoare. Cam astea sunt desenele pe care conductorul le alege, pe peronul Gării de Nord din Bucureşti, din teancul de desene ale lui Muri. Apoi cei doi îşi strâng mâinile şi se despart. Muri iese în frigul muşcător al serii de decembrie şi se învârte o vreme prin faţa gării, neştiind încotro s-o apuce. Opreşte o fată care nu pare prea grăbită şi o întreabă şi pe ea dacă-i adevărat că a murit Nichita Stănescu. Un licăr de speranţă în ochii lui când fata întârzie răspunsul. Dar şi ea îi confirmă în cele din urmă vestea: „Am auzit ceva, dar nu ştiu nimic sigur!” – spune şi pleacă zgribulită mai departe. Din autobui zele pe care Muri le vede oprindu-se în faţa lui (el neştiind încă pe care să-l aleagă) coboară grupuri de colindători, îmbrăcaţi pestriţ, purtând tamburine de tablă sau stele de carton înfăşurate în hârtie creponată şi cu câte o poză lipită drept în mijloc. De altfel, peste nu prea mult timp, când se va fi decis în fine să urce într-un autobuz, Muri va asculta încruntat şi textele „adaptate” ale acestor colindători. Acele „La un colţ de cotitură, dă-i Domnu’ Doamne!” etc.

Apoi, cu aceeaşi mutră răvăşită, plouată la figurpt şi îngheţată la propriu, Murivale se opreşte în faţa unei uşi de apartament (într-un bloc de garsoniere finisat în viteză), o uşă pe care scrie cu retraset Familia Ion. îşi strânge cu dreapta blocul de desen la piept şi atinge cu stânga butonul soneriei.

Prin uşa deschisă brusc, ca pentru a surprinde un hoţ, se vede holul mic şi înţesat de obiecte utile şi inutile, uşa, deschisă şi ea, a camerei unice a apartamentului, cea care serveşte de dormitor, sufragerie, cameră de zi, de oaspeţi şi atelier pentru artistul grafician Vasile Ion. În plină campanie de producere a felicitărilor de Anul Nou. Hârtii, hârtiuţe, bucăţi ele placaj, tuburi de culoare, borcane cu pensule şi pachete de plicuri stau aruncate pe mochetă şi pe măsuţa mică din mijlocul acelei camere. De pe palier, privind drept înainte, atenţia îţi este atragă de un televizor aşezat pe jos tocmai lângn uşa care dă spre un posibil balcon.

— Ia te uită cine-a venit! – se miră Vasile Ion de după uşă

Se extrage cu greu de acolo, parc-nr ieşi dintr-un dulap pe jumătate garderobă de vechituri, po rralnită jumătate – cămară cu bunătăţi puse la borcane de o mătuşă ardeleancă, de la ţară. Se împiedică de o cutie de carton şi se loveşte uşor la tâmplă şi de uşa din stânga holului mic, uşa bucătăriei pe care doamna Ion o deschide tocmai ca să afle şi ea cine a venit, în spaţiul strâmt, şi mai strâmt acum, spun toţi trei „bună seara" pe tonuri şi nuanţe diferite, în liniştea ce se lasă (dacă neglijăm vocea crainicului de la telejurnal), se aude scârţâitul uşii de la intrare, închisă în urma lui Muri.

— Ce-i, mă, cu tine la ora asta? – întreabă Ion.

— Ioane, e adevărat că a murit Nichita Stănescu?

— Dacă bea mai puţin, nu murea! – decretează doamna Ion, apodictic, clar, fără drept de apel pentru niciunul dintre cei doi martori ai afirmaţiei ei. Apoi ea aruncă o privire extrem critică odăii în care toarce imagini ce-nuşii-verzui-fosforescente televizorul marca Sport şi adaugă aprig: – Tot n-ai terminat? Te rog să strângi mizeria aia din casă că nu mai suport. Măcar să vinzi ceva, ai făcut destule.

Punctul de la sfârşitul frazelor ea îl pune cu o buşitură pe cinste a uşii bucătăriei. Ca un somnambul, Murivale trece acum din hol în cameră şi caută să calce cu grijă printre numeroasele opere de artă Ion. În urechile-i îngheţate aude ca un ţiuit, cu o muzică de synthesiser, într-o linişte vătuită, de origine necunoscută. Poate că abia acum diferenţa de presiune pe care o traversezi când treci munţii cu trenul se face simţită şi pentru urechile lui şi i le înfundă. Muzica unui magnetofon aşezat şi el tot pe jos, în colţul opus televizorului, cuvintele lui Ion care în timp ce-şi strânge lucrările i le şi arată lui Muri, sau i le descrie succint, toate fac un fel de vacarm imposibil şi, tocmai când încearcă să-şi scoată sumanul şi să apuce paharul cu puţină vodcă pe care Ion i-a turnat-o dintr-o sticlă aproape goală de Krepkaia, Murivale leşină şi cade pe recamier, alb la faţă, cu ochii închişi, scăpând paharul şi speriindu-l pe Ion.

— Muri, ce-i, mă, cu tine? Muri, Murivale!

Ion îi trage câteva palme musafirului său şi dă fuga la bucătărie de unde aduce apă şi i-o toarnă pe faţă. Doamna casei a apărut şi ea, speriată, s-ar zice, sau doar deranjată de întâmplare. îl apucă pe Muri de o mână şi-l masează puternic la încheietură ca să-i pună sângele în mişcare.

— Lasă-l că-şi revine – spune ea –, tu mai bine ai strânge cioburile alea să nu calci, dracului, în ele şi să-mi stai acasă toată iarna!

Arată cu privirea, cu o mişcare bruscă a capului, paharul pe care l-a scăpat din mână Murivale. Ceea ce graficianul, docil, se şi apucă să facă, atent, conştiincios, privindu-şi din când în când cu îngrijorare musafirul. Când revine din bucătărie, unde tocmai a aruncat cioburile, mai aduce o cană cu apă şi i-o toarnă şi pe aceasta lui Muri pe figură. Într-adevăr, acesta începe să-şi revină. Deschide ochii şi… ce vede el pe ecranul televizorului?

E chiar Nichita recitându-şi în felul lui inconfundabil un poem dintre ultimele. Ion şi doamna lui sunt cu spatele la televizor.

— Ce e, mă, cu tine, ţi-e rău, n-ai mâncat, eşti bolnav? – întreabă graficianul.

Femeia lasă mână lui Muri să cadă lângă ci pe recamier, îşi pune propriile mâini în solduri şi-l priveşte cu nedisimulat dispreţ pe musafir. Acesta se sforţează să audă ce spune poetul.

— Ssst! – spune el reuşind şi să-şi ducă un deget la buze.

Pe fondul zgomotos al muzicii pe care magnetofonul n-a încetat s-o emane, aude frânturi din poem:

Pământ friabil unde valoarea aleargă, aleargă şi n-are rădăcini.

Sau:

stelele ce-ţi pare că le vezi nici nu s-au născut te rog să crezi

Apoi gazdele observă şi ele spre ce anume priveşte proaspătul revenit în simţiri şi se conving că într-adevăr şi-a revenit. Doamna pleacă la bucătărie, în următoarele câteva minute vor fi strânse mulţumitor cele mai multe dintre obiectele până atunci răvăşite pe masă şi în locul lor vor fi aduse trei farfurii, tacâmuri, un castron cu cartofi prăjiţi, un altul mai mic cu bucăţi de salam tăvălite prin ou şi prăjită, pâine, murături, o sticlă cu vin şi pahare. Pe ecran se succed imagini ale poetului. Cineva îi ia un interviu acasă la el (în 82, vara *). Printre mişcările gazdelor prin cameră, printre sunetele guturale sau ţipate în engleză ale cântăreţilor rock de pe banda magnetofonului, Murivale mai vede câte o imagine cu Nichita pe ecran sau mai aude câte un răspuns al acestuia la întrebările stupide ale reporterului:

„

— Câtă istorie face parte din dumneavoastră?

— Cincizeci de ani. Adică, nu: patruzeci şi nouă de ani şi jumătate”.

Sau:

Nichita uitându-se spre aparatul care-l filmează:

— Mai avem timp pentru poezie?”. Citind apoi un poem. Etc. etc.

Apoi emisiunea dedicată poetului se termină. Alte imagini, de muncă, de viaţă se succed pe ecran, altele în garsoniera nu tocmai confortabilă a Ionilor. Muri se repede la telefon şi tot încearcă să-l prindă pe un prieten, mai informat cu privire la ceremonia funerară, în timp ce strânge resturile mesei, doamna Ion îl aude pe Muri spunând la receptor:

— Deci e depus la Uniunea Scriitorilor? Da. Şi cu ce ajung acolo? E pe Calea Victoriei? Da, nu prea ştiu. Cu ce tramvai? Aşa, şi pe urmă. Pe jos, înainte? Alt autobuz? Şi de acolo? înainte, la stânga şi din nou la dere.

Bine, mai întreb. Te duci şi tu. Bine, la reve-Apoi în tramvaiul pe jumătate gol, din nou ascultând colindele unui grup de ţigănuşi rebegiţi. Şi pe jos prin ninsoarea fulguită, prin întuneric, pe străzi necunoscute, întâlnind rar câte un trecător, întrebându-l, ascultând explicaţiile aceluia, cu capul descoperit, părul înţesat de zăpadă, fularul tras peste nas şi privirea de câine bătut urmărind mâna întinsă a necunoscutului binevoitor şi apucând-o apoi în direcţia indicată de ea. În fine ajuns, aproape, aproape, în parcul mic din faţa Ateneului. Tra

— Regie – Gruzina Branislav; imaginea – Alfredo Padron;

reporter – Patrel Berceanu.

versându-l cu capul plecat, înaintând contra vântului. Şi ridicând pentru o secundă capul din pământ şi trezindu-se brusc cu statuia lui Eminescu în faţă. Apropiindu-sa peste peluza înzăpezită, paşii rămânându-i marcaţi pe zăpada proaspătă. Stând în vânt şi tăcând în faţa statuii. Desprinzându-se apoi şi ieşind la stradă. O lumină tăioasă de lanternă în ochi.

— Actele dumneavoastră */* Vă rog să le prezentaţi */* şi el cu mâna îngheţată ca un os de patină căutând într-un buzunar de la piept, sub suman, întinzând buletinul spre omul (organ) al legii. Spunându-i apoi, cu maxilarele îngheţate:

— Dar dumneavoastră nu vă prezentaţi? Miliţianul părând să nu-l audă şi nici elevul-miliţian din stânga primului neavând nicio reacţie.

— Tocmai din Bistriţa? Ia scoate matale şi legitimaţia de serviciu.

— Am uitat-o în tren.

— Da? Şi noi de unde ştim că-i adevărat? Ia, hai până la secţie să verificăm.

În sala mare, cu lumină neîndestulătoare, perechi-pe-rechi, miliţieni şi civili (infractori?) şi la biroul negru fără nicio hârtie pe el un locotenent-major, tânăr, dar cu faţa obosită, de nesomn, de tutun, de nervi. Telefonul sunând şi întrerupând şiruri de întrebări şi răspunsuri. „Fă-i acte, du-l sus, las că aflăm noi ce-i cu el!" „Accident grav? Morţi, ceva? Sună, tovarăşe, la Salvare, ce mai aştepţi!" „N-am oameni, n-am pe nimeni aici, îţi trimit mai târziul".

— Cu dumnealui ce e?

— E tocmai de la Bistriţa, n-are legitimaţie de serviciu şi zice că şi-a uitat-o în tren. Stătea la Ateneu în parc, pe spaţiul verde şi se uita, aşa, în sus. Şi e şi cam obraznic, permiteţi să raportez!

— Mda! De la Bistriţa?

Dar tocmai când ofiţerul deschide buletinul şi vrea să-l privească mai cu atenţie, o femeie plângând pătrunde pe uşa sălii. Doi elevi miliţieni o însoţesc. Locotenentul-major se ridică şi merge spre ea. O bate cu palma pe umăr. „Lăsaţi, nu mai plângeţi. Ştim cum s-a întâmplat, rezolvăm noi totul, poftiţi pe aici!" Dispar împreună pe o uşă din spatele biroului. Cei doi elevi salută scurt şi dispar. Ofiţerul scoate capul pe uşă şi-i ordonă miliţianului care l-a adus pe Muri:

— Du-te jos şi adu-l pe Zgăbălău de la 12! Plutonierul dispare şi, pentru câteva momente, Murivale rămâne singur, aşezat pe scaun în faţa biroului negru de placaj vopsit, privindu-şi tâmp buletinul abandonat deschis lângă telefon. Apoi miliţianul lui traversează biroul cu un arestat cu mutră spăsită, probabil numitul Zgăbălău de la 12. Telefonul sună şi ofiţerul vine să răspundă… Da, zice el, da, aduceţi-i acum să le facem acte. Da, sigur, procedura de urgenţă, sigur. Mai am unu, acuma e la confruntare. Bine. Vă salut".

Tot timpul cât a vorbit, l-a privit curios pe Murivale, de parcă şi-ar fi scormonit memoria să-şi amintească de unde-l cunoaşte sau de parcă, Doamne fereşte, de el ar fi fost vorba în convorbirea nu tocmai echivocă de la telefon. Când a terminat însă, i-a întors brusc spatele lui Murivale şi a dispărut din nou pe aceeaşi uşă. Imediat după, un alt elev miliţian iese de acolo şi rămâne lângă Muri să-l păzească. Noul venit ia buletinul de pe birou, se uită la poză, la posesorul (degerat aproape) de pe scaun, apoi, mulţumit parcă, se aşază şi el pe una din numeroasele

bănci de lângă perete.

După minutele lui Murivale-i par ore, ofiţerul apare din nou şi se aşază la birou.

— Dumneavoastră? – îl întreabă el pe Muri. Acesta nu apucă să îngaime nimic. Face doar un gest disperat, din priviri, spre buletinul lui care încă se mai află pe birou.

— Aha, îşi aminteşte ofiţerul, de la Bistriţa. Şi cu ce ocazie pe aici?

— A murit poetul Nichita Stănescu – spune Murivale pe un ton care anunţă că e gata să izbucnească în plâns.

— Atâta lucru ştim şi noi. Şi ce-i cu asta? De ce n-ai legitimaţie de muncă?

— Să vedeţi… – începe Murivale, dar în aceeaşi secundă uşa se deschide cu zgomot şi din frigul de afară mai vin doi tipi cu mutre dubioase, însoţiţi de un miliţian şi doi elevi, în urma lor intră şi două femei care se prefac că plâng şi declară cu voce tare:

— Da' n-a făcut nimica băieţii, dom şef, ce-aveţi cu ei, aoleo, aoleo!

Ofiţerul se ridică şi dă un şir de ordine:

— P-ăştia doi duceţi-i jos!

— Elevul Margeac!

— Ordonaţi!

— Te duci imediat la procurorul de serviciu şi-i spui că l-am rugat eu să vină aici.

— Teles, să trăiţi!

— Plutonier, rudele şi martorii în sala de aşteptare!

— Teles, să trăiţi!

Apoi dispare din nou pe uşa din spate. Plutonierul şi elevii rămaşi în sală le conving pe cele două femei care se prefac că bocesc să iasă în sala de aşteptare. Apoi se întorc spre Muri şi, luându-l drept martor, îl invită şi pe el tot acolo. După ce rămân singure cu Murivale, femeile se opresc brusc din plâns şi încep să pună ceva la cale pe şoptite. Deodată una dintre ele se întoarce spre Muri şi-l întreabă:

— Tu cu ce eşti, bă?

— Cum cu ce sunt? – întreabă Murivale nedumerit.

— Cu ce eşti *în cauză*. Ai furat, te-ai bătut, ai spart ceva?

— Nu, zice Muri, eu am venit la o înmormântare.

E rândul femeii să fie nedumerită. Ridică din umeri şi se

reîntoarce spre tovarăşa ei. Continuă să sporovăiască, cu simţurile la pândă, gata în orice clipă să se pună din nou pe plâns.

O vreme, prin sala de aşteptare nu trece nimeni. Apoi se umple iar de miliţieni şi civili, perechi, perechi, e traversată de procuror şi de alţi ofiţeri, mai mari în grad decât cel care mai devreme îi pusese întrebări lui Murivale. Când traficul se mai linişteşte, un plutonier iese în uşa biroului şi strigă.

— Cine-i Mureşan Vasile?

— Eu, zice Murivale.

— Treci la tov. lent-major! – zice şi-i lasă uşa deschisă.

În birou nu e nimeni. Murivale rămâne în picioare lângă uşă. Buletinul lui se află în continuare lângă telefon, pe biruu. Apare în sfârşit locotenentul-major din spate. Se aşază. Se freacă la ochi obosit, oftează, se uită neatent prin buletinul lui Muri.

— Şi aşa, măi Vasilică, de la Bistriţa, ai?

— Da?

— Şi ce ziceai tu că-nvârţi prin Bucureşti la ora-sta?

— Am venit la înmormântarea lui Nichita Stănescu.

— Ce vorbeşti!? Ia spune o poezie de Nichita Stănescu!

Murivale se înfurie brusc, îşi pierde controlul, ţipă. Prin uşa dinspre sala de aşteptare intră repede plutonierul şi doi elevi.

— Cum adică, omul ăla a murit şi şade acolo, întins pe catafalc şi dumneavoastră mă puneţi să-i recit poeziile aici? Ce, nu vă e ruşine?

Pe uşa din spatele biroului locotenentului-major mai apar încă doi miliţieni şi procurorul. Se opresc curioşi să asiste la întâmplare. Lentul-major îl priveşte pe Muri cu o sprânceană puţin ridicată. E puţină surpriză pe chipul lui. Tace o vreme. Apoi adaugă calm.

— Dacă-mi spui o poezie de el, îţi dau drumu1.

Încă un moment de tăcere. Cei doi protagonişti se privesc de parcă sunt vechi prieteni şi şi-ar comunica ceva numai din priviri. Apoi Muri spune:

— Nu pot.

Şi iarăşi tac amândoi privindu-se. Ceilalţi stau nemişcaţi la locurile lor. Muri sparge din nou tăcerea.

— Vă spun o poezie de alt poet!

Din nou locotenentul major îşi ridică puţin o sprânceană. Toţi cei de faţă aşteaptă acum un cuvânt de la el. Gând tăcerea s-a prelungit destul, ofiţerul spune:

— Bine.

Şi Murivale începe:

Iată portretul păsării-care-nu-e.

Nu-i vina ei că acel ce le face pe toate

A uitat s-o facă.

Seamănă cu multe păsări, fiindcă vieţuitoarele care nu sunt seamănă cu cele care sunt.

Dar, cele care nu sunt nu au nume.

Iată de ce pasărea noastră se cheamă

PASAREA-CARE-NU-E.

Şi iată de ce e atât de tristă.

Poate că doarme încă.

Sau aşteaptă să i se îngăduie-n şi.

Ar vrea să ştie dacă poate să deschidă ciocul, dacă arc aripi, dacă nu-şi pierde culorile când se cufundă în apă, ca o pasăre adevărată.

Ar vrea să se audă cântând.

Ar vrea să-i fie teamă c-ar putea să moară.

Ar vrea să facă pui mici, foarte urâţi şi foarte vii.

PASĂ REA-CARE-NU-E visează să nu mai fie un vis.

Nimeni nu e mulţumit, niciodată, nicăieri.

Cum vreţi oare ca lumea să meargă bine în condiţiile astea?

În tot timpul cât Murivale a recitat poezia, cu intonaţie, cu gesturi largi, cu mimică adecvată, privirea lui s-a plimbat pe feţele celor prezenţi. Aproape fiecare în parte i s-a părut că e un fel de pasăre care nu e. Până şi cele două ţigănci bocitoare care au venit şi ele în uşa dinspre sala de aşteptare i s-au părut aşa. A avut timp să se gândească, în schimb, că şi el, pentru ei, este tot o astfel de pasăre, în tăcerea stânjenitoare care s-a lăsat, locotenentul-major ia de pe birou buletinul lui Muri şi, înainte de a i-l întinde, întreabă:

— Asta parcă e scrisă de un francez?

— Da, zice Muri, de Claude Aveline şi e tradusă de Veronica Porumbacu.

— Aşa, exact, Claude Aveline, spune locotenentul-major.

Din asistenţă cel mai uimit pare procurorul. Murivale îşi ia buletinul din mâna ofiţerului.

— Ne scuzaţi *l* – spune acesta – nu ştiam că sunteţi un băiat aşa de fin.

— Mulţumesc *l* – spune Muri.

— Sunteţi liber!

— Mulţumesc, mulţumesc!

Şi iarăşi iese în ninsoarea înteţită de afară. E frig şi bate vântul, dar el nu se mai simte deloc un nefericit. Din nou urechile i se par înfundate şi aude undeva înăuntrul lor un fel de ţiuit ca o muzică electronică. De altfel, din acest moment până, hăt, câteva zeci de ore mai târziu el nu va mai schimba cu nimeni niciun cuvânt. Cu acelaşi ţiuit cosmic în urechile înfundate se va mişca pe strada pustie de noapte până va ajunge la Uniunea Scriitorilor. Va pătrunde printre faldurile de pânză neagră ornate cu iniţialele N.S. şi va da cu ochii de poza mare *a* poetului, aşezată pe peretele din fundul sălii. Va ocoli catafalcul, va sta liniştit o vreme, alături de ceilalţi veghetori. Va asculta, cu urechile lui înfundate deci va auzi ca de undeva din îndepărtare, de pe altă lume, *Imperialul* lui Beethoven şi *Ciaccona* de Bach şi *Amurgul zeilor* ele Wagner şi într-un târziu de noapte, cum ar spune însuşi poetul de pe catafalc, spre dimineaţă adică, va pleca spre gară. îl vom vedea în tren cu privirea pierdută pe fereastră, stând ghemuit, cu blocul de desen strâns la piept, dar nemaigândindu-se acum să deseneze. Stând aşa şi privind. 11 vom vedea la fereastra deschisă a compartimentului când trenul e oprit în gara Braşov şi vom auzi odată cu el muzica neobişnuită ca o muzică a sferelor care-i umblă prin urechi. O vom vedea pe peron şi pe amica lui de la Braşov vânzând cuiva felicitări pe care le are expuse într-o „valiză diplomatică" şi căutându-l pe el, Murivale, cu privirea pe la ferestrele vagoanelor. Vom deduce că ea ştie că el se află în trenul acesta, că îl aşteaptă să vină, să înceapă amândoi să trăiască boem şi să lucreze pentru Fondul Plastic felicitări şi mărţişoare de vândut în gări şi pe stradă. EI, când va vedea că ea se apropie, va închide brusc geamul, dorind să nu fie văzut, dar neavând nici puterea de a se desprinde de fereastră; o va urmări deci pe peron cum se fâţâie încoace şi-ncolo căutându-l. Însoţind-o tot timpul cu acea muzică de sunete inumane sintetizate electronic. Lăsându-se în cele din urmă descoperit de ea în spatele geamului, dar nedeschizându-l. Ea făcându-i semne să coboare şi el doar clătinând din cap fără prea multă hotărâre, fără violenţă, atent doar la sunetele care-i însoţesc urechile înfundate de diferenţele de presiune dintre munte şi câmp. Şi trenul nornind încetişor, şi ca tot mai alergând după tren, uimită e;-i el nu coboară, că într-adevăr pleacă, nu vrea să rainână, că gestul lui nu a fost doar o glumă, ci o hotărâre deja luată.

Îl vom vedea apoi, în aceeaşi tăcere subminată doar de şuierături şi şoapte înregistrate pe o bandă magnetică ce se derulează de-a-ndărătelea, cum ajunge la el acasă, în Bistriţa, şi cum găseşte în cutia poştală preavizul. Cum intră în casă şi se dezbracă şi se întinde pe pat. Cum îşi aprinde o ţigară şi stă aşa, nemişcat, atent doar la muzica aceea. Şi cum se ridică şi-şi priveşte cele câteva tablouri făcute chiar de el şi i se par toate nişte kitsch-uri şi începe metodic să le distrugă, păstrând doar unul sau două de la care cândva, de va fi cazul, „va porni să caute mai departe", îl vom vedea acum şi pe inginerul Sache venind să-l caute pe Muri acasă (!!?). Acesta, mai întâi, se va uita în el pe fereastră şi va refuza să-i deschidă. Vom vedea cum inginerul insistă pe la uşă, pe la fereastră ca un colindător, din nou pe la uşă şi, în cele din urmă. vom vedea cum va fi primit înăuntru. El va aduce bascul tricotat al lui Muri, va aduce şi geanta de voiaj pe care acesta a uitat-o în tren, le va arunca pe amândouă pe pat. În aceeaşi muzică atât de ciudată îi vom vedea pe cei doi certându-se (nu vom auzi însă cuvintele), îi vom vedea gesticulând furibund. Îl vom vedea pe inginer rupând preavizul şi-i vom vedea strângându-şi mâinile şi chiar ne vom mira puţin văzându-l pe Muri cum îi face un cadou inginerului: unul dintre cele două tablouri rămase nedistruse.

Şi-i vom vedea apoi ieşind împreună şi traversând superbul parc al oraşului în luminoasa zi de decembrie şi-i vom vedea îndreptându-se pe jos spre uzina ale cărei coşuri de fum se vor ghici în zare, în ceaţa înroşită de soarele de iarnă care răsare în decembrie la Bistriţa. Şi când vor fi înghiţiţi de ceaţa aia roşietică, vom auzi împreună cu ei, alături de muzica „sintezaizerelor", versurile recitate de el acolo, în noaptea friguroasă a metropolei, cu o seară în urmă.

II

— Mda, zice Muri, de fapt eram în armată. Primisem o permisie şi plecasem la Bucureşti, la Simona. Un scenariu de film ar ieşi!

1. Bucătăria Simonei (dimineaţa, devreme) Bucăţi de carton de mărimea unei cărţi poştale cu diverse desene specifice pentru felicitările de Anul Nou se află aşezate pe masă, pe scaune, pe aragaz şi chiar pe jos. Au fost pictate de cu seara şi au fost puse la uscat. Pe unele dintre ele sunt lipiţi fulgi coloraţi, pe altele bucăţi de piele, de pânză, strasuri sau mărgele, scoici mici adunate în vară de pe plajă. Murivale, îmbrăcat cu pantaloni soldăţeşti şi cu un maiou kaki, pătrunde în bucătărie şi începe să le strângă pe cele de pe aragaz şi de pe un colţ al

mesei. Le priveşte un moment cu atenţie, le încearcă să vadă dacă s-au uscat, le pune cu grijă să nu se lipească unele de altele. Aprinde aragazul şi pune un ibric cu apă la fiert. Din dormitor se aude o voce feminină.

— Muriii! Murivaleee!

— Da.

— Fă-mi şi mie cafea. Şi fierbe-mi şi un ou, te rog J

— Dar unde-ai pus cafeaua, dragă? 2. Dormitorul Simonei

Acelaşi peisaj încărcat cu felicitări în curs de definitivare. Pe mese, pe fotolii, pe televizor, pe pervazul ferestrei, pe covor, pe noptieră, aceleaşi cartoane vopsite ţipător şi cu gust îndoielnic. În mijlocul patului, Simona cască, se întinde, apoi se trezeşte că e surprinsă de întrebarea cu cafeaua. Se gândeşte o clipă, apoi se ridică în capul oaselor în pat. Din bucătărie întrebarea se repetă:

— Nu ştiu unde e cafeaua. Unde-ai pus-o?

— Caut-o şi tu, trebuie să fie p-acolo!

3. Holul cu oglindă

Murivale zgribulit iese din bucătărie, deschide dulapul din hol şi începe să se îmbrace cu hainele de soldat pe care le scoate dintre rochiile, fustele şi bluzele Simonei. Din acelaşi dulap îşi scoate şi bocancii şi o ladă destul de mare, vopsită în kaki şi încuiată cu un lacăt de mărime mijlocie. Bocancii îi încalţă, iar lada este pusă chiar lângă uşa de la intrare pentru a nu fi uitată. Când e gata, Muri se priveşte în oglindă şi îşi aranjează boneta. Vocea Simonei se aude din dormitor.

— Hai, dragă, nu e gata cafeaua aia odată? Vrei să pierzi trenul?

Murivale îşi scoate boneta şi o aruncă pe lădiţă.

— Gata, gata, imediat! – strigă el şi intră din nou în bucătărio.

4. Bucătăria Simonei

Cafeaua a dat în foc. Murivale se repede şi ia ibricul. Coada încinsă a acestuia îl frige la mână. Se grăbeşte să pună ibricul pe colţul de masă eliberat de felicitări, dar, din grabă, mai varsă puţină cafea şi pe masă. Unele felicitări se murdăresc. Muri îşi scutură mâna de durere. Cu stânga învârte butonul aragazului. Scoate o batistă din buzunar şi apucă şi ibricul cu ouă pentru a-l lua de pe foc.

— Ce dracu’ faci acolo? O să pierzi trenul şi te dau ăia dezertor – se aude vocea Simonei.

— Lasă că iau un taxi – spune Muri în timp ce toarnă cafeaua în cești.

5. Dormitorul Simonei

Simona strânge felicitările de pe noptieră şi, încercându-le cu degetul să vadă dacă s-au uscat, le pune apoi pe covor sau pe etajera de deasupra patului. Pregăteşte

8 llocul de pe noptieră pe care îi va fi pusă cafeaua. Dar şi evaluează cu plăcere cantitatea de felicitări.

— Păi sigur, eşti soldat şi te duci la gară *cu* taxiul, nu? Îţi permiţi!

Muri intră în dormitor cu o farfurie pe care a pus şi ouăle aburinde şi cele două ceşti cu cafea. Calcă atent printre felicitările răspândite pe covor. Aşază farfuria pe noptieră şi se aşază şi el pe marginea patului

— De ce n-are caimac? – întreabă Simona – ai dat-o-n foc?

Murivalo aprobă din cap ruşinat, ca şi când ar fi fost prins cu o faptă urâtă. Apoi spune:

— Şi m-am fript şi la mână. Mă ustură dă-nnebunesc.

— Pune-ţi pastă de dinţi. Altfel n-o să mai poţi picta. Murivale face un gest de indiferenţă cu mâna.

— Ce, tu crezi că eu la armată stau şi pictez?

— Bine că nu te-ai fript ieri. – adaugă Simona – că mă lăsai cu toate astea baltă.

Murivale priveşte camera plină de felicitări. Nu prea pare convins de calitatea artistică a exponatelor.

— Ai făcut treabă bună. Cred că sunt vreo cinci sute. Le mai ajustez eu puţin şi le pun în plicuri. Dacă vând bine îţi trimit bani să ai de revelion. Sau vă dă drumu' acasă?

— Nu cred, zice Murivale.

Soarbe dintr-odată cafeaua care i-a mai rămas în ceaşcă şi se ridică în picioare.

— Pupă-mă! – se alintă Simona.

Se sărută. Simona abia ridicată într-un cot, el aplecat mult deasupra patului, într-o poziţie nu prea comodă.

— Până-n iulie când mă las la vatră cred că mai prind eu o permisie.

— Poate vii în februarie să facem mărţişoare! Cu alea se câştigă mai bine decât cu felicitările.

Se sărută din nou.

6. În faţa gării

Murivale coboară din taxi în faţa gării. Poartă la subsuoară un bloc mare de desen şi e bandajat la cele două degete de la mâna dreaptă pe care şi le-a fript dimineaţa când a făcut cafeaua, îi întinde şoferului un ghemotoc cu trei hârtii de zece lei şi se duce spre portbagajul maşinii să-şi ia lada. Nu apucă s-o ridice şi să-şi pună pe umăr chinga ei. Şoferul s-a şi înfiinţat lângă el şi a pus o mână pe capacul portbagajului în timp ce cu cealaltă flutură în aer cele trei hârtii de zece lei.

— Mai trebuie, bădie, mi-ai dat doar treij dă lei! Murivale pare foarte mirat. Ar vrea să zică ceva şi nu ştie ce.

— Hai, nu te face că nu ştii. Scoate banii că nu-ţi dau lada. Dacă eşti soldat şi-ţi place cu taxiu înseamnă că are mămica bani.

Murivale îşi scotoceşte buzunarele cu oarecare febrilitate, deşi ştie că nu mai are niciun chior.

— Dom'le, da pierd trenu!

— Ce vorbeşti? Şi să plătesc io? Te las fără arma-inentu din dotare şi e mai rău, să ştii! – spune şoferul arătând spre lada din portbagaj.

— Staţi puţin că am un prieten care mă aşteaptă la bilete – zice Muri şi pleacă lăsând lada în portbagajul taxiului, întoarce o clipă capul pentru a reţine numărul maşinii şi apoi dispare pe uşile gării.

7. Holul gării. Casele de bilete

Murivale face trei paşi în holul mare şi nu prea curat. îl caută din priviri pe sergentul Rădoi, dar, dându-şi seama că examinarea întregului furnicar i-ar lua prea mult timp, alege o soluţie mult mai ingenioasă. Strigă din toate puterile:

— Rădoi! Tov. sergent Rădoi!

Strigătul pleacă în înaltul cupolei şi se plimbă o vreme peste capetele pasagerilor. Apoi poposeşte lângă una din casele de bilete clasa a doua unde sergentul Costică Rădoi tocmai îşi pupă logodnica. El se opreşte din sărut şi-i spune Vasilicăi:

— Asta-i Murivale, să vezi ce-i fac!

Îşi îndreaptă apoi ţinuta şi-şi caută din priviri subalternul. Lângă el, pe ciment, zace o lădiţă încuiată cu lacăt, asemănătoare cu aceea pe care Murivale a lăsat-o în portbagajul taxiului. Când îl vede pe Muri, care, de altfel, continuă să strige cât îl ţin baierile, ridică mâna şi o flutură deasupra capului. Murivale îl descoperă şi el pe sergent şi vine spre el în fuga marş. (270 paşi pe minut – n.a.).

— Hai, mă, Muri, că pierdem trenu! Unde umbli?

— Tov. sergent, daţi-mi zece lei că nu-mi ajunge de taxi.

— Es nebun? Da lădiţa unde e?

— La ăla-n taxi, da nu mi-o dă dacă nu-i dau banii! – zice Murivale şi începe din nou să-şi scotocească buzunarele ca şi mai devreme în stradă şi cu acelaşi rezultat, firește.

Sergentul sesizează în sfârşit urgenţa şi înfige o mână în buzunarul de la pieptul vestonului. Vasilica priveşte zâmbind (prosteşte), dar când portofelul iese la iveală se preface brusc, din pudoare, că priveşte aiurea.

8. În faţa gării

Cu hârtia de zece lei între degete şi cu mâna întinsă în faţă ca la ştafetă, Muri aleargă spre taxi. Alunecă pe gheaţa din faţa gării, dar nu cade, se redresează la timp. Plăteşte şi îşi pune pe umăr chinga lăzii. Cu stânga îşi ţine la piept blocul de desen.

9. Peron

Murivale îşi duce lădiţa pe dreapta. Sergentul Rădoi pe stânga pentru că în dreapta o are pe Vasilica. iar mâna lui este petrecută peste umerii fetei. Cele două lăzi se ciocnesc din când în când între ele.

— Unde-ai umblat, mă, până acuma? Dacă nu ajungeai la timp şi pierdeai trenu, dădeai dă dracu'!

Fata nu aude ce vorbesc cei doi, ea păşeşte absentă şi puţin ghemuită sub mâna ocrotitoare a sergentului. Murivale, totuşi, coboară vocea şi-i spune sergentului pe un ton complice.

— Am avut şi io o treabă, tov. sergent f

— Şi cum a fost?

— Vă spun io în tren, tov. sergent. A fost ceva a-ntâia!

— A-ntâia, a? Da dacă pierdeai trenu*, ce te făceai? Au ajuns. Murivale urcă lăzile în tren. După cum se opinteşte la ele par a fi destul de grele. Lădoaie. Sergentul Rădoi stă cu spatele la vagon şi-şi mai sărută o dată prietena. Apoi se apleacă spre ea şi-i şopteşte la ureche lucruri care o fac să roşească mai mult decât frigul tăios şi decât vântul subţire ce suflă pe peron.

10. Compartiment clasa a II-a în compartiment abia au timp să urce lăzile grele pe poliţa pentru bagaje că trenul se şi urneşte încetişor. Sergentul sare la fereastră să-i facă semne cu mâna Vasi-licăi. Semnele nu pot fi uşor descifrate – e vorba, probabil, de un cod care e numai al lor. Murivale îşi lungeşte gâtul peste umărul lui Rădoi s-o

vadă şi el mai bine pe fată. N-a avut timp s-o examineze şi e şi el, desigur, curios. Apoi renunţă şi rămâne în picioare în mijlocul compartimentului. Reîncepe brusc să se scotocească prin buzunarele pantalonului, ale vestonului etc. Ceilalţi ocupanţi ai compartimentului – un ţăran de vreo cincizeci de ani, două doamne cu aer de contabile, un tânăr în costum de schi – îi privesc pe amândoi cu un fel de simpatie specifică a civililor pentru soldaţi. Când sergentul închide fereastra şi se întoarce spre Muri, acesta continuă să-şi scotocească buzunarele. Spune:

— Tov. sergent!

— Ce?

— Banii…

— Ce bani?

— Vi-i dau peste vreo săptămână, trebuie să primesc un mandat.

— Lasă, mă, vezi-ţi de treabă, pentru zece lei? Stai jos

Se dezbracă de mantale şi se aşază. Stau o vreme liniştiţi în cunoscutul zgomot al trenului în mişcare.

11. Compartiment clasa a II-a

— *Tov*. sergent, şi dacă nu veneam ce făceaţi?

O politeţe nu tocmai sinceră (cum nu e aproape nicio politeţe) se amestecă în întrebarea lui Muri cu o uşoară ironie şi cu un zâmbet şmecheresc.

— Oho, anunţam garnizoana. Mă duceam la postul din gară şi anunţam că ai dispărut cu lădiţa. Cine ştie ce documente importante sunt acolo?!

— Şi dacă o trimiteam la unitate cu poşta?

— Până venea ea cu poşta te aduceau ei şi pe tine, legal. Erai considerat dezertor şi o-ncurcai rău. Ce, te joci?

Murivale oftează şi se gândeşte o vreme. Apoi adaugă.

— Aş mai fi stat vreo două zile. Era bine. Mi se pare că numai după 48 de ore eşti considerat dezertor.

— Ba nu. Dacă eşti în misiune şi ai /şi documente asupra ta, o încurci mult mai rapid. Nici n-apuci să zici hau, că te-au şi luat.

— Da dacă vă aduceam lădiţa în gară şi eu mai rămâneam în Bucureşti?

— Păi sigur, să le car io pa toate, că io sunt hamalu tău, nu?! Şi dă ce să rămâi la Bucureşti? Ai înnebunit?

— Tov. sergent, dacă mă credeţi, am o prietenă foarte bună, aici, e artistă, face felicitări şi mărţişoare pentru Fondul Plastic. Azi-noapte am ajutat-o şi eu. îmi ies mai bune ca ale ei, io am talent, tov. sergent.

— Şi ce-i cu asta?

— Păi, cum ce? Când m-oi libera viu aici şi m-apuc serios de treabă. Dumneavoastră ştiţi ce bani se câştigă cu astea? Pa urmă, după ce strâng ceva bani, dau admiterea la Arte Plastice. Io am talent, să ştiţi! Pictură, chitară, poezie…

— Al, pa dracu'!

— Am luat premiu întâi la Cântarea României!

— Da, oi fi făcut şi tu brigada artistică la tine la serviciu şi ţi-au intrat gărgăuni în devia.

— Nu la brigadă, tov. sergent, la poezie. Am fost pubââcat şi de ziarul din Bistriţa. Da mai ales la desen am talent. Ia uitaţi-vă!

Murivale se ridică şi ia de pe poliţa de bagaje blocul de desen din care scoate pe rând câteva planşe şi i le arată sergentului. Ţăranul de pe bancheta de vis-à-vis îşi lungeşte gâtul să vadă şi el. Planşele trec, pe rând, mai întâi prin mâinile sergentului, apoi prin cele bătătorite ale ţăranului. Din când în când Rădoi spune „mda" şi „înhî" iar Murivale subliniază:

— Păi, vedeţi?

— Nu-s urâte! – apreciază sergentul Rădoi.

— Ba-s faine! – îşi dă cu părerea şi ţăranul.

— Păi, ş-atunci, i-o dă ce să nu-mi urmez talentu? Să mă întorc după armată tot la uzină? Să mut fiarele cu electrocaru prin curtea uzinei?

— Măi Murivale, ce visezi tu *e* cai verzi pa pereţi, mă băiatule.

— De ce, tov. sergent?

— Uite d-aia. Şi mai lasă-mă cu balivernele că vreau să dorm.

Murivale face o mutră jignită, îşi aranjează blocul şi pune deasupra o foaie albă.

— Haideţi să vă fac portretul, tov. sergent!

— Lasă-mă, dom'le, că vreau să dorm.

— Nu-i nimic, dumneavoastră dormiţi, că io vă desenez. * >

— Să nu te prind, că mă supăr. Mă supăr rău, să ştii! Sergentul da să-i ia blocul lui Murivale din mână.

Acesta-l fereşte spre uşă. Sergentul îl apucă totuşi şi trage de el. O vreme trag amândoi de bloc în direcţii opuse şi se privesc de

aproape. Rădoi cu ostilitate, Murivale cu nedumerire. Cel care renunţă e sergentul. Se întoarce cu spatele la Muri şi se culcuşeşte să adoarmă.

Murivale, care ocupă locul de lângă uşă, se întoarce şi el cu spatele spre sergent, îşi ţine blocul de desen la piept şi priveşte la cei ce trec pe culoar. În compartiment, toţi, în afară de cele două doamne care sporovăiesc cle-ale lor, încearcă să-şi prelungească într-un fel somnul întrerupt de dimineaţă.

12. Culoarul vagonului de tren

Murivale priveşte din compartiment, prin uşa întredeschisă, pasagerii care se perindă pe culoar căutând vagonul restaurant, vreun prieten, toaleta, un loc liber sau cine ştie ce altceva. Ţăcănitul monoton al trenului se însoţeşte cu voci mai catifelate sau mai stridente, mai răguşite sau mai cristaline, cu frânturi de propoziţii, înjurături, poveşti de spus în tren.

— Aţi auzit, tov. profesor, că a murit Nichita Stănescu?

— Ei, nu mai spune, când, dragă?

Cei doi îşi continuă drumul spre capătul culoarului. Muri sare ca ars. 11 scutură pe sergent să-l trezească.

— Tov. sergent, tov. sergent!

— Ce-i, ce-i?

Dar soldatul nu-l lămureşte în niciun fel. Pleacă cu blocul de desen în mână să-i ajungă din urmă pe cei doi. Îi ajunge la capătul culoarului.

— Domnule, e adevărat că a murit poetul Nichita Stîr. Escu?

— Da – spune cel mai tânăr – azi dimineaţă. Deja s-a anunţat la radio.

— Sunteţi sigur? – insistă Murivale.

— Sigur.

Murivale se întoarce abătut în compartiment, în acelaşi timp se lasă copleşit de tristeţe şi îşi exagerează exteriorizarea acesteia pentru a le da celorlalţi – bieţi muritori insensibili, crede el, – măsura exactă *a* pierderii pe care a suferit-o cultura.

33. Comprtiment clasa a II-a

Sergentul încă buimac îl şi ia la întrebări pe soldat de cum îl vede intrând.

— Ce-i, bă, ce te-a apucat?

— Tov. sergent, vă daţi seama, a murit Domnul Nichita Stănesru

— Ultimul Domn a fost Alexandru Ioan Cuza. Asta parcă era

poet.

Murivale se aşază pe locul lui şi vorbeşte fără să privească anume spre cineva.

— A murit domnul nostru Nichita Stănescu!

Toţi cei din compartiment privesc spre el fără să spună ceva. Privirea lui Muri îl descoperă pe ţăran ca pe unu! abia aterizat acolo, îl întreabă.

— Ai auzit, bade, de Nichita Stănescu?

— Auzit.

Ca şi când n-ar fi convins că răspunsul ţăranului a fost dat chiar în cunoştinţă de cauză, Murivale continuă.

— Da de Eminescu, ai auzit dumneata?

— Auzit!

— E, închipuie-ţi că a murit a doua oară! Îţi dai seama?

— Dumnezeu să-l ierte!

— Câţi ani avea? – întreabă şi sergentul.

Între timp pe feţele tuturor celor din compartiment s-a instalat expresia *de* stupefacţie pe care o provoacă de obicei vestea unei morţi neaşteptate. Una dintre femeile care până atunci au tot conversat pe şoptite îi răspunde lui Rădoi.

— Vreo cin'zeci de ani avea, da era cam bolnav! Murivale, sigur acum că toţi cei din compartiment îl privesc, se ridică şi zice pe un ton de bocet (uşor fals)…

— Fraţilor, a murit domnul nostru şi poetul Nichita Stănescu!

Apoi se prăbuşeşte teatral pe banchetă şi rămâne cu privirea aţintită în gol (ochii înroşiţi, înlăcrimaţi deja), mişcându-şi buzele de parcă ar spune ceva în şoaptă, strânge la piept blocul de desen pe care nu l-a mai lăsat din mână de când a arătat primele desene. Apoi se ridică brusc. Uşoară solemnitate în gestul lui.

— Tov. sergent, io cobor la prima şi mă duc la Bucureşti să-l văd. Nu l-am văzut niciodată în viaţă, vă daţi seama?

Trage uşa compartimentului cu aerul că ar vrea să se arunce din avion fără paraşută. Iese pe culoar. Speriat, sergentul iese imediat după el.

14. Culoarul vagonului de tren

Sergentul: – Ce, mă, ea nebun? Şi eu cum car lădoaiele astea singur?

Murivale nu răspunde. Se uită pe fereastra trenului să-şi dea

seama unde se află şi cât mai e de mers până la următoarea gară. Chiar şi întreabă (nu pe cineva anume, ci aşa, în gol, deşi în jurul lui se află mai mulţi bărbaţi şi toţi i se par a fi îmbrăcaţi în doliu): „Unde suntem?”

— Mă Muri, mă, stai, mă băiatule, mă! Un te duci, mă? Vrei s-o păţeşti? N-ai niciun ban, vrei să ajungi pe la miliţie? Şi eu cum car lăzile alea pân’ la unitate, eşti beat? Te dau dezertor, să ştii. îţi ordon să nu te dai jos din tren! O să ai de tras, fii atent! Mă, tu te duci la aia cu felicitările ei şi-mi vinzi mie gogoşi că te duci la înmormântare. Te dau dezertor, să ştii! Să nu zici că nu ţi-am spus. Binee!

În tot acest timp Murivale s-a deplasat spre capătul culoarului, iar sergentul a tot încercat să-l oprească, să-l tragă de mânecă, de centură, să-l oprească din drum cu forţa. Trenul a încetinit şi opreşte. Din cauza altor pasageri care vin pe culoar din sens opus, Rădoi nu-l mai poate urmări pe Muri. Se întoarce în compartiment spumegând. Intră, iese, deschide ferestrele încercând să-l vadă pe Muri în mulţimea de pe peron, se agită. Când trenul pleacă, sergentul mai aruncă o privire spre cele două lăzi de pe poliţă, apoi cade zdrobit pe banchetă.

— Poftim, zice, să mai faci treabă eu d-alde ăştia. Le intră-n cap că sunt artişti, că sunt fotbalişti, că sunt draci-bălţaţi sau filosofi şi gradatul să care cu cârca pentru ei. D-aia n-au loc pe unde se duc. Cum duc io astea acuma?

Ţăranul se arată binevoitor (în timp ce tânărul în costum de schi pare să se amuze de situaţie, iar cucoanele şi-au reluat sopocăiala).

— D-apăi că unde vă coborâţi, dacă nu e cu supărare?

— Tocmai la Bistriţa!

— Apoi că nu-i bai. V-oi ajuta eu să le daţi jos pe peron.

— Da? Şi până la unitate cine le cară?

— E, te-oi descurca dumneata, că eşti om în toată firea. Eu când eram în armată…

15. Peron. Gară mică de câmpie (deal)

Pe peronul aproape pustiu (numai câţiva ciobani cu cojoace flocoase şi o pereche de îndrăgostiţi undeva pe o bancă, aceştia din urmă abstraşi de la cele ce se întâmplă în jurul lor). Murivale sare pe loc, îşi bate umerii cu palmele, suflă în pumni încercând astfel să se mai încălzească. Trenul, un personal plin de promoroacă, intră în gară. Muri aşteaptă să se urce toţi ceilalţi continuând să sară pe loc în preajma uşii unui vagon. Se uită pe furiş la mutrele celor doi

conductori de tren, căutând să vadă care dintre ei e mai „abordabil", mai cumsecade. Uşa vagonului de lângă el este închisă de cineva dinăuntru (un bărbat, din întâmplare îmbrăcat în negru şi cu o ciudată mutră de cioclu). Trenul se pune încet în mişcare. Murivale mai priveşte o dată în urmă (împrejur), ca şi când ar vrea să fure ceva, apoi fuge după tren şi se urcă din mers.

16. Compartimentul de serviciu

Un conductor plictisit îi deschide lui Muri uşa compartimentului de serviciu. Mestecă ceva. Se şterge la gură cu dosul palmei şi întreabă.

— Ce vrei, mă?

— Tovarăşu' ... Ştiţi, eu n-am bilet şi nici bani!

— Atunci de ce te-ai urcat?

Muri desface blocul de desen, alege un desen care i se pare mai figurativ, mai comercial şi-l arată conductorului.

— Dacă vreţi, vă pot plăti în desene din astea, numai să mă duceţi pân' la Bucureşti. Merg la o înmormântare.

În timp ce ia desenul din mâna lui Murivale conductorul întreabă:

— Da dă ce n-ai foaie de drum? Ordin dă serviciu, ceva?

Murivale ridică din umeri.

— Io nu comentez, nu mă bag. Numai să nu dai de dracu'!

Apoi conductorul priveşte cu atenţie desenul.

— Pot să vă fac şi felicitări de sărbători, dacă vreţi. Conductorul profită că are cleştele în mină şi-i trage câteva perforări desenului, pe margine, întreabă:

— Altceva nu ştii să desenezi?

— Ba da, orice, numai să-mi spuneţi ce vă place, că până la Bucureşti vi le fac. Dumneavoastră doar să le puneţi în ramă şi să le atârnaţi pe pereţi.

— Bine, dă actele şi intră aici!

Conductorul examinează şi carnetul de soldat al lui Muri. fi bagă apoi în buzunarul de la piept şi-i spune artistului la ureche ce ar dori el să i se deseneze. Faţa-i devine din această cauză din ce în ce mai roşie, congestionată, excitată. Chicoteşte când termină ce are de spus (cu gesturi la limita obscenităţii). Muri aprobă din cap cu o înţelegere rece, superioară, înainte de a pleca în control, conductorul mai întreabă:

— Da cin ţi-a murit, frate, soră, ceva? Murivale nu răspunde.

17. Compartimentul de serviciu

Murivale desenează. Trenul aleargă prin câmpia înzăpezită. Câte un copac singuratic, pierdut în marea albă şi viscolită stăruie mult timp în fereastra compartimentului. Apoi îl vedem desenat pe hârtia blocului de desen. Şi cu alte imagini de acelaşi tip (atmosferă) la fel se întâmplă. Ţăcănitul monoton acompaniază aceste imagini. Deodată – un grup de copii. Glasurile lor se aud pe culoar. Deschid uşa compartimentului. Sunt îmbrăcaţi în costume folclorice largi, de adulţi, încinse cu brâuri peste palton a se.

„O, ce veste minunată…"

Murivale sare brusc de pe scaun şi le întrerupe colindul. „Nu, nu!" – strigă el şi face un gest energic cu mâna. Apoi, văzându-i pe copii speriaţi de violenţa gestutului său, se apropie de uşă şi le spune, parcă pentru a se scuza:

— Nu mă colindaţi că n-am niciun ban.

Copiii reiau colindul de parcă ar zice „nu-i nimic, colindăm şi pe gratis!". Dar Murivale din nou spune r. u şi-i opreşte. Scoate din buzunarul vestonului un pumn de insigne pe care le dăruieşte copiilor. Aceştia pleacă spunând „mulţumesc" şi „la mulţi ani!"

18. Peron. Gara de Nord (după amiază de iarnă) Conductorul îşi alege desenele care-i plac din teancul oferit de Murivale. Apoi scoate din buzunar carnetul de soldat al acestuia şi i-l dă.

19. Casa scărilor (blocul în care locuieşte Simona) Murivale sună de mai multe ori şi nu primeşte niciun răspuns. Pe uşă scrie cu retraset *Simona Ionescu* – i *graficiană*, în cele din urmă, Muri scoate o cheie din buzunar şi descuie uşa. Intră.

20. Dormitorul Simonel

Aceleaşi zeci de cartoane mici, cu desene stupide în culori ţipătoare stau întinse peste tot prin cameră. Murivale îşi scoate mantaua şi o aruncă pe pat. Formează un număr de telefon. Se aude sunetul „ocupat". Muri se învârte prin cameră. Examinează câteva felicitări pe care între timp a fost adăugată urarea „La mulţi ani!" sau alte inscripţii. Se strâmbă nemulţumit. Le aruncă. Undeva în colţul camerei a apărut şi o valiză diplomat în Ciajre sunt îngrămădite plicuri cu felicitări. Aceeaşi privire dispreţuitoare o adresează Muri şi valizei. Ba chiar o loveşte în scârbă cu piciorul, încearcă din nou la telefon. Din nou ocupat. Mai plimbându-se prin cameră se apropie de televizor şi-l deschide. Imagini de reportaj. Apoi la telefon îi răspunde cel căutat. Aşa cum este aşezat în timp ce vorbeşte la telefon, Muri vede uşa

întredeschisă care dă spre hol şi, din când în când, peste umăr, se uită la televizor (sonorul televizorului este la zero).

— Alo, Cristian? Cu Cristian, vă rog! Un fost coleg. (Pauză destul de lungă). Alo, salut, Cristi! Vasile. Cum, care Vasile? Mureşan Vasile. (Pauză). Cum, mă? Murivale, mă, ce, nu ştii? Da, sunt în armată, dar… Da, mă, nu vreau să te întreb ceva…

21. Casa scărilor. În faţa uşii Simonei. În hol Simona împreună cu un tânăr prieten, artist plastic, uşor boem după figură, vin ţinându-se de mână. Râd. Simona descuie uşa. Intră amândoi în hol. Ea aprinde lumina. Se dezbracă de paltoane. Se sărută îndelung în dreptul uşii întredeschise a dormitorului.

22. Dormitorul Simonei

Murivale ascultă ce i se spune în receptorul telefonului. Vede lumina aprinzându-se în hol. Pe Simona sărutându-se cu musafirul ei. Tace ascultând ce i se spune, dar nu mai poate fi atent. Simona şi prietenul ei intră în dormitor. Surpriză pe faţa amândurora. Muri reia conversaţia.

— Da, şi nu ştiu unde e depus, vreau să mă duc şi eu să-l văd.

Pe ecranul televizorului începe un film cu Nichita Stănescu. Murivale încă nu observă (fără sonor). Simona joacă de parcă ar fi înţeles că a murit cineva şi acesta e motivul pentru care Murivale s-a întors din drum. Este jenată de întâmplare, dar a încercat să paj-a veselă la început, apoi indiferentă. Ia de pe jos valiza diplomat şi o închide aşezând-o apoi pe pat, lângă mantaua lui Murivale. îşi face semne cu musafirul când se află cu spatele spre Muri. Scoate din buzunarul ei un pumn de bani mototoliţi. Alege trei hârtii de o sută şi, întorcându-se cu faţa spre Murivale, i le arată. Apoi le aşază pe manta. Muri nu are nicio reacţie. El vorbeşte la telefon. Cei doi rămân în picioare. Aşteaptă să se termine conversaţia telefonică a lui Muri.

— Da, deci la Uniunea Scriitorilor. Şi unde vine asta? (pauză). Cum ajung eu acolo? Pe Calea Victoriei? Nu prea ştiu. Aşa, şi pe urmă? (Face semn spre Simona să-i dea hârtie şi pix – i se dă.) (Musafirul porneşte caseto-fonul care se află pe noptiera Simonei sau în alt loc). Ce autobuz? Pe jos, înainte. Şi de acolo? înainte, la stânga şi din nou la stânga? (Desenează traseul pe hârtie). Bine. mai întreb. (Observă în sfârşit că pe ecranul televizorului vorbeşte Nichita – şi-i face semn Simonei să dea sunetul mai tare – Simona se execută – privesc toţi trei televizorul). Da, deci vii şi tu acolo, da? Poate mai găseşti nişte flori în

drum. La revedere.

Închide telefonul şi se uită la televizor fără s-o ia în seamă pe Simona care vrea să i-l prezinte pe musafir.

— Faceţi cunoştinţă, el e Sergiu…

Muri nu are nicio reacţie şi continuă să se uite pe ecran.

23. Pe ecranul televizorului (fragmente din filmul realizat de Gruzina Branislav – regie – Alfredo Padrort – imagine – şi Patrel Berceanu – reporter).

Rep.

— Este poetul o fiinţă politică?

N.S. – O fiinţă politică? Nu.

Rep – Câtă istorie face parte din dumneavoastră? N.S. – Cincizeci de ani. Adică, nu. Patruzeci şi nouă de ani şi jumătate.

Nichita uitându-se spre aparatul care-l filmează şi ţinând în mână o foaie de hârtie de pe care va citi un poem:

N.S. – Mai avem timp pentru poezie *l* Surâzând. Citind apoi un poem.

Versurile citite de poet se aud pe fondul muzicii uşoare de la casetofonul care continuă să funcţioneze.

24. Dormitorul Simonei

Emisiunea dedicată lui Nichita se termină. Murivale se ridică în picioare şi-i priveşte pe cei doi (ameninţător, dispreţuitor, indiferent?).

— Ce e, Muri, ce s-a întâmplat? S-a întâmplat ceva, de ce te-ai întors? – întreabă cu blândeţe Simona.

Murivale nu răspunde şi nici nu dă vreun semn că o aude. Ea continuă.

— Am vândut ceva azi. Am fost cu Sergiu în pasaj. Am cam îngheţat. Uite ţi-am lăsat nişte bani, poate – (i trebuie. A fost frig rău, dar am vândut ceva. Am intrat. să ne mai încălzim.

Pe cuvintele ei, Murivale începe să strângă felicitările de prin cameră fără prea multă grijă.

— Ce faci, dragă, vezi că nu sunt uscate. Ce. ai tu unde să le vinzi mai bine?

Muri a strâns aproape un braţ de felicitări şi pleacă la bucătărie. Simona se ţine după el.

— Ce faci, dragă, ce te-a apucat?

25. Bucătăria Simonei

Murivale pune felicitările pe masă, peste cele care sunt deja

acolo. Scoate o tavă metalică din cuptorul aragazului şi o pune pe aragaz.

— Ce vrei, dragă, să faci? Ce, nu ţi-e bine? Sergiu! – ţipă isteric Simona.

Murivale pune felicitările pe tavă şi le dă foc. Sergiu apare în uşa bucătăriei.

— Ce faci, dom'le? – întreabă el.

Simona vrea să-l împiedice pe Muri, dar acesta, o înlătură brutal şi o scoate din bucătărie. Cei doi mere de-a-ndărătelea în faţa lui Muri.

26. Dormitorul Simonei

Murivale ia valiza diplomat de pe pat cu intenţia da a arde şi felicitările care se află acolo. Simona apucă de valiză. Trag amândoi de ea. Muri fără un cuvânt, Simona ţipând.

— Ce ai, dragă, ai înnebunit? După ce am muncit atâta la ele. În fond e şi munca mea. Sergiu, ce stai ca un popândău?

Sergiu încearcă să intervină, dar Murivale îl priveşte crunt şi-l face să renunţe. Dă drumul valizei diplomat şi Simona cade pe pat împreună cu valiza. Murivale îşi ia mantaua. Scoate din buzunar cheia şi i-o aruncă Simonei. Pune banii (cei trei sute de lei) în buzunar, se îmbracă şi iese.

27 – 28 – 29. Pe stradă, în tramvai, în autobuz (seară de iarnă – lumină de amurg)

Apoi în tramvaiul pe jumătate gol, auzind din când în când câte un fragment de colind. Apoi pe jos, prin ninsoarea viscolită, pe străzi necunoscute, din nou în autobuz, din nou pe jos. La un moment dat având impresia că o femeie tânără ce coboară singură dintr-un taxi şi se îndreaptă spre el e chiar Simona (poartă îmbrăcăminte asemănătoare cu a ei). Un licăr de speranţă în privirea lui Muri, poate ea s-a răzgândit, poate totuşi îl iubeşte, poate l-a lăsat baltă pe Sergiu al ei şi a luat un taxi şi-l caută pe Muri prin oraş! Necunoscuta nu-l vede pe Muri şi se îndepărtează. Murivale o strigă: Simona! Aleargă după ea. Femeia nu aude strigătul lui. Sau nu-şi întoarce capul spre el pentru că ştie că nu se numeşte Simona1. Dar el o ajunge din urmă. îi pune o mână pe umăr în timp ce-i rosteşte din nou numele. Simona! Ea se întoarce cu faţa spre el. Sigur că nu e Simona. E o fată mai tânără şi mai frumoasă decât Simona. E diafană, dar obrajii ei sunt îmbujoraţi de frig. Şi nişte ochi, ah, ce ochi, pentru astfel de ochi ai putea dezerta? Murivale spune: Scuzaţi, v-am confundat! Şi rămâne privind-o, vrăjit

de frumuseţea ei.

— Nu-i nimic, spune ea, şi-i zâmbeşte. Zâmbetul ei îl blochează pur şi simplu pe bietul soldat Murivale. Abia sesizată prelungirea privirii pe care ea, generoasă, i-o acordă lui Muri. Apoi îşi continuă drumul şi el rămâne nemişcat în viscol, privind în urma ei cum se depărtează şi dispare. Revenindu-şi apoi şi pornind abătut în direcţia opusă. Intrând undeva să cumpere flori (număr, par) şi continuând să meargă prin zăpadă. Traversând micul parc din faţa Ateneului, aruncând o privire statuii lui Eminescu, înaintând de-a curmezişul peluzei înzăpezite din faţa statuii, cu capul plecat, cu vântul în faţă. Ieşind la stradă şi fiind brusc întâmpinat de patrula garnizoanei.

30. În stradă. Murivale şi patrula garnizoanei

Ofiţerul (un căpitan – bun în grad – adică un om ceva mai în vârstă) îi spune, imediat după salutul regulamentar:

— Vă rog să prezentaţi carnetul de soldat şi ordinul de serviciu.

În timp ce căpitanul examinează actele lui Murivale în lumina din ce în ce mai scăzută a după-amiezii de iarnă, cei trei soldaţi care alcătuiesc patrula se dispun în jurul căpitanului în aşa fel încât să fie cu spatele în vânt. Privesc cu indiferenţă la colegul lor. Căpitanul, după ce se lămureşte cu actele, spune.

— Soldat Mureşan Vasile!

— Ordonaţi!

— Unde trebuia să te afli dumneata la ora asta?

— Permiteţi să raportez, trebuia să mă aflu la unitate, i.

— Da? Şi tu ai cumpărat flori şi te duci la o prietenă, nu-i aşa?

— Nu, să trăiţi!

— Patrulă, drepţi! – ordonă căpitanul.

— Dispune-ţi-vă în jurul soldatului Mureşan să nu cumva s-o ia la fugă!…

Cei. trei soldaţi se execută rapid şi se află acum mult mai expuşi, cu faţa sau din profil, vântului rece cară împroaşcă cu ace de gheaţă. Numai căpitanul a rămas cu spatele la vânt şi este deci cel mai. ferit de acţiunea viscolului.

— Câţi kilometri sunt de aici până la unitatea ta, soldat Mureşan?

— Vreo trei sute cin’zeci să trăiţi!

— Şi dumneata ce cauţi aici?

— Azi dimineaţă a murit poetul Nichita Stănescu.

— Atâta lucru ştim şi noi! Şi ce-i cu asta? Dumneata de ce ai părăsit serviciul ordonat?

— Să vedeţi, tovarăşe căpitan, mă aflam în tren, în drum spre unitate, când am aflat şi m-am întors.

— De ce?

— Ca să… merg şi eu să-l văd!

Căpitanul pare derutat de ceea ce află şi încetineşte imperceptibil ritmul în care pune întrebările.

— Ce vorbeşti? Şi vrei să te cred?

— Acesta-i adevărul, tovarăşe căpitan!

Căpitanul îl priveşte o vreme pe soldatul Mureşan, părând că nu ştie ce să-l mai întrebe, în spatele lui Muri-vale, prin lumina scăzută, ceţoasă, specifică viscolului, se ghiceşte statuia lui Eminescu din faţa Ateneului. Apoi:

— Mda! Ia spune o poezie de Nichita Stănescu! Surprins de o asemenea propunere, îl priveşte fix pe căpitan, neştiind ce să creadă. Reacţionează totuşi astfel:

— Cum adică, omul şade acolo întins pe catafalc şi dumneavoastră mă puneţi să-i recit poeziile aici, în stradă? Nu pot să fac aşa ceva*!*

— Dar ştii că poţi fi considerat dezertor, nu-i aşa? Cei trei soldaţi îl privesc pe Murivale cu o curiozitate nereţinută. Expresia figurilor lor (plus grimasa la care îi obligă viscolul) este una de nedumerire şi surpriză. Murivale rosteşte abia auzit.

— Da!

— E, ca să te cred că ai venit pentru înmormântarea poetului Nichita Stănescu, te rog, deci *te rog*, nu îţi ordon, să ne spui o poezie de-a lui. Dacă spui, îţi fac o menţiune pe ordinul de serviciu şi nu vei avea niciun fel de neplăceri la unitate. Dacă nu, te duc imediat în arestul garnizoanei.

Lungă tăcere (subminată doar de şuierul vântului) în care cei doi, căpitanul şi Murivale, se privesc de parcă s-ar cunoaşte de multă vreme şi nu-şi mai amintesc unul de numele celuilalt. Apoi Muri spune încet:

— Nu pot!

— Mai gândeşte-te!

— Vă spun o poezie de alt poet!

— Nu. Una de Nichita Stănescu.

În timp ce Murivale continuă să-l privească pe căpitan cu o mină de suspiciune, părând adică să pună în cumpănă alternativele ce i se oferă, o rafală de vânt smulge boneta de pe capul unuia dintre cei trei soldaţi şi o aruncă la câţiva metri mai departe. Soldatul aleargă după ea, o prinde, şi-o pune pe cap şi revine lângă Murivale. Când micul incident pare încheiat, Murivale zice „Bine i „şi începe să rostească poezia *Poetul ca şi soldatul*, încercând să facă uz de cea mai adecvată gesticulaţie şi de o intonaţie cât mai convingătoare. Deşi vântul se înteţeşte şi spulberă zăpada cu atâta furie încât cei cinci militari abia se mai văd unii pe alţii, Murivale recită, iar ceilalţi îl ascultă cu atenţie. Pachetul cu flori pe care, până acum, Murivale l-a ţinut în mâna stângă, a fost dat unuia dintre soldaţi.

Poetul ca şi soldatul nu are viaţă personală

Viaţa lui personală este praf şi pulbere.

El ridică în cleştii circumvoluţiunilor lui sentimentele furnicii şi le apropie, le apropie de ochi până când le face una cu propriul său ochi.

El îşi pune urechea pe burta câinelui flămând şi îi miroase cu nasul lui botul întredeschis până când nasul lui şi botul câinelui sunt totuna.

Pe căldurile groaznice el îşi face vânt cu aripile păsărilor pe care tot el le sperie ca să le facă să zboare.

Să nu-l credeţi pe poet când plânge.

Niciodată lacrima lui nu e lacrima lui.

El a stors lucrurile de lacrimi.

El plânge cu lacrima lucrurilor

Poetul e ca şi timpul.

Mai repede sau mai încet, mai mincinos sau mai adevărat.

Feriţi-vă să-i spuneţi ceva poetului

Mai ales feriţi-vă să-i spuneţi un lucru adevărat.

Dar şi mai şi feriţi-vă să-i spuneţi un lucru simţit

Imediat el o să spună că el l-a zis, şi o să-l spună într-aşa fel încât şi voi o să ziceţi că într-adevăr el l-a zis.

Dar mai ales vă conjur, nu puneţi mâna pe poet!

Nu, nu puneţi niciodată mâna pe poet!

…Decât numai atunci când mâna voastră este subţire ca raza şi numai aşa mâna voastră ar putea să treacă prin el.

Altfel ea nu va trece prin el, şi degetele voastre vor rămâne pe el,

şi tot el va fi acela care se va lăuda că are mai multe degete decât voi.

Şi voi veţi fi obligaţi să spuneţi că da, că într-adevăr el are mai multe degete…

Dar e mai bine, dacă-mi daţi crezare, ce! mai bine ar fi să nu puneţi niciodată mâna pe poet.

…Şi nici nu merită să puneţi mâna pe el… Poetul ca şi soldatul nu are viaţă personală.

După ce recitatorul termină de spus poezia, toţi cei cinci bărbaţi rămân o vreme nemişcaţi în viscol, de parcă ar fi fost fascinaţi de o forţă necunoscută, hipnotizaţi. Într-un târziu, căpitanul ia pachetul cu flori din mâna soldatului care-l ţinuse până atunci *şi* îl desface, înăuntru sunt patru garoafe roşii. Căpitanul reface pachetul şi i-l întinde lui Murivale. Apoi, folosindu-se de spinarea soldatului ca de un pupitru, el scrie ceva pe ordinul de serviciu al lui Murivale. îi întinde acestuia actele şi-i spune:

— Soldat Mureşan Vasile, îţi mulţumesc!

Se salută regulamentar şi se despart.

31. Pe stradă

Murivale îşi continuă drumul de unul singur prin ninsoarea înteţită. Urechile îi par înfundate şi în ele aude un ţiuit ca un fel de muzică sintetizată electronic. Este aproape întuneric în momentul în care el ajunge la Uniunea Scriitorilor. Pătrunde printre faldurile negre pe care se află iniţialele N.S.

32. Holul Uniunii Scriitorilor

Pe peretele din fundul sălii, deci prima imagine pe care o vede Murivale când intră, se află un portret mare al lui Nichita Stănescu, încadrat cu negru. Soldatul ocoleşte catafalcul, depune florile lângă fotografia înrămată cu negru. Rămâne o vreme nemişcat într-un colţ al sălii alături de ceilalţi care veghează. Se aud fragmente din *Imperialul* lui Beethoven, *Ciaccona* de Bach. *Amurgul zeilnr* de Wagner.

33. Compartiment clasa a II-a

Murivale stă ghemuit pe bajnchetă, lângă fereastră, cu blocul de desen strâns la piept, cu ochii închişi. Se aude zgomotul trenului, înţelegem că doarme şi visează.

34. Vis a) Murivale se îndreaptă pe culoarul blocului spre uşa pe care scrie Simona Ionescu. Întinde mâna spre butonul soneriei, dar înainte de nu-l atinge, pe lângă el trece o fată îmbrăcată ca Simona. Murivale o strigă (strigătul nu se aude!). Fata se întoarce spre el. Este

necunoscuta frumoasă întâlnită pe stradă. Ea zâmbeşte, spune „nu-i nimic" continuă să-i zâmbească lui Muri încă o fracţiune de secundă şi pleacă pe scări în jos.

b) Murivale se apropie din nou de sonerie. Din nou necunoscuta trece pe lângă el. Toată scena de mai sus se repetă. Când fata coboară scările, Murivale o vedo de sus: ea poartă un bloc de desen precum o tavă şi pe acesta sunt aşezate patru garoafe roşii.

c) vedem cele patru garoafe roşii în pachetul pe jumătate desfăcut şi aşezat pe blocul de desen. Pe deasupra lor trec fulgii de zăpadă purtaţi de vânt. Blocul şi pachetul cu flori se mişcă de parcă ar fi în continuare purtate de necunoscuta pe care însă n-o vedem.

d) mâna fetei ia cele patru garoafe roşii (fulgii de zăpadă au dispărut) şi le pune între alte flori. Vedem apoi că au fost puse sub fotografia poetului. Apoi ecranul devine negru şi sunetul specific al trenului se aude din ce în ce mai puternic.

35. În avion (aplicaţie militară-paraşutism)

Ecranul negru. Zgomotul trenului se transformă în zgomotul motorului de avion. Apoi se aud voci.

Murivale: …da, şi zice, ordinul de serviciu! în gândul meu zic, aoleo, ce mă fac?

Comandant: Oprisor, sări!

Imaginea unui soldat care se aruncă în noapte cu paraşuta. Apoi din nou întuneric pe ecran şi vocea lui Murivale:

— …şi zice „spune-mi o poezie de Nichita Stănescu!", da' io, la-nceput nu voiam să spun, nu înţelegeam ce vrea şi el zice „ştii că poţi fi considerat dezertor?"…

Vocea comandantului: Pricopoaie, sări!

Din nou imaginea unui soldat care face un salt de noapte cu paraşuta. Din nou ecranul negru.

Murivale: şi deodată îmi vine în minte poezia aia cu soldatul ca şi poetul, adică nu… poetul ca şi soldatul…

Comandantul: Nicoară, sări!

Soldat sărind cu paraşuta, întuneric.

Murivale: …cum e, mă, parcă aşa-i „soldatul ca şi poetul".

Comandant: Mureşan, sări!

Îl vedem pe Murivale sărind cu paraşuta în noapte şi auzim poezia *Poetul ca şi soldatul* cu primul vers schimbat în „soldatul ca şi poetul".

m*

Azi, 16 noiembrie 1988, m-a căutat la atelier scriitorul Mircea Nedelciu, un prieten mai vechi, pe care nu l-am văzut de mult şi am fost bucuros de revedere. Din vorbă în vorbă, i-am spus că am auzit de la Lucian Branea că ar fi citit la cenaclul Junimea proza aia cu „pasărea care nu e", în care e vorba şi despre mine. I-am povestit şi

— Această variantă, probabil cea mai apropiată de realitate, a fost obţinută de la cetăţeanul Vasile Mureşan, originar din jud. Bistriţa-Năsăud (n.a.).

cum m-am întâlnit pe stradă cu profesorul Crohmălni-ceanu şi l-am oprit şi i-am spus: „Bună ziua. Eu sunt personajul Murivale din proza lui Nedelciu".

Stând la un ceai negru şi la o ţigară, scriitorul mi-a spus că de asta a şi venit. Ar vrea să publice proza aia şi vrea să mă întrebe dacă sunt de acord să păstreze numele personajului, care e şi al meu de fapt, sau dacă nu vreau să adaug câteva rânduri despre întâmplarea reală (care i-a inspirat condeiul) şi chiar anumite păreri ale mele despre proza scrisă.

Am fost de acord cu toate punctele, mai ales că nu am niciun drept să mă amestec în crearea unui text scris. Ce-ar fi să vină cineva la mine, un cunoscut sau un necunoscut, şi să-mi spună să pictez aşa şi nu aşa? Fiecare trăieşte atunci când scrie şi, dacă prozatorul a găsit că sună bine numele meu în proza lui, foarte bine, ce drept, am eu să stric viaţa urmă personaj literar, chiar schimbându-i doar numele? Poate un alt nume ar determina alte schimbări şi uite aşa ne trezim că mutilăm actul creaţiei. Prozatorul mai spunea că dacă alături de personajul Murivale apar şi eu. persoana reală cu acelaşi nume, cititorul va avea o anumită impresie. Sigur că sunt multe cazuri în care nimeni nu mai dă crezare întâmplării reale. Dar ce importanţă are ea? Ea nu foloseşte nimănui în cursul unei biografii, doar cine ştie când, şi dacă merită, în destinul unui om, al meu să zic, când va trebui să-mi scriu „memoriile", dar ştiu eu dacă interesează pe cineva memoriile mele? Aşa că sunt de acord cu numele personajului care trăieşte foarte bine în proză cu numele său.

Punctul doi. Impresiile mele despre proza scrisă de Mircea Nedelciu după o întâmplare reală povestită de mine, aşa cum mi s-a întâmplat în decembrie 1983. La prima lectură, în subsolul Editurii Cartea Românească, la Florin laru, în iarna lui 1985, am rămas uimit de

cât de vie este scriitura. Dar. desigur, viaţa şi scrisul sunt altfel decât viaţa şi trăirea întâmplării şi poate că realul ca real are alte sensuri luat global. O primă reacţie pe care am avut-o şi i-am spus-o chiar atunci scriitorului a fost asta: „Eu n-aş putea spune cu gura mea multe lucruri de acolo (din text adică.)". Dar el mi-a spus: „Murivale, ia seama că literatura se *bazează* şi pe ficţiune", şi atunci am înţeles că întâmplarea reală nu priveşte pe nimeni şi că scrierea se bazează pe legile ei de construcţie ca să dea viaţă şi rotunjime unei acţiuni. Apoi, erau imagini şi fraze din proză care îmbogăţeau viaţa şi care îmi păreau a fi literatură. De exemplu, m-a amuzat şi mi s-a părut bine găsit numele unui personaj – Zgăbălău. Parcă l-am văzut dintr-odată în faţa ochilor, deşi acolo, la miliţie. nu-mi amintesc să fi auzit acest nume.

Am înţeles că proza, la vremea scrierii ei, a fost citită şi de alţi colegi de-ai lui de breaslă. De altfel un exemplar mi l-a dat mie şi eu, la rândul meu, l-am dat şi altor prieteni înspre lectură. Ei au citit textul ca pe o bucată literară. Sigur că eu le-am povestit şi întâmplarea reală, dar nu am pretenţia că ea ar fi o notă biografică relativă la poetul Nichita Stănescu. Nu sunt obligat şi nici nu vreau să o fac publică în acest sens. Ba alţii mi-au spus că întâmplarea relatată de mine este probabil un episod pe care l-am citit undeva sau am inventat-o. Iată de ce sunt de acord să vin cu unele precizări în legătură cu întâmplarea reală pe care se clădeşte fictiv proza lui Nedelciu.

În primăvara lui 1982, aflându-mă prin Bucureşti, am făcut cunoştinţă cu diverşi artişti, scriitori, plasticieni, muzicieni care mi-au întărit aspiraţia de a mă dedica în întregime picturii. Venisem de la Bistriţa, unde trăiam într-un mediu literar-artistic, rugat de George Gavriluţiu, dascălul meu de limba română, care în acel timp scotea o revistă (xeroxată) şcolară intitulată „Izvoare", publicaţia elevilor de la Casa de copii Beclean, să obţin cât mai multe manuscrise, poeme, schiţe, desene pentru revistă, pentru a o face mai atractivă şi pentru a-i stimula pe copii. Astfel poeţii Ioan Alexandru, Dan Verona, Cleopatra Lorin-ţiu, Lucian Valoia, Romulus Vulpescu şi alţii meau dat poeme, publicate în reviste sau cărţi, dar eu le-am cerut să mi le dea în manuscris şi cu dedicaţie pentru revista „Izvoare". Desene, crochiuri şi schiţe mi-au dat, printre alţii, maestrul Corneliu Baba, Ion Vlasiu, Ion Gheorghiu, Ion Pacea, Gruia Floruţ, Ion Deac Bistriţa şi toate aceste lucruri de valoare se află în galeria de artă a şcolii şi au fost reproduse

în revista „Izvoare”.

E, dar să revenim la întâmplarea reală care a inspirat proza noastră. Aş fi dorit în vremea aceea să obţin un poem manuscris şi de la Nichita Stănescu, dar cum să iau legătura cu domnia sa, când eu nu aveam nici adresa şi nici numărul de telefon? Până la urmă, poetul Dan Verona mi-a dat şi adresa, şi numărul de telefon. Am sunat întâi. „Alo”. „Da”. „Casa domnului Nichita Stănescu?” „Nu. Ultimul domn a fost Alexandru Ioan Cuza. Eu sunt Nichita”. M-am blocat. Nu ştiam ce să mai spun la telefon, încep iarăşi „Domnul Nichita…?” La fel: „Ultimul Momn a fost…” De vreo câteva ori. Într-un târziu, n-am avut altă cale decât să-i spun „frate Nichita” şi atunci s-a domolit şi m-a ascultat. I-am spus că vreau să-i cer un poem manuscris pentru revista şcolii etc. Bine, a zis, dacă îmi ceri pentru copil, ia matale un creion şi scrie ce-ţi dictez eu! Dar eu unde să scriu, că nu aveam hârtie. Acum regret că nu am scris poemul acela pe care mi l-ar fi spus la telefon pe zidul de travertin, unde era montat telefonul public. Am continuat să-l rog să-mi dea un poem. fie şi publicat, dar scris de mâna lui. Chestiunea i se părea cam „burgheză” şi nu ştiu ce a mai zis, sau n-am auzit eu, până la urmă a închis telefonul. Dezamăgit, eram gata să mă las păgubaş pe moment, dar în ziua următoare m-am prezentat la uşa apartamentului lui Nichita Stănescu, Pe uşă, tot felul de însemnări cu pixul şi cu creionul de la diverşi prieteni, poeţi, cititori. Printre ele şi un desen; chipul cuiva cu degetul la buze în semn de linişte, iar dedesubt scria: „Suntem totuşi şi noi o familie. Pentru urgenţe daţi telefon la nr…” Am ezitat, dar în cele din urmă, ca un băiat din provincie, am bătut în uşă. Am auzit o voce care mi s-a părut cunoscută şi care venea dintr-o altă cameră şi se apropia încet de uşă: „iartă-mă, iartă-mă, sunt un nenorocit şi nu te pot primi!” Era vocea lui Nichita, aşa cum o auzisem pe discurile lui, dar mult mai gravă, înfricoşătoare chiar. M-am speriat pur şi simplu. Era tonul unui om deznădăjduit sau, mai degrabă, bolnav. Mă cutremuram şi nu ştiam ce să mai fac. Aş fi vrut să-i las un bilet pe uşă ca să-i explic de ce îi cer manuscrisul.

105 ba aş fi vrut şi să mă confesez lui Nichita, să-i spun impresiile mele de la Ipoteşti, unde am stat o vară întreagă şi am pictat peisaje. Ştiam de dragostea lui pentru Eminescu şi poate…

Şi aşa n-am reuşit eu să-l văd pe Nichita. Am plecat în zilele următoare la Bistriţa, am dus darurile făcute de artişti copiilor şi viaţa a continuat mai departe.

În toamna lui 1983 mă aflam la Timişoara şi eram găzduit la pictorul Mihai Teodor Olteanu. Mă plimbam prin oraş şi pictam străzile care-mi evocau poezia unor vremi apuse. Marţea frecventam cenaclul revistei „Orizont”. Odată, când trebuia să citească poetul Şerban Poartă, m-am dus ceva mai devreme spre cenaclu şi, de departe, ara zărit un afiş mare pus lângă uşă, cu numele lui Nichita scris cu litere mari, negre. Când m-am mai apropiat am citit: In memoriam Nichita Stănescu. Am rămas pe loc nemişcat, de parcă nu mai ştiam ce înseamnă *in memoriam*. Pe urmă mi-au dat lacrimile, semn că totuşi ştiam, înţelesesem. Nu era nimeni în sala cenaclului. Am pornit încet prin Piaţa Libertăţii spre casa lui Traian Dorgoşan. L-am întâlnit pe drum, venea şi el spre cenaclu. I-am spus că a murit Nichita Stănescu. Ne-am îndreptat trişti spre redacţie. Pe urmă, lumea a început să se strângă. S-au citit poeme dedicate lui Nichita. Erau acolo Şerban Foarţă, Anglie] Dumbrăveanu, Ion Arieşanu, Traian Dorgoşan, Gheorghe Lănă, Daniel Vighi, Viorel Marineasa, Traian Pop Traian, Mir-cea Mihăieş, Marian Odangiu, Aurel Turcuş, Vasile Pop, Rodica Bărbat şi încă mulţi pe care nu-i cunoşteam. De obicei, după cenaclu, discuţiile erau continuate la Casa Universitarilor, iar eu mergeam cu ei şi mai făceam câte o schiţă de portret sau ascultam controversele lor. De data asta însă şedeam cu toţii abătuţi în staţia de tramvai şi începuse şi să ningă. Unul dintre ei. mi se pare că Traian Pop Traian, a zis: „Mă, eu mă duela înmormântare!”. Urechile mele au auzit şi parcă şi mie mi-a venit acelaşi gând.

Am mers mai întâi la gazda mea, studenta în filologie Otilia Cloambeş, şi i-am cerut 100 de lei, bani de drum până la Bucureşti. Ea nu avea decât 50 de lei. Las că-i bine» merg cu nasul, că e un accelerat la ora 11 noaptea şi un, personal la ora 12. Au mai venit pe acolo Gheorghe Lănă şi Marcel Serghie şi le-am spus şi lor gândul meu. Marcel mi-a dat un pantalon negru, iar Gheorghe încă 25 de lei – băieţii erau atunci săraci cu finanţele. Am zis că mă descurc. Dar, culmea, în gară, naşul de la accelerat nu m-a primit, iar personalul a plecat aproape imediat după accelerat şi l-am pierdut. M-am întors la Otâlia şi am pornit din nou dimineaţa spre gară, cu un pachet sub braţ cu merindea, adică nişte cârnaţi din borcan. Atât. Mul departe… proza lui Mircea Nedelciu. Cum am spus, întâmplarea nu foloseşte nimănui, decât poate scriitorilor, care ştiu să facă şi să desfacă şi să construiască din nou, dar în felul rum văd ei lucrurile. A trecut vremea când copiai

natura. Azi, ei nu mai sunt sluga realului, realul fiind doar un suport de la care se porneşte, iar uneori totul poate fi şi fără real, doar ficţiune pură.

În decembrie 1985 mă aflam la Bistriţa în timpul Zilelor Liviu Rebreanu şi ale concursului de proză scurtă. Veniseră prozatori din toată ţara şi împreună cu ei era şi pictorul Ion Dumitriu, care ne-a prezentat nişte diapozitive. La Casa de Cultură a municipiului, unde se ţineau conferinţele, am participat şi eu şi astfel m-am cunoscut cu pictorul Dumitriu şi cu unii dintre scriitori. Seara, la cina care st-servea undeva la o cantină a sportivilor, m-au invitat şi pe mine. Eram la aceeaşi masă cu Mircea Nedelciu, cu Bedros Horasangian şi cu încă un prozator, nu-i reţin numele, dar am înţeles că lucrează la Editura Militară. Aşa că eu am început să povestesc despre Bucureşti, într-o noapte, pe strada Latină, apoi nu mai ştiu cum şi care urmau, era noapte urâtă, neagră, fulguia, zornăit de felinare de stradă suflate de vânt, singur, singur ca în Bacovia şi eu mergeam şi n-aveam încotro decât la Nichita. care el. săracul, zăcea la Uniunea Scriitorilor pe catafalc. Aici Mircea Nedelciu m-a oprit şi m-a pus să povestesc amănunţit totul şi-mi punea întrebări. Tot vorbind, i-am invitat după cină să vadă şi ce pictez eu, pe o stradă apropiată, la gazda mea, madam Maria Nagy, şi au venit. Ion Dumitriu, Costache Olăreanu, Bedros Ilorasangian, Gheorghe Crăciun, Mircea Nedelciu şi nu mai ştiu cine. dar acum, după ce a trecut ceva timp, îmi dau seama că ce pictam eu atunci erau lucrări mai de tină, fără experienţă şi fără şcoală şi ei bineînţeles că nu au fost încântaţi. Mircea Nedelciu mi-a propus să expun la Cartea Românească, unde era librar, lucrările cu Ipoteştii lui Mihai Eminescu şi a continuat să mă întrebe până ce i-am povestit în amănunt seara aia în care am plecat de la Timişoara spre Bucureşti şi ziua următoare şi cum am ajuns la Nichita. Bineînţeles că m-a întrebat şi dacă îi dau voie s-o scrie. Dar el a scris ca un scriitor şi, desigur, întâmplarea reală este altceva. Există un proces verbal din noaptea aceea semnalat de plutonierul Pândele şi îl păstrez ca amintire. Iar poemul rostit de mine la miliţie era de Cesare Vallejo, „O piatră neagră pe una albă”, în traducere de Darie Novăceanu.

Mai pomenesc, şi cu asta închei lunga mea mărturisire, o mică întâmplare care face parte din poveste. Atunci când mergeam, a doua oară, la prietenul meu pe care nu-l găsisem acasă – de data asta însoţit de o patrulă, clar fără spaime în mine – la blocul cu 10 etaje din Calea

Moşilor, liftul funcţiona, dar nu avea lumină. Am urcat fără să observ acest lucru, dar pe prietenii mei nu i-am găsit acasă. Iar la coborâre, pentru că liftul nu era luminat şi pe coridoare luminile erau stinse, am avut senzaţia că tot cobor, cobor şi coborârea nu se mai termină, ca în coşmarurile din vise.

(Vasile Mureşan-Murivale, *File dintr-un jurnal viitor*, Bucureşti, 1988)

CRIZANTEMELE DIN TUNDRĂ2 (*transmisiune indirectă*)

Tu, Marcel, stai pe scaunul din faţă al autocarului şi reciţi în franceză poemul formalităţilor de îmbarcare. „Control vamal, bording cârd, passeport etc". Imediat în spatele tău, Mireille, Nadine şi Monique, singurele celibatare din grup, s-au înghesuit toate trei pe o banchetă şi ascultă cu o conştiinciozitate ce te face să zâmbeşti. Eşti sigur că nu la formalităţile de îmbarcare le stă lor mintea acum. Vei afla din scrisorile pe care ţi le vor trimite din Franţa peste câteva zile, la ce se gândesc de fapt. Şi te vor asigura că la asta se gândesc tot timpul, în somn şi pe stradă, la serviciu şi la ştrand etc., etc. Autocarul se apropie de marginea de nord a Bucureştiului. Le mulţumeşti tuturor că au vizitat România, le urezi drum bun şi le doreşti să revină. Mai sunt multe de văzut în această ţară. Abia acum treceţi pe lângă aeroportul Băneasa şi tu, după ce închizi microfonul şi-l pui pe bord, te laşi obosit pe speteaza fotoliului. Îţi răsar în minte imaginile alb-negru din pâlpâitorul film documentar pe care, nu fără emoţie, l-ai văzut aseară. Una dintre primele secvenţe era aceea cu sosirea participanţilor la Festivalul Tineretului de la Bucureşti în august 1953. Micuţul aeroport arăta ca un prieten pe care l-ai cunoscut matur, un profesor să zicem, şi deodată ajungi la el acasă şi-i vezi într-un album o poză din copilărie. Parcă l-ai recunoaşte şi parcă, totuşi, n-ar fi el. Copacii din jurul lui erau pe atunci copăcei, în imagine cerul ocupa mult mai mult loc decât în realitatea de acum. Faci în gând mici calcule. De la turnarea filmului până la construcţia noului aeroport, Otopeni, 16 ani. De la naşterea ta până la inaugurare, în 1970, au trecut 13 ani. Erai pionier şi ai mers cu şcoala acolo la sosirea unui preşedinte american, nu-ţi *mai* aminteşti cum îl chema. De la primul tău zbor cu avionul, când mama te-n luat cu

---

2 Sau totul la persoana a doua, indicativ, prezent (n.a.).

ea la Felix, la un Congres de balneologie, până când ai devenit ghid şi ai început să zbori aproape în (fiecare săptămână – 10 ani. Atunci, prima dată, ai decolat de pe Băneasa cu un AN 24, iar mama se temea că vei avea râu de aer.

Când autocarul trece pe lângă „bila" Institutului meteorologic, îţi aminteşti de maşinile Škoda şi Chaussen care transportau, în filmul de aseară, străinii veniţi la Festival. Faţă de Fiatul cu caroseria Vâri Hool, ultramodernă, în care te afli acum, arătau cam ca o maimuţă păroasă pusă lângă suava Nadine care tocmai vine să-ţi ceară o lămurire în legătură cu litera a din adresa ta pe care şi-a copiat-o în trei carneţele diferite să n-o piardă.

Iar tu, dispecerul Popescu, tocmai te zbaţi să-l găseşti prin telefon pe ghidul Rădulescu, aşa te-a rugat Babeş, şeful ghizilor, îl suni întâi la domiciliu şi afli de] a o doamnă distinsă, probabil maică-sa, că n-a dormit acasă şi că a telefonat că preia un nou grup de turişti şi pleacă spre Poiana Braşov. Apoi suni la Otopeni. Funcţionarul de la ghişeu lasă receptorul deschis vreun sfert de oră, timp în care-l auzi certându-se cu un arab căruia nu poate să-i schimbe cecurile, apoi îţi comunică senin că nu l-a găsit în tot aeroportul pe ghidul Rădulescu. Te decizi să urci scările până la serviciul *Relaţii* şi să afli exact ce grup însoţeşte. Are un transfer de plecare la 9.30 şi aşteaptă un alt grup la 11.00. Deduci că abia s-ar afla în drum spre Otopeni. îţi notezi în caiet că trebuie să suni la aeroport între 9.30 şi 11.00.

Nici tu, mama lui, nu ştii mai multe despre programul lui Marcel. E drept că te-ai obişnuit, mai ales vara, să nu-l vezi cu săptămânile, dar acum, dimineaţa, când tocmai aştepţi maşina de serviciu să te ducă la birou, descoperi că fiul tău a fost în Bucureşti peste noapte şi n-a venit să doarmă acasă. O fi fost, la Sorina aia a lui sau a stat în cine ştie ce hol de hotel ca să-şi ia adio de la prietenele de o săptămână din grupul pe care tocmai l-a plimbat prin ţară? În ultima vreme, tot mai des, fiul cel mare, Iosif, se plânge că i se fac apropouri la prostiile mezinului, în meseria lui, e bine să nu aibă un frate golan! Stai la mijloc şi nu ştii – e de râs sau trebuie să iei măsuri? Şi ce măsuri, mă rog, ar fi eficiente?

Tu, Sorina, ce să mai vorbim!? Aseară ai tot aşteptat un semn de la el. Dimineaţa leneveşti în pat imaginându-ţi că va suna la uşă şi-i vei striga, Intră, e deschis!" şi că el va veni să te sărute pe frunte. N-ai de gând să fii pisăloagă sau plină de prejudecăţi, să pui întrebări dificile sau să faci pe bosumflata.

La aeroport te simţi mai bine decât acasă. Te cunosc toţi, te salută, se bucură că te văd, că la rândul lor sunt văzuţi şi salutaţi de tine. Treci prin filtrul de la parter, arăţi legitimaţia, îl laşi pe miliţian să piuie cu minusculul aparat care detectează metalul. Grupul s-a aşezat în ordine la cele două cabine unde se face controlul. Le spui că-i aştepţi sus, la ghişeul de îmbarcare. Urci treptele câte două, ajungi la ghişeu, scoţi din valiză teancul de bilete de avion şi le numeri în faţa fetei pe care nu-ţi mai aminteşti cum o cheamă. Apoi alergi pe estacadă să-i spui şoferului să te aştepte în parcare. Îţi auzi numele în megafon când eşti încă afară. Te gândeşti să treci totuşi pe la ghişeul ONT-ului după ce termini cu hârtiile şi-i vezi pe toţi trecuţi prin vamă. Uiţi imediat acest punct din program când intri din nou în holul mare şi le vezi pe Monique, Nadine şi Mireille pregătindu-se să-ţi spună un la revedere delicios. Ele încearcă să vină separat la tine, dar niciuna n-ar vrea să fie a doua. Până la urmă te laşi sărutat întâi de Nadine şi încerci să-ţi compui o mutră de Ianus. Plină de bunăvoinţă şi de sincera părere de rău a despărţirii – pentru ea, cât mai oficială, rece şi distantă – III pentru orice privitor ocazional. Probabil că nu iese decât o foarte stupidă grimasă de *lover* valah, pe care dacă ai vedea-o în vreo oglindă ai urî-o spontan. Repeţi figura şi cu Monique, şi cu Mireille. Ultima e totuşi ceva mai reţinută. Probabil că a realizat ridicolul primelor două. „Casanova" – îţi şopteşte în timp ce-ţi înfige unghiile în palmă. Aşa e sigură că o vei ţine niinte cel puţin vreo două zile, până-ţi trece durerea. „Au revoir"-ul celorlalţi membri ai grupului nu e decât o defilare de feţe neidentificate şi un zâmbet alb. Cei mai mulţi sunt oameni în vârstă, doar vreo trei sau patru cupluri sub 40 de ani cu copii răsfăţaţi la care trebuie să se răţoiască ritmic. Unul dintre aceşti capi de familie, garajist la Bordeaux, vrea să-ţi mulţumească substanţial; îţi strecoară în palmă o bancnotă de o sută de franci, îl refuzi sec, transformându-ţi zâmbetul în rânjet şi înfigându-i bancnota în buzunarul de la piept. Omul te priveşte uluit. „Bon voyage – îi spui – à la prochaine fois!" Apoi ridici mâinile şi faci semne de adio celor care au trecut în sala grănicerilor. Cele trei fete sunt chiar lângă uşă şi se calcă reciproc pe espadrile. De la ghişeul O.N.T. – uliii cineva îţi face semne să vii la telefon dar nu eşti sigur că e TOrba de tine. Intri mai întâi în toaleta de la parter, apoi urci scările spre restaurant unde s-au strâns mai toţi ghizii. Emil, Genoveva, Radu, Rodica, Costache» Bebe, Gigi, Doru, neamţul Helmuth, pensionara Georgette căreia i. se spune şi

Maman. Te aşezi singur la o masă, deschizi valiza, îi faci semn chelnerului Gică să-ţi aducă o cafea. Cineva tocmai a spus un banc la masa ghizilor şi toţi izbucnesc în hohote. Rodica îşi dă capul pe spate şi te descoperă. A, uite-l pe Marcel, zice ea. Te-a chemat la telefon adineauri, ai fost? – te întreabă Emil încă râzând, Tonul lui este al unui farsor care ar vrea să te facă să traversezi tot holul aeroportului degeaba. Aiurea! – îi spui. Da, da, am auzit eu! – întăreşte Maman, dar nici pe ea nu-ţi vine s-o crezi. Lăsaţi-vă de poante, e prea de dimineaţă! – le zici. De-azi dimineaţă te tot caută dispecerul Popescu! – spune Bebe „dar şi pe el îl umflă râsul. Ori bancul a fost prea bun, ori chiar vor să-ţi joace o festă. „Dragă, spune afectat neamţul Helmuth, mai bine nu te duci. Am auzit că vor să-ţi schimbe grupul de june franţuzoaice cu altul. Nu

mai maratoniste finlandeze de vârstă a treia". Toţi râd acum. E clar că nu e decât o glumă proastă. Finlandezii de care ştiu ei ceva urmează să vină abia peste o săptămână. Sunt oameni care au fost în '53 la Festival şi acum vor să revadă Bucureştiul. Asta a fost şi motivul pentru care aseară ai fost dus de Simionescu de la Documentare tocmai la Arhiva de Filme de la Jilava, între cina grupului tău de la Manuc şi miezul nopţii ai avut onoarea să revezi Bucureştiul de acum treizeci de ani, avioanele micuţe aterizând pe Băneasa, vasul Transilvania intrând în portul Constanţa cu oaspeţii din ţările Orientului Apropiat, Gara de Nord unde soseau europenii dintre Urali şi Atlantic etc., etc. Chiar dacă noaptea petrecută la hotel Modern a fost veselă şi fără griji, filmul ăla de aseară ţi-a plăcut şi ţi-a făcut teamă în acelaşi timp. Londra. Pe cheiul Tamisei un tânăr răspândeşte ziarul Festivalului. Stockholm. Şi aici a sosit minunata veste. Praga. Betonistul cutare şi-a depăşit norma ca să poată pleca la Festival fără griji. Crescătoarea Vera îşi ia rămas bun de la păsările ei. O veste minunată a adus ciobanul mongol fiicei lui: şi ea va pleca la Bucureşti. Varşovia, Berlin, Viena. Tineretul din Paris vinde baticuri cu emblema Festivalului. La Bucureşti, pe şantierul stadionului 23 August, răsună cântecele brigadierilor. Tinerii chinezi repetă Dansul fluturilor. Coreea. Pe aici a trecut războiul. Un tânăr erou al armatei populare îşi ia rămas bun de la cei din sat. Albania – ţara vuiturilor de munte. Şi aici tineretul se pregăteşte să plece la Festival. Viena. Se încrucişează trenurile. Pe vagoane scrie cu cretă Bucureşti. Pe Băneasa aterizează Emil Zatopek. La sala Floreasca se înalţă drapelele tuturor celor 111 ţări care şi-au

anunţat participarea.

Chelnerul Gică îţi pune în faţă ceaşca de cafea. Din megafoanele aeroportului se aude mai întâi bing-bang-ul, apoi un anunţ cu sosirea cursei Lufthansa care-i face pe Helmuth şi pe Genoveva să se ridice de la masă. După bing-bang-ul de închidere, se mai aude un hârâit, apoi un alt anunţ. „Ghidul Marcel Rădulescu este rugat să telefoneze de urgenţă la Dispecerat". Te ridici de la masă. În timp ce cobori scara, te hotărăşti să nu suni. Dacă într-adevăr finlandezii sosesc mai devreme, n-au decât, aşa cum le-ai sugerat încă de la început, să le dea un alt ghid, un om mai în vârstă care a fost şi el la Festival şi nu mai are nevoie de documentare. În fond, tu te-ai născut patru ani mai târziu, nici nu ştii cum arăta Bucureştiul pe care l-au văzut ei atunci. Te opreşti în faţa ghişeului de presă şi începi să răsfoieşti Flacăra. De fapt, eşti nerăbdător să auzi anunţul cu sosirea lui Air France.

La 9 august, pe stadionul 23 August, are loc deschiderea oficială. Albania, Argentina, Australia, Austria (cu 1600 de delegaţi), Bulgaria, Birmania, Ceylon, Cehoslovacia, Franţa (3.000 de tineri), Finlanda. Ce conversaţie să ai cu oamenii ăştia de vârstă mamei tale? R.D.G. *şi* Germania Occidentală (delegaţie comună; 1800 de oameni), Anglia, Sudan, Nigeria, Guadelupa, Coasta de aur, Ungaria, India, Indonezia, Italia (600 de muncitori, 300 de studenţi), Grecia şi Cipru, Coreea, Mexic, Mongolia, Polonia, U.R.S.S. (16 republici), S.U.A., un grup unit de francezi şi vietnamezi. Tovarăşul Hu Yao Bang, conducătorul delegaţiei chineze, anunţă că în Coreea e armistiţiu. Urale. Discursul lui Petru Groza, al lui Jacques Denis, înălţarea steagului, porumbeii, imnul FMTD. Ce poţi să înţelegi din tinereţea acestor oameni?

Urci scările să-ţi bei totuşi cafeaua şi s-o plăteşti. Ceilalţi ghizi s-au mai împrăştiat şi ei cu treburile lor. N-are nimeni grija telefonului pe care te prefaci că ai uitat să-l dai. Când, în sfârşit, auzi că a sosit şi Air France, răsufli uşurat. O mică neînţelegere şi un banal act de indisciplină te-au scăpat de un grup care ţi se pare şi greu, şi plictisitor.

Vocea lui Babeş, şeful ghizilor, tună din nou în receptor: „Popescule, nici acu nu l-ai găsit p-ăla?" „Nu, zici tu, am înnebunit căutându-l. Acasă nu e, la aeroport nu e..." „Ia o maşină şi fugi la Otopeni". „Am înţeles!" „Ai înţeles pa dracu'. Iei cu tine şi un ghid care să-l înlocuiască la francezii ăia cu care trebuia să plece «l spre Poiană". „Păi, aşa mă gândisem şi eu, dar..." „Niciun dar. Dă-i drumul!" Frumoasă dimineaţă de duminică, îţi zici tu. Niciodată n-ai parte de

ture uşoare.

A

Grupul pe care tocmai l-ai scos din vamă şi l-ai dus pe estacadă, la autocar, arată minunat. Sunt cel puţin trei Nadine, două Monique şi o mulţime de Mireille. Nicio babă „*enquiquineuse*”, niciun moş cu mutră de vegetarian pus pe reclamaţii. Radu, Costache şi Bebe, care aşteaptă americanii de la „Ambasadorii prieteniei”, au tot fluierat admirativ şi şi-au dat coate cât ai defilat prin faţa lor cu ei: cu ele, mai bine zis. Grupul pare descins dintr-un matriarhat al adolescenţei. Şoferul Dobre pune valizele în cutie şi, cum prinde un moment liber, îşi freacă mâinile mulţumit. Aşa da, e o plăcere să munceşti.

Iei microfonul şi după „bienvenu”-ul de rigoare, faci apelul pe vouchere. Soleil 4 vents. O.K. Dobre porneşte „motoarele”. Pârvu de la agenţie bate cu pumnii în geamul holului şi-ţi face semn cu mâna în jurul urechii. Ştii şi tu că vrea să te cheme la telefon, să vorbeşti cu dispecerul, dar te faci că înţelegi altfel. Ridici mâna în semn de salut, îi zâmbeşti chiar. Dă-i drumu’ o dată – îi sufli lui Dobre. Pârvu se-nfurie şi aleargă spre uşile de sticlă care, automate fiind, au ritmul lor imperturbabil. Fiatul şi-a dat drumul încet, la vale, ca pe un tobogan cu apă de mare. îl vezi pe Pârvu ţâşnind dintre uşi şi alergând după maşină. Deschizi geamul şi-i mai faci un semn de adio cu mâna. Când o să-i treacă furia o să înţeleagă de ce n-ai vrut să înţelegi, doar nu-i prost.

Aşadar, 237.500 kilometres carres, 22 millions habitants, Carpaţii, Dunărea, Marea Neagră, origine daco-ro-mâine, langue latine, république socialiste depuis 65 etc „etc. Bucureştiul îl vom vizita la întoarcerea din circuit. Deocamdată mai avem două ore şi jumătate până să ne aşezăm la dejun la Capra Neagră în Poiana Braşov. La monnaie naţionale c’est le LEU, au pluriel LEI.

Şi deodată simţi un licăr agasant în ochi. Nu e oglinda retrovizoare. Vezi negru din cauza Daciei de culoare roşie care vă depăşeşte claxonând înainte de Românesti şi face semn autocarului să oprească.

Hai, îi zici lui Rădulescu, de cum deschide portiera autocarului, ai făcut destul pe nebunu’. Zice că nu înţelege. Păi, sigur. Dar la Otopeni ce-ai făcut, ai stat tot timpul în W.C. de nu te-a găsit ăla de la agenţie? L-am trimis de treij’ de ori să te caute. Îţi face cu ochiul. „Ai milă, nea Popescu, nu vezi din ce sân al lui Avram mă smulgi?” Arunci o privire

pe la ferestrele autocarului. Mda, parc-ar fi echipa de rezervă a lui Coco Chanell… N-am ce-ţi face, dom Marcel, îi zici, te aşteaptă şefu' la Băneasa şi spumegă ca un taur. Dar lasă că te-nlo-euiesc cu Mariana Suciu. Le învaţă asta să cânte balada lui Pintea Viteazu şi să danseze Căluşul ca să-şi consume energia". îl laşi să se urce din nou în autocar şi să o prezinte pe sportiva lui colegă, să-şi exprime regretul că nu va continua el circuitul, în multe priviri citeşti legenda scurtelor speranţe îndelung spulberate. Hai, bătrâne, lasă bezelele, că nu mai ajută la nimic. Scoate-ţi valiza din maşină, nu te face că o uiţi.

Mda, n-a ţinut. Şi-l şi vezi pe Babeş urlând la tine. „Nea Popescu, dar de ce s-a-ndrăgostit aşa de mine, dom'le? N-avea el alt ghid pentru ăştia? Pe Mariana de ce n-a trimis-o cu ei?" „Cică-i grup special, neică, şi tu te-ai documentat!" „Dar erau anunţaţi abia pentru duminica viitoare…" – încerci tu ultima rezistenţă a firului de păr rupt de mult. Dispecerul nici nu se mai oboseşte să-ţi răspundă. Face doar un gest de plictiseală cu mâna.

Imnul FMTD, harta specială a Bucureştiului, ghidul Festivalului cu fraze tip numerotate, vorbitul cu mâinile, chitariştii din faţa Ateneului, japonezii cu dansul umbrelelor, Marcel Marceau mimând că trage de o funie fără sfârşit, corul tineretului albanez, estrada din faţa restaurantului Cina pe care evaluează formaţia de dansuri din R.S.S. Moldovenească, cazacioc pe străzi, periniţa în faţa palatului cu un sărut între un turban şi o maramă, expoziţia documentară a Festivalului, macheta Universităţii Lomonosov, pavilionul Africii de Sud, expoziţia de pictură, pictorul Mâinikov, „Pe ogoarele paşnice", minunat titlu de tablou, locomotive, combine, batoze, fântâna Mioriţa şi corul coreean, pe stadioane 27 de întâlniri exagerat de amicale între echipele de fotbal, un gondolier cântând pe Herăstrău dintr-o barcă pe care scrie Vasile Roaită, ziua profesiunilor, schimbul de experienţă între strungarii români şi strungarii francezi, grupul de tineri catolici care se fotografiază în faţa catedralei Sf. Iosif, Chaussoanele fără acoperiş care defilează pe bulevardul 6 Martie, lumea aruncând flori în ele. Recapitulezi în gând toată această lume entuziastă şi săracă, plângând de bucurie şi cântând de necazuri proaspete, încă sângermefi. Dacă vrea, tovarăşul Babeş te va asculta şi-i vei dovedi că ai învăţat lecţia. Dar, practic, habar n-ai în ce fel trebuie să te porţi cu acest grup atât de „special". Au fost şi ei atunci şi s-au fugărit pe aleile parcuhu Stalin cu tineri din Africa. Ei şi? Tu ce să le spui acum despre tinereţea lor? Să

le-o cauţi printre căsuţele de la Muzeul Satului?

Eşti condus direct în biroul comandantului aeroportului Băneasa. Babeş şi comandantul tocmai au terminat de băut al treilea rând de cafele. Fumul în biroul are consistenţa norilor cumulonimbus. Nu-ţi dai seama dacă şeful e negru de furie sau doar albăstrui… Cum te numeşti?" – te întreabă el, deşi ştie foarte bine cum te cheamă. Marcel Rădulescu. Urmează a doua întrebare, ritualică la el: „Eşti rudă cu tovarăşul Rădulescu". E fratele meu". „Aha" – închide el prima parte a conversaţiei. Este singurul lui fel de a glumi cu subalternii. Până şi pe cei care se numesc Popescu îi întreabă dacă sunt rude cu tovarăşul Popescu. Orice nume de persoană îi aminteşte de altă persoană cu acelaşi nume. Dacă vrei să-l enervezi trebuie să-i ceri să precizeze ceva în legătură cu respectiva persoană. Nimeni însă nu-l mai contrariază. Cei mai mulţi răspund scurt: E tata. Unele femei spun: Da, e chiar soţul meu. Cei care se cred plini de imaginaţie inventează: E văr de-al doilea cu o mătuşă a tatălui meu etc. Numai grecul Philadelphos, care ştie că e singurul purtător al acestui nume în Bucureşti, i-a răspuns o dată aşa: Tovarăşul Philadelphos la care vă referiţi este fiul meu. S-a născut acum trei zile. Babeş a fost mulţumit cu explicaţia. Nu-l enervează decât întrebările care încep cu care.

Îţi întinde un plic cu telexuri, diagrame, rezervări şi un cec fără limită de sumă, nou-nouţ. Apoi îşi drege vocea şi te informează robotronic.

Schimbări de ultim moment. Grupul special soseşte peste cinci ore pe aeroportul Kogălniceanu. Ai un bilet la cursa regulată de Constanţa care pleacă de pe Băneasa peste trei ore. Comandantul se ridică şi-ţi înmânează biletul. Mulţumeşti politicos. Cei 35 de festivalişti vor executa programul în ordine inversă faţă de cum fusese prevăzut iniţial. Deci Constanţa, Delta, Nordul Moldovei, o etapă Piatra Neamţ – Braşov cu cină la Cerbul Carpatin şi, prin Valea Prahovei, la Bucureşti. „Pot să dau o fugă până acasă?" – întrebi. Nu. Întrebările la urmă. Vrei să fii dat afară? „Nu" – răspunzi tu, deşi ţi se pare şi asta o soluţie. Tonul lui devine din nou sever şi rece. Este un grup de maximă importanţă. Firma de turism care-l trimite este nouă şi cu mari perspective. De reuşita acestui prim grup depind continuarea contractului, realizările în valută etc., etc. A înţeles, el, Babeş, că te-ai documentat serios pentru grupul de care vorbiţi. „Da, am văzut un film" – spui tu. Şi? – zice el. „Interesant!" Cuum? – izbucneşte. Nici

măcar nu te-ai uitat în program. Filmul le va fi proiectat şi lor la IRRCS. Tu trebuia să faci mult mai mult. Ai în calculul economic şi bani pentru o masă festivă comună la Pădurea Băneasa, cu program folcloric. „Comună!?" – te miri tu. Acum chiar spumegă de furie. Da, comună, 35 de finlandezi şi 35 de români care au participat la Festival. Pe ăştia trebuia să-i cauţi tu şi să-i inviţi telefonic! Dispecerul Popescu nu mai suportă tensiunea şi-şi caută de lucru în afara biroului comandantului, în ciuda aparenţelor, omul nu rezistă la mai mult de 220 de volţi, I-ai găsit, ai lista cu ei, numerele de telefoane? – vrea să ştie Babeş. „Bine, dar eu ştiam că grupul vine duminica viitoare…" – bâlbâi tu. Daa? – strigă el. Şi ţi-ai luat un grup de suedeze să pleci cu ele la munte? Voiai să-i găseşti pe festivaliştii români în discotecile de la Poiana? „Franţuzoaice!" – precizezi, obraznic. Ce franţuzoaice? – se nedumereşte bietul Babeş. „Grupul cu care plecasem spre Poiana". Aha, zice. Scoate apoi, calm, o carte de vizită din buzunar. Ai acolo telefonul lui de acasă. Telefonezi în fiecare seară, de pe traseu, câţi români ai reuşit să inviţi la dineul de la Pădurea Băneasa. Eşti liber. Ieşi buimac. Apoi bagi capul pe uşă şi întrebi: „Nu vă supăraţi, dumneavoastră aţi participat la Festival?" Blocaj. Apoi Babeş. Mda. Ai găsit deja doi festivalişti, dar pe noi consideră-ne rezerve. Caută-i pe ceilalţi. Spui la revedere. Te opreşte cu un gest. Cum ţi-e numele? Rădulescu. Rudă cuu…? Aprobi din cap. Închizi uşa. De fapt, realizezi abia acum, ritualul lui ţine să amintească tuturor că pot fi rude cu oricine, dacă nu-şi fac datoria, el, Babeş, nu glumeşte.

Auzi, în sfârşit, telefonul şi nu soneria de la intrare sunând. E trecut de douăspe. Sari din pat uitând şi visul nu tocmai plăcut cu care te îngânai, şi supărarea, şi totul. E Marcel. „Sorina, porneşte Trabantul şi vino repede la Băneasa să mă iei!" „Ce s-a-ntâmplat?" „Vino, îţi spun cu, pa!"

*

Suni întâi acasă şi nu-ţi răspunde nimeni. Apoi formezi, într-o doară, şi numărul de la cabinet al mamei. Vocea secretarei Codruţa îţi răspunde imediat. „Iar lucraţi, mă, duminica?" – o întrebi, îţi recunoaşte vocea şi râde ca gâdilată. „Hi-hi-hi, avem nişte acţiuni cu sectoarele. Tovarăşa tocmai se pregătea să plece". Apoi, cu o voce respectuoasă, probabil către mama: „E Marcel!" „Mamă, îi spui, nu-i aşa că şi tu ai fost la Festivalul din '53? Sărut mâna". Şi ea, o ghiceşti cur/i îşi reţine zâmbetul şi se străduieşte să folosească vocea oficială: „De

asta nu mai dai pe acasă nici când ai nevoie de cămăşi curate? Ce te apucă acum cu Festivalul?" „Tovarăşul Babeş m-a prins că n-am ascultat în copilărie decât basme cu feţi-frumoşi şi cu zâne. El ştie că n-am avut o mamă conştiincioasă şi că nu mi-a povestit nimic despre acest eveniment, aşa că mă pune să-mi completez cultura din colecţiile ziarelor, dar asta până la ora cinci după amiază". „Marcel, mamă, zice ea, dar nu înţeleg nimic. De ce nu te trezeşti întâi, după chef, înainte de a vorbi cu maică-ta?" „Ce chef, dragă, ridici tu vocea, nu ţi-am spus că am un grup cu festivalişti d-ăştia de vârsta ta şi trebuia să mă pregătesc? Tu, în loc să mă ajuţi…" Până la urmă realizezi că n-ai timp s-o vezi între două şedinţe cu propagandiştii de Crucea Roşie şi un spectacol de teatru, că, în fond, nu poţi afla mare lucru de la ea şi că, de ce nu, s-ar putea ca subiectul s-o şi deranjeze personal. Ghiceşti asta dintr-un anume accent al vocii ei de mamă. Te gândeşti că nu toate amintirile pot fi răscolite uşor în faţa copiilor, închizi telefonul abia după ce o rogi să te ierte şi după ce îi spui pe ce traseu te vei mişca în săptămâna care începe.

Îl găseşti foarte ciudat în clipa în care îl iei de la aeroportul Băneasa. Preocupat, nervos şi totuşi arătând foarte bine. Spune că tocmai s-a bărbierit la toaletă aeroportului şi te roagă să-l duci repede până acasă, a uitat nişte documente importante. Să-l aduci după aceea înapoi, să nu piardă avionul de Constanţa. „Da, domnule, îi zici, tariful taximetrelor a rămas neschimbat în ultimii ani. Cinci lei pornirea şi şase lei de fiecare kilometru". „Şi la Trabant?" – te întreabă. „Păi se pare că numai astea au mai rămas. Unul normal, care *să* te fi adus aseară de la hotel Modern până la mine văd că n-ai găsit". S-a supărat, îl simţi după cum tace. Pe la Arcul de Triumf are o tresărire când vede un taxi gol. E gata să-ţi spună să opreşti, dar se abţine la timp. Şi-a dat seama că e o măgărie prea mare, te întrebi, sau pur şi simplu nu vrea să rişte?

Acasă descuie uşile în grabă, îţi răspunde afirmativ când îl întrebi dacă vrea să-i faci o cafea şi te lasă în bucătărie, îl auzi răscolind prin nişte şifoniere vechi în dormitorul maică-sii. Ce dracu' l-a apucat, nu documente de serviciu caută el acolo!

Ceva ca un tremur nervos te apucă în timp ce scotoceşti în sertarele de sub oglinda şifonierului. E singurul obiect din această casă, îţi spui, care a existat şi în vremea ale cărei urme le cauţi. În sertar, mai mult cârpe demodate, dar şi câteva cutii de bomboane în

care speri să fie poze şi scrisori. Este sau nu sacrilegiu să umbli în astfel de locuri? Desfaci mai întâi funda roz de mătase a uneia dintre cutii. Tu şi Iosif, în curtea voastră din comuna Mogoşoaia, jucându-vă cu câinele gazdei, tuşa Mărita, voi doi mereu, el făcând pe doctorul şi tu pe voinicul, călare pe băţ, o poză cu tata, mama şi cei doi copii lângă tufele de dracilă din fundul grădinii, Iosif încruntat, tu cu funde, ca fetele, pantaloni bufanţi, iarna, la Predeal, doar cu mama, apoi alta unde tata e în uniformă, probabil cu puţină vreme înainte de moarte, răsfoieşti, răsfoieşti, îţi dai seama că asta este o cutie în care au fost alese doar poze de familie. Desfaci alta. Aici sunt acte. Alta. Bijuterii fără valoare şi demodate. Probabil cu valoare simbolică. Sorina intră cu ceştile de cafea. „Ce cauţi?" – te întreabă. „Nimic – îi răspunzi. Du cafelele dincolo, vin şi eu imediat".

Terasa C.C.A., cadouri, machete de strunguri care pot servi ca scrumiere sau ca presse-papieruri, harta lumii expusă în mai toate locurile unde se desfăşoară conversaţii „manuale", adică prin semne şi cu dicţionarul de buzunar al Festivalului, cu frazele lui numerotate, îi pui întrebarea 18 şi el alege răspunsul 84. Deci răspuns negativ. Arenele Libertăţii, ghirlande de flori artificiale, [auri de hârtie aurită, grup de textiliste în schimb de experienţă, parada tineretului român în Piaţa Aviatorilor, dansul ceştilor executat de un ansamblu mongol, Ziua fetelor şi defilarea nocturnă, foc de tabără în parc, Ziua popoarelor coloniale. Carnaval, luminile reflectoarelor măturând cerul ca în filmele de război, nu de carnaval, corul reunit sovieto-chinez. În sfârşit, nimereşti o cutie cu fotografii ce par mai vechi de 1953. O iei cu tine în sufragerie. Sorina te priveşte uşor intrigată, dar nu ai chef încă să-i explici. O întrebi dacă ştie care piaţă din Bucureşti s-a numit 28 Martie şi zice că nu ştie. E cam plictisită de mofturile tale. Soarbe din cafea şi răsfoieşte un „Match" de-al mamei. Răstorni cutia cu poze pe masă şi-ţi dai seama, abia acum, că toate au data scrisă pe spate. Ideal. Le iei la rând, cu atenţie. Mama în rochie de culoare deschisă cu picăţele sau cu picouri, o întrebi pe Sorina cum e corect şi o faci să devină curioasă. Pieptănătura inconfundabilă a momentului, pe care mama o mai încearcă uneori şi azi. Pe măsură ce înaintezi, îţi dai seama că nu datoria faţă de serviciu sau dorinţa de a-i fi pe plac lui Babeş te determină în primul rând. Pe spatele unei poze, mâna mamei a scris şi numele fetelor din imagine, dar numai numele mici. În altele recunoşti treptele dispensarului din Mogoşoaia unde mama era asistentă. E

mereu singură şi are mereu braţele pline de flori. Privirea îţi este atrasă de marginile cadrului, de obiecte care se află întâmplător pe acolo, încerci să le recunoşti sau doar să le bănui.

„Nu poţi, totuşi, să-mi spui şi mie ce se întâmplă? ki – întreabă Sorina când tocmai găseşti un pachet întreg de poze, legat separat cu un şnur şi pe care vezi că scrie cu creionul 1953. Te calmezi. Îţi aprinzi o ţigară şi guşti din cafea. Îi explici în amănunt co fel de grup trebuie să preiei după amiază de la Kogălniceanu şi-i spui şi că ar putea să te ajute pentru convocarea cinci festive de sâmbătă, la Pădurea Băneasa. La început face nazuri, zice că treburile tale de serviciu ar trebui să ti Io rezolvi singur şi să nu-ţi cheltui timpul cu nimicuri. O întrebi la ce nimicuri se referă şi zice că-şi închipuie că turista în camera căreia ai rămas probabil peste noapte nu e ceva serios. „Asta numesc nimicuri!" – adaugă, şi-ţi emită privirile. Oftezi, te ridici de pe scaun, apoi desfaci pachetul cu fotografii din 1953 şi începi să le aşterni imn lângă cealaltă pe covor. Se aşază şi ea lângă tine, pe jos, pe covor. Te mângâie pe păr, te-a iertat! Adu scrumiera, îi spui.

Ceva te irită în continuare. Ai vrea şi n-ai vrea ca ea să vadă aceste poze. Mai bine zis, ai vrea să le vrzi întâi tu şi să le alegi pe cele care n-ar trebui văzute de nimeni. Te simţi de parcă mama s-ar dezbrăca după o perdea semitransparentă şi tu n-ai avea posibilitatea să tragi oblonul dinspre stradă. Asta mai ales când una dintre fotografii o arată pe mama, tânără şi proaspătă, nu putea să aibă mult peste douăzeci de ani atunci, sprijinindu-se de braţul unui bărbat care nu e tata, undeva în parcul Herăstrău, în planul îndepărtat al imaginii se zăreşte Casa Scânteii. Întorci aproape imediat cartonul pe partea cealaltă. „Cu Liviu în parcul Stalin" – a scris o mină tremurată, cu cerneală violetă. Anul e adăugat cu creionul.

Termini de citit materialul de trei pagini şi te aşezi la locul tău, pe scaunul din mijlocul mesei de prezidiu. Urmează să asculţi mai multe referate privitoare la educaţia sanitară în sector. Ţi-e cald. Eşti în acelaşi timp şi foarte surprinsă de efectul puternic al unor amintiri pe rare le credeai de multă vrr-me îngropate. Vara în care Liviu a dispărut sau a fost obligat să dispară, cunoştinţa cu căpitanul Rădulescu. Un ghem de fapte mici din care s-a derulat apoi întreg firul vieţii tale. Un ghem în care atunci se amestecau spaime, curiozităţi, plăceri, speranţe, disperări, foamea, nevoia de certitudine şi faptul că erai atât de tânără. Rezolvarea vieţii tale, rezultatele *pe* care toată

lumea le-ar numi succese se datoresc numai faptului că multe întrebări de atunci au fost lăsate deoparte, ascunse sub o ceaţă groasă. Ai încetat să te întrebi şi ai câştigat. Iar acum, o întrebare pusă întâmplător de fiul cel mic, al tău şi al căpitanului Rădulescu, spulberă ceaţa aia şi lasă să cadă asupra numeroaselor tale succese o lumină crudă care le subţiază, în doar câţiva ani, fără să-ţi dai seama aproape, ca-ntr-o somnolenţă, l-ai uitat pe Liviu, l-ai aşteptat pe Rădulescu să tot apară din misiune la două-trei săptămâni, i-ai făcut un copil, apoi pe al doilea, ai fost înscrisă la facultate continuându-ţi munca de asistentă medicală la Mogoşoaia printre concediile de maternitate şi excursiile de studii la Moscova. Pe urmă Rădulescu a căzut la datorie. L-ai plâns şi ţi-ai luat soarta în mâini. Erai puternică pentru căci aşa te învăţase să fii. Te-ai mutat la Bucureşti pentru că Iosif era deja la scoală, iar Marcel trebuia s-o înceapă şi el. Văduvă tânără şi cu studii, o tovarăşă de nădejde, ajutoare şi funcţii de răspundere, un drum drept şi sigur, fără ocoluri inutile şi fără amintiri, până aici, în acest prezidiu unde îţi faci datoria şi te laşi zgândărită de o întrebare prostească a mezinului. Ce să fie asta, tovarăşa Rădulescu?

123Până la urmă iei o bucată de hârtie şi un pix şi notezi cele câteva nume şi adrese de pe spatele fotografiilor. Uneori, Marcel are darul de a fi chiar irezistibil. Pe un anume Andronache Liviu te pune să-l subliniez! cu două linii. Neapărat. Cel târziu până marţi să-i găseşti şi să-i inviţi sâmbătă la o întâlnire cu propria lor tinereţe. Am înţeles, să trăiţi! – spui tu – dar la facultate şi la tenis când îmi daţi voie să mă duc? Cum facultate, întreabă el cu nedumerire, nu suntem în august? Te aşteptai să uite că el te-a făcut să ai o restanţă, cu invitaţia lui în iunie la Sinaia. Îi aminteşti. tp alegi, pentru început, cu un sărut. Apoi îl vezi cum dă deoparte, cu multă grijă, fotografiile întinse pe covor şi-i şopteşti, nu prea convingător, Marcel, să nu vină mama ta tocmai acum, nu, Marcel, te rog etc.

Dimineaţa, la Palace, îi instalezi pe finlandezi la micul dejun şi-i zâmbeşti foarte dulce spălăcitei de la r ia, delegata firmei Matkarengas, să aibă grijă de ei vreun sfert de oră sau o jumătate. N-are nimic de făcut, totul e să nu se neliniştească de absenţa ta, îi spui. E blondă, are pielea albă, ochii de un albastru lăptos şi pare a nu fi fost văzută de soare niciodată. E înaltă şi pietroasă totuşi, engleza spune că a învăţat-o în America la 16 ani, când a lucrat o vară întreagă pe un camion al unei spălătorii de rufe. Te înţelegi cu ea ceva mai bine în

franceză. Frazele pe care le spui în autocar ai grijă să fie scurte şi clare, pentru ca ea să le poată traduce repede în finlandeză. Afli că în grup mai sunt doi vorbitori de engleză, un marinar pensionar şi un ziarist sportiv „şi două distinse doamne care ştiu franceza, una, *patfonne-fleuriste*, cealaltă, profesoară de muzică.

Alergi deci la Biblioteca judeţeană şi ai surpriza să găseşti la secţia periodice o minune de fătucă, absolventă de liceu cu amărăciunea încă proaspătă în suflet a nereuşitei la admitere, îi promiţi, şi din vorbe şi din priviri, o altă mare decât Marea Neagră şi foşniri mult mai mătăsoase ale sărurilor ei, îi laşi legitimaţia de ghid şi permisul de B.C.S. amanet, iei colecţia „Scânteii Tineretului" pe întreg anul 1953 cu tine (pentru o săptămână fix, o asiguri) şi te întorci la Palace înainte de a-şi aprinde cei câţiva fumători din grup prima ţigară de după micul dejun.

Nu s-a întâmplat nimic, totul a decurs normal, te informează Tarjia. Te aşteptai, spui. În zece minute plecăm, şoferul duce deja bagajele în maşină.

La Tulcea găseşti destul de uşor o agenţie CEC ca să scoţi vreo două mii de lei cât timp se face îmbarcarea pe hidrobuze. O să ai ceva cheltuieli cu telefoanele în cursul săptămânii ăsteia, iar de contul ONT-ului nu poţi abuza decât în limitele calculului economic. Şoferul autocarului Mercedes preferă să rămână peste zi în oraş. Pe el nu-l amuză deloc masa pescărească de la Crişan, aşa că te roagă să-i laşi contravaloarea. Va mânca el undeva, la o autoservire, înhaţi catastiful uriaş în care se află toate cele trei sute treisprezece numere ale „Scânteii Tineretului" din 1953 şi te urci pe vas. Ai timp să tot răsfoieşti cât caută ei prin binocluri şi teleobiective raţe, nagâţi şi egrete. Pelicanii, îi spui Tarjiei, nu vor apărea decât, poate, după-amiaza, când trecem pe Lacul Roşuleţ.

Ediţia a şaptea a competiţiei sportive „Ştafeta S.T". este câştigată de Dumitru Paraschivescu de la Spartac. A fost organizată în cinstea Zilei Victoriei şi a FMTSPP. Aceasta e denumirea prescurtată a Festivalului. Festivalul Mondial al Tineretului şi Studenţilor pentru Pace şi Prietenie. Catalogul se deschide la luna mai. O iei la rând, notând din când în când câte un nume. Ziua tineretului chinez. Miting în sala Filimon Sârbu. Film artistic – „Steagul roşu pe muntele vedre". Ziua presei comuniste – miting la sala ARLUS. Conferinţă Agerpres. Cursa Păcii a ajuns în etapa a III-a la Karlovy-Vary. Pregătirile

scriitorilor în întâmpinarea Festivalului. P.D. scrie un scurt roman din viaţa unor tineri oţelari; A.J. – despre dragostea neţărmurită pentru patrie şi eroismul tineretului nostru (roman); Z.S. scrie o povestire despre viaţa nouă a ostaşilor noştri; E.J. – lucrează la un poem amplu despre măreţia viitorului Bucureşti;

125V. T. – lucrează la un poem despre munca însufleţită pe care o desfăşoară Nicolae Vasu, Erou al Muncii Socialiste. Notezi pe carnetul tău numele de Nicoiae Vasu. Tinerii prozatori. A.M. – roman despre tinerii oameni de ştiinţă; D.M. – roman despre tinerii colectivişti; P.V. – roman despre tinerii tractorişti; Şt. A. – roman despre tinerii constructori de la Bicaz. Cântecele Festivalului. Mihai Beniuc – Hora Festivalului, Veronica Porumbacu – Imnul U.T.M. şi Valsul Tinereţii. Maria Ba-nuş – două texte şi un cântec al tinerelor fete etc.

Scurtă călătorie în zilele festivalului. Literatură de anticipaţie, deci. Ne aflăm în mai pe şantierul teatrului liric şi ne imaginăm ce se va întâmpla în sală în august. Tovarăşul Boris Caragea ne vorbeşte despre pregătirile artiştilor plastici pentru Festival. C.L., muncitor din Reşiţa, a absolvit Institutul de Arte Plastice, iar acum îşi pregăteşte lucrarea de stat pe care o închină Festivalului. Sculptura reprezintă un maistru care cu grijă părintească arată unui tânăr ucenic tainele meşteşugului. Pictorul A.O. face portretul lui Nicolae Vasu, Erou al Muncii Socialiste. Gh. S. execută un tablou grandios care reprezintă Festivalul din 1951 de la Berlin. Meciul Di-namo Or. Stalin – C.C.A. se rejoacă în Bucureşti la 6 mai 1953 după suspendarea pe un an a arbitrului Gh. Ionescu-Galaţi. Ziua Radiofoniei. Un film de Mirel Iliesu şi Mircea Veiser despre sesiunea Consiliului Uniunii Internaţionale a Studenţilor. Ce daruri pregătesc pentru oaspeţii Festivalului? Uzinele de utilaj minier din Petroşani – două sute de scrumiere cu lampă de miner şi pikhamer; Sovromnaval Brăila – macheta unui vas construit de ei; Fabrica de Zahăr „Iiie Pintilie" Reman – câteva şahuri, patru macrameuri cu motive naţionale, două carpete. Compozitorul Armin Müller şi Gerhard Ja-chel au compus imnul „înainte, spre Bucureşti". Ei fac parte din delegaţia Germaniei Occidentale. Tineretul finlandez are tradiţie în munca de organizare a festivalurilor. Eşti gata să sublimezi propoziţia, dar te opreşti la timp. Ai promis fetei de la Biblioteca din Constanţa că îi înapoiezi colecţia în bună stare. Despre Festivalul de la Praga 1947 ne vorbeşte maestrul sportului Ion Soter, despre Budapesta 1949 – Petre Bodeut, maestru de balet, despre Berlin 1951

– Sergiu Adamov, muncitor la uzinele Matjas Rákosi. Notezi numele de Sergiu Adamov. O fotografie prezintă Casa Tineretului Lumii. Te uiţi cu atenţie şi descoperi că este clădirea în care se află acum hotelul Naţional. Modern, hotelul la care ai dormit cu două zile în urmă, se află chiar alături de Naţional. Ce ciudate premoniţii. Manfred von Brauchitsch, fost campion de automobilism şi membru al Comitetului International de pregătirea Festivalului, a fost arestat. Se trimit telegrame de protest la Adenauer şi de încurajare, celui arestat. Ş.a.m.d.

Luni accepţi invitaţia la cină pe care o lansează nora ta, Eva. Iosif e de serviciu, zice ea, dar va veni şi el după ora şapte. Te învârţi puţin prin magazinele de jucării, nu atât pentru a alege un cadou nemaipomenit pentru nepoţelul tău, Robert, cât pentru *a* nu ajunge la ei decât pe la şapte fără un sfert. Deşi e foarte amabilă cu tine, Eva nu reuşeşte deloc să-ţi fie pe plac. Asta e tradiţia, îţi spui, niciodată soacrele şi nurorile nu s-au iubit.

Desigur, Robert nu se arată încântat de camionul şi maşina de curse aduse de tine, spune că din astea mai are o mulţime. Te cheamă să ţi le arate, îl întrebi cum e la L» rădiniţă. Bine, zice, am început să facem şi matematică. Daa, te miri tu, ia spune cât fac două mere cu trei pere. îşi compune o mutră foarte serioasă, se uită fix în ocini tăi să vadă de nu cumva glumeşti. Constaţi încă o dată că nu seamănă deloc cu Iosif, e leit maică-sa. Mulţimea perelor, zice el, este mai mare decât mulţimea merelor, Ha-ha-ha, intră Eva râzând, mamă, nu-i aşa că bei o cafea până vine şi Iosif?

Seara îi instalezi pe festivaliştii finlandezi pe terasa hotelului Delta şi dai fuga la Poşta mare din Tulcea. Una dintre centraliste e tânără şi necăsătorită, cealaltă are vocea uşor răguşită şi se apropie de cincizeci de ani. Scoţi din buzunar pachetul de Marlboro şi le serveşti. Cea tânără zice că nu fumează, cealaltă îi aruncă o privire scurtă

127 din care înţelegi ce fumătoare înrăită e ea. Laşi pachetul pe masă ca şi când n-ai mai avea nevoie de el. Pe cea în vârstă o cheamă tanti Jeni şi pare o femeie care a ştiut ce e viaţa şi cum se trăieşte ea. „Aveţi cartea de telefoane a Bucureştiului?" – întrebi. Ambele par convinse că vrei doar să obţii o legătură rapidă cu Capitala şi sunt gata să ţi-o asigure. „Da, cum să nu?" – zice tanti Jeni – „Cici dragă, vrei tu să cauţi în dulap una nouă, că aia din sala de aşteptare e jerpelită rău!" Tocmai a tras un fum de Marlboro şi a ridicat un norişor parfumat

deasupra cheilor şi fiselor pe care le manipulează zilnic. Probabil că deja nu se mai află la Tulcea pupitrul acesta de centrală telefonică. Mintea ei l-a mutat în Bucureşti sau în Texas. „Deci aveţi două?" – întrebi. „Da" – zice Jeni, dar se vede că nu la aşa ceva îi stă mintea acum. Te priveşte cumva cu ochii întredeschis}, parcă ar dori să fii ceva mai copt şi mai agresiv, sau doar s-a lăsat pradă unor amintiri ale ei. „V-aş ruga să-mi împrumutaţi una dintre ele peste noapte, stau la hotelul Delta, camera 41 S. Mâine – dimineaţă o aduc înapoi". Cici îţi întinde cartea de telefoane nou-nouţă. Răspunsul lor este afirmativ, problema este doar a recuperării obiectului, pentru că dimineaţa vor fi de serviciu alte două centraliste. Afli că schimbul se face la orele 23,00. „Mda, zici, la ora aia-aş putea s-o aduc. Oricum nu voi mai telefona nicăieri după miezul nopţii". Jeni mai trage un fum de ţigară şi zice: „Poate treei tu, Cici, s-o iei?" Cici roşeşte puţin tocmai pentru că ar vrea să zică da şi nu îndrăzneşte. Jeni te priveşte cu un subînţeles nu prea greu de descifrat. Răspunzi deci indicaţiilor ei de antrenor emerit: „Bine, atunci la unspe şi-un sfert sunt în holul recepţiei şi vă aştept, da?" „Da!" – zice Cici, înhămându-şi căştile. Jeni e foarte mulţumită, atât de ea cât şi de voi doi. „Alo, Măcinuleee!" – strigă ea în receptor.

După cină vă aşezaţi în fotoliile din faţa televizorului color, iar Eva zice că ar avea chef să revadă nunta lor înregistrată pe video, tocmai a făcut ordine în casete şi şi-a amintit că n-a mai văzut-o demult. Eşti de acord, oricum e mai bine să vedeţi asta decât cine ştie ce film insipid. Robert se aşază în braţele mamă-sii. Vrea să vadă „cât era bunica de emoţionată pe vremea când el nu era pe lume". Dar cât erai de emoţionată atunci aproape că nici nu contează, faţă de cât de emoţionată eşti acum, aşa, din senin şi devii din ce în ce mai furioasă pe tine că nu te poţi abţine să nu plângi.

O nuntă la Cernica e un spectacol în sine, vocile călugărilor, imaginile color în contre-jour la intrarea în biserică, florile, luminările, broderiile veşmintelor preoţeşti, icoanele. Iar cel care a filmat, un prieten de-al lui Iosif care a studiat operatoria de film la Moscova, ştia să tot caute prim-planuri: privirea uimită şi totuşi impenetrabilă a unui copil care ţine trena miresei, mâinile mirilor una în cealaltă, felul în care atât tu, cât şi mama E vei tot încercaţi să vă ştergeţi discret lacrimile…

Te gândeşti, ca de fiecare dată când vii în casa lui Io-sif, la cel care ţi-a fost soţ. Acum ar fi fost cel puţin colonel şi probabil că s-ar fi

opus cununiei religioase, Iosif, la rândul lui, ar fi fost m şi mai mare cumpănă. I-a făcut pe plac Evei numai pentru că alături de el, care susţinea că e de ajuns o cununie civilă, nu mai era nimeni. Dar dacă tatăl său a fi trăit? încet-încet, între ce vezi pe ecran şi felul cum ar fi arătat nunta dacă Mihai Rădulescu ar fi trăit se creează o diferenţă uriaşă. Lacrimile tale, deja greu de ascuns acum, chiar dacă în li-ving e semiîntuneric, încearcă s-o acopere. Şi toate astea, te gândeşti, din cauza neroadei de întrebări pe care ţi-a pus-o ieri Marcel!

Suni mai întâi la cei opt Vasu din cartea de telefoane a Bucureştiului. Trei nu sunt acasă. La unul dintre ei răspunde un copil care e singur şi are şase ani şi nu ştie când se întorc părinţii. Ceilalţi patru nu sunt în niciun fel de relaţie de rudenie cu cel din ziarul de acum treizeci de ani. Acest prim eşec te face să te organizezi. Mai întâi o listă alfabetică a numelor scoase din ziar în timpul zilei, pe vapor. Pui între paranteze drepte numele prea comune, ca să nu fii nevoit să încerci la 50 sau o sută de numere pentru un singur invitat. Apoi rogi standardista hotelului să-ţi lase ton continuu şi să branşeze teletax-ul

129 pe camera 415. În fond, îi spui, o oră de convorbire continuă cu Bucureştiul nu poate să coste mai mult de trei sute. O suni, înainte de a te apuca serios de treabă, şi pe Sorina. Poate rezultatele ei sunt mai bune şi te încurajează. Aiurea. Afli că a ieşit la ora patru de la serviciu şi că şi-a hârbuit Trabantul prin vreo trei ferme ale I.A.S. Mogoşoaia până ce a dat de un inginer mai în vârstă care ştia o adresă a lui Liviu Andronache, undeva pe strada Moceanu, pe lângă Televiziune. Aşa, şi? – devii tu nerăbdător. Bineînţeles că nu mai locuia acolo, iar vecinii… Unul singur şi-a amintit de el. Da, şi? Nu-i ştie adresa, dar l-a văzut de curând pe stradă, s-au salutat. Deci, nimic până acum? – zici oftând. Nu prea, zice ea. Deşi… Deşi? – te agăţi. Dintre celelalte adrese a mai reuşit să localizeze o femeie care a fost la Festival, îşi aduce aminte şi de fosta ei prietenă, doamna Rădulescu, dar nu poate să vină sâmbătă pentru că pleacă în provincie la o nuntă. Între timp ai deschis cartea la pagina ’47. De-alde Andronache sunt 72 şi între ei niciun Liviu. Ori n-are telefon, ori stă cu copiii sau alte rude, ori nu mai stă în Bucureşti, ori… Astfel îţi vine o nouă idee, dacă nu eficientă, ieftină. O rogi pe Sorina să-şi noteze numele cuprinse între paranteze pe lista scoasă de tine din ziare. Dacă sună ea. de la Bucureşti, poate suna şi la Mihaila (12 nume) sau Deac (27), fără să cheltuie prea mulţi bani. Face mofturi, zice că nu prea are timp, că

telefonul, luna trecută… Plătesc eu nota pe august, i-o tai. Apoi îi spui că ţi-e dor de ea şi că o săruţi şi că… Lasă linguşeala, te întrerupe, la muncă!

De la nouă seara până la zece şi jumătate încingi telefonul căutându-le finlandezilor, care probabil dorm deja, parteneri de amintiri pentru sâmbătă. Cincizeci de apeluri, şaptezeci şi două de minute de convorbire (a cinci lei minutul) şi numai trei invitaţii acceptate în principiu. Tocmai când faci acest bilanţ nu tocmai roz auzi o bătaie în uşă şi zici, din reflex, „intră!". E Cici. îţi priveşti involuntar ceasul. Colega ei, Jeni, i-a dat voie să plece mai devreme, aşa că n-a mai stat în hol să te aştepte şi a urcat. Îţi strângi hârtiile de pe pat, de pe mochetă, de pe fotolii şi o inviţi să se aşeze.

Dimineaţa, la micul dejun, doamna Lahtela, „*la patronne-fleuriste*", se aşază la masa ta şi a Tarjiei. Scoate din geantă un teanc de vederi primite de ea din România şi te roagă să-i spui prin care dintre aceste locuri veţi trece în timpul circuitului. „Pe aici am şi trecut", spui tu când vezi o imagine cu Cazinoul din Constanţa. Apoi le pui deoparte pe cele cu Palatul Culturii din Iaşi, Cetatea de Scaun de la Suceava, Cheile Bicazului, hotelul Ceahlău din Piatra Neamţ, Piaţa Sfatului şi Biserica Neagră din Braşov. Cele rămase, în general oraşe mici din Transilvania (Rupea, Mediaş, Turda), le va vedea ea cu altă ocazie, îi sugerezi. Zâmbeşte foarte frumos femeia asta trecută de cincizeci de ani. La vremea ei trebuie să fi fost miss Finlanda

Te întorci acasă cu taxiul, târziu, aproape de miezul nopţii. Iosif ar fi vrut să te aducă el cu maşina, dar băuse şi nu l-ai lăsat. Vreo două păhărele de coniac ai băut şi tu, de altfel. Ţi se făcuse teamă că vei ajunge acasă şi că nu te va lua somnul toată noaptea, ai sperat că alcoolul e un somnifer pentru tine, pentru oricine care-şi moaie buzele în şampanie doar de două-trei ori pe an. Iată că nu e chiar aşa. Încă din hol, după ce încui şi yala şi broasca şi pui şi lanţul, te podideşte un mic plâns. Ştii că eşti singură în hardughia asta de casă şi că ai numeroase obiecte de valoare în ea, că un eventual spărgător nici nu s-ar sinchişi de tine şi de singurătatea fără leac în care te simţi cufundată, în timp ce te dezbraci, te mai calmezi puţin, apoi te duci în bucătărie şi-ţi prepari un ceai de tei. Scapi din mână o ceaşcă de porţelan care se face ţăndări. Izbucneşti din nou în plâns, dar aproape imediat începi să râzi. E un fel de râs prostesc şi te însoţeşti de el până strângi cioburile şi le pui în coşul de gunoi. Apoi te duci în dormitor, laşi ceaşca cu ceai pe noptieră

şi te uiţi în biblioteca mică de la capătul patului. Alegi o carte maronie al cărei titlu ţi se pare vesel, uşor, îţi sugerează voioşia circului. *Maestrul de lumini*. Te aşezi pe marginea patului şi, până se răceşte ceaiul şi, în continuare, cât îl bei cu înghiţituri mici, citeşti o poveste tristă cu o coafeză şi necazurile ei cât se poate de ome

13 lneşti. Nu aşa ceva îţi trebuie! Te trezeşti plângând acum pentru soarta nefericitei Mina P., dar măcar ai un pretext, poţi plânge în voie. Deschizi apoi sertarul de jos al şifonierului cu oglindă pe care l-ai cumpărat din banii t? i când erai soră medicală şi pe care l-ai purtat mereu cu tine, în toate casele în care ai locuit. Te prinde dimineaţa răsfoind cu ochii roşii de nesomn petecele de hârtie îngălbenită şi fotografiile şterse care alcătuiesc totuşi fiinţa ta. Cineva a umblat în ele de curând, simţi asta, şi ştii că nu poate fi decât Marcel.

Marţi seara, din Iaşi, mai deranjezi cu telefonul încă vreo cincizeci de familii bucureştene şi obţii tot trei promisiuni de participare la cina de la Pădurea Băneasa. Ritmul nu e deloc mulţumitor, dar îndrăzneşti acum să-l anunţi şi pe Babes cum merg lucrurile. Nu te felicită, dar nici nu se arată prea supărat de ritmul tău lent. Pare bine dispus, dar din alte motive decât cele ce privesc reuşita grupului special al firmei Matkarengas. La masa de seară stai împreună cu Tarjia, cu doamna Lahtela şi cu ziaristul sportiv al cărui nume nu reuşeşti nici să-l pronunţi şi nici să-l scrii. Vorbiţi în franceză. Cei doi vârstnici îşi amintesc cele două cuvinte învăţate la Bucureşti acum treizeci de ani. Pace şi prietenie. Te învaţă apoi şi pe tine să spui în finlandeză *Huva Paiva* şi *Hiiva Iltaa*, adică bună ziua şi bună seara sau invers. Povestea doamnei Lahtela, mica ei aventură din ’53, te înduioşează şi ţi-o aminteşti înainte de a adormi, adică după ce ai terminat maratonul telefonic.

Se face că o vezi cum iese din Herăstrău, noaptea, după o serbare cu foc de tabără, şi cum rătăceşte pe lângă ştrandul Bordei, apoi pe nişte străzi întunecoase, urmărită mereu de un tânăr african sau chiar de mai mulţi în partea a doua a drumului ei. Ajunge apoi într-o margine a oraşului şi, dintr-o curiozitate inexplicabilă, merge kilometri întregi pe câmp până ajunge la o fermă horticolă. Nu mai este urmărită, dar i se pare mai plăcut să se îndrepte spre lumina izolată din câmp decât spre periferia oraşului. La fermă lumea lucrează, pentru că noaptea se l recoltează florile ce vor fi a doua zi dimineaţa pe mesele şi în tribunele serbărilor festivalului. Un băiat de vreo treizeci

de ani, membru în comitetul de organizare, se ocupă cu expedierea maşinilor cu flori la adresele stabilite. Când termină, o invită la el pe tânăra Suvi Lahtela. Suvi, în finlandeză, înseamnă vară. Ea îi comunică acest lucru tehnicianului horticol cu ajutorul dicţionarului special al festivalului. El râde şi spune că numele lut nu înseamnă nimic. Cu un zâmbet care în româneşte ar trebui numit şăgalnic (în vis ştii şi echivalentul în finlandeză, dar îl uiţi), Suvi trece peste detaliile acelei nopţi petrecute de ea la ferma horticolă, nu fără a pronunţa în franceză adjectivul „magnifique". S-au mai întâlnit după aceea de câteva ori, el a condus-o şi la gară când s-a terminat Festivalul. Şi ce crezi că i-a făcut cadou la plecare? El. Un pachet cu butaşi de crizanteme şi un buchet de crizanteme înflorite. Ei bine, zice ea, butaşii ăia s-au prins acolo în orăşelul ei de dincolo de cercul polar, într-o seră, fireşte. Pe vremea aia nu se gândea. Încă să devină producătoare de flori, dar cu vremea, iată, sunt zece ani de când are un mic negoţ de flori şi lucrurile merg foarte bine. Crizantemele ei n-au concurenţă în zonă. Omul care i-a dat butaşii i-a mai scris o vreme, vreo zece ani adică, de la el sunt toate vederile astea. Călătorea mult, zici tu când ea îţi arată pachetul, sau le trimitea pe toate din acelaşi loc. Eşti tentat să iei una dintre cărţile poştale şi să vezi dacă e trimisă chiar din oraşul pe care-l înfăţişează. Realizezi, atât în vis cât şi în realitate, că nu-i frumos să te uiţi într-o scrisoare care nu ţi-e adresată. O întrebi pe Suvi dacă mai are adresa corespondentului ei. Zice că nu, dar crizantemele primite de la el sunt vii. Asta contează

Miercuri la prânz te trezeşti că sună de la Târgti Neamţ şi o convinge pe secretara Codruţa să te scoată din şedinţă. De cum îi auzi vocea, îl şi iei la rost: Marcel, tu ai umblat în sertarul şifonierului meu? Da, mamă, zice senin, interes de serviciu. Dar ce înseamnă asta? Nu înseamnă nimic, hai, fii cuminte şi răspunde doar la ce te

133 întreb, că n-am bani de telefon. Nu fi măgar cu mama ta f Zău, n-am timp, mamă, când mă întorc stau cu tine o săptămână şi te menajez din urmă cât vrei tu. Eşti gata-gata să-i închizi telefonul, dar te jenezi de privirea candidei şi respectuoasei Codruţa. Te roagă insistent (dar nu insistent d-ăla de minister, ci din ăla, de fiu către mamă) să-ţi aminteşti nume şi adrese de oameni de vârsta ta care au fost la Festivalul din 53. Atât? Atât. Şi pe urmă îi dai lista Sorinei, ştie ea ce are de făcut. Dar unde o găsesc eu pe Sorina asta a ta? Ştie Codruţa telefonul ei, tu doar să-mi faci o listă, te rog, da? Să vedem, zici tu, nu

prea îmi amintesc, sunt atâția ani… Te pup, pa. Și închide.

Dacă-l refuzi îl rănești. Dacă te apuci să-ți aminteşti ce prieteni aveai în acel an, deşi nu crezi că ai uitat, te răneşti pe tine. Dar ai fi grozav de furioasă dacă te-ar vedea cineva suferind pentru asta. Pe Mihai l-ai cunoscut într-adevăr în timpul Festivalului. Poate că l-ai şi iubit de-adevăratelea, de vreme ce i-ai făcut doi copii, dar… Se putea întâmpla să nu-l cunoşti deloc, dacă nu l-ai fi văzut pe Liviu ieşind dimineaţa cu o blondă din casă. Şi, mai ales, dacă n-ar fi venit chiar Mihai să te întrebe ce ştii despre el, despre vizitatoarea lui nocturnă… îți e foarte vie în minte acea zi. Te-ai prefăcut că nu eşti decât vecină cu Liviu, atât. Mihai te-a invitat la spectacol în aceeaşi seară, aţi rătăcit pe străzi, i-ai povestit mai mult despre celălalt decât despre tine. Pe el începuse să-l intereseze mai mult persoana ta decât a vecinului care „comisese" o faptă suspectă. Totul e aproape ca o schemă simetrică: între voi pe desfăşurau două dialoguri paralele. El credea că-ți face curte, iar tu credeai că el doar anchetează. Vorbele voastre au jucat aceste două piese diferite mai bine de vreo trei săptămâni. În tot acest timp aţi dansat, aţi băut bere, aţi mers la serviciu, iar aţi dansat, aţi văzut meciuri şi aţi fost în excursii. Apoi Liviu a dispărut şi totul a intrat într-o normalitate de lungă, foarte lungă durată. La începutul lunii octombrie erai sigură că eşti însărcinstă, iar către sfârşitul ei spuneai da la ofiţerul stării civile din raionul Lenin. Apoi s-a născut Iosif, te-ai mutat cu serviciul, ai început cursurile.

Mihai a fost avansat şi avea misiuni tot mai lungi, apoi Marcel… Firele subțiri din care s-a ţesut viaţa ta se strâng ca un ghem în jurul verii aceleia şi o ascund. De cine să-i vorbeşti acum lui Marcel? Deschizi carneţelul din faţa ta şi apuci cu hotărâre stiloul. Omul care tocmai vorbeşte îți aruncă o privire speriată, probabil că se teme să nu fi spus ceva ce nu trebuia. Reia fraza cu altă intonaţie, aproape uimit de platitudinea ei. Tu continui să cauți în memorie nume de personaje din acea vară. Totuşi, atâta veselie a fost în acel anotimp, întreaga ta tristeţe a putut fi înăbuşită de veselia ce se generaliza ca o molimă.

La hotelul Bucovina din Suceava ajungeţi pe la ora cinci după masa. Grupul s-a încălzit deja şi vă strângeți, în bisericuţe de cinci-şase persoane, în barul hotelului la un apetitiv care se prelungeşte până spre opt. Nimereşti, ca de obicei se poate spune, cu Tarjia, cu Suvi, cu ziaristul cu nume imposibil şi cu încă vreo doi la aceeaşi măsuţă, îi înveți să bea ţuica rece cu câte o măslină la fiecare pahar de cincizeci

de grame. Barmanul nu e prea vesel, ar prefera să le vândă băuturi de import, sunt mai scumpe. Pe nesimţite îi cuprinde pe toţi un râs prostesc ce se alimentează de la fiecare pahar vărsat pe faţa de masă, de la fiecare sunet, clinchet, cuvânt finlandez, franţuzesc sau românesc, de la fiecare nouă figură ce apare în bar şi se uită spre voi curioasă. Tarjia. printre sughiţuri de râs, o îndeamnă pe Suvi, n-o bănuiai de umor, să povestească despre „son ami de Bucarest", băiatul ăla cu florile, care i-a scris zeci de ilustrate, à-propos, în ce limbă-ţi scria? Ruseşte, desigur, zice ziaristul şi toţi izbucnesc din nou în hohote.

O ducea cu maşina de serviciu până la căminul unde era cazată, dimineaţa, şi pleca imediat înapoi la ferma aia a lui. De fapt, totul a durat câteva zile, nici măcar o săptămână întreagă, zice Suvi. Nu e regret în propoziţia ei, doar constatare. O săptămână de amor şi zece ani de corespondenţă, râde din nou ziaristul. Râde şi Suvi. Ceva totuşi nu e în regulă în râsul ei. Parcă ar vrea să nu-şi bată joc, împreună cu atâţia necunoscuţi, de o aminlH & ă-g – & tfj-MSMII – llll HllK

H

fire ca asta. Prinzi momentul şi-ţi priveşti ceasul în văzul tuturor. E ora cinei, spui, şi-i faci semn barmanului să se apropie. Ga o coajă verde de nucă se desface grupul din jurul măsuţei cu scurmierele pline şi păhăruţele de ţuică golite.

O rogi pe şefa de sală să-ţi trimită masa în cameră şi-ţi amenajezi din nou micul cartier general de campanie. Colecţia de ziare, cartea de telefoane, listele. Ai vrea să-i cauţi pe ziariştii care pregăteau atunci Festivalul, unii dintre ei sunt şi azi nume cunoscute în literatură, în film, în sport. Radu Cosaşu, Ştefan Iureş, Florin Mugur. Din păcate, niciunul nu poate fi găsit cu telefonul. Primul are 22 53 46, dar nu răspunde, al doilea şi-a schimbat numărul de telefon după apariţia anuarului, al treilea nici nu figurează. Un titlu din ziarul din 20 mai îţi atrage atenţia. La 18 mai, în clădirea Universităţii din Helsinki, s-a deschis sesiunea comitetului executiv al FMTD. Reprezentantul finlandez se numeşte Waissenberg. Nu-ţi aminteşti să fie cumva pe diagrama grupului acest nume. Răsfoieşti mai departe. 11 iunie, pag. 3: Aşa va fi la Festival. Pe tine nu te interesează cum va fi, ci cum a fost. Alte daruri pentru oaspeţii Festivalului: cinci ciobani din Văratic pregătesc cinci fluiere încrustate de ei, serviete împletite din deşeuri de piele, o sută de lămpi cu carbid. Cine mai sprijină Festivalul? Sartre şi Simone de Beauvoir, Louis Daquin, Picasso, F. Leger, Yves Montând.

Utemişti stahanovişti delegaţi la Festival. Trei cultivatoare la un singur tractor, conferinţă de presă la Casa Tineretului Lumii (hotel Naţional de azi), în seara de 19 iunie SOŢII ROSENBERG AU FOST ELECTROCUTAŢI.

Închizi registrul şi începi să mănânci cu privirea absentă lipită de geamul camerei. Soarele apune peste ruinele Cetăţii de Scaun. Te ridici şi desfaci capsula sticlei de apă minerală la tocul uşii de la baie. Bei direct din sticlă, te ştergi la gură cu dosul palmei. Apuci telefonul. Sorina nu răspunde acasă. Suni şi la baza de antrenament. Cineva este amabil s-o cheme de la vestiare. Vine respirând gâfâit, dar veselă. „Ei, l-ai găsit?" „Nu, nu încă. dar am dat de un fir".

Învârţi Trabantul mai bine de o jumătate de oră pe străzile cu nume de compozitori din cartierul Floreasca. Un bloc vechi, cu patru nivele, încărcat de verdeaţă. La parter, prima uşă în stânga. Andronache Liviu.

Un bărbat bine, un om în vârstă, desigur, dar alură sportivă, aerul cuiva care stă să-şi aprindă o pipă şi să ordone marinarilor să ridice ancora. Părul tuns scurt, în faţă periuţă, la spate „pierdut". Nasul mare, aproape pătrat, sprâncenele stufoase şi arcuite, uşor albite de vreme. Cicatrice. Miros discret de colonie. Privire blândă, dar gata în orice moment să devină tăioasă sau ucigătoare. Bronzat, înalt. Mâinile cât cazmalele. Un calm imperturbabil şi molipsitor. Ceva ce se degajă din întreg apartamentul, invadează holul de la parter, se răspândeşte în tot cartierul.

Te simţi fâstâcită. îţi dregi vocea. Tovarăşul Andronache? Da. Acelaşi calm în voce. Niciun accent de surpriză, mirare, deranj, începi repede, repede să reciţi povestea ce ţi-o pregătiseşi în drum. Nu te lasă nici s-o începi bine: Poftiţi înăuntru! Apartament mic, de burlac, îţi zici, fără să vrei să te gândeşti la asta, bucătărie, hol, dormitor, sufragerie, balcon. Te aşezi în fotoliu. Pe măsuţă o carte şi, exact cum îţi închipuiai când l-ai văzut în uşă, o pipă stinsă. Ambele fotolii sunt aşezate cu faţa spre uşa deschisă ce dă în balcon. Dincolo de balcon o stradă umbroasă, răcoare. Cum vă numiţi? Politeţea oamenilor singuri. Nici n-a observat că nu te-ai prezentat. Sorina Pârvu. Pot să vă ofer un ceai. Cafea nu ţin în casă, n-am voie să beau din cauza inimii, dar… (zâmbeşte), nici nu ştiu să mă abţin. Mulţumesc. Dispare în bucătărie. Respiri şi-ţi pui ordine în gânduri. Priveşti pereţii ticsiţi de cărţi, rădăcinile cu forme ciudate şi puzderia de „flori de mină", ficusul uriaş

din balcon, cactuşii. Nu, ăsta nu e un apartament decorat cu plante exotice, e un loc din natură în care biblioteca a fost plantată ca o podoabă.

Contrar aşteptărilor, ceştile nu sunt desperecheate, linguriţele sunt de argint şi au o formă delicată, cheseaua cu zahăr e din porţelan subţire, chinezesc, străluceşte alb în penumbra odăii.

137 sParcă mângâie fiecare obiect pe care-l atinge. Un om de care şi tu te-ai fi îndrăgostit, nu numai mama lui Marcel. Deci vă interesează Festivalul din 53? Se aşază. Privirea lui absentează câteva clipe, rătăceşte prin frunzişul de dincolo de balcon. Nu eraţi născută, pe atunci, nu-i aşa? Nu, recunoşti. Nu prea ştiu să povestesc, oftează. Se ridică şi scotoceşte prin bibliotecă. Scoate o cutie cu câteva medalii, un ecuson, fotografii vechi. Pentru vreun ziar sau…?

Nu, zici, am un prieten care e ghid la O.N.T. A primit un grup de străini care au fost atunci la Festival şi acum vor să revadă Bucureştiul. Mda.

Cât povesteşte, nu ridică niciun moment ochii spre tine. Din când în când se opreşte şi soarbe din ceai.

Lucra la ferma horticolă din M., nu departe de Bucureşti. Avea o prietenă, asistentă medicală acolo, la dispensar. El fusese numit în comitetul de organizare, răspundea de aprovizionarea cu flori. Milioane de flori. Bineînţeles că mai veneau şi de la alte ferme, dar la M. era un fel de dispecerat. Muncea mult, noaptea se ocupa de recoltat şi împachetat, dimineaţa pleca în oraş, participa la şedinţe, lua comenzile, mai întârzia pe la câte un spectacol. Ea, asistenta, Alexandrina o chema, s-a arătat de la început cam nemulţumită de programul ăsta. Urâtă patimă la femei gelozia. Aveam maşină de serviciu şi zicea că mă duc în oraş fără nicio treabă, doar ca să le curtez pe franţuzoaice şi pe nemţoaice. Erau cu miile, avea şi ea un fel de dreptate, cum să spun, ceva explodase în acel an, nimeni nu mai avea grija convenţiilor. Aşa a fost lumea toată după război ani buni: săracă şi veselă. Trebuia să te grăbeşti să profiţi de fiecare moment de plăcere. Nu ştiai cât ţine. Mă rog, în prima zi după deschiderea Festivalului ne-am certat, ştii cum sunt certurile în dragoste, vin, se duc, nori trecători. Face o pauză. Îţi aruncă o privire ruşinată. Parcă ar vrea să se scuze de ton. Soarbe din ceai. Drept e că şi eu aveam mult de muncă, zi şi noapte, iar ea să facă primul pas, nici gând. Ambiţioasă. Eu eram ceva mai copt, băteam spre treizeci atunci, las că-i trece, îmi zic,

şi-mi văd de treburi. Ea stătea în gazdă la un ţăran, nu departe de sediul fermei. O vedeam dimineaţa cum se spală cu apă rece la fântână şi pleacă la dispensar fără să arunce măcar o privire spre mine. Ştia că o văd, dar… nimic.

Într-o noapte, cam după miezul nopţii, eram într-un punct de recoltare în marginea satului. Văd că vine pe drum aşa, singură, dinspre oraş, o fătucă, înaltă, tânără, păr blond, fosforescent mi s-a părut în întuneric. Ce-i cu asta, s-a rătăcit, zic. Era străină, fireşte, nu ştia o vorbă pe româneşte. Am terminat de încărcat şi am luat-o cu mine la sediu. O frumuseţe de femeie, vă spun. Vorbim noi cu dicţionarul, ştiţi cum, nu-i aşa? Era un fel de dicţionar cu fraze tip şi cu numere. Special pentru Festival. Mă rog, reuşeai să schimbi câteva fraze cu cineva. Nici nu ştiu dacă m-am îndrăgostit de ea, n-am mai vorbit niciodată cu nimeni despre povestea asta. Tace. Soarbe din ceai. Din nou simţi că nu are curaj să te privească. Se uită fix în frunzişul din faţa balconului. Sau poate doar mi-a plăcut şi n-am îndrăznit să mă aprind, ştiam că pleacă peste câteva zile în ţara ei. În fine, ce mai, într-o dimineaţă, când am. dus-o spre Bucureşti cu maşina, am fost văzuţi de Alexandrina şi cred că… Nu ştiu. S-ar putea să vorbesc cu păcat. Poate a fost altcineva, de pe la fermă sau de aiurea. Nu ştiţi dumneavoastră cum erau lucrurile astea pe atunci. Reclamaţii, neglijenţă în serviciu, cetăţeni străini, sabotaj, relaţii neprincipiale etc. Cred că totuşi am fost îndrăgostit de fata aia. Când nu eşti îndrăgostit eşti mai prudent, mai viclean. A doua zi, seara, ea pleca şi am condus-o cu maşina la gară. Ea era din organizaţia tinerilor creştini sau tinerii social-democraţi, cam aşa ceva. Chiar cina! eram cu ea pe peron a venit un coleg şi mi-a atras atenţia „tovărăşeşte". Cică mi-am neglijat sarcinile de serviciu din cauza unor interese personale. N-am ţinut seama, am sărutat-o chiar în faţa ăluia, nu mai ştiu cum îl chema. Îi adusesem un buchet uriaş de crizanteme. Ea îl ţinea în braţe şi plângea. Am schimbat adresele şi… cam asta a fost totul. I-am scris după aceea, ani în şir. Şi ea îmi răspundea uneori.

Toţi colegii mei din comitetul de organizare au primit decoraţii pentru munca depusă atunci, iar eu nu. Deja era un semn, mi se făcuse frică. Mă pregăteam să mă mut cu serviciul la altă fermă şi, la vreo două săp

 tămâni, a apărut un anchetator, un băiat mai tânăr ca mine. A început să mă întrebe, că ce-au fost părinţii, ţărani, zic, ce avere au

avut? două braţe trudite. Până la urmă, cred că era un om bun. M-a sfătuit să plec, să-mi pierd urma. Aşa am făcut. Vreo zece ani am plantat flori prin mai toate oraşele ţării, am amenajat spaţii verzi, parcuri, scuaruri. De anchetatorul acela am auzit că s-ar fi însurat cu Alexandrina. A murit acum vreo cinspe ani, cred, i-am văzut numele în ziar. O boală necruţătoare. Cred totuşi că a fost un om bun.

Tăceţi împreună. Se hotărăşte în sfârşit să-şi aprindă pipa. Un ritual. Mişcări precise, miros plăcut, bărbătesc. Dumneavoastră nu sunteţi căsătorit sau… aţi fost? – îndrăzneşti să-l întrebi. Eu? Nu, n-am fost căsătorit. Tăcerea se prelungeşte, înfundă pipa, arde vreo trei beţe de chibrit până o aprinde, trage fumul, îl savurează sau doar se ascunde în spatele lui. Dacă tot umblam aşa de colo-colo? La 41 de ani, în 65, m-am înscris la facultate. La ce facultate? O să râdeţi! Arhitectura, la zi. Am terminat-o la 47 de ani. Acum sunt arhitect-peisa-gist, mai am câţiva ani până la pensie.

Stai pe terasa hotelului Alpin din Poiana Braşov şi te laşi pârlit de soarele iţite al după-amiezii. E linişte, în curând va începe să mişte niţelus briza montană. Ai comandat cafea turcească şi bere la gheaţă. Ceilalţi stau, la fel ca tine, tolăniţi pe scaunele de metal cu perne de burete sau pe peluza din faţa hotelului şi se prăjesc fără teamă. Până şi spelba de Tarjia şi-a scos bluza şi a lăsat pradă luminii umerii ei de hârtie. Sutienul, deşi alb, pare ceva mai bronzat decât pielea. Pe cerul senin se vede un deltaplan, venind dinspre Postăvarul, şi mai toate capetele sunt răsturnate pe spate să-l urmărească. Pe pista mică de lângă Sportul se văd nişte copii jucându-se cu un câine Collie. De undeva din spatele tău, de la o masă dublă, se aud sporadic râsetele unui grup de tineri. Realizezi că sunt franţuzoaicele din grupul Marianei Suciu abia când mai apare una, o „nana" superbă, însoţită de Anton, monitorul de tenis.

Chelneriţa se apropie şi-ţi pune pe masă paharul cu bere şi cafeaua. Anton te salută, e mândru să-l vezi însoţit de o tipă aşa de… îi răspunzi, plictisit, absent, aproape că nici nu regreţi că ţi-au schimbat grupul. Aveai nevoie de odihnă, sau ce? Doamna Lahtela şi profesoara de muzică apar şi ele pe terasă. Au făcut o mică escaladare în spatele hotelului Teleferic, a fost minunat, spun, au trecut pe lângă „*une huite*", foarte drăguţă, e un restaurant acolo, nu-i aşa? Da, zici, e „La *Hutte des Haâdouks*". Apoi se laudă amândouă că au făcut sport în tinereţe. Suvi a fost atletă, profesoara de muzică a făcut tenis de masă. „*Vous prenez*

quelque chose?" – le întrebi. Apoi îţi roteşti privirea după fata durdulie cu mini-jupă şi şorţ alb cu dantelă, apretat. Bere, îi strigi.

Eh, tinereţe, exclamă una dintre ele, nu eşti atent care. Dar Bucureştiul tot aşa de frumos e, întreabă cealaltă. O grădină, pur şi simplu, o grădină. Poate că e şi mai frumos, spui, aveţi răbdare până mâine. Suvi continuă să vorbească de parcă nici nu te-ar fi auzit. Ce elan aveau ele pe atunci, ce nebunie tinerească, doamne, cât entuziasm. Zeci de mii de oameni din toată lumea şi toţi strigau: Pace şi Prietenie. Pace şi Prietenie. Vorbeşte în franceza ei cântată, cu vocalele ceva mai lungi decât ar trebui. Doar cuvintele pace şi prietenie le spune în româneşte. „Parcă ălora mari, cu bombele lor, le păsa de ce strigam noi aici!" O întrerup!: Dar pe prietenul dumneavoastră l-aţi recunoaşte dacă l-aţi revedea? Se opreşte şi, ciudat, ai impresia că abia acum deschide ochii şi descoperă că eşti la masă. Ehe, *nion fils*, prietenia între popoare şi prietenia între doi oameni sunt totuşi două lucruri diferite. Se aseamănă, dar nu sunt la fel.

În timp ce priveşti drept în soare, lăsat pe speteaza scaunului, o asculţi sporovăind în finlandeză cu profesoara de muzică, în centrul câmpului tău vizual se face mai întâi o pată neagră, apoi, în mijlocul acesteia vezi ecranul pâlpâitor de la Jilava, când ai fost cu Simionescu la Arhiva de filme. Defilările de costume populare pe străzile Bucureştiului, porumbeii, steagurile, Chaussoanele şi Škodele. *Rusalka* – la Operă şi o *scrisoare pierdută* pe scena Naţionalului, cu Bulandra, artistă a poporului.

14 lâncă de dimineaţă, când ai sunat-o pe Sorina şi ţi-a spus că l-a găsit pe Andronache, ai început să fii liniştit, mulţumit, sigur de reuşită. Sorina şi-a luat astăzi o recuperare, iar bătrânul a promis că merge cu ea cu Tra-bantul prin tot Bucureştiul şi nu se poate să nu găsească treizeci de „festivalişti". Poţi să opreşti motoarele, Babeş va fi mulţumit, ai scăpat din nou cu faţa curată, eşti unul dintre cei mai buni ghizi ai ONT-ului, poţi să-ţi alegi grupurile care-ţi convin, să le refuzi pe cele cu program prea încărcat sau obositoare etc., etc. Numai că nu asta contează, îţi zici. Sorina e, într-adevăr, o fată de nădejde. Acţiunile tale vor creste. Poate că în toamnă ţi se dă, drept recompensă, şi dreptul de a însoţi o croazieră pe Mediterana sau pe Dunăre până la Viena. Dar cu grupul de săptămâna asta ceva special s-a întâmplat şi cu tine. O priveşti pe Suvi printre pleoape. Suvi. Vară. O femeie frumoasă la vremea ei. O femeie, mai frumoasă acum şi decât superba însoţitoare

a lui Anton, tenismenul ratat. Când se pileşte spune că apr fi putut fi un Năstase, îţi aminteşti. Sparge pahare, ca grecii sau ca sârbii, şi plânge. Tenisul de câmp nu prea era la modă în ’53, îţi spui. Mai mult ştafete, crosuri, motociclism, Cursa Păcii, maraton, fotbal. Eşti nerăbdător să-i vezi mâine întâlnindu-se şi vorbindu-şi prin semne o a şi atunci. O mai fi având vreunul dintre ei celebrul dicţionar cu fraze numerotate?

Opreşti Trabantul în faţa blocului în care stă Andronache şi-i deschizi uşa să coboare. E un bărbat frumos, îţi zici, arată ca un actor francez de film, o puştoaică se îndrăgosteşte de el, ea e nebună, el calm, sau ca în *Platonov* de Cehov. Te întreabă dacă nu intri să bei un ceai şi bineînţeles că nu-l poţi refuza. E. ca de obicei, timid şi politicos, eficace şi totuşi respirând un fel de poezie nostalgică. Vorbele chiar că nu prea sunt necesare. La plecare te conduce până la ieşirea din bloc. Când descui uşa maşinii îi spui glumind: „Sper că mâine seară nu vă faceţi tocmai dumneavoastră un alt program, nu-i aşa?” „Se poate, domnişoară? Doar am întâlnire cu istoria!” Tonul pare solemn, dar ascunde şi o mică ironie, specifică lui, ai hv văţat să-l cunoşti în câteva ore. „Dar din cei douăzeci pe care i-am anunţat azi, câţi credeţi că vor veni mâine?” „Absolut toţi, domnişoară! Noi am fost oameni de cuvânt”. Laşi cheile în uşa maşinii, o ocoleşti, te apropii de el şi-l săruţi pe ambii obraji. Se îmbujorează, dar probabil că nici tu nu arăţi altfel. Te întorci la uşa deschisă a Trabantului. îl auzi cum îşi drege vocea… Dar pe cavalerul tău cum îl cheamă, nici nu mi-ai spus”. Parcă ţi-ar fi tată şi ar vrea să ştie cine te-a petit. „Marcel, zici, Marcel Rădulescu, e băiat bun!” Deodată se strâmbă, e surprins chiar el de grimasa pe care a făcut-o, duce mâna la buzunarul cămăşii, la piept. „Ce s-a-ntâmplat, vă e rău?” Te apropii speriată de ei. „Absolut nimic. N-am nimic”. Încearcă să-ţi zâmbească. „La revedere!” Se întoarce pe călcâie şi intră în bloc. Ceva te nedumereşte în acest final neprevăzut, dar te urci în maşină şi demarezi.

Eşti mai nervos ca oricând, agitat. De la fereastra etajului întâi al blocului din Piaţa Romană unde este sala de proiecţii a I.R.R.C.S.-ului te uiţi în stradă. Autocarul cu care ai făcut, circuitul şi încă unul, comandat special pentru invitaţii români, Lângă ele, pe trotuar, Sorina şi roi doi şoferi. Ea se uită neliniştită în stânga şi-n dreapta după eventualii întârziaţi. Cei doi vorbesc de-ale lor şi fumează. Prin ferestruica de proiecţie îl vezi pe funcţionarul Institutului aşteptând să se deruleze o rolă pe care a găsit-o inversată, în câteva minute începe

filmul. Cobori scările în grabă şi te opreşti în faţa Sorinei, pe trotuar. Au venit toţi, numai Andronache al tău nu! Ba, te rog, nu-i al meu deloc. Telefon nu are, iar acasă a lăsat un bilet în uşă că e bolnav. A avut o criză de inimă şi s-a internat. Unde? Cum unde? La spital. Da, dar la ce spital? Nu ştiu. Strâmbi din nas nemulţumit şi te îndrepţi brusc spre unul dintre telefoanele publice de lângă florărie. Secretara Codruţa îţi răspunde imediat. Alo, să marcel? Să ştii că mama nu e aici, de vreo jumătate de oră a plecat spre casă. Are vreun program astă seară, nu ştii? Cred că nu, mai mult ca sigur că nu. Ascultă, Codruţa, tu în cât timp poţi să afli la ce spital e internat

143 un bolnav de inimă în Bucureşti? În cât timp? Da. În cinci minute. Bine, atunci notează: tovarăşul Andronache Liviu, 59 de ani, domiciliat în… pe undeva prin Floreasca. A, ştiu, era pe lista pe care mi-a dat-o tovarăşa să i-o trimit Sorinei. Da, da, de el e vorba. Află şi te sun eu din nou peste câteva minute.

Urci din nou până la sala de proiecţii. Filmul a început. Pe cheiul Tamisei un tânăr răspândeşte ziajrul Festivalului. Stockholm. Şi aici a sosit minunata veste. Praga. Betonistul cutare şi-a depăşit norma ca să poată pleca la Festival fără griji. Crescătoa, rea Vera îşi ia rămas bun de la păsările ei. O veste minunată a adus ciobanul mongol fiicei sale. Arunci o privire în sală, dar perdelele negre de pluş au acoperit ferestrele şi nu distingi nimic în întuneric. Aştepţi puţin ca să te obişnuieşti cu lumina scăzută. Pâlpâirea ecranului se reflectă în zeci de oglinjoare minuscule ca nişte ochi ce nu-şi pot reţine secreţia lacrimală.

Cobori din nou treptele şi ieşi în stradă. Sorina e lângă Trabant. „Ascultă, tu nu cumva m-ai minţit?” „Cum adică?” „Aşa, n-ai găsit niciun Andronache şi mi-ai înşirat mie bazaconii la telefon!” „Nu, dragă, de ce să te mint, cum îţi închipui?” „Dacă e aşa, mă supăr rău de tot, să ştii!” „Ei, uite, ştii ceva, după ce că alerg toată săptămâna ca o nebună pentru tine…” „Ssst, nu te enerva!” „Da, că tu, în loc să-ţi faci documentarea, te-ai dus cu franţuzoaicele în circuit…” „Nu, te rog, nu te enerva, doar atât!” „Şi, în fond, ce ţi s-a pus pata pe Andronache? Doar ai destulă lume în sală, nu?”

O priveşti fix câteva secunde. Are dreptate, dar nici tu nu ştii prea bine ce te-a apucat dintr-odată. Îi întorci spatele şi alergi la telefon. Codruţa, ai aflat ceva? Da. Unde ei? Cine? Păi, ai zis că ai aflat. A, da, am aflat. Ce-ai aflat, unde e? în niciun spital de pe raza

Municipiului Bucureşti nu se află vreun bolnav cu numele de Andronache Liviu. Eşti sigură? Sigură! Bine, pa!

Ajungi în spatele lui când tocmai închide telefonul. Se întoarce cu faţa spre tine. „Nu e internat nicăieri".

Câteva secunde staţi amândoi cu capetele plecate şi evitaţi să vă priviţi. „Hai până la el acasă!" – zici tu. „Hai" – zice el.

Abia porneşti Trabantul şi semnalizezi că vrei să ieşi din parcare, că-l şi vezi pe Andronache venind dinspre Romană cu un buchet uriaş de crizanteme în braţe. Abia te abţii să nu scoţi un strigăt. Te prefaci că te uiţi cu atenţie în oglinda retrovizoare ca să nu încurci circulaţia maşinilor care-ţi vin din spate. Când eşti sigură că bărbatul în costum elegant şi cu buchetul de flori în braţe e chiar Andronache, demarezi.

Bineînţeles că din apartamentul pe a cărui uşă scrie Andronache Liviu nu răspunde nimeni, nici la sunatul t: lu' îndelung şi nici la bătăile furioase în uşă ale lui Marcel. Pe drum atât la ducere, cât şi la întoarcere, te tot frămânţi dacă să-i spui sau nu lui Marcel de ciudata reacţie pe care a avut-o bătrânul la auzul numelui Rădulescu. Acum eşti sigură că nu inima îl supărase atunci, ci numele îi amintise ceva, îl surprinsese. Decizi că e mai bine să taci şi parchez! Trabantul în spatele celor două autocare. Marcel coboară din maşină şi aleargă în sală. Filmul trebuie să fie pe sfârşite. După câteva secunde îl observi şi pe Liviu. Patrulează prin faţa I.R.R.C.S.-ului cu buchetul lui uriaş în mână, atrăgând privirile doamnelor mai coapte. Ieşi din maşină, te ridici în picioare, te sprijini de caroserie cu coatele şi-l priveşti fix. Aştepţi să te descopere el. În cele din urmă te vede şi-ţi face doar un semn cu mâna liberă, un salut discret, fără cuvinte, zâmbind. îi răspunzi la fel.

Apoi îi vezi pe turişti ieşind din clădire împreună cu invitaţii români. Grupuri, grupuri. Deodată... Dar ce e asta? Liviu se îndreaptă spre o femeie blondă, înaltă, încă frumoasă şi o îmbrăţişează. Stau aşa nemişcaţi de câteva minute, iar pe tine te podidesc lacrimi adevărate. Ridici privirea. Marcel e la fereastra de la etajul întâi, a sălii de proiecţie şi se uită şi el la scenă. Ceilalţi însă nici nu-i bagă în seamă pe cei doi îmbrăţişaţi. Pe trotuar trec oameni grăbiţi, cetăţeni ai Bucureştiului, unii se lovesc de ei şi le spun „scuzaţi!", fără măcar să-i privească.

145Cobori scările împreună cu Tarjia pe care o rogi să-i invite

pe turişti în autocar până te duci tu să dai un telefon. Codruţa, tot acolo eşti? Da, zice ea, cu nesfârşita ei candoare de tânără secretară. Te rog, sun-o tu *pe* mama şi spune-i că e invitată la un protocol foarte important la Pădurea Băneasa. Trimite-i şi maşina, da? Hi-hi-hi, râde Codruţa, ce protocol? Vezi tu, îi spui că a telefonat ministrul, primul-ministru, te priveşte, dar să fie acolo într-o oră, cel mai târziu, nu are voie să lipsească. Hi-hi-hi, chicoteşte ea în continuare, iar vrei s-o păcăleşti pe tovarăşa? Azi parcă nu el Aprilie! Nu, nu, o asiguri, e ceva foarte serios, dar asta e singura formulă, mulţumesc.

Eşti aşezată, aşadar, între Liviu şi o doamnă blondă din Finlanda şi le serveşti ele interpretă. Ea vorbeşte în franceză, el în românește. Ea povesteşte cum a plantat în seră butaşii de crizanteme aduşi din România, are un negoţ cu flori, din asta trăieşte. Traduci şi te simţi îngrozitor. Din când în când îl vezi pe fiu-tău trecând pe lângă voi, făcându-şi meseria de ghid, mulţumit de cum îi merg treburile. Te gândeşti că, dacă el e mulţumit, trebuie să fii tare şi să suporţi.

dure un ţipăt de păun. Sunt păuni în jurul restaurantului Pădurea Băneasa, iar uneori, noaptea, îi apucă ţipatul. Cineva toastează în limba finlandeză, cu un pahar de vin ridicat la înălţimea frunţii. O blondă spălăcită traduce în franceză, iar Marcel din franceză în română. Toastul durează foarte mult şi e mereu întrerupt de aplauze, îl vezi pe Liviu ridicându-se de la masă şi plecând spre marginea pădurii, dispărând în întuneric. După o vreme, pe la al patrulea sau al cincilea toast, te ridici şi tu de la masă şi te duci după el.

Îl găseşti stând pe jos, în iarba udă de rouă şi flu-ierând încetişor un marş care ţi se pare cunoscut, îţi aude paşii şi întoarce capul. Are aceeaşi privire calmă, senină. Se simte bine aici, în pădure. „S-a-ntâmplat ceva, domnişoară?” – te întreabă.

Marcel te-a instalat la o masă laterală, cu mai mulţi ghizi ocupaţi cu semnarea notelor de plată şi cu tăierea cecurilor. Pe scenă se desfăşoară programul folcloric. Ţi s-a adus de mâncare, dar nu ţi-e foame deloc. Marcel se tot plimbă pe lângă masa festivă unde se află finlandezii şi „festivaliştii” români, supraveghind chelnerii sau discutând cu un tip mai în vârstă care se pare că e şeful lui, temutul Babeş. Din când în când, pe după buchetul uriaş de crizanteme adus de Liviu şi pus în mijlocul mesei, reuşeşti s-o zăreşti pe mama lui Marcel, tovarăşa Alexandrina Rădulescu, probabil viitoarea ta soacră. Într-o pauză a programului folcloric se aude din pă

— Un gură şi n-ai şi cu mult alai să tot spui că ai un nivel de trai mult mai ridicat decât le-a fost dat celor de pe plai între care stai. Dorul lor de ducă nu îi mai usucă, turma lor de oi, câinii cei vioi, toate acum în sat ar sta la iernat. N-ar pleca în vale şi la lungă cale nici cei mai buboşi şi mai răpciugoşi, câinii păduchios! ciobanii bot-groşi, dar cei feţi-frumoşi şi la pungă groşi, ţanţoşi şi ţâfnoşi, oameni studioşi? Cum să meargă ei cu turma de miei, dacă n-au de scos un ban mai frumos, un cojoc mai gros, un câştig mănos pe poarta din dos?

Om de la oraş, de la Făgăraş, Gheorghe-i cojocar şi cam potlogar, Benga i se spune, n-are gânduri bune, nici simţiri străbune, doar trăiri păgâne, doruri de muieri, fuste şi plăceri, bani – sute de mii şi chefuri târzii! îi>l în gară şede, trenul nici că-l vede. gându-i se-nco-voaie la miros de oaie, prin sudori îl treci de-i spui de berbeci, palma îl mănâncă, dar nu palma stângă. Cu el mai e unu, Misu Căpcăunu, împreună beau şi şi-o spun pe şleau. lată-i pun la cale (şi le curg şi bale) furtul de mioare, furtul pe picior, furtul din ciopor.

— Frate-meu, Nebunu' – spune Căpcăunu –, toată vara-mi zace pe cuptor, în floace, bea şi să strofoacă, ţuica cică-i acră, uischiul ce-l mai gustă, băutură justă.

— D-apăi, frate-tău e pe gustul meu, om dintr-o bucată după cum s-arată. Om de meserie şi cu oi – o mie.

— Sau despre incompatibilitatea structurală, de rimă şi ritm între transhumantă ţi furt

ha iarnă o fost să-şi facă un rost şi le-o dus la baltă unde-i iarba 'naltă, le-o dus la câmpie aste oi – o mie – şi le-o dus în jos să-şi facă folos. Ia să-mi spui tu mie, Mişule, bădie, ăst frate al tău ce-i pe gustul meu, din drum cu folos cum s-a fo' întors?

— D-apăi, Gheorghe, vere, să mai bem o bere şi ţi-oi spune ţie, om de veselie, om de lăutari şi de chefuri mari, cum o f o vinit frate al meu smintit în nemţesc suman, plin de gologan.

Într-o noapte neagră, făr-a şti de şagă, viscolu-mi bătea dinspre Călăraşi (ce frumos oraş!). Frate-meu stătea şi să cumpănea, ţigara fuma, în foc arunca tot cârpe şi paie cu miros dă oaie. Şi cum sta aşa şi să cumpănea, ce-mi zice el mie, frate-meu, nebunu', mie, căpcă-unu? Frate, dragă, frate, noi turma de-am scoate în chiar astă noapte şi-am merge cu ea, întins, pe şosea, pân' la şura mare cu baloţi de paie?

Articolul 23 din normele de protecţia muncii în sectorul

zootehnic interzice cu desăvârşire adăpostirea turmelor de oi sau alte vite în preajma şurilor de baâoţi de paie pe timp de furtună J.

Şi atunci ha mioară, neagră, sprinteioară, plină de ciulini, hrănită cu spini, plină de găibează, hrănită cu pleavă, mâncată de râie şi grasă-momâie înspre noi s-a-bate, jalnic sunet scoate cu foalele-i toate, jalnic behăit cu glasu-i dogit:

„D-apăi, fraţii mei, gingaşi ciobănei, graşi şi arătoşi şi la pungă groşi, voi când aţi semnat şi v-aţi angajat prin trainic contract să ne păstoriţi şi să ne iubiţi, să ne îngrijiţi şi să ne feriţi de primejdii rele şi alte belele, bani din gros aţi luat şi nu v-a păsat, bani mulţi aţi băut în c. v-a durut! Acu de ce voi, fraţii amândoi, vreţi să ne beliţi, să ne urgisiţi, mieii să ni-i ştiţi şi să-i mâncaţi fripţi? Au un' vă gândiţi că-n lege greşiţi şi păcătuiţi? De când ne plimbaţi, din vârf de Carpaţi pân-aci în baltă, grea avurăm soartă. Hrană nu ne-aţi dat, nu ne-aţi adăpat şi ne-aţi tot furat. Ş-acu, pe urgie, de ce vrei, bădie, să ne scoţi din sat pe cer înnorat, să ne duci

149 la câmp pe vreme de vânt, ce rău v-am făcut şi noi n-am ştiut?"

Ş-atunci frate-meu, mare derbedeu, caracter de fier, plin de *cazier*, spre cer s-a uitat s-aşa a scuipat:

„Veselă mioară, neagră, sprinteioară, nu cumva eşti chioară, pe noapte cu lună unde vezi furtună?"

Iar neagra mioară, slabă, sprinteioară, plină de ciulini, hrănită cu spini, plină de gălbează, hrănită cu pleavă, mâncată de râie şi grasă-momâie, în turmă s-a dus, de noi s-a ascuns. Ş-aşa, dragă bace, frate-meu, cirace, semn din ochi îmi face cum că-i tocmai bine vorba de ne-am ţine şi turma de-am scoate, chiar în acea noapte, să mergem cu ea, întins, pe şosea, pin la sura mare cu baloţi de paie. Şi-n plin miez de noapte, cu oile toate, noi am şi plecat şi-am ieşit din sat. Vis-colu1 urla şi ne spulbera, dar noi tot ne-am dus şi am şi ajuns lângă şura mare cu baloţi de paie. Acolo, fâr-ţaţe, din oile toate, zece – am dibuit şi-n cap le-am lovit cu lemn ţintuit, alte zece – am spintecat, lângă şură le-am lăsat, în marginea şurii, cu furia urii, douăzeci de oi, ucise de noi, am pus în zăpadă să fie de nadă la ăi preşedinţi, şmecheri sau cuminţi, care ne-au luat cu trainic contract pe noi amândoi grijitori de oi.

La 28.1.81, oile, adăpostite lângă o şură de paie, au fost surprinse de un viscol. O parte din şură s-a prăbuşit şi, astfel, 323 de oi cu miel aparţinând C.A.P. Racoş au murit sub zăpadă şi baloţi de paie.

„Am recuperat doar pieile de la oile pierdute. A.D.A.S.-ul recunoaşte unele despăgubiri băneşti, vom mai recupera şi de la ciobani, dar cooperativa nu de bani are nevoie, ci de oi". *Iosif Cojocea*, *preşedintele C.A.P. Racoş*.2

Şi uite aşa, noi doi, trei sute de oi am vândut pe bani şi pe gologani la oameni din sat, puşi pe căpătat, la oameni cu stare, puşi pe apucare, le-am vândut curat, cu preţ micşorat ş-acu avem bani ş-avem gologani, nu suntem golani. De ne-om ţine bine, la anu' ce vine, cu alte mijloace, tot la fel om face.

— Ha-ha-ha-ha-ha, deci aşa, aşa? – dădu Benga glas şi ceru vinars, setea să-şi aline, să le cadă bine, berea ce-au băut, lucrul ce-au făcut.

Şi cum stau şi beau şi şi-o spun pe şleau, pe la masa lor, şchioapă d-un picior, cine crezi că trece, cu mutra lui rece, plin de gologani şi tânăr de ani, cu şuba-n spinare, trăgând din ţigară? Moraru Ion, zis cel galanton, alt cioban de soi, cu sute de oi. Şi el cu contract a dus la iernat opt sute mioare (cam cât trei ciopoare), dar el, mai mişel, nu s-a dus chiar el, ci s-a aranjat şi şi-a angajat doi ciobani vârtoşi, veseli şi setoşi, angajaţii lui – spaima codrului s-a bufetului.

Moraru Ion, zis cel galanton, la masă se pune, „zâua-bună" spune şi cheamă s-un june ospătar murdar, şmecher, panglicar, cunoscut de-al lui, cu mersul cam şui. Cere de mâncare un pui la frigare, iar să bea, ar vrea, un vin mai aşa, alb şi sec să fie şi rece – stafie.

— Mişule şi Gheorghe, fraţi ai mei de vorbe, io vă spui curat că n-am înşelat, coarda n-am întins, nimeni nu m-a prins cu furt de ovine sau alte jivine. Staţi şi m-ascultaţi, şi vă minunaţi, dreptate să-mi daţi când am să dau glas de folos ce-am tras.

Pe la Jegălia albă-i colilia, vara cât e vară tractoarele ară, toamna când s-arată totul cade baltă şi pe şes întins, până ce n-a nins, e loc de păscut, treabă de făcut, folos de avut. Pân-acolo-n vale e destulă cale, dar de ştii umbla şi ştii căuta, mergi la Perişoru de-ţi umple ulcioru. Sunt acolo doi, mari slabi amândoi, un primar ş-un vice, amândoi ferice, veseli, n-am ce zice! De le duci o oaie s-o puie-n tigaie şi câteva mii ca dar la copii, din hârtii te-ajută să faci treabă multă, neagra albă-ţi fac şi mielu – malac. Aşa cum vă spui, până nu-s beat-cui, eu la ei dădui bani să facă pui.

— Păi, cum, nea Ioane, vere, Galantoane, zi-ne ce-ai făcut, folos de-ai avut?

— Fraţi ai mei, ciobani, oameni cu mulţi bani, cu dor de muieri, fuste şi plăceri, de sute de mii şi chefuri târzii, io v-oi spune drept, cu mâna pe piept, tot cum s-a-ntâmplat şi ce-am câştigat. Doi ciobani ai mei, mici şmecheri şi ei, Văii şi Vasile, au mers zece zile cu turma pe cale pân-acolo-n vale. Iar când au ajuns la primar s-au dus şi i-au declarat sau i-au spus curat că pe vis

15 lscol mare, pe mare ninsoare, chiar acolo-n sat turma le-a călcat un accelerat.

Atunci, dintr-odată, o oaie ciudată, o neagră mioară, slabă, sprinteioară, hrănită cu spini, plină de ciulini, hrănită cu pleavă, plină de gălbează, mâncată de râie şi grasă-momâie, în birou la vice, apare şi zice:

„Stăpâne, stăpâne, cu suflet de câne, cu ce ţi-am greşit de ne-ai oropsit, ce lucru nu-ţi place de-ai venit încoace şi-ai ales din noi douăzeci de oi, cele mai belite şi mai jupuite, pline de ciulini şi de mărăcini şi fără de vină le-ai legat de şină, trenul să le taie, să le facă zoaie?”

Primarul, pe dată, cu frunte-ncruntată făcu ochii roată. Vicele şi el, foarte plin de zel, o luă pe mioară ş-o făcu să moară, în timp ce murea, el aşa-i vorbea:

Mioară, mioară, neagră, sprinteioară, ruptă, răpciu-goasă, în gură buboasă, turma voastră beată ce-a avut, surată, de-aţi plecat cu toate, în plin miez de noapte, să pasteţi pe câmp, bătute de vânt? Au voi n-aţi văzut că nu-i de păscut, de ce-aţi alergat, fără gând curat, noaptea, turma toată, pe calea ferată?”

Dar aceste vorbe în zadar le zise, în ţărâna neagră mioara murise. Ş-aşa s-apucară, la vreme de seară, vice şi primar, contra onorar, să scrie curat un certificat:

…confirmăm faptul că în noaptea de 25 spre 26 februarie 1981 a fost viscol puternic şi pe raza comunei noastre au venit oile care păşteau în poligon la o distanţă de 2 km de calea ferată. ele au fost împinse de furtună în cârd de 838 ovine, iar ciobanii angajaţi (Dumitru Vasile şi Lazăr Valentin) s-au străduit să aducă oile la adăpost în marginea satului de reşedinţă. În ultimă instanţă ciobanii se opuneau ca oile *să* ajungă spre calea ferată, dar, datorită efortului, din 838 ovine, numai 334 au fost accidentate mortal, semnat: primar A. Vorovenci şi vice Drăjneanu.3

consiliul naţional al apelor (direcţia apelor Ialomiţa – Buzău) vă

comunicăm starea timpului din noaptea de 25 – 26.11.1981 la staţia Mărculeşti, comuna Perişoru.

viteza vântului – 9 m/s temperatura – 4, 5 grade e vizibilitate – 10 km fără fenomene meteo fără precipitaţii director, ss indescifrabil/şef serv. meteo, ss idem 4.

Moraru Ion, zis cel galanton, după ce vorbi, ceasul şi-l privi, se lăsă pe spate, râse pe-nfundate, îşi mai turnă vin şi bău senin.

Mişu râse tare, bătând din picioare, Gheorghe, mai modest, spuse încet, pe şest:

— Dragi ai mei fârtaţi, n-o să mă certaţi, dacă spun că eu, după capul meu, ca să grijesc oaia m-am dus la Şercaia, turmă mare am luat, la şes am plecat, la şesul mănes, pe câmpie-n jos. Un veterinar, acolo-ntr-un sat, mi-a şi ştampilat un certificat cum că sunt pe moarte oile mai toate. Şi atunci, ce-am făcut? Oi am tot vândut, oi vreo două sute, albe şi cornute, grase şi cu miei, la clienţi de-ai mei. Cu banii ce-am luat oi am cumpărat, oi mai pricăjite şi mai prăpădite, oi mai urâţele şi mai ieftinele, când frigu-a venit, ele au şi murit, dar io mi-s curat, am certificat!

…certificatul eliberat de medicul veterinar din comuna Dragoş Vodă are numărul 696 din 25.X.80 şi este ştampilat cu ştampila *stării civile* a comunei Dragoş Vodă „judeţul Călăraşi, deşi se vede clar că pe ştampilă scrie judeţul Călăraşi, totuşi, la data de 25.X.1980 acest judeţ încă nu luase fiinţă! 5

În crâsma din gară, hăt, mai către seară, cine-mi stă ia masă când noaptea se lasă cu văl de mătase? Sunt tot ei, cei trei, veseli ciobănei cu gândul la miei. Beau şi se cinstesc şi se veselesc, vinul curge gârlă, ei beau pentru târlă, vin curge şiroaie, ei beau pentru oaie. Când mai cer să vie, vin de razachie pe dat-amuţesc, spre uşă privesc, de nas se ciupesc.

Pe uşă intrată, deşelată toată, iată, vine agale, muncită de cale, o neagră mioară, slabă, sprinteioară, plină de ciulini, hrănită cu spini, plină de gălbează, hrănită

153 cu pleavă, mâncată de râie şi grasă-momâie. Ea vine spre ei, cei trei ciobănei cu gândul la miei, ea vine agale, muncită de cale, spre masă se-ndreaptă, spinarea-i e dreaptă. Lânişoara ei, spini şi ciulinei, ugeraşul ei, nici cât un ardei, gâtuşorul ei, parcă-i retevei, iar glăsciorul ei spune către ei: Punct.

ORA SPRE ZERO

* I, 2, 3, 4, 5 – Extrase din articolul „Nişte oi care au fost pierdute şi o furtună care nu a avut loc" apărut în *România liberă* nr. 1 424 din 22 iulie 1981 sub semnătura ziaristului Dumitru Buj-doiu, căruia, şi pe această cale, aş dori să-i aduc mulţumirile mele (n.a.).

cu vin pe Polonă, cu un bidon gol de douăzeci de litri în mâna stângă şi cu o geantă neagră atârnată de umărul drept. E întuneric, dar nu destul pentru a mă lăsa oprit din drum de o mică necesitate. Caut un loc mai întunecos, mai ferit de eventuale priviri, în faţa mea strada e pustie. Arunc o privire şi peste umăr şi nu văd pe nimeni. Mă opresc, în dreapta, printre două garduri de şipci putrezite începe una dintre acele străduţe scurte şi înfundate care se cheamă „intrări", pe franţuzeşte „*impasse*". E un loc potrivit, între timp, descopăr pe gard o plăcuţă albastră. Deci drumeagul ăsta de ţară, strâmt şi pavat cu pietre de râu între care cresc smocuri de iarbă, e totuşi o stradă! Strada Slăveşti – scrie pe plăcuţă. Mă gândesc că poate iese în Dorobanţi. Dar de ce n-oi fi văzut-o niciodată? Pe Dorobanţi doar trec adesea, pe Polonă mai rar. Poate că se lărgeşte la celălalt capăt sau se numeşte altfel, de ce nu? În fine. îmi trag fermoarul şi pornesc înainte pe Polonă încercind, cu mâna în care ţin bidonul, să o ajut pe cealaltă la închiderea capsei de jos a scurtei. Nu apuc să termin operaţia, şi văd în faţă, la vreo douăzeci de metri, un cap cu căciulă albă de blană iţindu-se de după o cabină telefonică, din întuneric deci. Forma căciulii, ţuguiată şi cu urechi prinse sub bărbie, nu lasă prea multe dubii: nu poate fi decât o femeie sau un copil mai mare. Las capsa descheiată şi merg normal spre cabina telefonică. E sigur că persoana m-a văzut şi a stat ascunsă din decenţă. Probabil că par agresiv, beat sau mai ştiu şi eu cum. Ce să crezi despre unul cu un bidon în mână

155 şi care-şi face nevoia pe stradă? Nu mă lasă să mă apropii, ci-mi strigă de la distanţă (cam 15 paşi):

— Domnule, aveţi un ceas?

După glas e o femeie tânără. Poate că de frică m-a strigat aşa de departe.

— Da! – zic şi mă opresc.

La ceasul meu electronic lumina nu se mai aprinde de vreun an. Becul de stradă cel mai apropiat se află la vreo cincizeci de metri în spatele meu. Duc mâna cu bidonul în sus până la înălţimea ochilor. Dacă aş mai fi înaintat câţiva paşi, n-aş mai fi reuşit să citesc cifrele de pe cadran. Ceasul meu mai merge şi cu un sfert de oră înainte. Aşa că

mă străduiesc să scad în gând 15 minute din ora afişată: 11.51. Nu-mi iese la iuţeală scăderea, aşa că strig şi eu spre ea o oră aproximativă:

— Doispe fără douăzeci!

— Mulţumesc!

Îmi reiau mersul. Discuţia noastră pare încheiată şi totuşi eu abia acum mă apropii de persoana ele lângă cabină, voi trece chiar pe lângă ea, la un pas. Mă gândesc dacă, trecând, n-ar trebui s-o salut (bună seara sau săru' mâna) ca pe o cunoştinţă. Pe măsură ce mă apropii descopăr că e singură. Nici în cabină şi nici alături nu se mai află nimeni. Şi nimeni pe toată strada. Nici înainte şi nici înapoi. Doar o sacoşă voluminoasă la picioarele ei, lipită aproape de cabină.

Trec.

— Dumneavoastră cunoaşteţi grupele sanguine? – mă întreabă.

Tocmai am depăşit-o cu un pas. Mă opresc, îmi amintesc de poanta pe care le-am lansat-o câtorva miliţieni care mă întrebaseră, în diverse ocazii, de ce nu am grupa sanguină înscrisă pe buletin. Îi convinsesem pe toţi. fără excepţie, că am o a cincea grupă, încă necunoscută, şi că mă aflu în atenţia Institutului Naţional de Hematologie. Scăpasem de amenzi, dar şi povestisem cu oarecare mândrie prietenilor mica şotie. Cum femeii nu-i disting faţa, pentru că stă acum în umbra cabinei, îmi trece prin minte că e vreo cunoştinţă de-a mea care a auzit poveştile astea.

— Da, le cunosc – spun.

— Care? – întreabă ea cu tonul profesoarei mele de anatomie din liceu. Zero, A, AB şi…?

— Şi B!

— Păi, cum? Parcă A 2…

— A, păi aşa: Zero – unu, A – doi, B – trei şi AB – patru.

— Aha!

— Ce grupă aveţi? – întreb eu.

— A – doi.

— Ce coincidenţă. Şi eu, tot A – doi!

Sper că se înţelege de aici că eu sunt cel care are chef să prelungească discuţia, că, într-un fel, fac avansuri! Dacă-i văd faţa şi-mi convine cum arată, îi pot propune tot felul de… În fond, n-am nicio vină. Ea a început.

— Şi pot să primesc numai de la A – doi?

— Ba nu. Şi de la zero – unu. Tace.

— Aveţi nevoie de…? – încep eu.

— Poftim? – zice ea şi face un pas înainte ca să mă audă mai bine.

Astfel iese din umbra cabinei şi văd dintr-odată că e o femeie urâtă, ştearsă, cu bube şi păr pe faţă, că paltonul ei e demodat şi boţit şi, nu ştiu de ce, deodată mă încearcă frica. Poate că e nebună, îmi zic, sau poate are vreo boală incurabilă şi vrea să mi se văicăre. De ce să aflu eu de o tragedie aşa, tam-nisam, la miezul nopţii pe strada Polonă? Sau poate are vreo boală care se ia din aer, aşa ca vărsatul de vânt, de la distanţă…

— Aţi zis ceva? – insistă.

— Aveţi nevoie de o transfuzie? – întreb totuşi, dar sensul propoziţiei mele e cu totul altul decât cel pe care l-ar fi avut dacă ea ar fi fost o fetişcană frumoasă.

— Nu, zice, tocmai despre asta vorbeam la telefon şi mi s-a întrerupt… Trecuseră cele trei minute.

Aha, îmi zic, e o cerşetoare mai originală, îmi cere un leu pentru telefon. Nu sunt un om meschin, dar acum nici leul ăsta nu prea l-aş da. Trebuie să pun bidonul jos, pe trotuarul murdar de noroi, să mă caut prin buzunare, poate nici nu am o monedă de un leu! Şi apoi, dacă are într-adevăr o boală molipsitoare şi prin atingerea mâinii mă contaminez?

157Era întuneric şi n-am nimerit să bag altă fisă, – continuă ea – şi acum voiam să ştiu cum e cu grupele sanguine.

— Şi nu mai ştiţi numărul ca să sunaţi din nou?

— Ba da.

— Aha, mda, – zic eu – bună seara!

Mă întorc pe călcâie şi plec. Cât fac primii douăzeci de paşi, tot mai stau cu urechea aţintită înapoi să aud uşa cabinei telefonice scârţâind. Dar nu se aude nimic. Pe urmă îmi văd de drum şi încerc să uit întâmplarea. Ce nu-mi dă pace e însă frica aia subită din momentul în care i-am văzut chipul. De fapt, poate nici nu era frică, era altceva. Ceva între grija de a nu te murdări, milă şi… Nu mă ştiam atât de meschin.

Intru în holul blocului şi, fără vreo noimă, deschid cu cheia cutia de scrisori. E goală, firește. Când apăs pe butonul liftului, o propoziţie ciudată mi se naşte în minte: „Se bate miezul nopţii, se bate miezul nopţii!”

Nu-mi place deloc nici figura pe care mi-o arată oglinda din lift.

FAHRENHEÂT 91, 4°*

„Termometrul spune la umbră 33° Celsius…”

CARAGIALB

„De altfel, Ivan Demianâci, pe o căldură ca asta, nu este un păcat să fii prost!”

CEHOV

Jfârşitul lui iulie. La linia 5 în Gara de Nord a fost tras Orient-Expres-ul. Plecarea la orele 18, 30 pe ruta Bucureşti – Braşov – Episcopia Bihor – Budapesta – Viena – Paris. Peste zi au fost 40 de grade, acum sunt vreo 33, cel puţin, în vagonul 5 sunt cuşete de trei locuri. Pasagerii urcă pe o singură uşă a vagonului şi după ce-şi instalează bagajele, ies la fereastră să-şi admire rudele. Ce spirit de sacrificiu le animă dacă au venit să ne conducă pe o căldură ca asta! Evantaie, batiste năclăite de sudoare, priviri pleoştite de căldură şi susţinute pe dinăuntru de câte un zâmbet încurajator. Lângă fiecare uşă de cuşetă, cam la înălţimea privirii unui om de statură medie, scrie: l – la – 2; 3 – 3 a – 4; 5 – 5 a – 6 etc. Este numărătoarea paturilor din vagon. Numai că vagoanele noastre moderne sunt şi multifuncţionale, în cursul zilei paturile se strâng şi pasagerii pot sta pe scaune. Pentru astfel de situaţii există o altă numerotare a locurilor afişată ceva mai sus, deasupra uşii fiecărui compartiment: 1 – 6 în primul compartiment; 11 – 16 în cel de al doilea ş.a.m.d. Confuzii posibile. Ceea ce se şi întâmplă cu ultimii sosiţi, o familie care a câştigat excursia la Loto. Ei au paturile 5 a şi 6, dar îşi instalează bagajele în primul compartiment fără să le ia în seamă pe ale ocupanţilor de drept care

— La cererea unei reviste care nu voia o proză mai lungă de două pagini. Din fericire, temperatura nu era impusă, aşa că am ales 33° C, ceea ce echivalează cu 91, 4° Fahrenheât (n.a.).

159 mai au ceva de vorbit cu prietenii de pe peron. Trenul *se* pune în mişcare şi toată lumea se înghesuie la ferestre pentru o ultimă bezea. Apoi ocupanţii de drept ai cuşetei unu au surpriza să-i găsească pe beneficiarii loteriei instalaţi pe locurile lor. Iar au vândut ăştia două bilete pe un loc, spune cineva. Doar n-o să stăm în picioare atâta drum, noi am plătit, spune altcineva. Du-te, dragă şi vezi dacă mai e ceva liber în vagon, zice o doamnă, repede, până nu se ocupă. N-aveţi lista nominală a pasagerilor, îl interpelează unul pe conductor. Acesta vinde sticle prăfuite de suc cald. Nu am, spune. Pe la Ploieşti, l şi la au reuşit

să se mute cu tot cu bagaje la 5 a şi 6. La Braşov e răcoare, astfel că însoţitorul se apucă să-şi pună hârtiile în ordine. Pe la Sighişoara, omul C.F.R.-ului constată dezordinea şi-i mută pe l şi la de la 5 a şi 6 la locurile lor. Loteriştii protestează. De ce n-aveţi listă? – tot repetă un pasager care nu e în cauză, dar iubeşte ordinea. Să vă fie ruşine, spune tovarăşa de pe locul 6.

Spre dimineaţă, după controlul vamal de la Episcopia Bihor, mă gândesc să notez ultimul cuvânt românesc auzit. Este cuvântul listă. La Budapesta, l şi la coboară. 5 a şi 6 se grăbesc să se mute pe locurile lor. Trenul staţionează până spre ora prânzului când se ataşează la el vagoane venite de la Kiev. Plimbări prin gară şi împrejurimi, unii cumpără ghiduri de conversaţie. Apoi trenul fluieră şi singurii doi pasageri care au urcat de la Budapesta în vagonul nostru fac semne cu mâna rudelor. Ei au, desigur, locurile l şi la o aud pe doamna 6 spunând: „Ia vezi, dragă, cum se spune listă pe ungureşte?” 33° la umbră.

CĂLĂTORIE ÎN JURUL SATULUI NATAL

„… dacă se analizează corpul nostru, se poate vedea că el nu conţine decât apă şi câteva duzini de mici nimicuri materiale care plutesc în ea; creaturile animale sunt, aşadar, ca şi norii, formate din Apă”.

MUSIL

dimineaţă de ianuarie în care ploaia răpăie în rafale, ca vara, pe tabla ruginită de deasupra mansardei. O casă ce va fi curând demolată, desigur, o mansardă cum de multă. vreme nu se mai desenează în niciun plan arhitectural, o cameră închiriată pentru câteva luni, până ce se vor face din nou repartiţii de apartamente şi garsoniere în secţia în care lucrează Mituţa. Un miros acru de fum de ţigară şi de mâncare gătită în fugă pe reşoul electric, un miros persistent, încuibat de multă vreme. În mobile, cuverturi, perne, haine şi preşuri. Un miros ce devine agresiv imediat ce în cameră e frig, dar destul de greu suportabil şi când e mai cald. O amintire sâcâitoare amestecată brutal cu visul ciudat, nu tocmai un coşmar, dar nicio feerie, cu care Mituţa îşi termină somnul. Tresărire violentă, ochii aţintiţi pe ceasul mare de C.F.R., gest de renunţare, ceva ca o renunţare definitivă, ca un abandon în faţa morţii, ca o hotărâre de a rămâne pentru foarte multă vreme în cârpele ce au servit de culcuş. Ceasul n-a fost întors de cu seara.

Lumina mohorâtă ce vine (de la soare totuşi!) prin norii groşi,

prin ploaia deasă, prin geamul murdar şi cade pieziş pe cadranul îngălbenit contrazice ora la care acele ceasului sunt oprite. Nu poate să fie patru şi jumătate dimineaţa. Şi dacă nu e patru şi jumătate, atunci sigur e mai târziu. Iar dacă e târziu, e târziu şi gata. Mituţa nu mai poate ajunge la fabrică înainte de săltarea condicii, închide ochii în continuarea gestului de abandon abia încheiat. Ceea ce o cuprinde, cum stă aşa, cu

16 lochii închişi în patul rece, umed, am putea spune, din cauza ploii ce se aude, nu e nici somn, nici coşmar şi nici reverie. Sigur că amintirea poate fi şi somn, şi coşmar, şi reverie, dar ea nu e la fel de individuală ca vreuna dintre acestea. „Ea trebuie comparată cu amintirea altcuiva despre acelaşi lucru, fapt, situaţie. Amintirea face parte din subiectivitatea colectivă".

Degeaba îmi amintesc eu că ieri a fost un ger uscat de-ţi crăpau nu numai buzele, ci şi pietrele de la rinichi, dacă nimeni nu-şi mai aminteşte asta împreună cu mine, înseamnă că într-adevăr şi ieri a fost moină şi a plouat ca acum, dimineaţa. O vreme nu tocmai de ianuarie, dar nici mai veselă decât una potrivită cu anotimpul. O zi grea, cu oboseală fizică şi nervoasă la serviciu, cu picioare îngheţate în maxi-taxi, cu sala de club în care a încercat, două ore, să înţeleagă explicaţiile profesoarei de franceză. La sfârşitul lecţiei ascultaseră muzică în limba franceză la casetofonul clubului. O muzică tristă, sfâşietoare, deloc în spiritul de *gaiţe* al manualului, dar parcă aleasă anume pentru a fi ascultată într-o sală de club împreună cu o femeie inteligentă, urâtă şi singură ca profesoara lor.

Le nouveau-ne elle l'enroule
Du papier du Journal d'hier:
qu'il reste esclave ou qu'il devienne roi.
Mais que jamais e ne le nevoie!

Apoi drumul spre casă, cu metroul până în centru şi cu tramvaiul până în zona în care a închiriat, din toamnă, această mansardă prost aerisită.

Iar pe scări îl găsise pe Tudor, s-a şi speriat de el în întuneric. Avea o jachetă cenuşie, un fel de pufoaică de f îs, ţinea mâna stângă în buzunar, de parcă ar fi vrut să nu-i scape un obiect ascuns sub îmbrăcăminte. Cu dreapta i-a întins, de sus, din capul scărilor, o frezie încă neînflorită. Era tristă şi s-a bucurat, era indiferentă şi s-a întristat, era obosită şi a obosit şi mai tare, ce s-a întâmplat de fapt cu ea când

l-a văzut? De ce a ţipat scurt ca o pasăre marină? S-a speriat puţin, asta e sigur, dar mai apoi…? Să-i fi venit în minte în acea secundă toate serile lor de tăcere, de inconfort, de furie a fiecăruia pe neîndemânarea celuilalt?

Ciudată creatură acest Tudor. I-a fost coleg de clasă în şcoala generală şi era cel mai bun elev din toată şcoala. Se vorbea de el în tot satul – „ăsta ajunge departe", spuneau despre el ţăranii ce stăteau de vorbă în faţa Sfatului şi îl vedeau trecând spre cooperativă să-i cumpere mă-sii gaz. El, însă, nu se bucura niciodată când primea premiu, ai fi zis că nici nu ora vorba de el. îi lipsea simţul victoriei sau era pur şi simplu un sucit. „Cum fusese şi bunicul lui, moş Calafoc!" – spuneau tot ţăranii din faţa Sfatului. „Departele" ăla pe care i-l preziceau ei pe atunci este acum un post de fotograf la o cooperativă meşteşugărească.

Deschisese uşa mansardei şi-l poftise înăuntru. Aprinsese lumina şi focul de gaze din sobă. Pornise televizorul şi redusese sonorul acestuia până la zero. Branşase şi casetofonul ei bulgăresc de patru sute cincizeci de iei, îl anunţase că nu are decât o singură casetă, îi povestise ziua ei, stricase în direcţia lui multe alte vorbe. El tăcea. Nici nu era prea clar dacă o asculta sau dacă înţelegea ce i se spune. Stătea pe pat, îmbrăcat cum venise, cu stânga în buzunarul jachetei, privind flacăra albăstruie din sobă. Într-un târziu scosese de sub pulpana stingă a hainei lui murdare o sticlă de vodcă. Aşa că au tăcut împreună îndelung. Ea întorcea din când în când caseta pe cealaltă parte. El desurubase capacul sticlei şi o îmbiase fără să-i ceară pahare sau căni, fără vorbe… Ce, dracu', Doamne iartă-mă, vrea tiprf de la tine, Mituţo?" – îşi amintea ea că-i spunea Genoveva. prietena ei, de fiecare dată când îi povestea că iar a fost vizitată de Tudor. Începuse apoi serialul ştiinţific şi s-au uitat amândoi cu atenţie. Era ceva cu nişte animale preistorice despre care se crede că mai trăiesc şi azi, s-au găsit urme proaspete. (Deci animalele pe care le ştim sunt animale „istorice"!) Ea se temuse totdeauna de băuturile tari, dar acum, pentru prima dată, strâmbându-se, încercase să bea cot la cot cu el. Şi totuşi nu se întâmplase nimic. Mă rog, o uşoară ceaţă, o nesiguranţă în mişcări, incidentul cu ceasul rămas neîntors, dar numai atât.

163Deschise ochii şi-şi adună tot curajul pentru a ieşi de sub pătură. Bău apă şi se întoarse repede în pat. O amintire prea recentă e lucrul cel mai neclar, indescifrabil, instabil. Una veche e bine formată,

are cap şi coadă, un sens, un chichirez, ştii cui şi când trebuie s-o povesteşti şi cui nu. Privi calendarul. Vineri 20. Ziua şi data păreau să aibă legătură cu ceva din memoria ei. Rămase secunde întregi cu ochii aţintiţi asupra literelor şi cifrelor albe de pe fondul maroniu al calendarului. De fapt, în acelaşi timp, se gândea şi dacă să aprindă focul (tot rămâne acasă peste zi!) sau să se îmbrace şi să iasă în oraş (dar unde, la o asemenea oră?). îşi muşcă buza de jos până la sânge de parcă ar fi găsit brusc legătura dintre data din calendar şi un lucru nu tocmai plăcut din memorie. Apoi se duse la dulap şi se îmbrăcă în negru. În afară de palton, care era bleumarin, şi de umbrelă, culoarea tutunului, totul spunea acum despre ea că e o tânără femeie în doliu. Ieşi în ploaia neobişnuit de abundentă şi în dimineaţa totuşi prea caldă pentru luna ianuarie.

Pe scara strâmtă şi spiralată, zgomotul ploii (ploaie de vară la jumătatea lui ianuarie) se aude mai slab. Dar îndată ce uşa de metal vopsit se trânteşte în urma Mituţei, o siroire abundentă de apă călâie şi nu tocmai curată îşi ia dreptul de a deveni obsedantă. Trotuare inundate, umbrelă ruptă undeva în centrul ei şi apa scurgându-se pe lângă baston, pe mâner, pe mână şi pe sub mânecă spre cot. E vreme de cizme de cauciuc şi de mantale de şantierist. Locul viran pe care a fost casa serdarului B. nu poate fi traversat în pantofi. Dincolo, în ceaţă sau printre pânzele dese de apă, se văd blocurile noi şi cele câteva cabine telefonice rămase în picioare din fostul cartier. Bineînţeles că în locul lor vor fi instalate unele ultramoderne, cu un design deosebit, cu posturi de interurban şi cu automat de schimbat fise, vopsite în culori vii şi odihnitoare în acelaşi timp. Până atunci însă, în cele câteva cabine vechi rămase, niciun telefon nu funcţionează. Mituţa strânge mânerul umbrelei să nu-i alunece din palma udă şi o apucă pe una dintre aleile ce duc spre magistrală. Acolo va găsi şi telefon, şi o staţie de troleibuz.

„Alo" – spune ea în receptorul ud în timp co încearcă să proptească umbrela cu genunchiul. Vocea unei centraliste care fumează mult îi răspunde pe un ton acru. Umbrela cade pe noroiul deja adunat pe podeaua cabinei telefonice, în timp ce se apleacă s-o ridice, loveşte cu fundul uşa cabinei şi o deschide. Ploaia continuă să curgă în rafale puternice. Mituţa spune numărul interiorului şi aşteaptă.

„Cu Nelu, vă rog!"

„E plecat, reveniţi peste vreo două ore. Cine întreabă?"

„Sora lui. Spuneţi-i că sun după zeco, vă rog!"

Două ore în care nici măc. În toate magazinele nu sunt deschise. Staţia troleibuzului e pustie. Nu sunt nici pasageri, nici troleibuze nu se văd în zare. În vitrina magazinului cu articole ele sport, două manechine de ghips vopsit stau nefiresc de mult aplecate în faţă şi zâmbest din costumele lor noi de schi. Mituţa le priveşte ca pe nişte opere ele artă abstractă şi, într-un târziu, nevăzând niciun troleibuz în lungul magistralei, sătulă de răpăiala ploii pe umbrelă, se decide să intre în magazin.

Un cort „de voiaj" e instalat în mijlocul săli nu prea luminoase. Un spot este totuşi îndreptat spre intrarea în cort şi o lumină ca a soarelui, vara, pe plajă, cade peste obiectele înşirate acolo. O spirtieră pe care fierbe cafeaua, două labe înotătoare de cauciuc albastru, o minge, o saltea pneumatică, două scăunele pliante, o masă cu picioare din aluminiu şi cu blatul din plastic verde.

— N-aţi mai venit de mult pe la noi, se aude vocea tânără a vânzătorului care iese tocmai atunci din depozit. Are un costum de trening, un pix agăţat de gât ca un fluier de arbitru şi un păr abundent, de multă vreme netuns. Mustăcioară, bicepsi şi un început de burtă. Zâmbet vicios, dar cu măsură. Mituţa îşi aminteşte că îi ceruse odată, mai demult, o pereche de *adidaşi cu fâş* şi el insistase ca ea să revină înainte de ora închiderii… S-ar putea să am chiar numărul dumneavoastră!", zisese, şi-i făcuse cu ochiul. Era ziua când se

165 cununase Marieta şi ea, Mituţa, arăta bine, proaspăt coafată, pudrată, rujată, mirosind a Rexona.

— Nu-i aşa că bei o cafea cu mine? – zise el acum, apropiindu-se şi luându-i umbrela din mină. O deschise şi o plasă în spatele cortului cu alură estivală. Apoi trecu în faţa cortului şi luă de pe spirtiera de aluminiu un vas în care într-adevăr se afla o cafea gata să dea în foc. Mituţa nu ripostă la schimbarea bruscă a modului de adresare şi merse împreună cu el în spatele tejghelei. O dâră de apă murdară lăsară pantofii ei pe linoleumul nu prea curat.

— Eu sunt Johnny! – zise Johnny.

— Michi! – spuse Mituţa şi-i întinse mâna. Obişnuia să nu rostească totdeauna cu uşurinţă numele ei evident ţărănesc şi-l înlocuia cu primul alt nume care-i venea în minte. Băiatul zâmbi într-un mod care nu-i plăcu Mituţei şi, mai apoi, când el îi spuse să-şi scoată paltonul, ea refuză fără un motiv vizibil.

Fumară.

Băură cafeaua slabă şi cam prea dulce din două ceşti desperecheate, cu cozile rupte, murdare pe afară şi probabil nu foarte curate nici pe dinăuntru.

Ea întrebă din nou despre *adidaşii cu fâş*.

El îi propuse să meargă amândoi în depozit şi să caute. Coborâră câteva trepte şi intrară într-un fel de demisol plin de pachete, baloturi, cartoane, praf şi murdărie de şoareci. Acolo era ceva mai cald decât în prăvălie şi Mituţa se descheie mai întâi la palton. Apoi el se prefăcu preocupat de răscolitul unor cutii cu pantofi de tenis, în acest timp părea să-şi ţină mereu urechile ciulite spre un eventual zgomot al uşii de la intrare. Se întoarse brusc şi îi puse fetei o mână pe umăr, căutându-i cu cealaltă mijlocul prin deschizătura paltonului.

— Ce vrei, dragă, ce, nu ţi-e bine? – făcu ea.

El îşi întinse buzele spre ale ei şi ea întoarse capul într-o parte, încercând să-l împingă înapoi cu mâinile. Johnny îşi afundă faţa în părul ei şi oftă cum nu se poate mai ridicol. Ea râse şi el luă râsul ei drept o încurajare, încercă să-i descheie bluza şi continuă să-i caute buzele cu ale lui. Un fel de curiozitate nesănătoasă o făcu pe ea să slăbească puterea cu care până atunci îl tot împinsese de umeri înapoi. Când mâna lui rece atinse în sfârşit carnea moale a sânului gol, se auzi scârţâitul uşii de la intrare. Elanul lui Johnny se reduse mai întâi la jumătate, apoi la sfert şi, cum Mituţa nu mai opunea acum nicio rezistenţă, cu un oftat şi mai ridicol decât primul se stinse de tot. îşi aranjară iute ţinuta şi părul. Apoi el luă de pe raft o pereche de pantofi de sport numărul 44 şi i-i băgă sub braţ.

— Vezi că în pachet ai adresa mea – spus; 1 Johnny – vii mâine seară pe la nouă la mine acasă şi ţi-i schimb „îţi dau adidaşi cu fâş, foarte mişto, măsura ta.

Din capătul scării depozitului se auzi o voce tunătoare.

— Johnny, eşti acolo?

— Da, şefule! – răspunse Johnny.

Urcară în magazin şi, sub privirile indecente ale şefului lui Johnny, Mituţa trebui să plătească trei sute de lei pentru pantofii numărul 44 pe care-i avea sub braţ, să-şi ia umbrela şi să iasă în ploaia care nu mai contenea. Un troleibuz apăru, din fericire, în chiar secunda în care ea păşea pe trotuar.

„Alo, Nelu, tu eşti, dragă? Da, Mituţa sunt, ce ai, dragă, te faci că nu mă mai cunoşti? Cum? La serviciu? Da, dragă, o nemotivată şi io,

acolo, ce, n-am voie? Nu m-am sculat de dimineaţă, e bine? Ia lasă tu morala, ştii! Bine, mă duc la doctor după amiază. Hai, ştii, uite ce e...! Ce, parcă tu n-ai lipsit niciodată? Uite de ce te-am sunat: tu ştii că mâine se fac cinci ani de când a murit tata? Cred că mama face un parastas! Tu de când n-ai mai fost pe la ţară? Păi, vezi? Io m-aş duce până acolo, poate trebuie s-o ajutăm şi noi cu ceva. Nu vii şi tu? Păi, sigur, de ce să vii, tu eşti mare inginer, cum să te murdăreşti tu la ţară? Ce dacă plouă, dragă, ce, nu e tata, nu te-a crescut şi pe tine? Am dat în boala fetelor bătrâne, da? Bine, Neluţule, biine! Am să ţin minte chestia asta".

În cabina cu geamurile murdare şiroind de apă, Mituţa aşteaptă o iluzorie atenuare a ploii. Priveşte hârtia udă în care sunt ambalaţi pantofii de sport numărul 44.

167 r

Un nou cârd mare de automobile scapă din chingile stopului şi se năpusteşte cu mult zgomot pe bulevardul pustiu şi plin de apă. Cabina este şi ea stropită de câteva ori. Tot atâtea tresăriri uşoare ale fetei rămase cu privirea aţintită pe pachetul pe care-l ţine în mâini.

Abia acum Nelu Donoiu pune şi el în furcă receptorul şi-l întreabă pe unul dintre colegii de birou:

— Mangule, nu-mi împrumuţi o mie?

— Mă bucur că-ţi trebuie numai o mie – spune cel numit Mangu – dar mai mult de un pol nu-ţi pot pune la dispoziţie.

În geamul vagonului de metrou Mituţa îşi vede chipul şi i se pare străin, închide ochii şi-i deschide de mai multe ori, în speranţa de a-şi găsi o mină cât de cât a ei. Când îi deschide încă o dată, metroul a, ieşit din tunel şi prin geamul până atunci negru al vagonului se vede mulţimea forfotind în staţie. Lumina neoanelor pare să fi reuşit să-i facă pe toţi pasagerii să uite că sus, la nivelul străzii, plouă cu clăbuci în plin ianuarie. Pe scaunul gol din faţa Mituţei se aşază un tânăr căruia-i lipseşte mâna stângă. E o cunoştinţă mai veche a celui lângă care s-a aşezat. Se salută bucuroşi. Amândoi se arată foarte mulţumiţi că se văd întâmplător în metrou.

— În ce schimb lucrezi? – întreabă cel care până atunci moţăise pe o bancă.

— Am fost schimbul trei, ani mai rămas prin ora. Şi să cumpăr ceva – răspunde ciungul.

Mituţa îi ascultă fără să vrea şi se întreabă ce meserie o fi având

băiatul cu o singură mână. Se gândeşte că ea ar trebui să se bucure că este o fiinţă normală din toate punctele de vedere. Şi, în fond, îşi spune, chiar aşa, de ce să fiu nefericită? Pentru că plouă, pentru că încă n-am un prieten pe care să-l iubesc şi care să mă iubească şi el, pentru că am chiulit azi de la fabrică şi am emoţii să-l rog pe doctorul Nanu să-mi dea trei zile de concediu medical? Prostii *I* Eu am două mâini, două picioare şi nu sunt nici urâtă.

— Tu ai citit, mă, cartea aia, *Şatra*?

— Da – zice ciungul.

— Şi ţi-a părut bine de ce scrie acolo?

— Da.

— Ţi-a părut bine, mă?

— De ce, ţie nu…?

— Ba da, mă, da" mă oftic că nu scrie în ce ţară s-a întâmplat şi când. Care e Râul cel Mare?

— E la noi, aici, vezi-ţi de treabă!

— Şi Râul cel Mare o fi Dunărea?

— Crezi că nu?

— Bă, da' ce mi-a plăcut, prin câte a trecut ăia… Mituţa-i ascultă în continuare fără să vrea şi nu se gândeşte la nimic anume. Vocea plină din difuzorul vagonului anunţă o nouă staţie.

— Io o mai am şi p-aia cu Robin Hood. Şi aia. – i foarte mişto.

— Da, spune ciungul, părând să nu fie foarte atent la vorbele prietenului său.

— O mai citesc câteodată şi, când ajung acolo, cu vreo câteva pagini mai înainte, mă apucă plânsu. Cum, mă, să te lupţi tu cu atâţia nebuni şi până la urmă să-ţi puie capu' o femeie?

— Mde! – spune ciungul.

— Dacă n-o ai, ţi-o împrumut, să ştii! Eu sunt schimbul doi, vino mâine dimineaţă pe la mine şi ţi-o dau.

Pe peron, vântul misterios, rece şi destul de uscat, care vine prin tunel, poate tocmai din celălalt capăt al oraşului, linge feţele pasagerilor şi le zvântă de stropţi de ploaie rămaşi pe ele. Nu e deloc frig şi, dacă nu te gândoşti la cum e afară, ziua poate să ţi se pară fericită.

Genoveva se apropie de prietena ei şi o bate pe umăr, încercând apoi să-i rămână în spate când ea se întoarce, încearcă şi să se ascundă după unul dintre stâlpi, dar Mituţa o vede şi izbucnesc amândouă în

râs.

— Ce-i cu tine, fato, chiuleşti? Ce ţi-a i cumpărat?

Nici n-a terminat bine vorba şi a şi luat pachetul din mâinile Mituţei. îl desface şi spune:

— Ooo, sunt mişto, dar nu sunt cam mari?

— Sunt tocmai buni pentru tine! – râde Mituţa şi primeşte un pumn în umăr de la uriaşa ei prietenă.

169După cum arată, nici n-ar fi de mirare să i se potrivească la fix pantofii de sport numărul 44.

O pereche nu tocmai tânără se apropie de pachetul desfăcut şi întreabă ceva într-o limbă cu sonorităţi slave. Cele două fete se uită nedumerite la femeia de un blond spălăcit care le tot arată cu degetul spre pachet şi foloseşte un ton întrebător. Bărbatul îşi freacă şi ei degetul mare de arătător, întrebând ceva în limba lui şi părând grozav de grăbit.

— Vor să ţi-i cumpere, fa! – spune Genoveva. Apoi chicoteşte şi împachetează pantofii în hârtia jilavă. Amândouă ridică din umeri, apoi spun „niet, niet!" şi se urcă în vagonul care tocmai a oprit la peron.

Când urcă din nou scările şi ies la lumina, mai bine zis, pâcla zilei, la capătul dinspre vest al liniei de metrou, încă mai râd de tot ce şi-au povestit pe drum. Pătrund pe poarta fabricii şi, după ce străbat curtea, se instalează în fotoliile de vinilin din holul cabinetului medical.

— Cum coşmaruri, dragă? – întreabă doctorul Nanu. Bătrân în pragul pensiei, genul de doctor care a văzut destule în viaţa lui şi nu se mai miră de nimic. Se apropie de Mituţa şi o mângâie uşor pe ceafa pufoasă. Fata e numai în bikini şi sutien, dar nu simte frigul. Privirea bătrânului întârzie pe trupul ei armonios, dar nicio grimasă a chipului buhăit nu arată că el chiar ar vedea ceva.

— Aşa, coşmaruri, spune Mituţa, trecându-şi greutatea trupului de pe un picior pe celălalt, şi dimineaţa n-am mai auzit ceasul. Avem noi o femeie mai bătrână în secţie şi zice că visele astea sunt semne din partea morţilor.

— Prostii, zice doctorul Nanu, câţi ani ai?

— Douăzeci şi doi.

— Păi, vezi, dacă nu te măriţi? D-aia ai coşmaruri. Îi pune stetoscopul pe spate şi o roagă să respire. Dă din cap mulţumit şi spune „aşa" la fiecare ridicare semeaţă a bustului care se umple cu aer. Se duce apoi la chiuvetă şi-şi spală mâinile.

— Îţi dau trei zile de concediu medical, dar să nu te prind că lipseşti mâine seară de la discotecă, ai auzit?

— Păi, de ce, domnu' doctor?

— Aşa! mai măritaţi-vă şi voi, măi fetelor, mai faceţi copii. La toamnă să vii la mine să-ţi dau concediu de naştere!

Mituţa s-a oprit lângă paravanul în spatele căruia se va îmbrăca peste câteva clipe. Zâmbeşte strengăreşte şi-l întreabă pe doctor:

— E adevărat că aveţi plan de sporirea natalităţii?

— Nu fi obraznică! – zice doctorul. Acu nu-ţi mai dau niciun fel de certificat!

Trece în spatele paravanului şi-şi trage alene ciorapii negri peste pulpele strălucitor de albe.

Trenul cursă de persoane opreşte departe de sat, în mijlocul câmpului, s-ar putea spune. De la gară, pe cărările noroioase sau pe drumul pentru camioane, ale cărui gropi pline cu apă sunt grozav de periculoase în timpul nopţii, după douăzeci de minute de mers abia ajungi în dreptul Fitotronului. Lumina lui albă şi puternică inundă cerul oricât de înnourat ar fi el. De la Fitotron până în marginea satului mai sunt zece minute de mers. Abia după ce-ţi scuturi cizmele de noroiul clisos pe şoseaua asfaltată ce traversează satul, mai ai de mers un sfert de ceas, înapoi spre oraş, ca direcţie, până să ajungi la casa construită în urmă cu patruzeci de ani de Vasile Donoiu, tatăl lui Nelu şi al Mituţei. Satul e cufundat în întuneric. Ploaia care a bătut toată ziua cu mânie în ferestre, acoperişuri, umbrele şi parbrize a încetat de câteva minute, dar stratul de nori nu pare deloc subţiat. De departe, din câmpul dintre gară şi sat, ca o lumină izvo-rând din pământ şi izbindu-se de nori, Fitotronul aminteşte satului că ne aflăm în secolul al douăzecilea., în rest, doar lătratul câinilor şi cântatul cocoşilor, elemente ce par eterne. E abia ora unsprezece noaptea. Probabil că unii dintre aceşti cocoşi aduşi pe lume de incubatoare

17 lau pierdut instinctul de a presimţi dimineaţa sau se lasă pur şi simplu înşelaţi de lumina Fitotronului, cântând la orice oră din noapte. Mituţa încearcă să-şi amintească dacă mai înainte, pe vremea când ea trăia în acest sat, cocoşii se înşelau vreodată. Plescăitul ritmic al cizmelor ei în noroi o însoţeşte ca o melodie plictisitoare. Dacă n-ar fi umbrele pe care din când în când le întâlneşte mergând în sens invers, şi dintre care unele îi spun bună seara, poate că de mult ar fi adormit în picioare, continuând să meargă. Rare sunt ferestrele

luminate şi încă şi mai rare umbrele care trec dinspre sat înspre gară însoţite de vreo lanternă chioară, în poarta casei părinteşti, după ce vede cu bucurie că înăuntru e lumină, se opreşte şi-şi trage sufletul înainte de a bate cu minerul în scândurile ude ale gardului.

Genoveva iese din lift la etajul al şaselea al unui bloc vechi din acelaşi cartier cu vechea clădire mansar-dată în care ştie că locuieşte şi prietena ei, Mituţa. împinge cu dosul o uşă de metal aflată chiar în faţa liftului şi iese pe o terasă plină de moloz, hârtii şi obiecte vechi, scoase din uz. Rămâne câteva clipe nemişcată, privind de sus mulţimea de ferestre luminate ale caselor vechi de primprejur şi ale blocurilor noi din depărtare, încearcă să distingă dacă la vreuna din ferestrele caselor din jur, unde o perdea nu e tocmai bine trasă *sa\i e* ceva mai transparentă, se vede înăuntru vreo mişcare, vreun semn de viaţă. Nicăieri nicio mişcare. Găseşte totuşi, undeva cam în dreapta câmpului ei de privire, o fereastră fără perdele şi vede un copil aşezat la o masă şi o femeie mişcându-se în jurul lui, dând nervoasă din mâini. E probabil o scenă de bucătărie, iar puştiul trebuie să fie vreun mofturos care nu vrea să mănânce. Genoveva ocoleşte terasa şi, fără să se teamă, deschide o altă uşă, de lemn scorojit aceasta, pătrunzând într-un culoar întunecos, plin de mirosuri nu tocmai plăcute.

O aud bâjbâind cu mâna pe peretele zgrunţuros şi căutând comutatorul, îl găseşte destul de repede şi iată, culoarul labirintic se pătează de lumina gălbuie a becul lui de treizeci de waţi. Fata caută prin buzunarele jachetei şi scoate un bileţel, îl despătureşte şi, cu el în mână, se plimbă de-a lungul culoarului, privind cu atenţie fiecare uşă. Camere mici, foste locuinţe ale doicilor, bucătăreselor sau cameristelor care făceau menajul burghezilor ce ocupau acest bloc înainte de război. Dintr-o cameră se aude muzică, din alta un zgomot de maşină de scris. Când, în sfârşit, găseşte uşa căutată, bate cu putere şi apasă clanţa fără să mai aştepte răspuns. Vede un băiat în maiou şi pantaloni de trening, întorcându-se brusc spre ea. Până atunci probabil că stătuse cu ochii lipiţi de fereastră şi privise la blocul de vis-à-vis. Este surprins, speriat, mai bine zis. Vizitatoarea lui, pe lân? a că-i e complet necunoscută, e şi mai înaltă decât el cu cel puţin nouă centimetri. Până să-şi revină el şi să spună ceva, ea întrebă:

— Tu eşti Johnny?

Băiatul aprobă din cap şi în cele din urmă reuşeşte şi să articuleze un da stins, îşi drege apoi vocea, păstrând în priviri aceeaşi

uimire. Fata are la subsuoară un pachet învelit în hârtie maronie, de ambalaj. Când îl aruncă pe pat şi spune: „Am venit să-mi schimbi porcăriile astea!", Johnny pare să se mai dumirească puţin, mai ales că pachetul se desface şi din el ies la iveală doi pantofi de sport, căptuşiţi pe dinafară cu fâş de culoare albastră, măsura44.

Babele strânse în casa bătrânei Donoiu continuă să se mişte fără rost de colo până colo. În cele două vetre ale casei ard focuri şi se pregăteşte mâncarea pentru pomenirea ce va avea loc a, două zi. Vor fi chemaţi la pomană vreo treizeci de oameni din sat. Nu pentru că n-ar avea ce mânca la ei acasă, ci pentru că aşa trebuie pomenit un mort. Cu mâncare şi băutură, între timp se mai gustă şi din ţuica ce va fi pusă pe masă din abundenţă în amintirea lui Vasile Donoiu. Încălzite de muncă, excitate de sosirea neaşteptată a Mituţei, negrăbite deloc să meargă spre casele lor, bătrânele s-au aşezat la taifas. Una zice că de ce nu se mărită Mituţa? alta că ştie ea din sursă sigură că Tudor, nepotu lu' Calafoc, e amorezat foc dă ea

173 si că s-a jurat că să omoară dacă ea nu vrea să se mărite cu el. De, fă, zice alta, ce le-o fi plăcând la Bucureştiu ăla, nu ştiu. Că dacă era colea în sat, pân-acu să mărita şi ea, Mituţa, avea casa ei, rostu" ei, nu stătea pa usjli altora. Da' ce, crezi că băiatu' n-ar găsi şi el dă lucru p-aci, pa la Fierotronu ăla? Dă ce nu le zici, fa, să se ia şi să vină colea, să stea la tine acasă? Te mai arăneşti şi tu cumva, ce să tot stai singură cuc şi să te uiţi în drumu' lor? Cin să se ia, bre? – întreabă mama Mituţei care tocmai a intrat cu o piuliţă de lemn în mână şi se apucă *să* piseze miezul de nucă pentru colivă. Cum cine, fa? A ta cu nepotu lu' Calafoc. Tudor ăla dă s-auzâse că s-a făcut fotograf! Ete, na, mi-o ziseşi, puică! Şi unde să stea, că nici unu n-are casa lui la Bucureşti? Păi, nu, să vie să stea cu aldi matale, că când oi fi mai bătrână, ce te faci? Ai? Bătrâna Donoiu tace şi-şi clatină capul cu amărăciune. Deh, io nu ştiu, puică! Cum o crede ei, că e copii umblaţi, a fost pa la scoli, a fost pa colo, pa colo, io ce să zic? cum le-o fi şi lor mai bine. Poate nu s-o plăcea! Etee, nu s-o plăcea, zice o babă care tăcuse până atunci şi râjnise scorţişoara, că io m-am plăcut cu al meu! Dacă m-a cerut, m-a cerut şi m-am dus după el! Da am auzit io, bre, din sursă sigură, că ăla e mort după ea. Da, da poate nu i-o plăcea ei! Păi, dă ce să nu-i placă, fată? Nu e chior, nu e şchiop, ba mai e şi băiat dăstept, nu ştii ce-l mai lăuda domnu' învăţător când era mic?

În acest timp, în camera de curat, Mituţa îşi curăţă cu atenţie

faţa de fardul muiat de ploaie şi scurs în şiroaie pe obraji, privind din când în când o poză a tatălui ei. Fotografia trebuie să fi fost făcută prin anii cincizeci şi ceva. Vasile Donoiu e tânăr şi ţine de căpăstru un cal alb. Cu stânga mângâie animalul pe bot. Privirea lui e îndreptată spre înainte, spre soarele care probabil că se pregătea să apună în spatele fotografului, iar pălăria îi e dată pe ceafă. Mituţa îşi mai aminteşte de acel cal, îl chema Gică, şi-şi aminteşte că, la pierderea lui, tatăl ei a plâns ca un copil. E singura dată când ea l-a văzut plângând şi, de atunci, tatăl ei a tot îmbătrânit până s-a stins de tot. N-a ştiut nimeni ce boală a avut de a murit la numai cincizeci şi ceva de ani, tânăr deci.

Când termină cu demachiatul şi se întoarce în cuhnia unde plutesc mirosuri dulci de mâncare proaspăt făcută şi de prăjituri, e întâmpinată cu o întrebare care o lasă cu gura căscată.

Mutra femeii care îi pune întrebarea, zbârcită, asudată, cu dinţii stricaţi, i se pare cunoscută din coşmarul pe care l-a avut de dimineaţă.

Fitotronul este un fel de seră uriaşă. În interiorul lui, la temperatură, umiditate şi lumină controlate, sunt cultivate experimental tot felul de plante, de la soiurile de grâu sau porumb nou create, până la citrice, banane, mango şi alte exotisme. În afară de ingineri şi profesori-doctori, angajaţi ai Institutului Agronomic, care vin de la Bucureşti cu maşinile lor, toţi ceilalţi oameni care deservesc această ciudată uzină sunt tineri din sat. La Fitotron se lucrează în trei schimburi, iar sera este tot timpul luminată ca ziua. În nopţile foarte întunecoase, lumina de la Fitotron se ridică peste sat ca raza unui soare ce stă să răsară. Nu e, desigur, acelaşi soare cu cel ce stătea să apună în fotografia cu Vasile Donoiu tânăr. Mituţa tocmai a ieşit în curte să fumeze o ţigară şi, cât stă acolo, priveşte fascinată această rază neobişnuită. Dacă ea s-ar şi mişca, îşi spune, ar părea lumina unui far care mătură oceanul. Sigur că Mituţa n-a călătorit niciodată pe mare, dar are dreptul să-şi închipuie orice.

Stau în faţa maşinii de scris şi mă gândesc la prezenta povestire. Mai devreme am citit câteva pagini din *Omul fără calităţi*. Primesc vizita unui vecin de palier, Johnny, vânzător la un magazin de articole sportive, aproape beat şi îmbrăcat numai într-o pereche de chiloţi tetra, nu tocmai curaţi. E încântat să-mi spună că are o fată în camera lui şi, plin de generozitate, mă asigură că în câteva minute, dacă vreau…

Muşii: Omul realului şi Omul posibilului. „Cel din urmă ar fi

capabil să ia o crimă, pentru care altul decât el ar suferi, drept o simplă eroare socială. O eroare pentru care nu criminalul poartă responsabilitatea, ci organizarea socială. În schimb, tot el, dacă primeşte o palmă, e gata să o resimtă ca pe un afront din partea societăţii şi nu ca pe o ofensă la fel de impersonală ca muşcătura unui câine. Este foarte probabil că va începe prin a-l pă imui şi el pe agresor şi abia după aceea va admite că n-ar fi trebuit s-o facă".

Johnny mi-a lăsat un pahar cu Uzo fără apă, o băutură greţos de dulce, şi a luat cu el unul dintre scaunele mele. Probabil că domnişoara Geni nu ajunge de jos la chiuvetă.

Mituţa a revenit în camera de curat în care miroape atât de frumos şi, încercând să adoarmă, le tot aude pe bătrâne, vecine sau rude necunoscute de ea, zdrăngănind vasele, certându-se sau râzând răguşit în cuhnie, într-un târâiu le mai aude orbecăind prin curte şi plecând fiecare pe la casa ei. Imediat după asta cade într-un vis frumos, cu un bărbat călărind un cal alb, în marginea unei păduri înverzite, vara devreme. Se chinuie în somn să distingă chipul călăreţului şi nu reuşeşte nici măcar und acesta cade de pe cal ca împuşcat. Tresare, se trejesie, aude ploaia răpăind din nou pe acoperişul de tablă al casei şi nu mai adoarme până la ziuă.

Din camera vecinului meu, Johnny Iancu, se aud ţipete şoptite, scrâşnete, proteste, scânceli, plânsete false. Victima lui lancu-vânzătorul nu pare uşor de convins să ilustreze generozitatea lui de care, nu ştiu alţi vecini de-ai lui cum sunt, dar eu, sigur, nu am deloc nevoie.

Încerc să citesc: „Ulrich îşi aminti că ţării natale i se acordă misterioasa putere de a da gândirii rădăcini şi un sol ferm".

Sub pretext că vine să-mi ceară o ţigară, Johnny se înfiinţează din nou în uşă râzând.

l

Mă asigură că a doua zi, la zece dimineaţa, îl va căuta una care-i măritată. Ştie că el are sâmbăta liberă şi vine să-l caute. Mi-o descrie pe aceea şi mărturiseşte că-i place. O cheamă Levina. El a tot încercat, de patru ani de când o cunoaşte, să-i facă felul. Se arată mirat că „aia a căzut abia acuma" şi că „e aşa de îndrăgostită de el, încât şi-ar părăsi imediat soţul şi fetiţa de 3 – 4 ani" pentru a veni după el, Johnny Iancu. îl întreb: „Şi cum, mă, să lase copilul ăla pe drumuri şi să vină după tine?" Nu înţelege sensul întrebării. Crede că-l suspectez de lipsă de

modestie şi nu de cretinism, criminalitate şi voie bună. „Da, mă. poate crezi că mă laud, da ea aşa zice, poţi s-o-ntrebi!”

Apoi pleacă înapoi la Genoveva lui pe care o face să râdă scârţâit spunându-i bancuri pentru care trebuie să-şi îngroaşe vocea şi s-o subţieze, pe rând, de câteva ori. Probabil că imită pe cineva, nişte personaje dintr-o naraţiune populară simplă şi cu poantă. Râsul ei. aşa cum îl aud eu prin cele două uşi, este însă fals şi prelungit cu forţa. Cred că nu se simt bine, ci doar încearcă să-şi dea fiecare sieşi această iluzie după un model diferit al „simţitului bine”.

Dimineaţa, mama Mituţei pleacă la cimitir şi la biserică. Fata rămâne acasă şi pune la punct ultimele detalii ale mesei ce va fi servită la prânz celor chemaţi la comemorare. Ploaia abundentă şi caldă, suspect de caldă pentru luna ianuarie, îşi continuă răpăiala monotonă.

*

A patra văzită a lui Johnnv. De data asta e şi mai beat, şi mai ferm. Mă somează să-l însoţesc imediat, ca şi când as merge în vizită la el. Geni pare să se simtă O.K. să primească vizite stând în pat, ca la spital. Are pătura trasă până sub bărbie, iar sutienul ei se odihneşte pe podea, aproape sub pat. Lucrul cel mai greţos e însă aerul camerei şi nu poate fi descris cu uşurinţă. Johnny se clatină o vreme pe scaun, apoi se ridică brusc şi pleacă

177 în camera mea să mai aducă ţigări. Întârzie acolo şi, cum înţeleg de ce întârzie, îi spun fetei:

— Ascultă, eşti nimfomană sau ăsta vrea să te plaseze fără voia ta?

Conversaţia de passe-temps de până atunci o făcuse într-o stare de absenţă totală. Deodată mi s-a părut că devine atentă

— Cum să mă plaseze?

— Păi, tu de ce crezi că m-a chemat aici şi s-a dus dincolo să picotească în scaunul meu rotativ?

— Aşa, mă, porcule? – strigă ea şi sare din pat. Lipăie cu picioarele goale pe cimentul culoarului. E numai în chiloţi, iar eu mă rog în gând să nu-i treacă nimănui prin minte să vină acasă tocmai acum. Mă refer la ceilalţi vecini ai noştri, fireşte. Smulge uşa camerei mele şi-l trezeşte dintr-un pumn pe Johnny care, bineînţeles, deja adormise stând pe scaun. O ţigară aprinsă fumegă la câţiva centimetri de el, împreună cu o bucată bună din postavul de pe birou.

— Ce, dragă, nu ţi-e ruşine, crezi că sunt universală? – mai strigă

ea în timp ce-l înşfacă pe Johnny de ceafă şi-l sroate pe culoar. Tipul se uită la mine cu o mutră lainică şi pare să nu înţeleagă prea bine unde se află şi nici ce i se întâmplă. Rămân la mine în cameră să râd strâmb şi să continui povestea.

Pe la orele două ale după amiezii, după ce mesenii şi-au mai dezlegat limbile tot spunând „Dumnezeu să-l ierte!" despre Vasile Donoiu, şi „e bună, bre!" despre ţuică sau „nu-i rău deloc!" despre vin, în faţa porţii a oprit o Dacie verde. De la volanul ei a coborât un tip necunoscut celor din sat, iar din dreapta inginerul Nelu Donoiu. Mesenii mai începuseră şi să plece, fiecare cu râtfi o farfurie, un colac, o lumânare şi o cană. Mituţa spăla vasele împreună cu una dintre bătrânele care în seara zilei precedente voiau neapărat s-o mărite cu Tudor. Când a intrat Nelu, s-a arătat supărată pe el. „Acuma vii, mă", – i-a zis – „mă mir că nu ţi-e ruşine! tt „Ssst, la taci! * – i-a zis mama ei, încercând s-o calmeze.

Apoi, încet-încet, lumea s-a mai împrăştiat, iar în rasă au rămas numai ei trei şi şoferul Daciei. Mama, deşi obosită, le-a pus de mâncare celor doi bărbaţi, iar Mituţa s-a dus în camera de curat şi a plâns pe săturate. Ploaia continua să curgă din cer ca vara. Într-un târziu au chemat-o să bea o cafea bună, adusă de Nelu. A refuzat. Apoi au întrebat-o dacă nu vrea să se întoarcă la Bucureşti împreună cu ei, cu Dacia. Ar fi fost, desigur, mult mai comod, dar ea iarăşi a refuzat, cu violenţă în glas de data asta. În cele din urmă, inginerul Donoiu şi prietenul lui au plecat imediat după ce s-a-nserat. Ea şi-a şters lacrimile şi a venit în cuhnie unde mama ed, pe întuneric, stătea cu coatele pe masă şi privea în gol fără să se gândească la ceva anume. A oftat şi s-a aşezat lângă ea. Au tăcut împreună multă vreme, dar, după ce s-a ridicat să aprindă lumina, mama ei tot a oftat şi i-a zis. mângâind-o pe creştet:

— De ce nu te măriţi şi tu odată, fata mamii?

Seara, după opt, ploaia a stat din nou. Ea şi-a făcut bagajul şi a plecat spre staţia autobuzului. Mai avea vreo două sute de metri până la staţie când a văzut autobuzul, cu uşile închise, trecând pe lângă ea. A făcut semne disperate cu mâna, dar şoferul n-a văzut-o sau n-a vrut să mai oprească. Ştia că autobuzul acela fusese ultimul din acea zi, aşa că a încercat o vreme să facă autostopul şi, după încercări zadarnice, pe la zece, s-a decis să plece spre gară. Trebuia să mai fie un tren spre Bucureşti. Nu s-ar mai fi întors în seara aia să doarmă în casa

părintească nici legată. Apucă peste câmp, pe lângă sat, pe o cărare desfundată, prin întuneric şi zloată, drept spre gară. Lumina Fitotronului domina noaptea şi probabil că se putea vedea şi din satele vecine şi chiar din cele mai îndepărtate, răspândite pe câmp, hăt, până la Dunăre.

Ghinionul se ţinuse scai de ea până şi acolo, în apropierea gării. Era încă în câmpul plin de noroi şi nu putea să fugă. Văzu trenul, ca un colier de mărgele mici, luminoase, apropiindu-se de gară, oprind pentru un minut şi plecând mai departe. Când, în sfârşit, puse piciorul

179 pe cimentul peronului şi-şi privi ceasul, constată că trenul care trecuse cu zece minute mai înainte erai şi el tot ultimul din acea zi. Următorul avea să treacă abia pe la şase, spre dimineaţă, îşi descălţă pantofii şi deşertă apa din ei. Se văzu murdară de noroi până peste genunchi şi zâmbi. Porni spre casă, pe drumul de camioane de data aceasta, aşa cum venise în seara precedentă.

Când ajunse în apropierea Fitotronului, auzi de a<colo muzică de dans, chiote, râsete. Era convinsă că are năluciri, dar curiozitatea o făcu să se apropie de ghereta portarului.

„Da, încercase acesta să-i explice, deşi era f afumat bine, e carnaval, ce, nu ştii?" Străbătuse aleea betonata care trecea pe lângă staţia de sortat seminţe, pe lângă *o* clădire modernă ce adăpostea laboratoarele şi se termina chiar la intrarea în Fitotron. O primiră cu urale, iar fetele o duseră aproape cu forţa sub unul din dusurile din care mai curgea o dâră de apă călduţă. Îi cunoştea pe toţi, cei mai mulţi îi fuseseră colegi în şcoala generală, dar nu se simţi chiar foarte bine în mijlocul lor. Află că sărbătoreau schimbarea culturilor, în compartimentul cu plante exotice fusese instalată discoteca. Palmierii, lianele, cactuşii, ferigile uriaşe sclipeau colorat sub o lumină nărăvaşă de orgă electronică. O dată pe an – i-au explicat – de obicei în ianuarie, toate plantele neperene erau smulse, culese, tăiate şi, după ce pământul era împrospătat prin săpare şi alte lucrări, începea un nou ciclu de experienţe".

— La această proză mi s-a întâmplat un lucru foarte puţin obişnuit. Am pierdut ultima pagină. Timp de vreun an am încercat s-o rescriu. Pe urmă mi-am dat seama că ea nu poate fi refăcută. Din toate ciornele scrise a ieşit, prin două rescrieri succesive, un roman. Se numeşte *Tratament fabulatoriu*, C.R. 1986 (n.a.).

IMEDIAT VENI TOAMNA

l cama de o brumă devastatoare îi făcu pe viticultori să culeagă înainte de coacerea deplină. Vinul ieşi acru, slab alcoolizat şi puţin. Nunţile din acel an se distinseră printr-o atmosferă de sărăcie ascunsă cu nepricepere. Se gândeau deja la cum vor tăia viţa în primăvara următoare. Mai multe corzi de rod, mai mult vin. Lipsa de zăpadă şi îngheţul de peste iarnă anulară şi aceste iluzii. La începutul verii, ţara se trezi târâtă în război. Ploile aducătoare de mană nu mai înspăimântară pe nimeni. Imediat veni o toamnă şi mai săracă.

Dar prea multe zile prezente se încheie cu un vis. Când ne trezim, aceeaşi întrebare: Dar ieri ce-a fost? Ieri parcă n-a fost nimic. Vai cum l-am lăsat pe ieri să treacă fără să facem nimic, nimic pentru el. Speranţă? Şi ieri va fi o zilI.

ŞI IERI VA FI O zi. DEX 305

Ideal ar fi ca lumea să fie fundamental rea. În felul acesta nu am mai avea niciodată penibila senzaţie că asistăm la un proces de degradare, iar faptele noastre, oricare ar fi ele, vor fi mereu considerate bune sau, mai bine zis, eterne pietre de temelie ale unui progres continuu. Simplul fapt de a te naşte ar fi un act de eroism de pe urma căruia ai putea trăi în admiraţia concetăţenilor până la moarte. Eroism ar fi şi să mori după ce ai trecut printr-o lume fundamental rea. N-ar fi deloc eronat să se spună despre fiecare decedat că a murit] a datorie, pe baricadele luptei pentru ameliorarea unei astfel de lumi. Chiar şi dacă toată viaţa n-ai făcut decât să te scobeşti în nas sau să scrii poezie erotică. Totuşi, poate n-ar fi cazul să ne referim la erotism. În cazul eroului nostru, Ene Nat, poezia nu e niciodată o reuşită (chiar şi într-o lume ca aceasta abia aleasă de noi drept cadru!), întrucât el este pur şi simplu erotoman.

F'rotomania lui s-a manifestat prima dată public într-un moment pe care, dat fiind că eram de faţă, l-am ales şi pe el ca erou. Pe moment, deci.

Ne aflam, împreună cu numeroşi elevi de şcoală generală şi cu un prea mulţi profesori de-ai aceloraşi, pe un şantier de combaterea eroziunii solului. Factorul eroziv săpase adânc în crusta pătimitoare a planetei şi, desigur, simplul fapt că noi ne aflam acolo, pe dealul Tur

— Cuvintele de pe pagina 305 a Dicţionarului explicativ al limbii române (DEX) au fost folosite aici în ordinea de acolo! (n.a.).

185 tiţa, la cota 305, şi aveam tot felul de instrumente, contribuia din plin la ameliorarea situaţiei. Se afla cu noi şi o distinsă

doamnă erpetologă, profesoară suplinitoare la catedra de naturale a şcolii generale. Un deal ca acela, Turtită, îndreptat cu faţa lui erodată spre miazăzi, este o zonă de mare interes erpetologic. Tocmai despre acest lucru încerca Eva Nescent să ne vorbească zâmbindu-ne din ochi, de sub frumoşii ei ochelari de soare de producţie italiană când, venind agale dinspre un grup de elevi cu care se întreţinuse până atunci, Ene se arată grozav de curios cu privire la ce spunea Eva, îşi ciuli o ureche şi, auzind cuvântul „erpetologie", eructă zgomotos. E – a se roşi până sub lentile, iar directoarea şcolii, tovarăşa Suzi, interveni decis:

— Vai, dragă, ne saluţi cu o eructaţie!?

Se ştia despre dânsa că e o erudită şi aş zice că nici nu lăsa să-i scape vreo ocazie pentru a ne-o dovedi încă o dată. Reuşise. Râserăm, mai puţin Eva. Nu din jauză că n-ar fi fost la fel de erudită. Vreau să spun că nu erudiţia ne lipsea nouă, în cancelaria noastră de cadre tinere, chiar şi când, temporar, aceasta se muta în plin câmp.

— Vai, tovarăşa directoare, câtă erudiţiune! – lansă cineva, probabil unul dintre linguşitori, făcând astfel să treacă mai uşor momentul penibil care anunţa, de fapt, unul şi mai penibil. Faţa de adolescent, imberbă şi plină de coşuri, a lui Ene nu-şi schimbă deloc culobrea, iar privirea lui, în mod ciudat (sau aşa ar fi trebuit să ne pară atunci dacă am fi observat), rămase fixă. Poate că trebuia să punem în legătură aceste mici semne cu faptul că acneea lui tocmai erupea. Caracterul eruptiv al acestei neplăceri pe care o mai suporta şi acum, când avea (aproape douăzeci şi şase de ani, era, de altfel, pas mai de demult în legătură cu un anume eruptivism al nesuferitului nostru coleg. În zilele cu erupţie puternică ar fi trebuit, probabil, să ne temem de el. Sau, în fine, să fim ceva mai atenţi.

Profesorul de educaţie fizică, tovarăşul Nescent, soţul Evei, stătea tolănit la soare, proptit într-un cot. fumând şi vorbind cu elevii din clasele mari despre rugby. îşi turna din când în când cafea de erzaţ dintr-un termos nou într-o ceaşcă fără coadă. Tocmai pronunţase cuvântul esaveraj, când observase privirea speriată a soţiei lui îndreptată spre el prin sticla de o culoare liniştitoare a ochelarilor. Se ridică şi, apropiindu-se de grupul nostru, întrebă:

— S-a-ntâmplat ceva, Eneo?

Bicepsii lui grupaţi sub pânza subţire a treningului ca o escadră gata de atac puneau întrebarea cu şi mai multă insistenţă. Singura replică a lui Ene fu înroşirea bru. scă a escadrilei de coşuri ce o purta

pe faţă. Esca-dronul de muşchi de sub treningul lui Nescent ameninţa să se pună în mişcare, înţeleseserăm cu toţii că în secunda următoare Ene va începe să escaladeze cu mare viteză dealul Turtită. Escaladarea ar fi putut să-l pună la adăpost, pentru un scurt moment, de furia trecătoare a lui Nescent. Totuşi, amintindu-ne în detaliu, fiecare cu alte detalii, desigur, felul în care şi până atunci Ene Nat practicase o continuă escaladă a stării conflictuale cu Nescenţii, începeam să-i dorim să aibă un escalator rapid, precum cele de la metroul moscovit, şi nici atunci nu am fi fost siguri că are şanse să nu fie prins. Mai sigur era că următorul lui drum avea să fie unul fără escală până la spitalul de urgenţă din oraşul reşedinţă de judeţ. El spuse repede o propoziţie scurtă care-i opri în gât colegului nostru de matematici escalopul adus de acasă în şerveţel. Nu ştim cum se face că el. Maxim Stroclii, stătea deoparte, indiferent, luându-şi tocmai atunci prânzul. Ene rostise împreună numele său şi al Evoi, făcându-ne să aflăm astfel cu toţii, inclusiv Nescent, rugbistul de performanţă, de ce fel de şerpi se ocupase mai devreme, într-un loc mai ascuns al dealului Turtită, distinsa erpetologă Eva Nescent. Aşa cum se întâmplă de obicei când unele fapte ar trebui să fie escamotate şi nu sunt, cineva leşină (Eva), cineva se înecă (Maxim), iar altcineva holbă ochii şi deveni şi mai furios ca înainte (profesorul Nescent). Desigur, adevărul pe care îl aflasem nu era dintre cele infinit escamotabiie. Mai ales dacă Eva şi Maxim ar fi repetat escapadele lor în afara câmpului nostru de vedere. Am fi aflat în cele

187 din urmă, am fi observat pe faţa vreunuia dintre cei doi un semn, în priviri o neliniște, pe haine vreo boţi-< tură, vreo pată, pe gâtul ei vreo escară. Curiozitatea noastră obişnuită fusese deci satisfăcută mai devreme. Poate prea devreme, într-un fel, Ene Nat ne devenea şi mai nesuferit: ne răpise plăcerea de a descoperi încetul cu încetul aventura adulteră a Evei cu Maxim, de a o afla cu toţii înaintea soţului şi de a ne bucura cel puţin câteva zile de acea senzaţie extraordinară că noi ştim şi el nu, că noi îi vom dezvălui totul în aşa fel încât să creadă că el a descoperit etc.

Elevii care săpau escarpa cea mai apropiată observaseră că se întâmplă ceva neobişnuit în cancelaria de campanie şi încetaseră lucrul. Priveau fascinaţi, prefăcându-se că sapă în continuare, cum trupul moale al Evei este întins pe iarba uscată de către tanti Suzi şi de alte două doamne, cum picioarele ei albe sunt descălţate de esoar-peni

(cum dracu' se plimbase prin gropile şi şleaurile de pe dealul Turtită cu nişte pantofi atât de eleganţi fără să-şi luxeze gleznele?), cum este descheiată la bluză şi cum soarele pătrunde mângâios în locuri în care le părea că numai mâinile butucănoase ale rugbistului Nescent au voie să pătrundă.

— Niculescu, du-te fuga după o maşină – strigase tanti Suzi, directoarea, la unul dintre elevii care mai devreme discutaseră cu Nescent despre esaveraj.

Între timp, rugbistul, care evolua conform aşteptărilor noastre de vechi colegi ai lui, îi apucase de guler pe amândoi, pe Maxim şi pe Ene adică, şi se vedea clar că nu prea ştie ce să facă din ei. Se uita1 uluit când la Eva, care părea să nu mai respire, când la Niculescu, elevul care alerga la vale spre un excavator, pardon, excavator, uitat de vreo lună în marginea şoselei, când spre noi, ceilalţi, care stăteam nemişcaţi, curioşi, făcând în gând pariuri cu noi înşine în privinţa urmărilor. Ene părea ceva mai calm decât Maxim şi la un moment dat chiar rosti:

— Femeile duc lumea de râpă!

Enunţul lui escatologic nu fu auzit de Nescent cel furios sau, dacă acesta îl auzise, el nu avea atunci timp să se gândească la escatologic. Se apucă să-i dea cap în cap, cu un oarecare calm, ni s-a părut, pe cei doi prizonieri ai lui. Privirile noastre se ascuţiră, voind probabil să vadă eschile mici sărind din capetele puse în mişcare

— Mă credeţi eschimos? – întreba Nescent. Se referea, poate, la un obicei al eschimoşilor discutat nu demult cu mare haz în cancelarie. Acela de a oferi soţia în semn de ospitalitate. Dar noi tot nu înţelegeam de ce, în situaţia dată, el se considera gazdă, iar pe Maxim – îl lua de oaspete. Şi, apoi, de ce îi adresa aceeaşi întrebare şi lui Ene. Sau poate, dacă tot se folosea de capul lui pentru a-l lovi pe-al lui Maxim de ceva contondent, considera că se cuvine să-l ia partener şi-n conversaţie?

Încercările celor doi de a se eschiva dădeau greş. Încurajam în gând eschivările lor, dar şi Nescent părea pregătit să evite orice eschivă. Elevii de pe toate escar-pele opriseră lucrul şi jubilau fără prea mult zgomot. Cei trei se deplasau totuşi spre vale, în timp ce noi, bărbaţii cancelariei, îi escortam. Cineva zise:

— Mai încet, Nescent, vrei să ne audă elevii Pericolul era închipuit, pentru că în afară de vorbele profesorului de sport, rostite de altfel pe un ton jos, nimic nu se mai putea auzi la distanţă. Cele două victime ale lui Nescent nu ţipau, iar zgomotul loviturilor de berbece

era destul de sec. Totul se vedea însă. Aşa că Nescent se opri. Poate pentru că obosise sau din plictiseală sau pentru că nici asta nu-l răcorea îndeajuns după teribila ofensă pe care o suferise. Ene şi Maxim râmaseră pe loc, ameţiţi. Noi, escortorii, întoarserăm privirile spre locul în care leşinase Eva. Era un loc situat acum mult mai sus pe coasta dealului decât locul în care ne opriserăm din boncăluială. Privind deci din vale, o văzurăm pe Eva abia ridicată pe propriile-i picioare, plutind parcă, escortată şi ea de profesoare, coborând spre noi cu un zâmbet trist, de parcă ar fi spus, Oh, proştilor, prostuţilor!" într-un fel, prin felul cum cobora dealul spre noi, prin graţie, prin mersul elansat, prin călcătura elegantă cu escar-penii printre şleauri şi gropi, o şi spunea.

189Nescent făcu un pas în sus, înspre ea. O aştepta, s-ar fi zis, dar noi eram acum în spatele lui, nu-i mai puteam vedea expresia feţei, nu ştiam în ce fel voia s-o întâmpine. O vedeam numai pe ea venind şi ni se părea că e surâzătoare, deşi tristă, resemnată dar curajoasă. Doar ştia, văzuse, în ce fel poate fi furios rugbistul Nescent şi venea totuşi spre el, fără teamă. Părea un gest de eroism decizia ei.

Nescent scoase din buzunarul treningului o bucată de hârtie mototolită. Zâmbetul ei fu mai evident acum. Nici nu-şi mai pusese ochelarii, deci se putea vedea bine că situaţia începe s-o şi amuze.

— Ce-i asta, madam? – strigă Othello din treningul lui albastru

— Ha-ha-hi-hi! – chicoti ea – E scrisul lui Ene. nu vezi?

Îi smulse hârtia şi o arătă celor câteva profesoare din escortă. Acestea confirmară mişcându-şi coafurile de sus în jos. Hârtia ne fu arătată şi nouă. Într-adevăr. cele câteva versuri de nereprodus erau scrise de mâna frumosului nostru coleg şi în ele erotomanul din Ene Nat putea fi lesne recunoscut. Era o escrocherie la mijloc, dar nu ne puteam d'a seama exact cine pe cine escrocase, cine avusese curajul să înfrunte forţele dezlănţuite ale geloziei şi nici care fusese fapta eroică. Situaţia începea totuşi să se mai limpezească. Din neînţelegeri se iscase drama şi de astă dată, cum se mai întâmplă într-o lume fundamental rea, unde totul se ameliorează la nesfârşit şi toţi sunt eroi.

Dar noi nu ştim exact cum e lumea DEX-ului şi nici de ce s-a întâmplat ca la pagina 305 să fie tipărite tocmai acele cuvinte cu iniţială e. Nici folosindu-le în prezenta poveste nu ne-am lămurit mai mult. 17390 scrie în stânga paginii, jos. Aşa de multe cuvinte de la A până la escrocherie

CÂT TIMP EŞTI INVIZIBIL

A în un coleg de serviciu şi vecin de bloc pe care-l cheamă… Sau, mai bine, fără nume! Noi muncim împreună în acelaşi atelier, atelierul de prelucrare prin aşchiere, într-o mare uzină. Într-o zi, el… iată că mi-e greu să povestesc fără să-i dau un nume personajului principal! Să-i spunem… Cum să-i spunem? Să zicem că-l cheamă Văzdăuţeanu. Nu-l cheamă aşa, dar să zicem! E, şi problema cu acest Văzdăuţeanu e că azi e sâmbătă şi că el, ieri şi alaltăieri, adică joi şi vineri, a fost invizibil. Ştiu, tovarăşe redactor-şef, ştiu că dumneavoastră nu publicaţi literatură de anticipaţie f Dar, să ştiţi, asta nu e deloc o povestire ştiinţifico-fantastică! Noi suntem oameni ai muncii şi noi spunem ce-am văzut. Da. Eu l-am văzut pe omul invizibil. Adică, în fine, mă-nţelegeţi, l-am tot văzut pe Văzdăuţeanu cât timp era vizibil, pe urmă nu l-am mai văzut şi pe urmă azi, sâmbătă, l-am văzut din nou. Dar mai bine să vă spun ce mi-a povestit el după ce a devenit din nou vizibil.

Deci asta a început joi dimineaţa când el zice că s-a sculat şi că s-a dus în bucătărie unde a găsit-o pe nevastă-sa (ea nu lucrează – a întrerupt serviciul pentru creşterea copiilor şi acuma, dacă tot s-au făcut mari copiii, mai stă şi ea pe acasă, cine ştie, poate mai face un copil, de ce să se angajeze şi pe urmă iar să întrerupă şi aşa mai departe). Ea fuma şi bea cafea. El i-a zis ei bună dimineaţa şi ea i-a răspuns uitându-se fix în altă direcţie decât cea din care venea el. Mă rog, asta n-ar fi

19 lr nimic, se întâmplă. El şi-a făcut ouă prăjite, s-a aşezat la masă, le-a consumat în grabă şi s-a dus apoi la chiuvetă să spele farfuria. Nevastă-sa, între timp, terminase ţigara şi s-a dus la frigider deschizându-l. Din nou fără să se uite spre Văzdâuţeanu al nostru, nevasta acestuia a zis:

— Erau aici două ouă, cine le-o fi luat? Să-l trimit pe bărbatu-meu după amiază să cumpere nişte ouă.

El zice că vorbea de parcă-ar fi fost singură şi că acela a fost momentul în care el s-a gândit că „ce-o fi?" S-a îmbrăcat să plece la serviciu. Era ora şapte fără douăzeci şi cinci de minute când a ajuns în faţa blocului şi a văzut autobuzul în staţie. Şoferul autobuzului se uita pe geam drept la el, la Văzdăuţeanu, şi aştepta să urce lumea de pe scări să poată şi el să închidă uşile. Colegul meu a rupt-o la fugă spre autobuz, a trecut prin faţa acestuia şi, când încerca să se redreseze

pentru că alunecase puţin şi să se urce apoi şi el în autobuz, a, văzut că se închid uşile şi că vehiculul se pune în mişcare. Acum dacă socotim că autobuzul face cam douăzeci de minute până la noi la uzină şi că eu joi am ajuns la poartă ca de obicei la ora şapte fără cinci, asta înseamnă că şi eu am fost în acel autobuz, dar pe Văzdăuţeanu alergând prin faţa lui şi încercând apoi să se urce nu l-am văzut. Sau poate nu m-am uitat, e posibil.

În atelier am văzut că Văzdăuţeanu lipsea, pentru că el lucrează într-un loc din capătul atelierului unde sunt doar trei maşini; una a lui, în mijloc, una a lui Giuscă, în dreapta cum te uiţi, şi una fi lui Ferendaru. În stânga. Mă rog, nu l-am văzut de dimineaţă pânini că i-târziase, dacă tot a scăpat autobuzul, dar eu nu l-am văzut nici după aia, deloc, toată ziua, deşi la un moment dat toate maşinile din atelier se învârteau. Ki zice că totuşi a venit la uzină, a ajuns pe la şapte şi jumătate şi se aştepta să-l oprească portarul şi să-i ceară legitimaţia şi aşa mai încolo. Trebuie să vă aduc la cunoştinţă mai întâi că portarul nostru de zi, nea Gherasim, e un om foarte vigilent. Uneori, la plecare, ne caută şi prin buzunare, nu numai prin genţi, ca să vadă dacă nu am luat cu noi cuţite făcute la strung cu materialul uzinei. Când găseşte la băieţi aşa ceva, se înfurie, strigă tare, ameninţă şi confiscă obiectul. Pe urmă, se zice, ar vinde cuţitele respective la puştanii din cartier care vor să se laude cu ele când se duc pe lac, la pescuit. Zvonul ăsta s-a răspândit când chiar Văzdăuţeanu şi cu unu, Tronaru, de la alt atelier, l-au văzut pe Gherasim vânzând un cuţit cu 25 de lei. Tronaru a reclamat la conducere, dar când Văzdăuţeanu a fost întrebat să spună ce văzuse, el al ridicat din umeri şi n-a spus nimic. Joi de dimineaţă, zice colegul meu, nea Gherasim luase legitimaţiile la vreo trei oameni care întârziaseră, printre care şi Tronaru, şi se mai certa cu ei. El, Văzdăuţeanu, a trecut prin spatele celor trei şi portarul, deşi se uita chiar spre el în momentul acela, nu i-a zis nimic.

Pe la unşpe, Giuscă şi cu Ferendaru s-au certat urât cu şeful de atelier, inginerul Podoabă, din cauză de primă de la care fuseseră tăiaţi. Au strigat la el şi i-au zis că e incapabil să ne asigure front de lucru şi câte-toate. Ke-am uitat cu toţii spre capătul atelierului când am auzit strigătele care acopereau zgomotele maşinilor, dar eu nici atunci nu l-am văzut pe Văzdăuţeanu, deşi el zice că era acolo! Chiar zice că el a aflat abia atunci că fusese tăiat de la primă împreună cu ceilalţi doi şi că din cauza aia s-a hotărât să se ducă la director la ora unu.

De la unu până la ora unu şi jumătate a stat la secretariat, adică în antecamera directorului, aşa că se explică de ce nu l-am văzut deloc în timpul pauzei de masă. Numai că el spune că şi acolo toţi dădeau impresia că nu-l văd, păreau să se uite prin el ca printr-o bucată de geam de Buzău. Când a intrat, secretara vorbea la telefon, aşa că nu i-a răspuns la bună ziua, nu l-a privit şi nici n-a dat vreun alt semn că l-ar fi văzut. Când a terminat cu telefonul, femeia a oftat uşor, s-a uitat o vreme gânditoare pe fereastră, apoi a început să deseneze ceva pe o bucată de carton de la o cutie de bomboane de ciocolată. Văzdăuţeanu a crezut că directorul e ocupat cu altcineva care sosise acolo înaintea lui şi a aşteptat liniştit să-i vină rândul. Apoi au apărut doi tovarăşi care au întrebat-o din mers pe secretară dacă directorul e acolo şi au intrat la el înainte de a primi vreun răspuns. După

193 ce aceştia doi au ieşit furioşi şi au trântit uşile spunând că „vom vedea noi dacă rămâne chiar aşa”, directorul a ieşit şi el şi i-a spus secretarei:

— De ce i-ai lăsat p-ăia să intre? Nu ştii că în pauza de masă primesc în audienţă numai muncitorii care au probleme? Să intre muncitorii.

Văzdăuţeanu s-a ridicat în picioare convins că acum îi venise şi lui rândul, dar nici directorul (care s-a întors în cabinet trântind uşa) şi nici secretara (care a rămas nemişcată în picioare cu faţa spre uşa cabinetului) nu arătaseră în niciun fel că-l văzuseră pe cel care s-a ridicat atât de politicos.

Atunci au năvălit acolo Tronaru şi cu ceilalţi doi muncitori cărora li se reţinuseră dimineaţa legitimaţiile la poartă. Păreau nervoşi, vorbeau tare între ei şi gesticulau. Secretara i-a întrebat în ce problemă au venit şi le-a deschis chiar ea uşa cabinetului. Văzdăuţeanu s-a aşezat din nou pe fotoliul de piele de sub geam şi a continuat să aştepte. Până la ora unu şi jumătate el s-a mai ridicat de vreo patru ori în picioare, gata-gata să intre pe uşa cabinetului, dar de fiecare dată s-a întâmplat ca altcineva să intre în locul lui sau chiar, ultima dată, directorul a ieşit împreună cu unul dintre muncitorii care urmează să se pensioneze acum, la sfârşitul anului, şi-a luat la revedere de la el şi imediat a văzut pe fotoliul de lângă Văzdăuţeanu o tânără ce abia sosise. I-a spus săru-mâna şi a luat-o în cabinet. Apoi s-a auzit soneria, secretara a răspuns, a spus da şi s-a apucat să facă două cafele. Pauza deja se terminase şi colegul meu a trebuit să se întoarcă la maşină. Aşa

zice el, eu tot nu l-am văzut. De fapt, la ora aia, el deja începuse să fie convins că a devenit invizibil. Până la ora schimbului, mai zice tot el, cei doi, Giuşcă şi Ferendaru, au tot vorbit pe deasupra capului său fără să-l bage în vreun fel în seamă. Maşina lui se învârtea, dar poate că bunii lui colegi credeau că el a pus automatul şi a plecat pe undeva, că d-aia nu-l văd ei.

O ultimă confirmare zice Văzdăuţeanu că a avut mai târziu, în drum spre casă, când a intrat la Alimentara să cumpere ouă. E un magazin mic, lângă blocul nostru.

Într-o casă mai veche care a rămas nedemolată. Vânzătoarea era singură în magazin şi în acelaşi timp cu Văzdăuţeanu au intrat doi tineri în hanorace roşii, care i-au pupat mâna, au glumit cu ea şi unul a şi ciupit-o puţin de obraz. Vecinul meu a ascultat cu zâmbetul pe buze glumele lor pentru că nu se grăbea şi pentru că vedea pe tejghea două cartoane pline cu ouă. Când fata a întrebat „ce vă dau", unul dintre tineri a zis „ouă", iar celălalt şi Văzdăuţeanu au dat doar din cap în semn că, şi ei tot asta doresc. Apoi vânzătoarea a întrebat „câte?" şi toţi trei au zis „treizeci", dar treizeci lui Văzdăuţeanu s-a auzit în acelaşi timp cu cel al unuia dintre tineri. Femeia a zis „e-n regulă, fiecare câte un carton". Se ştie, cred, că un carton de ouă conţine exact treizeci de bucăţi. Tinerii aveau banii potriviţi, aşa că în mai puţin de două secunde au lăsat banii în mâna vânzătoarei, au luat cartoanele şi au plecat. Când vecinul meu a dat să spună şi el ceva, fata i-a întors spatele şi s-a dus în debaraua din spatele tejghelei de unde n-a mai ieşit multă vreme. E, după o asemenea clară confirmare a faptului că e un om invizibil, Văzdăuţeanu a plecat acasă să se gândească la ce e de făcut. Soţia şi cei doi copii ai lui se uitau la televizor în sufragerie. La el acasă, ca să treci din hol spre oricare din dormitoare, trebuie s-o iei prin sufragerie şi anum; chiar prin faţa celor care eventual s-ar uita la televizor în acel moment. Joi seara era o emisiune cu muzică de dans şi nimeni n-a părut să-l observe pe vecinul meu trecând prin faţa televizorului. Dacă mai era nevoie de vreo probă, zice el, asta ultima a fost mai mult decât suficientă. S-a întins deci pe pat şi a aşteptat să-i vină vreun gând în legătură cu noua lui situaţie. Nu i-a venit niciunul şi a adormit îmbrăcat. Numai spre dimineaţă a avut un vis scurt cu nişte bocanci noi care-l strângeau îngrozitor la vârf. S-a trezit şi a constatat că dormise îmbrăcat, dar nu şi încălţat, însă, în sfârşit, visele sunt vise şi realitatea este realitate. Realitatea era că împlinea 24 de ore de când

devenise invizibil şi, cum avea să observe imediat, nimic nu se ameliorase.

195Vineri deci, aproape toate faptele de joi s-au repetat, în loc de ouă, Văzdăuţeanu a găsit în frigider două feliuţe de parizer. După ce şi-a terminat ţigara, soţia lui s-a uitat în frigider şi a zis:

— Cine-o fi mâncat parizeru? Omul ăsta al meu nu mai cumpără şi el nimic de mâncare?

La autobuz din nou i s-a închis uşa în nas tocmai când mai avea doi paşi până la ea şi, întrucât ieri a fost mai frig decât alaltăieri, în cele douăzeci de minute cât a aşteptat următoarea maşină, lui Văzdăuţeanu i-au îngheţat picioarele şi l-au durut rău. El suferă de bătături şi are nişte monturi îngrozitoare, mi le-a arătat astă seară. Ieri însă, cât a stat şi a aşteptat s-a gândit că-l dor degetele din cauza visului cu bocancii prea strâmţi pe care-l avusese dimineaţa. Deci, în mare, totul s-a întâmplat vineri ca şi joi; portarul nu i-a zis nimic, deşi ar fi trebuit să-l ia la întrebări pentru întârziere, eu şi ceilalţi colegi din atelier nu l-am văzut pe Văzdăuţeanu, deşi inginerul Podoabă s-a certat iarăşi cu Giuşcă şi cu Fe-rendaru, directorul, secretara şi numeroşi alţi colegi nu I-au văzut deloc în cele aproape treizeci de minute ale pauzei de prânz, deşi el se dusese acolo să întrebe de ce nu ia primă.

La un moment dat, zice vecinul meu, directorul se afla în antecameră cu un tovarăş. Directorul era cu spatele spre Văzdăuţeanu al meu (care din nou se sculase în picioare şi urmărea momentul în care să poată plasa o vorbă despre prima lui), ceilalţi doi, adică secretara şi tovarăşul cu părul lung şi puţin grizonant, puteau fi văzuţi de el din profil. Când se spunea bancul, toţi trei se aplecau în faţă. Când izbucneau în râs se lăsau pe spate şi hohoteau îndelung. Grupul arăta deci ca o floare care se tot închidea şi deschidea. La un banc spus cu voce foarte înceată, directorul a hohotit atât de tare încât a făcut un pas înapoi şi l-a călcat pe Văzdăuţeanu direct pe monturi. E, şi vă închipuiţi că prietenul meu, care în tinereţe a activat şi la corul bărbătesc al uzinei, care ieri dimineaţă visase că-l strâng bocancii şi care mai stătuse şi aproape o jumătate de oră în ger cu bătăturile lui cu tot, a tras un urlet care i-a încremenit pe cei trei şi s-a aruncat repede la loc pe fotoliu să se descalţe. Imediat a devenit vizibil, zice el şi, cum îl cunosc drept un vecin bun şi un coleg de muncă pe care te poţi baza, eu îl cred.

Directorul şi-a revenit primul din uluială şi, în timp ce

Văzdăuţeanu îşi masa ciorapul şi făcea „uhuu-hu, uhu-hu, uhu-hu-hu”, l-a întrebat scurt:

— Ce cauţi, tovarăşe, aici la ora-sta? Nu s-a terminat pauza?

Secretara s-a uitat la ceas, iar tovarăşul cu părul lung şi-a scos o ţigară din buzunar şi şi-a aprins-o. Printre văicăreli, vecinul meu s-a gândit că totuşi e bine să răspundă la întrebarea care i s-a pus, ceea ce eu cred că a avut dreptate.

— Ah-ah-of-aoleo, prima mea, tovarăşu’ director, uhu-hu-hu, am fost tăiat!

— Dă-mi lista cu cei care au fost tăiaţi de la primă, a zis directorul către secretară.

Femeia a început să caute în nişte dosare, Văzdăuţeanu a continuat să se văicărească, iar tânărul cu părul lung, fumând, se tot uita la ciorapul colegului meu încercând să-şi dea seama dacă miroase a ceva sau nu. Când în sfârşit secretara i-a întins directorului o foaie pe care scria un singur nume, acesta a zis:

— Doar atât?

— Da, asta-i lista, a răspuns secretara.

— Dumneata eşti tovarăşul Văzdăuţeanu? – l-a întrebat apoi pe suferind, iar acesta a aprobat din cap în timp ce tot mai făcea „uhu-hu”. Aşa că directorul a semnat cu pixul pe respectiva bucăţică de hârtie şi i-a zis secretarei:

— Spune-le, dragă, să *se* recalculeze şi să-i dea şi dânsului. Se poate, tocmai acuma, de sărbători?

Aşa că eu vă scriu nu ca să-l dau la ziar pe vecinul şi prietenul meu de la care vin chiar acuma, după ce am consumat cu el tot ce era de băut prin casele noastre şi după ce nevasta lui, la care ieri seara l-am auzit că a strigat, ne-a adus şi o sticlă de rachie fiartă de două ori de la mama ei din Oradea, ci ca să ştie lumea, adică totuşi să daţi la gazetă, să ştie ce să facă dacă i se în

197 stâmplă omului să se trezească dimineaţa că e invizibil. Să poată să-şi facă şi el o treabă cu respectiva ocazie. Dacă vrea să-şi prindă nevasta cu vreun flagrant sau dacă vrea să-şi aducă vreun cuier sau alt obiect pe care şi l-a făcut la uzină şi nu-l lasă portarul să iasă cu el sau ce alte treburi, câte-toate, se mai pot face în această situaţie de necesitate, să aibă grijă să nu ţipe prea tare, orice i s-ar întâmpla. Că dacă ţipi, imediat nu mai eşti omu’ invizibil şi atunci nu te alegi decât cu mai nimic.

ÎMPREJURAREA IUNIE SAU „FABULA RASA”.

Ana se năpusteşte pe uşa deschisă a podului. Eu după ea (imediat în urma ei, adică) împiedicându-mă de ceva care produce zgomot. Pictorul urcă şi el în urma noastră. Trage după el scaunul care ne-a servit de scară, apoi pune scândura care maschează intrarea şi se întoarce spre noi:

— Ce dracu’ faceţi atâta zgomot?

Ana n-are nicio vină. Eu tac şi înjur în gând.

Podul e destul de înalt, arată mai degrabă ca o cameră mare, dar încă nefinisată. Lumina puţină a după-amiezii pătrunde printr-o gaură din acoperiş care cândva a fost chiar o fereastră, avusese şi geam, se văd cioburi pe margini. Mobile vechi, prăfuite, cărţi cu coperţile jupuite stau grămădite prin colţuri. Piei uscate despre care bănui că sunt de oaie, unelte de tâmplărie, pantofi desperecheaţi şi câţiva saci plini în care nu ştiu ce anume ar putea să se afle. Pictoru se aşază pe unul din ei, Ana pe o ladă de nuiele împletite, eu pe jos, proptindu-mă cu spatele de peretele de scândura negeluită care desparte podul în două. Câteva secunde e atât de linişte încât ai putea auzi şi praful depunându-se pe obiectele din jurul nostru. Ne vor căuta peste tot, vor răsturna toată casa, dar, ca de obicei, nu ne vor căuta şi aici unde suntem. Au o inteligenţă ciudată sau le e greu să-şi imagineze spaţiul. Parcă nu-şi pot închipui că locuinţele noastre ar fi compuse şi din poduri. Totdeauna se întâmpla aşa şi probabil că de asta acum nu îmi mai e la fel de frică. Deşi idioţii ar putea să şi tragă cu armele lor de

199 neînţeles. Probabil că aşa sunt şi armele noastre pentru ei şi, în general, o armă e periculoasă tocmai prin asta.

Aşezat pe sacul lui, Pictoru pare să troneze peste noi şi mulţimea de obiecte învechite şi murdare. E gânditor şi atent şi-şi mişcă fălcile de parcă ar mesteca ceva. Lucrul ăsta îl face aproape tot timpul. Ana priveşte fix în podea. Părul lung şi blond îi cade pe umeri, pe piept, îi ascunde faţa, o învăluie. E o tipă frumoasă şi inteligentă. Rar întâlneşti. Abia acum observ că Pictoru mestecă într-adevăr şi nu doar se preface. Sacul pe care stă e plin cu boabe de cafea sau de năut. A făcut o gaură mică în pânza lui şubredă, a scos câteva boabe şi le ţine în palmă. Alege câte una şi o mestecă, închide pumnul şi priveşte în acelaşi punct fix de deasupra capului meu. Sau poate un alt punct prin apropiere de primul.

Ştiam că vor veni să ne caute. Şi-au făcut un obicei săptămânal

din asta. Se tem de ceva din natura înconjurătoare de la noi, iar în case, deşi nu ne găsesc, continuă să ne plictisească cu vizitele lor stupide. Aşa că tocmai îi aşteptam. Pictoru era în marginea ferestrei şi supraveghea drumul. Băusem puţină ţuică din cea adusă de Ana. Pe masă era o farfurie cu trei mere mari şi vărgate, verde cu roşu. Am băut toată ţuica, am mâncat merele, am. stat de vorbă şi pe urmă Pictoru a zis: „Vin!" Am crezut că glumeşte, dar când i-am întâlnit privirea am şi zbughit-o în pod pe urmele Anei. În cuprinsul razelor palide ce pătrund prin borta din acoperiş mii de fire de prai se fugăresc în neştire. Pictoru a rămas cu privirea aţintită undeva în partea de sus a peretelui de scânduri de care mă sprijin. Cât stătusem de vorbă, Ana voise să afle cum a fost acolo, în munţi.

Focul mocneşte, *apa începe să fiarbă pe nesimţite şi aerul cald înăbuşă zgomotele pădurii*. *Iată*, *se întorc cei plecaţi după apă proaspătă*, *se întorc cei plecaţi după vreascuri*, *jocurile se înteţesc*, *tabăra jumegă din plin şi scânteile se ridică în aerul negru*, *îşi revin cei scufundaţi în uimire*. *Ca unul dintre ei te ascult*. *Ochii tăi ca* de *animal la pândă strălucesc în lumina pâlpâitoare a focului*. *Spui*: „*Oamenii sunt învingători prin nasc*/*are*. *Cum*, *pot ei accepta să moară altfel* decât *liberi*?" *Strălucirile flăcărilor se răvăşesc în priviri şi tulbură liniştea*, *gândurile*. *Ceilalţi*, *obosiţi*, *te ascultă şi ei*, *deşi tu nu vorbeşti* decât *pentru mine*, *ca pentru un sol venit de departe*, *cu numeroase riscuri*

Obiectele prăfuite, palide în lumina scăzută, multă vreme nemişcate din podul ăsta înăbuşitor, par să mă privească îngăduitor (deşi n-aş avea ce căuta printre ele). Sub unul din scaunele cu picioarele rupte descopăr o chitară plină de praf şi cu corzi lipsă. Una sau două dacă mai sunt întregi. Simt, ca pe o sete, o ciudată nevoie de a le ciupi, de a le face să sune. Trebuie să-mi întorc privirea în altă parte ca să rezist.

Cizmele lor bocănesc prin toată casa, nu vorbesc dar fac zgomot, trântesc uşi, răstoarnă obiecte, sparg. Din când în când mormăie ceva. Probabil că aşa sună în limba lor înjurăturile. Iar noi, dincoace, trebuie să tăcem tot timpul, să nu scoatem o vorbă, un sunet. Şi din nou simt ca un val ridicându-se din mine ceva ce eu cred că e laşitate. Când nu pot suporta tăcerea prelungită, nemişcarea, aerul încins de sub acoperiş sau când simt brusc nevoia să ciupesc corzile alea ruginite, îmi vine în minte să mă retrag din toată chestia asta. Să devin unul din laşi care acceptă totul fără vorbă. Să primesc un salariu lunar şi să lucrez

într-una din uzinele fondate de ei, fără să ştiu nici ce produc, nici pentru cine. Totdeatuna încep gândindu-mă aşa. La urma urmei eu mă mulţumesc cu puţin şi sunt alţi semeni de-ai mei, atâţia, care au fost prinşi de ei încă de la început şi care supravieţuiesc astfel. Şi mie mi-ar ajunge un salariu oricât de mic, iar în rest aş putea evita contactul cu ei, aş avea o viaţă interioară din ce în ce mai bogată şi aş trage o beţie tot la două săptămâni. Apoi dintr-odată mă gândesc la Rolly şi mi se face ruşine, retractez totul.

Mlaştini dispar sub picioarele noastre şi cerul e umed de lacrima dimineţii timpurii. Aud răsuflarea tăioasă a celui de alături de mine. Colonii de ţânţari, cohorte ac fum alungându-i, pumnii încleştaţi pe cazmale, somnul adânc în aerul negru şi vâscos, sub cerul deja umed de lacrima unei noi dimineţi. Nu vorbim nici noi între noi (cum nu fac nici ei); ne înţelegem, de fapt, din priviri

20 lşi *din câtă speranţă rulai avem să scăpăm. Şi mlaştini dispar sub picioarele noastre.*

Ori de câte ori gândul îmi zboară la Rolly mi se face ruşine de mine însumi. Pictoru mestecă alene boabele crude de cafea şi continuă să privească în partea de sus a peretelui din spatele meu. Parcă-i răstignit sau aşteaptă să fie. Aşa mi-l închipui aşteptând orice fel de nenorocire. Cu calm. Ana desenează cu degetul în praful de pe jos. Voia să ştie totul despre cei din munţi. Cum e acolo, la ei? – întreba.

Fata cu ochii verzi priveşte în jarul focului şi *nu mă ascultă. Spune că o revoltă lirismul meu desuet. Spune că sunt un utopist, dar, deşi nu mă înţelege, pare să mimeze tot ce-i spun. Mimează nu prin mişcările mâinilor ei fine şi subţiri, nici prin mişcările trupului sau ale privirii, ci prin simplul fapt că există. Prin simplul fapt că se hrăneşte cu fructele muntelui, că râde cu oamenii noştri când ei se întorc cu vreascuri şi apă, că speră „împreună cu noi toţi că vom învinge. Mi-a făcut o cafea şi mi-a pus în mână (fana de tablă care mi-a fript degetele o vreme. Are ochii grozav de frumoşi, i-am văzut când m-a întâmpinat în oraş ca să mă aducă aici. Se-nroşise până în urechi, iar în ochii ei verzi avea un licăr ce exprima spaima sau plăcerea sau ambele. Probabil că e foarte emotivă şi de asta i se dau misiuni mai uşoare. Acum păzim împreună focul, pierduţi în aerul negru al unei nopţi de vară în munte. Pe zeci de kilometri pătraţi în jurul taberei noastre nu se m\ai afla nici ţipenie de om „dar nici baze de-ale lor. Ea păzeşte focul, iar eu îi vorbesc, fiind însă convins că nu mă ascultă… Suntem născuţi pentru a învinge. Suntem*

puternici…" 1 Cu ochii aţintiţi în jarul focului, ea tace şi mimează cuvintele mele. Focul mocneşte, apa se fierbe încet-încet, iar faerul cald înăbuşă zgomotele pădurii.

Lumina scăzând-a a după-amiezii adaugă tristeţe podului nostru plin de praf. Haşurează obiectele, şterge contururi şi învăluie feţele. Din faţa colţuroasă a lui Pictoru nu mai disting decât privirea, aţintită în continuare undeva sus, în spatele meu. Întorc din curiozitate capul şi caut punctul în care priveşte. Deasupra mea un păianjen imens îşi ţese în linişte pânza. Un nou val de laşitate mă cuprinde, simt nevoia să fug, să nu mă mM caute nimeni prin casa asta străină, să nu mai stau aici, în podul ăsta în care parcă înaintezi într-un necunoscut cu fibre pline de praf şi i le pipăi în timp ce şi el, la rându-i, te atinge scârbos şi te cunoaşte. Dar Rolly?

— *Nimic mai simplu, spune Bătrânu' aşezat în iarba umedă şi în mână cu aceeaşi cană de tablă din care mai devreme şi eu băusem cafea, îl cunoaşte pe Rolly, e-n regulă, zice, îl vom scoate de acolo. Un om că el nu pohte să rămână prizonierul lor. Am auzit că acum îi folosesc pe cei prinşi la un fel de amenajări funciare. Poate de când au început să prindă şi tineri, pentru că la început nu capturaseră* decât *oameni în vârstă şi-i foloseau numai în uzinele lor neobişnuite. El însuşi fusese prins după primţa lor debarcare şi evadare. De asta i se spune Bătrânu' deşi n-are nici treizeci de ani. Râde apoi şi face un semn fetei cu ochii verzi. Băieţii rid şi ei, iar fata, în tăcere aduce mâncare. Peste noapte însă, când o văd trecând ca o umbră spre cortul în care* Bătrânu' *doarme singur, unul dintre băieţi îmi spune că fata asta le pare suspectă. Sigur că Bătrânu' a adus-o, dar niciunul dintre ceilalţi n-o cunoştea dinainte. Cum adică, mă mir eu, să fie posibil să te îndrăgosteşti de una de-a lor? Şi ce sens ar mai avea atunci atât de vechiul nostru cuvânt – iubire?*

Ana a terminat de desenat, îşi şterge degetul de praf pe pantalonul murdar. Are picioare frumoase, îmi amintesc eu privindu-i gestul de copil singuratic, îşi admiră desenul. Simte apoi privirea mea şi-şi întoarce faţa spre mine. Zâmbeşte. Şi eu ar trebui să pot să-i zâmbesc deşi nimic nu e amuzant în prelungirea acestei situaţii neplăcute. Dacă totuşi ne găsesc? De jos se aude în sfârşit o voce, în acelaşi timp guturală şi ţipată. Probabil că unul din ei spune că au nimerit o casă pustie şi ar fi bine să-şi caute de treabă. I se răspunde. E poate şeful lor, care-l înjură şi-l invită să-şi ţină gura şi să caute mai departe. Au început să mă enerveze. Să termine odată! Ne găsesc sau

nu ne găsesc şi cu asta, basta!

l

Nu mai suport să mă uit la chitara asta cu corzile ruginite! întorc din nou capul spre păianjenul uriaş cate. deasupra mea, îşi ţese pânza. E fascinant. Dar… Ei, ce-i asta? Alături de Pictoru, pe unul din saci, a apărut un cocoş. Da, un cocos viu, un cocoş în carne, pene şi oase pneumatice! Pe unde dracu' a putut să intre aici şi când? O fi stat ascuns printre saci, o fi ciugulit ceva pe-acolo şi acum e tocmai gata să ne dea de gol. E destul să-şi fluture aripile sau să-i vină să cârâie. A dracului încurcătură! îi fac semn lui Pictoru1 să tacă şi apoi, cu acelaşi deget cu care îmi atinsesem buzele, îi arăt cocosul din stânga lui – cum stă nemişcat în picioare pe sac şi ne priveşte. Pictoru îl vede şi înlemneşte. Se uită speriat la mine şi din nou îi fac semn să tacă, să nu mişte, e singura şansă, întind un picior spre Ana. O ating uşor cu vârful pantofului. O singură mişcare bruscă şi pasărea asta ucigaşă se sperie, face un zgomot şi ne trădează! îi fac şi Anei semnul tăcerii. Ţin îndelung degetul pe buze. Grozav mi-e de teamă că o să scape un ah! sau un oh! când o să dea cu ochii de cocoş.

— *Întâi să mâncăm ceva – spune Bătrânu' dimineaţa devreme şi râăe zgomotos mângâindu-şi barba*. *O să încercăm chiar azi*, *mergi cu noi*, *nu-i aşa*? *– zice* şi *mă bate pe umăr*. *Eu fac semn din cap aprobând*. *Ceilalţi mănâncă deja şi ne privesc fără să spună vreo vorbă*. *Fata cu ochii verzi se apropie de noi doi*. *Ne aduce cartofi copţi în jar şi usturoi verde cu frunze lungi şi tăioase*. *Luăm cu mina sarea cu zgrunţuri mari din tigva aşezată pe pământ lângă picioarele noastre*. *Bătrânu' zice*: *E cam umedă sarea*, *o să plouă! apoi unul dintre băieţi*: *Cu atât mai bine*, *paznicii lor se tem de fenomenele meteo l* – Da, *aprobă Bătrânu'*, *astăzi o să mergem la sigur*!

Toţi trei cu ochii aţintiţi acum spre pasărea ce pare un bibelou de prost gust aşa cum stă nemişcată. E totuşi un cocoş foarte frumos. Să trăieşti în evul mediu şi să câştigi cu el la luptele de cocoşi, prin hanuri, prin cât-ciumi din pieţe murdare, să colinzi Europa! Şi când te gândeşti că dintr-odată ridică ciocul lui puternic spre cer şi scoate un cucurigu de toată frumuseţea şi ăia năvălesc în pod! Are un singur ochi îndreptat spre noi şi acela clipeşte încet din când în când.

Bătrânu' e undeva înaintea noastră şi-l aud fluierând la răstimpuri. *Băiatul din spatele meu îi răspunde imediat*. *Poteca şerpuieşte printre tufişuri înfiptă în coasta abruptă*, *coboară*, *urcă*,

ocolește și se întoarce de parcă s-ar scoroji de căldura soarelui puternic ce anunță o furtună de vară. Stâncile s-au încălzit și pe ele se odihnesc felurite reptile mici fără nume. Apoi cărarea are o porțiune care merge drept de parcă ar fi trasă cu linia. În dreapta noastră e o prăpastie ce se lasă cu greu golită de întuneric și cețuri de către soare. Șuieratul Bătrânului se aude din nou, de data asta cu o cu totul altă intonație. Cel din spatele meu se aruncă asupra mea și mă trântește la pământ. Probabil că pe deasupra noastră trec fără să se audă niște obiecte mici, echivalente pentru armele lor de neînțeles cu gloanțele. Ne târâm înainte și-mi dau seama că unul din coate mi-e foarte tare strivit. Ne trebuie câteva minute bune până ce ajungem în locul în care poteca e din nou ascunsă de copaci și de tufe. Se aude arma Bătrânului trăgând două focuri și se lasă apoi o tăcere ca somnul de prunc. Băiatul care mă însoțește își scutură calm praful de pe hanorac și pantaloni. Mie nu-mi arde să fiu curat, îmi leg cotul cu o batistă murdară și simt că traversez unul din momentele în care laşitatea mea ar putea din nou să apară, Dar nu apare. Cine știe, psate chiar în astă seară voi sta din nou de vorbă cu Rolly.

Până la urmă au plecat. I-am auzit cărându-se prin ușa din față pe care nu s-au obosit s-o închidă. Pictoru s-a ridicat în picioare pe sac și-i numără prin ferestruica din acoperiș. Lumina apusului de soare îi aurește părul răvășit. Ana s-a ridicat ușurel, a prins cocoșul și acum îl mângâie ca pe un copil. Pasărea tace și se lasă mângâiată pe penele lucioase. Se aude un motor demarând și vocea Pictorului: „S-au cărat!" în momentul următor mă arunc asupra chitarei de sub scaun și încep să mă răfuiesc cu cele două corzi ruginite. Rezistă. Cutia

205" – T-WSK W

nu e spartă, dar mi-ar mai trebui cel puțin încă o coardă ca să pot scoate din ea un zgomot cât de cât melodios. Pictoru, calm, se duce să omoare păianjenul. Apoi deschide ușa podului, trage deoparte placajul care o maschează și sare jos. Ana coboară încet continuând să țină. cocoșul în brațe. Apoi cobor și eu, fără chitară, și închid după mine ușa podului fără să mai trag placajul. Pictoru mestecă boabe crude de cafea și inspectează cu un aer absent camerele răvășite.

Din nou Bătrânu' râde cu poftă și mă bate pe umăr. Ceva nu e în regulă cu râsul ăsta hăhăit, forțat. Rolly mănâncă împreună cu noi. Aceiași cartofi copți în jar, sarea grunjoasă, încă mai umedă acum, după ploaia de după-amiază, usturoiul verde, apa rece băută din oală de lut. E

bine să plecaţi pe rând, *ni se spune*, *să nu* mergeţi *amândoi odată*! *Fata cu ochii verzi se învârte în jurul focului*, *mai pune vreascuri*. *Ieri mi se părea foarte frumoasă*, *acum parcă mă tem de ea*. *Focul mocneşte*, *fumegă*, *apa se fierbe încet*, *aerul cald înăbuşă zgomotele pădurii*, *fumul se ridică acum gros ca aburii dintr-o mlaştină bătută de soare*, *primăvara*. *Rolly râde*. *Mai rămâi – îi zice Bătrânu' – lasă-l întâi pe el să plece*! *Strâng mâinile băieţilor*, *apoi pe cea a fetei cu ochii verzi*. *De ce o va fi enervând atât de mult lirismul meu desuet? apoi îl îmbrăţişez şi pe Rolly şi-i strâng mâna şi Bătrânului care*, *cum mă aşteptam*, *mă bate pe umăr cu stânga lui grea şi râde tare*. *Simt că pot să fiu din ce în ce mai puţin laş*, *că încep să mă înăârjesc într-un fel anume*.

Pictoru zice că ar trebui să facem puţină ordine prin casă. Nu vedem noi ce-au mai cotrobăit bădăranii ăia? Ba vedem şi sigur că ar trebui să facem ordine! Ana mai mângâie o dată cocoşul, apoi îl aruncă şi-l admiră cum se plimbă ţanţoş prin salon. Tocmai când o întreb dacă nu mai are pe undeva, ascunsă, vreo picătură de băutură şi ea îmi răspunde că nu, uşa salonului se deschide încet, scârţâind. Toţi trei înlemnim. Dacă Pictoru nu i-a numărat bine? În deschizătura uşii apare capul tuns scurt al lui Rolly.

I

— Rolly – strigăm toţi trei deodată. Cocosul se sperie în sfârşit şi fuge afară cârâind. Rolly a stat ascuns în grădină. Îi văzuse cotrobăind prin casă şi *a* aşteptat. Credea că nu e nimeni înăuntru în afară de ei. Dac-ar fi ştiut că suntem aici ar fi avut emoţii. Ce ne mirăm aşa de sosirea lui, ce, nu ştiam că o să vină? Ba da, ştiam, chiar eu le-am spus, le-am povestit totul. Atunci? Rolly ne strânge mâinile, o îmbrăţişează pe Ana. Mă simt puternic şi încrezător în forţa mea, deşi sunt al naibii de obosit. Rolly zice că, totuşi, ce se întâmplă dincolo încă nu poate fi povestit. A povesti e ceva din lumea noastră, poarte lucrul cel mai specific. Ce vor ei să facă în zonele pe care le stăpânesc e sortit eşecului tocmai pentru că nu se poate povesti. Sigur că se bucură că a fost ajutat să evadeze, dar Bătrânu', a aflat, este într-adevăr un vândut. Fata cu ochii verzi, sigur că da, nu numai că e stranie, e altceva decât noi. Spune că a văzut acolo şi o/a. meni care suferă şi nu pot acţiona în niciun fel, dar şi laşi care s-au adaptat şi-s mulţumiţi cu felul ăla de viaţă. Zice apoi că şi să te naşti printre laşi e o laşitate ce trebuie răscumpărată. Prin uşa larg deschisă se vede via în care a stat ascuns. Lumina roşie a apusului dă o culoare neobişnuită frunzişului ei. Ne

apucăm să facem ordine în casa asta pe care o vom locui câteva zile. Rolly ni se alătură firesc, de parcă de asta şi venise, după" aproape un an de când dispăruse, ca să se apuce împreună cu noi să facă ordine în casa răvăşită de ăia.

Nu îndrăznim să-l întrebăm dacă a văzut pe cinevter dintre cunoscuţii noştri pe acolo. Repun scaune şi mese pe picioarele lor, strâng bucăţile mai mari de tencuială căzută pe podea. Ana a găsit o mătură şi iese în curte s-o stropească cu apă, să nu facă praf. Rolly şi Pictoru vor să aducă un dulap greu lângă peretele fără ferestre al salonului. Într-un colţ găsesc o haină veche de postav ţesut în casă. Seamănă cu unica haină a tatălui meu. Şi aceea era ruptă în coate şi mama, cu vederea slăbită, se chinuia cu migală să o cârpească în aşa fel încât să nu se vadă. Se va fi ducând şi-n uzinele lor tot cu haina

207 aceea? Privesc cotul rupt şi-mi vin în minte chipul tatii, urmele lăsate pe el de cei peste şaizeci de ani. îmi imaginez efortul lui de a-şi păstra mândria în priviri şi acolo, la ei. Şi părinţii noştri au fost tineri, şi ei au avut gânduri frumoase de viitor. Ana mă surprinde stând cu haina veche în mâini şi privind-o prostit. Se apropie şi-şi propteşte fruntea de umărul meu. Prin pielea umărului o simt că vrea să plângă. Parcă poţi să te-a (brii? „Noi suntem născuţi învingători!" – se aude vocea lui Rolly în camera alăturată.

ŞI IERI VA FI O ZI

„Mă întreb dacă natura face mereu acelaşi joc".

A. EINSTEIN

D ineînţeles că veneam din somn, altfel cum să înceapă o zi? Despre lumea din care veneam nu ştiam însă mare lucru. Gea în care aterizasem ar fi trebuit, în schimb, să-mi fie foarte familiară. Şi nu prea era. Mici semne ale incertitudinii au apărut din prima secundă de veghe. Ceasul de pe noptieră nu mai era acolo, şi nu-mi explicam de ce, lumina care venea prin perdelele semitrans-parente ale camerei, destul de scăzută de altfel, nu-mi permitea să ghicesc ora. N-aveam decât să presupun că e o zi cu cer acoperit, zile destul de numeroase prin regiunea noastră chiar şi în mijlocul verii, datorită vecinătăţii fluviului şi a deltei sale. Am sărit din pat cu neliniştea specifică funcţionarului care crede că a întârziat la serviciu şi nici n-are la îndemână un ceas. Am intrat în culoarul care uneşte dormitorul cu sufrageria şi, pe la jumătatea acestuia, am apucat pe bâjbâite clanţa uşii de la baie. M-am trezit în bucătăria rece şi neaerisită, plină de

mirosuri amestecate: prăjeli, râncezeli, fermentări accidentale, fum de tutun intrat în pereţi. Pe masă şi pe aragaz – vase murdare, scrumiere pline, ceşti ra înjite de zaţ de cafea, coji uscate de portocale. Imaginea nu mi se părea în totalitate străină, era chiar firească pentru modul meu de viaţă, însă... eu voisem să intru în baie! Din dormitor, venind pe culoar, uşa de la sala de baie s-a găsit totdeauna în stânga, iar cea a bucătăriei în dreapta. Sau poate eu veneam de obicei dinspre sufragerie şi imaginea pe care se fonda automatismul meu era acum întoarsă! în fond, mi-am zis, nu locuiesc în

209T

acest apartament decât de vreo trei luni, mai exact din aprilie. Cel în care am stat înainte nu era mult deosebit de acesta; poate doar o altă orientare faţă de punctele cardinale şi mici inversări ale funcţionalităţilor unor încăperi. Am dedus că senzaţia mea e cât se poate de normală pentru un om care se trezeşte la altă oră decât cea obişnuită şi am intrat decis în baie.

Eram convins că nu am timp să mă şi bărbieresc. Faţa pe care mi-o arăta oglinda era însă cam buhăită, încercănată, evident marcată de un somn prost. O bărbiereală bună i-ar fi fost necesară, ar fi *adus-o la zi*. Apa rece mi-a făcut bine, dar mi-a readus impresia că văd în jurul meu alte obiecte decât cele obişnuite, unele asemănătoare întrucâtva şi totuşi puţin diferite. Poate erau aceleaşi şi doar eu le vedeam altfel. Aveam, dintr-odată, o percepţie mai acută a unor imagini pe care le vedeam zilnic fără să le dau prea multă atenţie sau aceste imagini erau într-adevăr altele? Bomba cu spumă de ras era roşie şi mare, când eu mă aşteptam să fie verzuie şi ceva mai mică. Pe chiuvetă se depuseseră săruri gălbui într-un desen abstract pe care nu-l remarcasem niciodată. Bumbii de metal cu care oglinda era prinsă în perete păreau să fi ruginit peste noapte. Am ieşit repede din baie, luând cu mine regretul că n-am timp să-mi bărbieresc obrazul, să-l fac mai al meu şi să readuc, astfel, şi restul imaginii la cota ei cunoscută.

Am luat-o pe culoar spre dormitor şi din nou automatismul mişcărilor matinale mi-a jucat o festă. Eram, desigur, în sufragerie, dar nu asta mă deranja cel mai mult. Pe canapeaua de lângă bibliotecă am descoperit o femeie dormind. M-am apropiat de ea şi am recunoscut-o; era colega mea, Zoia, muzeograf, ca mine şi ca încă vreo treizeci de băieţi şi fete la Muzeul Arheologic şi de Ştiinţe Naturale al Deltei. Sunt un om distrat, însă nu-mi place să beau şi n-am fost niciodată atât de

mahmur încât dimineaţa să nu-mi amintesc ce am făcut în seara anterioară. Am dedus că în sfârşit mi s-a întâmplat şi acest lucru nu tocmai plăcut. Nu reuşeam să înţeleg însă de ce, dacă tot o invitasem pe Zoia la mine (cum se mai întâmplase deja de câteva ori) şi dacă tot ne petrecuserăm seara trăncănind, fumând, bând cafele şi bârfindu-ne colegii în bucătăria mea nu tocmai curată, de ce după aceea nu ne culcaserăm amândoi în acelaşi pat? Poate ne certaserăm şi nu-mi aminteam, dar atunci de ce nu plecase la ea acasă, doar stă în blocul vecin? Cred că am şi ridicat din umeri ca în faţa cuiva care îţi pune o întrebare imposibilă. Acel cineva desigur că nu era prezent şi dezvinovăţirea mea nu a convins pe nimeni. Am lăsat toate aceste mici nimicuri să plutească în ceaţa lor sau în aceea din capul meu (pentru prima dată mahmur în sensul propriu al cuvântului) şi m-am întors în dormitor să mă îmbrac în viteză. Eram convins că am întârziat la serviciu şi timpul, ca de obicei în astfel de cazuri, se scurgea cu o repeziciune mult mai mare, nedorită, stresantă. Îmbrăcându-mă, am mai adresat pereţilor, mobilelor, împrejurimilor trupului, şi alte priviri atente, mai puţin distrate decât de obicei. În lumina ce părea să crească imperceptibil nu mi-a fost greu să descopăr tot felul de semne, crăpături în zugrăveala pereţilor, nuanţe şi forme noi ale unor obiecte de serie. M-am gândit că aşa trebuie să vadă aceste lucruri orice străin, orice om care nu le vede în fiecare zi, poate eu însumi le-am mai văzut aşa atunci când le cumpărasem şi le pusesem în dormitor. O senzaţie de lucru străin care urmează să-ţi devină familiar şi să-l uiţi încetul cu încetul, senzaţie citită însă, în această dimineaţă mahmură, de la coadă la cap. Ceva care semăna cu o propoziţie tradusă din latină în română de cineva care nu ştie să facă şi cuvenitele transformări ale topicii şi lasă cuvintele traduse în locurile lor din fraza latină.

Cât de străin trebuie să fie sau să devină cineva faţă de lumea în care trăieşte zi de zi pentru a încerca o astfel de senzaţie? – m-am întrebat şi jocul m-a prins imediat. Închizând uşa liftului, m-am pregătit să citesc în nemţeşte cifra trei pe care o ştiam scrisă cu vopsea pe faţa dinăuntru a uşii de la palier. Chiar am rostit „drei" şi abia pe urmă am văzut că, de fapt, pe uşă scria opt. Probabil cineva se jucase cu vopsea galbenă şi se amuzase să transforme treiul în opt. O glumă nevinovată pe care am preluat-o în jocul meu: am rostit „acht" şi am apăsat butonul de jos, întorcându-mă apoi spre oglindă şi reexaminându-mi chipul neras, îmbătrânit din această cauză. Aş fi vrut

să fredonez ceva vesel ca să-mi refac puţin moralul, dar nu-mi venea în minte niciun cântec. Pe urmă mi s-a părut că liftul merge prea încet şi că el încă mai cobora când ar fi trebuit să fie de multă vreme la parter. Am pus şi această senzaţie pe seama grabei mele, pe seama fricii de întârziere şi de neplăcutele schimburi de cuvinte cu directorul muzeului.

„Instituţia noastră este una dintre cele mai importante pentru cultura regiunii noastre, pentru faima ei dincolo de hotarele ţării" – obişnuieşte să spună directorul Gângea când te prinde că întârzii. Cei care ne vizitează muzeul în timp de vară sunt cu miile. Vin cu autocarele din staţiunile litoralului *şi* ajung la noi după ce au luat micul dejun la un motel din drum. Vizitează în viteză cele optsprezece săli ale muzeului şi se grăbesc apoi să se îmbarce pe vaporaşele care-i vor plimba toată ziua pe canale şi pe ghioluri, printre insuliţe şi plauri plutitori. Până la ora prânzului tot mai încearcă să fotografieze pelicani sau egrete cu aparatele lor fără teleobiective, dar ghizii îi asigură că abia după-amiază vor intra în inima deltei şi acolo păsări sunt cu miile. Masa de prânz, compusă din şapte feluri de peşte şi un desert, o stropesc însă cu vin alb, vodcă, bere şi chiar whisk} r. Moleşeala care-i apucă după aceea, când părăsesc insuliţa pe care se află restaurantul, îi obligă să se înghesuie la barul vaporului şi să ceară cafele concentrate, să uite de becaţe, cormorani, stârci şi nagâti şi să picotească în locurile umbrite de pe punte. Pe drum mă gândesc în ce fel li se pare lor că arată muzeul nostru, delta, restaurantul de pe insuliţă, toate aceste imagini cu care aproape că se familiarizează peste zi. Străin sau familiar? Apoi, traversând strada spre muzeu, mă trezesc că spun în franceză!: „c'est une cigogne!". Lângă intrarea în muzeu se află, într-adevăr, cocoţat în salcâmul bătrân care a mai rămas în picioare după teribila furtună din vara trecută, un cuib de barză. Cât de străin faţă de acest loc ar trebui să fii ca, uitându-te la salcâm şi la cuibul uriaş din vârful lui, să observi toate detaliile şi să exclami: „c'est un nici de cigogne!"?

În parcarea de lângă muzeu erau deja vreo zece autocare. Toate moderne, prevăzute cu geamuri cu mercur, din acelea ce par fumurii când le priveşti dinafară şi-ţi asigură o imagine de o claritate deosebită când priveşti dinăuntru, dotate şi cu instalaţii de aer condiţionat şi cu televizoare, având un design bine studiat şi vopsite în culori armonioase, într-un cuvânt, deloc asemănătoare cu cele ale oficiului

local de turism. În alte zile, câte un astfel de autocar plasat în mulţimea de maşini vechi atrăgea în jurul lui pe toţi ceilalţi şoferi care-l examinau curioşi şi cu invidie, îi cereau şoferului titular câteva detalii tehnice şi se apucau apoi să spună bancuri răsuflate şi amintiri serbede. Acum toate cele zece sau unsprezece autocare erau la fel de frumoase şi nimeni nu-şi pierdea vremea în jurul lor. Am pronunţat de mai multe ori în gând cuvântul *coach* (autocar) în timp ce-mi făceam loc printre turiştii de diferite naţionalităţi ce-şi aşteptau rândul la intrarea în muzeu. Acum eram sigur că am întârziat şi mă aşteptam să văd mutra buhăită a lui Gângea adresându-mi mai întâi reproşuri din priviri. La intrare însă nu se afla decât colegul meu Zaharia, care prelua un grup şi se burzuluia neaşteptat de violent la casieră. Când m-a văzut, mi-a strigat şi mie cu aceeaşi voce furioasă:

— La ora-sta se vine, mă? ia-ţi un grup şi dă-i drumu' imediat în muzeu!

I-am făcut doar semn cu degetul arătător în dreptul buzelor ţuguiate care spuneau „Şşşşt!". Nu voiam ca ţipetele lui isterice să-l atragă pe director în hol. În timp ce grupul de turişti mă urma către prima sală a muzeului, am căutat în minte echivalentul în franceză al cuvântului românesc *ticălos*. Mai demult, un scriitor mi-a spus că ticălos în română vine de la expresia grecească *ti calos* – ce frumos! Probabil cuvântul a fost creat din cauza negustorilor greci care-şi lăudau astfel marfa în vechile iarmaroace ale Moldovei. Când am găsit traducerea în franceză, i-am aplicat-o, în gând, lui *Zaharia*. *Zaharia le salaud! il est salaud ce type*! apoi am început să vorbesc despre hărţile care încercau să arate formele succesive ale deltei noastre în diverse ere geologice. În timp ce vorbeam, făceam efortul să mă gândesc şi la cât de străin ar trebui să fie cineva pentru a-şi putea imagina în detaliu cum arătau aceste locuri în vremuri atât de îndepărtate la care se refereau hărţile. Tu

213 ristii nu păreau să mă asculte, nu vedeam adică în ochii lor nicio sclipire care să-mi confirme că măcar mă ascultau cu bunăvoinţă, îşi făceau pur şi simplu datoria de a trece prin muzeu înainte de a urca pe vapor pentru că aşa era programul. O, cât de străini îmi păreau dintr-odată. Parcă nu erau numai francezi, belgieni sau americani, ci de-a dreptul extratereştri. Gândindu-mă şi în ce fel le-aş vorbi unor extratereştri despre muzeul nostru, m-am trezit spunând *fraze* ciudate, la care ascultătorii mei n-au reacţionat în niciun fel.

Iată câteva exemple de propoziţii care mi-au rămas în minte şi care m-au urmărit toată ziua după ce mă făcuseră să tresar la rostire. (Precizez că eu însumi nu le înţeleg acum, dar mi se păreau de neînţeles atunci.):

„Materia vie nu e singura structură capabilă să prelucreze informaţie". Informaţii mai adânci decât cele genetice ne pun în contact direct cu forma reală a zonelor terestre reprezentate naiv în aceste scheme grafice". (Mă refeream, desigur, la hărţi.) „Evenimentele acestui câmp (nu-mi amintesc despre ce vorbeam) se succed într-o anumită ordine pentru mine şi în alta pentru dumneavoastră, ceea ce este cât se poate de firesc!" „Viul comunică cu viul fără să ţină seama de niciun fel de bariere puse de spaţiu sau de timp (!), iar logicile care se împiedicau de vechea idee contrară au fost recent depăşite. Muzeul nostru este un foarte bun exemplu". Etc., etc.

Este firesc să nu-mi mai amintesc mare lucru, pentru că am vorbit mult şi cu mare poftă de a mă exprima, admirându-mă în timp ce vorbeam, ignorând mutrele nu tocmai strălucind de inteligenţă ale celor care mă priveau, încercând să-i copleşesc prin informaţia mea multilaterală şi prin siguranţa cu care mă avânt în demonstraţii ştiinţifice. Către sfârşitul *speech ului* mă aflam în sala dedicată ultimelor realizări ale oamenilor muncii din regiunea noastră şi a programelor de integrare economică şi prezervare în viitor a deltei, îmi mai amintesc că m-am lansat într-o teorie despre asemănările dintre limbajul articulat al „celei mai evoluate specii de pe planetă" şi sistemul imunitar al organismelor vii. Ambele, spuneam, se constituie din secvenţe cu semnificaţie proprie care produc mereu alte şi alte semnificaţii prin combinaţiile liniare dintre ele. Înmagazinarea întregului lexic al unei limbi nu este o cunoaştere completă a acelei limbi, aşa cum nici imunitatea unui organism în care toţi cei 20 de aminoacizi există nu este asigurată. Sintaxa aminoacizilor e poate mai importantă decât chiar capacitatea lor de a recunoaşte substanţele străine de organism şi de a declanşa apoi producţia de anticorpi. Datorită secvenţialităţii liniare, în ambele sisteme (al limbii şi al imunităţii) sunt posibile noi şi noi mesaje, nemaicunoscute înainte. Cele care se adaugă, însă, pot schimba semnificaţia de ansamblu a tuturor celorlalte. Aşa că adevărata problemă nu este aceea de a avea în vedere ansamblul, aşa cum îşi închipuie cei mai mulţi vizitatori ai muzeului, ci de a *alege mereu cea mai bună continuare în funcţie de*

situaţia în care textul se află.

Cred că am pierdut şirul aproximativ în acest punct al demonstraţiei mele. În orice caz, nu-mi amintesc continuarea!

Cineva, unul dintre colegii mai tineri pe care încă nu-i cunosc, sau unul dintre studenţii care-şi fac practica de vară în muzeul nostru, a venit dinspre ieşire şi a strigat spre Zaharia, care tocmai îşi terminase expozeul şi le dăduse drumul turiştilor:

— Vă înscrieţi în excursia de o zi…

Datorită zgomotului pe care-l făceau cei din grupul abia eliberat de chinga expunerii lui Zaharia, n-am reuşit să aud ultimele cuvinte ale pustiului. Am decis brusc să mă opresc şi eu din expunere şi am mulţumit pentru atenţie celor care mă ascultaseră, urându-le o excursie plăcută în deltă. M-am apropiat de Zaharia şi de cel care făcea înscrieri pentru excursia de o zi. Aveam un chef nebun să părăsesc şi eu, pentru o zi, muzeul, oraşul, apartamentul meu stas, mobilat cu scaune, mese, canapele şi corpuri de bibliotecă produse în serie. Oriunde s-ar fi făcut acea excursie, voiam şi eu să merg. Aşa că imediat ce studentul s-a întors spre mine şi m-a întrebat: „Vreţi să vă înscrieţi la excursia de o zi…”, nu l-am lăsat să continue şi am zis da. Nu mă interesa deloc unde se făcea acea excursie.

215Acum, când scriu, încerc să reînnod firul demonstraţiei de acolo de unde l-am părăsit datorită nebunei pofte de a ieşi din cotidian şi apariţiei nesperate a ofertei de excursie. Deci, în funcţie de situaţia textuală dată, problema este aceea a alegerii celei mai bune continuări. Sunt de acord în timp ce scriu cu acest lucru gândit ieri şi ştiu că tot ce voi adăuga de aici încolo textului meu va schimba sensuri de cuvinte, fraze şi intonaţii anterioare. Dar ce voiam să spun cu această seducătoare ipoteză? Care ar fi fost pasul următor al demonstraţiei, dacă nu m-aş fi lăsat întrerupt de poftele mele de evaziune? Vreau să zic, în situaţia acelui text, cel de ieri, care să fi fost cea mai bună continuare?

După ce studentul a înscris numele meu într-un dosar, Zaharia mi-a zvârlit o privire furioasă şi câteva cuvinte jignitoare pe care n-are niciun rost să le mai reproduc. Mi-a întors spatele şi a plecat glonţ spre biroul directorului. Când am trecut spre laboratoare, am văzut-o pe Zoia ieşind din acel birou, ştergându-şi cu battsta ochii înroşiţi de plâns. Desigur că m-am apropiat de ea cu intenţia de a o consola sau de a-i spune o glumă care s-o facă să nu pună la inimă răbufnirile de

măgar bătrân ale lui Gângea. Mărturisesc, totodată, că eram ros şi de curiozitate. Voiam să aflu ce se petrecuse cu o seară înainte, *de* ce dormise la mine în sufragerie, cum arătam când mă îmbătăm de mi se rupea filmul şi alte detalii, poate banale, poate surprinzătoare. Ea însă m-a privit furioasă şi mi-a strigat printre sughiţuri de plâns:

— Eşti un monstru! De ce nu m-ai trezit? Vrei să-mi pierd slujba? Vrei să te răzbuni ca un *ticălos* ce eşti?

Am rămas interzis în mijlocul holului mare care face legătura între prima şi ultima sală a muzeului. Nu înţelegeam de ce atâta patimă pentru o întârziere de câteva minute. Pentru ce să mă răzbun, de ce sunt un *ticălos*? Etc., etc. Cineva s-a apropiat din spate şi mi-a pus mâna pe umăr. Era colegul meu, Felix, biologul însărcinat cu supravegherea acvariului. Până şi el, care mi-a fost totdeauna prieten, a găsit cu cale să-mi facă reproşuri. A zis:

— Dacă făceai cum ţi-am spus eu, n-ajungeai aici!

— Ce dracu' mi-ai spus, mă? Ce-aveţi cu toţii azi, aţi înnebunit?

— Păi, de câte ori ţi-am spus eu că ar fi bine să aveţi un copil? Trebuia să-i faci un copil, asta-i!

— Cum? Să-i fac un copil? – am întrebat eu mirat. Nu-mi spusese niciodată o asemenea bazaconie, iar

Zoia e o colegă pe care o simpatizez şi atât. Uneori se culcă la mine şi facem dragoste, dar nu suntem căsătoriţi şi nu ne-am gândit niciodată la copii împreună.

Mirarea lui Felix părea să fie chiar mai mare decât a mea. După câteva secunde bune de holbarea ochilor către mine, mi-a întors spatele şi s-a cărat. M-am dus şi eu în laboratorul meu, unde am repetat până seara de zeci de ori aceeaşi experienţă de la care nu aşteptam nicio surpriză. Am muncit conştiincios şi fără chef, încercând tot timpul să nu mă gândesc deloc la felul nefericit în care îmi începusem ziua.

— Acum, când scriu şi când sunt convins că aleg cea mai bună continuare pentru situaţia textuală dată până la acest cuvânt, încep să înţeleg ce mi s-a întâmplat „ieri". De fapt, cred că deja înţelesesem de „ieri", pentru că, întorcându-mă acasă obosit, seara târziu, în lift, am apăsat automat pe butonul pentru etajul opt şi nu pe acela pentru etajul trei, cum o voi face astă seară.

Ştiu acum că peste opt-nouă ani voi fi căsătorit cu actuala mea colegă şi prietenă, Zoia. Că voi trăi cu ea într-un apartament de la etajul

opt din chiar blocul acesta unde acum locuiesc la etajul trei, singur. Până în ziua aceea urâtă pe care am şi trăit-o nu vom avea copii şi această situaţie va face convieţuirea dificilă în menajul nostru. Apartamentul acela de la opt va fi identic cu cel în care stau acum, numai că de la intrare voi avea spre dreapta dormitorul şi spre stânga sufrageria şi nu invers, cum e aici, la trei. Baia şi bucătăria se vor afla tot faţă în faţă, dar iarăşi inversate faţă de cum sunt aici. Directorul Gângea va fi pensionat sau va muri, iar locul lui va fi luat de colegul meu Zaharia, care se va purta urât cu mine şi cu Zoia. Ştiu deci că de acum în opt ani nu mă aşteaptă nimic extraordinar de frumos şi că ar trebui să mă întreb (în scris, ca o continuare la situaţia textuală dată) de ce nu mă sinucid. Ei, bine, iată de ce:

217F" *".

Pentru că studentul acela mi-a propus o excursie de o *zi în trecut*, şi eu m-am înscris la ea şi va trebui s-o fac. Apoi, pentru că nu ştiu nici câte lucruri frumoase se ascund prin ungherele celor câteva mii de zile care mă mai despart de acea zi a discuţiilor violente din familia mea viitoare şi de la serviciul meu care va fi acelaşi ca şi azi. Am dreptul să sper că şi după ziua aceea urâtă lucrurile se mai pot îndrepta şi deveni frumoase, poate că voi avea şi un copil cu Zoia, nu vom fi chiar aşa de bătrâni încât să nu mai avem acest curaj. Dar, mai ales, ceea ce mă îndeamnă să trăiesc, să suport cu seninătate monotonia apartamentului stas, a mobilei stas, a muncii mele lipsite de surprize, este curiozitatea nebună de a şti ce s-a întâmplat cu adevărat în ieri-ul cel adevărat. Poate ieri s-a întâmplat ceva formidabil de frumos pentru mine, ceva care mă determină în mod esenţial şi mă face imun la meschinăria vieţii care mă aşteaptă. Voi face excursia aceea de o zi în trecut şi voi fi bucuros! Voi decide abia după aceea dacă sunt imun sau nu. E sigur. Şi pentru o zi pe care crezi că n-ai trăit-o te vei bucura sau vei da seamă. Iar cea mai bună continuare a textului de faţă nu poate fi decât aceasta: Şi ieri va fi o zi!

PRIMUL EXIL LA CRONOSCOP

— /lua părea una de primăvară. Profesorul Donqui Delama se ridică de pe pat, se apropie de fereastră şi trase perdeaua grea de pluş. Puzderia de steguleţe multicolore de pe catargele tuturor ambarcaţiunilor dimprejur îi confirmă impresia de primăvară şi în acelaşi timp îi nelinişti. De la un timp, de la un timp… Gândul rămase suspendat în aerul încălzit al camerei. Chiar dacă nu mai distingeai

aerul de sărbătoare de cel al zilelor obişnuite – asta era esenţa gândului care-i venise – altceva oprea înaintarea prepoziţională a respectivului gând. Poate locuţiunea „de la un timp”! De la care timp? Părăsi fereastra şi se apropie de bibliotecă. Secase din raft un volum impozant, legat în piele şi prăfuit cumva pe dinăuntru. Era o traducere românească din Ovidiu, o ediţie de lux de prin anii ’60 ai secolului al XIX-lea. Citi: „Aici nu ştie. nimeni niciun cuvânt latin!”. Pocnetul sec cu care opul luxos se închise fu urmat de un norişor ele praf. Imediat, din colţul dinspre baie al camerei, se desprinse un aparat nu mai mare decât o pisică de Angora. Pe locul părăsit de aparat se vedea o plită, probabil o priză de la care aparatul îşi reîncărca energia în timp ce nu funcţiona, în rest, nu era greu de ghicit, Donqui Delama convieţuia cu un banal robot-aspirator. Unul care e prevăzut cu tot felul de senzori, celule fotoelectrice, detectoare de ultrasunete, radar şi captatori de infraroşii, capabil să afle singur cât praf e în cameră şi unde anume, autonom în mişcări şi, de vreme ce ştie ce are de făcut, gata să-şi facă treaba singur, fără niciun impuls exterior. Donqui Delama pricepu. Exilul său începuse.

219Cu toate acestea, constată, se afla tot în camera lui de la hotelul Palace, cameră în care se stabilise încă din 2090 când fusese trimis ca specialist la Centrul Izobar din C. Biblioteca pe care şi-o instalase în cameră cu aprobarea Oficiului de Turism era neatinsă, perdelele de pluş erau aceleaşi, poate doar puţin mai decolorate, vederea spre portul de plăcere Tomis aproape neschimbată. Doar acest pavoaz, mult prea bogat pentru o zi de rând şi totuşi nestrălucind ca într-o adevărată zi de sărbătoare, îl agasa. Dar, îşi aminti, agasarea aceasta devenise o constantă a dimineţilor lui încă de când sosise aici, din ’90. Tot timpul lipseau zilele încărcate de emoţie dinaintea sărbătorii şi zilele de relaxare ternă de după. Totul arăta mereu ca în seara celei de a doua zile dintr-o sărbătoare care durează trei. Emoţia aşteptării şi benefica scufundare în somn îi lipseau tot timpul. Care timp? – se întrebă din nou – care Timp?

Păstrase aşadar memoria, sau cel puţin memoria impresiilor neplăcute. Fără efort îşi aminti vânzoleala din ajunul procesului şi spaima cu care se scufundase în somnul de după-amiază pentru a se trezi, iată, într-o dimineaţă ce părea de primăvară.

Primul conflict cu conducerea operativă a Centrului Izobar îl avusese abia după nouă ani de activitate, însă, ca totdeauna, aşa cum o

iritare neînsemnată a unui organ secundar devine cauza bolii fatale, conflictul banal pe seama interpretării rezultatelor unei experienţe devenise catastrofa existenţei profesorului. În timp ce studia efectele nefaste ale presiunii asupra psihicului uman, după mai mult de patru ani de practică, întâlnise un pacient dificil, un fost şef de platformă de foraj, unul care pretindea că a descoperit o teorie a împrăştierii vârstelor. Donqui Delama îl ascultase cu tact, îi recomandase un sejur prelungit într-o staţiune montană şi pusese în sertar dosarul cu elucubraţiile despre vârstele împrăştiate.

După nici şase luni teoria fusese omologată de importante foruri ştiinţifice interne şi internaţionale, fostul pacient al profesorului primise o funcţie cheie în Departamentul Construcţiilor Psiho-Sociale Integrate, iar la Centrul Izobar începuse să se discute despre „cazul profesorului Donqui Delama”.

(Miercuri seara am întrerupt lucrul la prezenta povestire după ce am scris propoziţia de mai sus. Joi, pe la aceeaşi oră, seara deci, mă pregăteam să continui. Mă pregăteam, e un fel de a spune. Mă tot fâţâiam cu un ceai chinezesc, mi-era frig, mi se părea că maşina mea de scris e cam prăfuită şi ar trebui dusă la curăţat la vreo cooperativă etc. Atunci a sunat poetul A.R. şi m-a întrebat dacă nu aş vrea să citesc, prin aprilie, la cenaclul Marţienii. Da – am zis – şi cred că acela a fost momentul în care tacit am consimţit că aceasta va fi o povestire S.F. O acceptare dificilă, zic, ba poate chiar împotriva naturii mele de scriitor realist. Vreau să spun că, deşi în recuzita schiţei apăruseră deja tot felul de elemente de literatură anticipativă, în sinea mea încă nu voiam să fac din ea un text S.F. Jocul preferat al creatorului de S.F. este acela de a inventa Universuri. Fără îndoială însă că fiecare scriitor vrea să creeze un univers, dar romancierul tradiţional nu creează unul decât în măsura în care oferă şi o viziune proprie, o interpretare a realităţii, a universului real. Autorul de S.F. O face pe demiurgul. El inventează totul, imaginează o realitate radical diferită de aceea în care trăieşte, el duce logica demiurgică până la capăt, face chiar dovada unei surprinzătoare lipse de imaginaţie prin acest respect al jocului logic. Dacă până la urmă, prin aluzie, extrapolare sau metaforă, el se regăseşte în lumea reală din care a plecat, o insatisfacţie specifică îşi face loc atât în mintea creatorului, cât şi în sufletul cititorului. Regula jocului a fost în cele din urmă încălcată, logica n-a fost dusă până la ultimele consecinţe, imaginea de creator absolut a scriitorului de S.F.

iese iremediabil boţită şi, cu ea drept emblemă, el n-are decât să se aşeze, poate cam târziu, din nou la coada răbdătorilor creatori de imagini şi interpretări ale realităţii. Gestul lui se dovedeşte a nu fi fost decât superbie, nici măcar diversiune.)

Aşadar, un inexplicabil început de panică îl cuprinsese pe profesor atunci, în toamna lui 2099, imediat după ce aflase de ascensiunea fostului său pacient şi de iminenţa propriei transformări în „caz". Căutase în sertarele de la Institut dosarul pacientului, îl găsise cam prea jerpelit pentru un obiect rămas luni de zile neatins, îl

22 lcitise totuşi. În prezenţa asistentului Sanpa, un om în vârstă şi fără şansă de a mai deveni vreodată cercetător în adevăratul sens al cuvântului, probabil tocmai de aceea arătându-se mult mai speriat decât profesorul care urma să devină „caz". „Vârstele omului – se spunea în manuscrisul cu litere urâte, lăbărţate şi colţuroase în acelaşi timp – sunt răspândite inegal pe durata vieţii omului. Concepţia după care ele se succed într-o ordine dinainte stabilită, respectiv copilărie, pubertate, adolescenţă, tinereţe, maturitate şi II şi apoi senectute, este o concepţie învechită, zilnic infirmată de practică, dăunătoare unei reale integrări sociale a fiecărui cetăţean".

— Hm! – comentă profesorul

— Hm, hm! – adăugă şi Sanpa.

„De fapt, zilele unei vieţi se succed în grupuri mici şi inegale. După două zile de copilărie zburdalnică pot urma 5 de senectute înţeleaptă, apoi trei de tinereţe exuberantă şi 8 de maturitate calmă, eficientă, nimic nu e ciclic, iar succesiunea, deşi pare aleatorie, poate fi cunoscută ştiinţific şi prezisă dacă sunt luate în calcul datele genetice şi condiţiile astrale ale naşterii subiectului".

— Elucubraţii! – zise profesorul.

— Pure elucubraţii, domnule profesor, numai căă… – se strădui asistentul Sanpa să scoată pe gură în speranţa că va lega cumva conversaţia de temerile sale de viitor. Dacă profesorul devenea un „caz" şi era, doamne fereşte, pedepsit, cu el, cu Sanpa, ce avea să se întâmple? Deşi întrebarea i se plimba pe limbă de câteva zile, nu reuşi totuşi s-o rostească nici acum. Profesorul citi cu voce tare:

— „Numeroasele manifestări practice ale teoriei noastre sunt încă privite de pe poziţii de ignoranţă superstiţioasă şi moralism obtuz. Aşa-zişi bătrâni care se îndrăgostesc fulgerător de vreo adolescentă nurlie, manifestări umane absolut normale pe care o

ştiinţă revolută continuă să le numească impropriu «cazuri de geronto-filie», prelungitele conflicte postmaritale din cadrul unor cupluri pe care nu le mai ţin unite decât vechile reguli birocratice ale oficiilor de stare civilă, toate acestea, deşi au făcut între timp – poate chiar de sute de ani – obiectul unei literaturi de gust îndoielnic, pot fi evitate de acum înainte printr-o corectă aplicare la nivelul întregii societăţi a teoriei noastre despre împrăştierea vârstelor. E cunoscut şi astăzi cazul unui scriitor german de acum câteva secole care, datorită felului în care principiul împrăştierii vârstelor acţiona chiar asupra propriului său trup, a scris o lucrare în care susţinea că e necesar să-ţi vinzi sufletul pentru a mai trăi câteva zile *de* tinereţe după ce ai cunoscut senectutea!!!"

— Ce mizerie! – spuse Delama.

— Pură mizerie, dom' profesor, dar problema e că noi… – şi până să termine bietul Sanpa ce avea de spus – poate chiar îşi luase inima în dinţi să spună ce-l doare – pe uşa laboratorului intră secretara Valeric hohotind de plâns.

Profesorul, cu galanteria-i demult cunoscută, aruncă dosarul şi se repezi în întâmpinarea Valeriei, spunând:

— Ah, ah, ah, troglodiţii ăştia de scafandri au supărat-o din nou pe frumoasa noastră prinţesă.

Sanpa se trase mai spre fereastră şi spuse doar pentru el: „Frumoasă, pa dracu', e boccie ca o epavă de caic turcesc şi asta numai datorită exceselor". Între timp, profesorul, deşi-l auzise pe Sanpa murmurând de unul singur şi ştiind ce bălmăjeşte, deschisese uşa laboratorului şi strigase din toate puterile spre cei care ar fi fost întâmplător pe culoar sau prin laboratoarele vecine şi ar fi putut să-l audă:

— Să vă fie ruşine, oameni ai adâncurilor!

(Tot felul de presiuni se exercită şi asupra autorului de S.F. în timp ce scrie. Capsula subacvatică pe care şi-a ales-o drept univers, chiar dacă pare total ruptă de realitatea mediului înconjurător, suportă presiunile acelui mediu şi le transmite tocmai psihicului celui care se crede subiect independent şi izolat. Idei dintre cele mai năstruşnice, fantezii ce par a fi rodul originalităţii de gândire a unui creator, se dovedesc a fi, de fapt, doar nişte biete devieri de la raţional datorate vitezei cu care circulă sângele printr-un corp supus presiunii. Personajul nostru, profesorul Donqui Delama, este tocmai un arbitru al

acestei lupte dintre sănătatea psihică şi abaterea condiţionată de mediu, întrebarea fundamentală a cercetărilor sale, desfăşurate într-un aşa-numit centru izobar.

223 seste *aceasta*: cât rezistă omul presiunilor? Altfel spus, în ce fel poţi distinge, din mulţimea de manifestări ale unui individ supus observaţiei, care sunt manifestări fireşti, raţionale şi care sunt elucubraţii? Cât timp sunt la suprafaţă, toţi scafandrii par oameni normali. Cine are însă prilejul de a-i studia mai îndeaproape, ca profesorul Delama, îşi dă seama că… în fine, chiar şi teoria împrăştierii vârstelor i se păruse un exemplu clar de elucubraţie determinată de presiune, dar…)

Aceasta era gluma preferată a profesorului Delama. Să folosească apelativul „oameni ai adâncurilor" pentru toţi colaboratorii săi de la Centrul Izobar, în sinea lor unii se mândreau cu aceste nume, alţii se ruşinau. Expresia avea însă acoperire la nivel strict real; toată lumea de acolo, dacă nu era chiar obligată să facă scufundări, se ocupa cu studierea fenomenelor subacvatice. Valeria păru destinsă de brusca izbucnire adolescentină a profesorului şi hohotele ei se răriră în aşa fel încât nimeni nu mai putea şti cu siguranţă dacă sunt hohote de râs sau de plâns.

— Ia spune tu cavalerului suprafeţelor liniştite, cine şi în ce fel te-a supărat! – îi ceru el secretarei, apu-Gând-o de după umeri.

Trebuie să precizăm că în timp ce-şi amintea cu un zâiribet amar de toate acestea, profesorul se afla în baia apartamentului său de la hotelul Palace şi se bărbierea. La un moment, din dormitorul-bibliotecă se auzi un dedic. Robotul-aspirator îşi terminase treaba din acea dimineaţă; aspirase cele câteva fire de praf ce fuseseră răspândite în cameră prin răsfoirea volumului de versuri de Ovidiu, îşi retrăsese trompa telescopică şi se reaşezase pe plita care-i servea drept priză pentru acumulatorii săi încorporaţi. Micul zgomot, abia perceptibil, îl făcu totuşi pe profesor să-şi aducă aminte că se află în viitor. Din acest motiv memoria lui deveni brusc mai alertă.

Trecu în revistă, în timp ce-şi rădea obrazul stâng şi dădea perdaf pe partea de sub bărbie, că îl scosese mai întâi afară din laborator pe Sanpa, că aflase de la Valeria că se încerca implicarea ei în „cazul Delama". Voiau s-o facă sabotoare. Cică profitând de simpatia pe care

— 224

I-o arăta profesorul, sau la sugestia acestuia pentru că i-ar fi fost amantă (ah, cum lăsase privirile în jos în acel moment dulce, cum încercase să roşească şi nu reuşise şi cu câtă totuşi jucăuşă provocare îl privise printre genele ei lungi o singură fracţiune de secundă), deci la sugestia lui, a profesorului, sau sub îndrumarea unuia dintre numeroşii ei prieteni din port, poate un agent al vreunei puteri străine, ea, auziţi, sustrăsese din sertarele Centrului Izobar dosarul teoriei vârstelor împrăştiate. Că într-adevăr dosarul nu se găseşte şi că ea se teme să nu fi e condamnată odată cu profesorul. Cum mai hohotise de râs acesta, ca un adevărat bărbat ce nu se teme de niciun pericol, cum luase dosarul de pe birou şi i-l arătase, cum ea-l sărutase pe gură şi cum el îi recitase versuri din poeţii secolului XX.

„Suntem înconjuraţi. Cu prietenie, dragoste, căldură şi cu alte sentimente de altă natură".

Clătindu-şi faţa cu apă rece, profesorul se gândi să caute în bibliotecă antologia *Aer cu diamante* pentru a-şi aminti continuarea poemului, dar se temu că iarăşi va stârni praful şi-l va face pe nesuferitul de robot-aspirator să se apropie ca un animal îngâmfat să şteargă urmele. Asta îl umplu de silă. Cam infect acest viitor în care îl aruncaseră.

Deci procesul se desfăşură în chiar acea zi. Era toamnă, anul 2099, ploua la suprafaţă, în adâncuri era o linişte înspăimântătoare. Şedinţa avusese loc într-o capsulă subacvatică a Centrului, la un punct de lucru, cum s-ar zice, iar prin ecrane speciale se ţinuse tot timpul legătura cu Supervizorii din Capitală. Cineva citi un referat în care se arătau uriaşele foloase şi economii pe care urma să le aducă societăţii teoria împrăştierii vârstelor. O folosire mai raţională a forţei de muncă, o mai mare libertate în relaţiile interpersonale, paşi importanţi în direcţia unei reale egalităţi în drepturi, economii în plata pensiilor etc., etc. „Numai că – încheia cu vădită întristare tânărul referent – din păcate, teoria a fost contestată prima dată tocmai în Institutul nostru, unde – eu mândrie spun aceasta – a şi fost descoperită". Toţi cei

225 prezenţi se foiseră pe scaune. Unii întorseseră priviri mustrătoare spre profesor.

— Prostii! – mormăise acesta.

Sanpa tuşise tare vrând să acopere neinspirata intervenţie a şefului său.

— Profesorul ar dori să-şi facă autocritica – adăugase asistentul.

Ecranul Supervizorilor Capitali clipise scurt. Asta însemna că nu se admite niciun fel de autocritică şi că trebuie să vorbească mai întâi acuzatorii. De fapt, Delama nici nu se gândise vreodată să-şi facă autocritica. Asta era încă una din şmecheriile de bătrân conformist ale lui Sanpa. „E prea târziu să mai demonstrăm că teoria nu e fondată" – îi şoptea el profesorului în timp ce, rând pe rând, colegii cercetători se înverşunau în a condamna purtarea profund neştiinţifică a acestuia. „Trebuie doar să găsim soluţia pentru *a* nu fi condamnaţi prea sever". Delama privea prin hubloul capsulei un mănunchi de cabluri şi rarii peşti care rătăceau printre ele. Apoi auzise formularea finală a acuzării: el se opusesetoriei ştiinţifice a fostului său pacient tocmai pentru că nu credea în viitorul planic, stabilit ştiinţific al Centrului. Ecranul Supervizorilor clipise de două ori scurt şi o dată lung. Deci încuviinţa formularea. Se trecuse la vot. Votul era secret şi pe ecranul Capitalei apărea de obicei doar rezultatul stabilit de calculator. Numai după vreo 10 minute însă, acesta se umpluse de cifre pâlpâitoare şi, fără să anunţe vreun procentaj, dăduse direct sentinţa: 30 de ani! În murmurul sălii, când toţi evitau să-l privească, în cele câteva secunde cât sentinţa străluci cu litere roşii pe ecran, profesorul trăi singurele lui clipe de groază. Crezuse că are de ispăşit o pedeapsă de 30 de ani de recluziune. Apoi îşi amintise că pedeapsa cu recluziunea fusese abolită de câţiva ani. Nu-şi mai avea sensul. Da, îşi zisese, trebuia să mă aştept.

Cu numai o lună în urmă fusese primită cu mult entuziasm în lumea ştiinţifică vestea că un cercetător din T. a pus la punct un futurocronoscop cu rază mică de acţiune. Cu şi mai mare entuziasm fusese primită apoi şi vestea că se găsise o aplicaţie practică a futurocronoscopului: exilarea în viitorul apropiat a celor care nu cred în realizarea planurilor elaborate ştiinţific ale Centrului.

Deci aplicarea în practică a descoperirii începea să fie la modă. Profesorul fu chiar mulţumit că se începea cu el. Curiozitatea lui înnăscută îl făcu să şi zâmbească. Aşa cum delictul nu i se păruse nicio clipă un delict, nici condamnarea nu i se mai părea condamnare.

— Doriţi să vă faceţi autocritica? – mai întrebase cineva din prezidiu, probabil ironic.

Dar Delama nu se sinchişi de gluma proastă a fostului său coleg şi se ridicase s-o apere pe Valerie de posibilele acuzaţii. O făcea, într-un fel, împotriva inimii sale. I-ar fi plăcut ca secretara să fie exilată

în acelaşi timp cu el, s-o aibă aproape, să-i recite versuri, s-o apere de tot felul de pericole, dar pe de altă parte, îndoindu-se că şi ea ar fi primit tot o pedeapsă de 30 de ani şi ştiind că futurocronoscopul nu era încă verificat (de altfel cercetările pentru retrocronoscoape erau interzise şi deci întoarcerea din exil era incertă), hotărî că e mai bine să încerce s-o apere şi s-o lase acolo, în prezentul acela în care probabil se simţea bine cu toţi hăndrălăii ci de rasă portuară. Nu iese fum fără foc – îşi amintise el un proverb antediluvian. O apărase deci cu multă convingere, cu vervă chiar, folosind de mai multe ori expresia „oameni ai adâncurilor", expresie pe care toţi o simţeau acum ca pe o injurie, dar care stârni râsete în atmosfera deja destinsă a sălii. Când termină, i *se* puse în vedere că trebuie să părăsească sala şi fu condus de Sanpa, mai întâi cu o capsulă de două locuri până la suprafaţă şi apoi cu o şalupă la hotel.

— Deci ne aflăm în anul de graţie 2129! – mormăi Donqui Delama ieşind din baie şi dezbrăcându-şi halatul.

Din cauza vocii (probabil o telecomandă cu unde sonore) sau din cauza aruncării halatului pe pat, dulapul din perete se deschise şi în el se aprinse o lumină intensă, fosforescentă. Demodatele lui costume erau toate acolo, aşezate însă pe un suport circular care şi începuse să se rotească.

— Porcăria asta de cameră de hotel a devenit pur şi simplu un garaj de roboţi! – mai zise el.

— Vă anunţăm că într-un sfert de oră trebuie să coborâţi pentru a merge la Centrul Izobar! – îi răspunse o voce din plafon.

(Câteva zile am avut dureri de dinţi şi n-am putut continua povestirea. Pe la jumătatea lui aprilie am avut mai mult de lucru la librăria în care sunt vânzător, aşa că, ajungând acasă obosit, iarăşi n-am putut relua povestirea, într-o luni însă, crezând eu că a doua zi se va ţine cenaclul Marţienii, m-am aşezat la maşina de scris pe la nouă seara şi am moţăit acolo până pe la patru dimineaţa fără niciun pic de succes. Pe la ora zece eram în librărie, la tejghea, şi mă tot frământam cum să-l anunţ pe poetul A.R. că nu voi citi la cenaclu. Domnia-sa a apărut chiar atunci, ca o materializare a unui gând foarte intens, şi mi-a reamintit că şedinţa Marţienilor se ţine, ca de obicei, în ultima zi de marţi a lunii. Deci mai am o săptămână!)

(Dar nici să ai senzaţia că ai destul timp nu e bine. Iată, azi e luni, luni seara, ultima luni a lunii aprilie. Mâine e cenaclul. Mă aşez la

masă cu senzaţia că nu voi putea să termin această povestire. Şi nici prea S.F. n-o să iasă. Trebuie să trec şi gândul că s-ar putea să întârzii mâine dimineaţă la serviciu în categoria presiunilor pe care le suportă autorul în timp ce scrie?)

Profesorul coborî scările pluşate ale hotelului Palace, traversă holul pustiu, se apropie de uşile care dădeau în stradă, acestea se deschiseră singure şi lăsară privirilor sale loc pentru surpriză. Scările exterioare ale hotelului erau spălate de valuri, iar lângă ele era ancorată o şalupă rapidă la bordul căreia moţăia un individ între două vârs-te. Profesorul încercă să se întoarcă în hotel, dar omul din şalupă îl strigă:

— Hei, Mister, idi suda!

— Sanpa! Tu aici? – exclamă profesorul crezând că şi-a recunoscut asistentul.

— Ce Samba, domnule? Vă-nselaţi. Eu sunt Marco, taximetristul. Mi se mai spune şi gondolierul pentru că ştiu să cânt.

Într-adevăr, vocea nu semăna deloc cu a lui Sanpa, iar limba în care vorbea omul, deşi putea fi înţeleasă, avea un accent ciudat, neromânesc. Profesorul se opri la jumătatea scărilor şi privi de câte două ori în stânga şi în dreapta, în lungul străzii care devenise un canal. Taximetristul Marco îşi zise în sinea lui că are un client ciudat şi, examinându-i mai atent îmbrăcămintea, deduse că e american. Se putea aştepta la un bacşiş gras. îşi frecă mâinile şi spuse:

— If you like, you can call me Samba!

— Şi vrei să spui că oraşul e o Veneţie? – întrebă profesorul.

Descumpănit la rându-i de limba română a profesorului, asemănătoare cu a bătrânilor americani de origine română, emigraţi în secolul al XIX-lea şi reveniţi în ţară la bătrâneţe cu gând să fie îngropaţi în pământul patriei, îi răspunde:

— Nu tot oraşul, domnule, toată regiunea e o Veneţie. Ştiţi doar că Veneţia s-a scufundat de mai bine de zece ani! Hai, urcaţi-vă! La Centrul Izobar doriţi să mergeţi, la Capsula Veche, nu-i aşa?

— De unde ştii, dacă nu eşti Sanpa?

— Ştiu pentru că mi-a telefonat robotul-recepţioner, dar dacă vreţi puteţi să-mi spuneţi şi Samba, nu mă supăr.

Profesorul se urcă în şalupă şi se aşeză pe banchetă lângă Marco. Şalupa porni în viteză, dar trebui să frîneze la Cazinou, unde fusese instalat un stop. După stop era o ecluză prin care se intra în

mare.

— Brumoasa primăvara începu profesorul.

— Ca un rahat! – răspunse Sanpa-gondolierul. Pe apă toate zilele sunt mai reci.

— Toate anotimpurile adică.

— Ce-s alea anotimpuri?

— Aha, zise Delama, trebuia să mă aştept!

Apoi îşi continuă raţionamentul în gând. Deci teoria împrăştierii vârstelor evoluase între timp la vreo teorie a împrăştierii anotimpurilor de-a lungul anului, în fond, gândi el că ar fi putut să argumenteze presupusul inventator, vremea de pe pământ nu poate să depindă doar de distanţa mai mare sau mai mică dintre planetă şi Soare, doar de expunerea diferită a celor două regiuni numite pe vremuri emisfere. Asta trebuie să fi devenit între timp „o concepţie învechită, zilnic infirmată de practică, dăunătoare unei reale planificări ştiinţifice a activităţii umane". Probabil că „după două zile de primăvară zburdalnică e normal să urmeze opt de iarnă mohorâtă, apoi cinci de vară toridă şi două de toamnă caldă, nimic nu e ciclic, iar succesiunea poate fi prevăzută doar de meteorologi înzestraţi cu calculatoare uriaşe". Cele două corpuri cereşti, Pământul şi Soarele, au o viaţă a lor, o activitate, adesea capricioasă, o interacţiune care nu mai poate fi definită doar prin variaţia distanţei dintre ele. Şi, de fapt, îşi mai zise profesorul, ce-l făcuse pe el să creadă că e primăvară? La suprafaţa apei, pe mare mai ales, n-ai cum să-ţi dai seama de anotimp. Probabil că pavoazurile tuturor ambarcaţiunilor îi dăduseră impresia de primăvară, o primăvară obosită, deşi rece. Într-adevăr, pe toate vapoarele şi vaporaşele, pe toate şalupele şi pontoanele şi chiar pe cele câteva case din preajma hotelului fluturau sute şi mii de steguleţe de toate culorile. Majoritatea erau decolorate, afişate probabil de ani în şir, prilejul lor nefiind deci sărbătoarea, ci obişnuinţa, datoria zilnică. Până şi pe balizele care marcau poarta de intrare în câte o capsulă de adâncime se aflau steguleţe.

— De ce ziceai că ţi se spune Gondolierul? – îl întrebă profesorul pe cel care i se păruse că seamănă cu Sanpa.

— Pentru că bunicul meu chiar a fost gondolier la Veneţia. Şi-a petrecut o săptămână de concediu aici prin toamna lui 2067 şi aşa a venit pe lume tatăl meu…

— Aha. Dar aia ce e? – întrebă profesorul arătând *ni* mâna în

direcţia unei construcţii uriaşe, un fel de ciupercă plutitoare cu acoperişul transparent ca o seră.

Gondolierul îşi luă în serios rolul de ghid.

— Cum, nu ştiţi? Asta-i celebra pepinieră SINCA. Staţia internaţională de cercetări agricole. Produce material săditor pentru toate grădinile botanice plutitoare din lume. Dacă doriţi, putem s-o vizităm…

— La întoarcere!

(Era ora patru şi cinci minute. E aproape dimineaţă şi pic de somn.)

Profesorul redeveni tăcut, îşi aminti singurul argument de care i-l spusese irascibilul şef de platformă de foraj când acesta îi prezentase teoria împrăştierii vârstelor. Argumentul vegetaţiei. De ce copacii nu rodesc din primul an? Sau la ei nu se aplică teoria? Un argument pe care nu-l mai folosise pe urmă nici măcar la proces, îi fusese lehamite sau, cum zisese celălalt Sanpa, atunci se făcuse prea târziu pentru combaterea teoriei. Acum, dacă s-ar fi întâlnit cu autorul celeilalte teorii i l-ar fi servit probabil şi lui. Dacă anotimpurile sunt împrăştiate pe toată durata anului, atunci copacii când înfloresc, când rodesc şi când leapădă frunza?

(Ştiu că graba strică treaba, dar, vă mărturisesc, nu mai am putere s-o lungesc prea mult. Iată finalul:)

Profesorul a ajuns cu bine la Capsula Veche a Cen-Irului Izobar. A coborât în capsulă, s-a dus în laboratorul său – cheia încă se mai potrivea, la uşa metalică a acestuia – s-a aşezat la microscop şi a lucrat toată ziua. Era o experienţă pe care o lăsase începută în 2099. Datele obţinute de el în cele câteva ore de lucru nu clinteau ru nimic informaţia ştiinţifică standard a problemei respective. Ea rămăsese aceeaşi de pe la jumătatea secolului anterior.

La sfârşitul orelor de program, profesorul se gândi să scrie cuiva câteva rânduri. N-avea însă nici rude şi nici prieteni, aşa că se hotărî să-i scrie Valeriei. Începu cu „Dra A Valerie", roase capătul stiloului vreun sfert de oră, apoi scrise un citat din Ovidiu: „aici nu ştie nimeni niciun cuvânt latin". Se mai gândi o vreme şi adăugă trei versuri despre care nu-şi amintea ale cui sunt: „— Scoate o lacrimă, strig ochiului / Dar se lasă între mine şi el / o perdea de nervi". împături biletul şi îl puse în sertar. Avea să-l găsească ea.

Pe urmă, profesorul a ieşit la suprafaţă, mulţumit ca după o zi de

muncă, şi s-a urcat din nou în şalupa lui Marco-gondolierul cu care avusese înţelegere să vină să-l ia. S-au oprit să viziteze pepiniera SINCA. Marco s-a plimbat o vreme alături de profesor pe aleile de paradis ale insolitei pepiniere, dar în cele din urmă s-a plictisit şi s-a dus să-l aştepte în şalupă. După ce a rămas singur, profesorul a furat un puiet de măr dintr-o ladă în care erau puşi puieţii ce urmau să fie trimişi gră

23 ldinii botanice din Singapore. Învelit cu grijă în pardesiul lui Delama, mărul a ajuns pe bancheta din spate a şalupei. Şalupa a intrat în oraş pe la orele cinci după amiaza. Ziua părea una de primăvara, dar acesta nu era, desigur, decât un efect al deşănţatului pavoaz. Aşa că nu s-au oprit la hotel. Donqui Delama l-a rugat pe tâxi-metristul Marco-gondolierul, care tot pretindea să i se spună Samba de către profesor, dacă acestuia îi face plăcere, desigur, să-l lase să conducă şi el şalupa. Marco alias Samba a fost de acord, dar a zis că întâi să iasă puţin din aglomeraţia oraşului. Au ieşit prin nord şi, într-adevăr, cam prin dreptul fostului aeroport K., profesorul a trecut la cârma şalupei. Marco s-a dus pe bancheta din spate să se culce, iar Delama şi-a luat pardesiul lângă el, în faţă, să nu-i fie boţit.

Gondolierul s-a trezit pe la miezul nopţii, tremurând, mai întâi de frig şi pe urmă şi de frică. Profesorul nu era nicăieri, iar şalupa plutea în derivă în arfara canalelor balizate, la apă mică, în apropierea periculoaselor grinduri din dreptul fostei cetăţi antice greceşti.

Cam prin zona aceea, călătorul care vine dinspre. bazele de cercetare de la Insula S şi se îndreaptă spre oraş poate vedea şi azi, dacă şalupa lui se abate câteva. mile spre dreapta, un grind pe care se află un cimitir cu un singur mormânt şi un singur copac. Pe faţa pietrei scrie simplu: Profesor Donqui Delama 2050 – 2129, iar pe o latură a ei scrie că ar fi fost înălţată de o anume Valerie. Cât despre copac, el înfloreşte şi dă rod în fiecare an, numai că merele lui putrezesc în mare.

De acelaşi autor:
AVENTURI ÎNTR-O CURTE INTERIOARA proză scurtă, 1979
EFECTUL DE ECOU CONTROLAT proză scurtă, 1981
AMENDAMENT LA INSTINCTUL
PROPRIETĂŢII
proză scurtă, 1983

ZMEURA DE CÂMPIE roman, 1984
TRATAMENT FABULATORIU roman, 1986
Lector: MAGDALENA BEDROSIAN
Apărut: 1989; Bun de tipar: 17.08.1989